

povestea cu cartea magică

o mie și una de nopți

(13)

Ilustrația copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor
o mie și una de nopți

(13)

(NOPȚILE 895 — 937)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1975

Le Livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome sixième, tome septième, Paris, Eug. Fasquelle éditeur (f.a.).

Versiune coroborată cu traducerea în limba rusă : *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie* (8 volume), Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudejestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Iar într-a opt sute nouăzeci și cincea noapte

Micuța Doniazada se ridică de pe chilimul pe care sta ghemuită și zise :

— O, sora mea, cînd ai să începi să ne povestești povestea cărții magice ?

Iar Șeherezada răspunse :

— Fără de amînare și fără de zăbavă, dat fiind că aceasta-i dorința stăpînului nostru, regele.

Și spuse :

POVESTEA CĂRȚII MAGICE

Se povestește, în hronicile noroadelor și în cărțile din vremurile cele vechi — ci numai unul Allah știe trecutul tot și poate să vadă cele ce vin ! — că într-o noapte ca toate nopțile califul, fiul califilor urmași drepți ai lui Abbas, Harun Al-Rașid, care domnea la Bagdad, s-a ridicat în patul său, pradă unei apăsări, și așa, îmbrăcat în hainele sale de noapte, a poruncit să fie chemat la el Massrur, spătarul măriei sale, care s-a și înfățișat numaidecît dinainte-i. Și califul i-a zis :

— O, Massrur, noaptea aceasta este sugrumătoare și grea peste pieptul meu, și doresc să-mi risipești posomorala.

Iar Massrur a răspuns :

— O, emire al drept-credincioșilor, scoală-te și haide să mergem pe terasă ca să privim cu ochii noștri pologul cerurilor presărat cu stele, și să vedem cum se preumblă luna strălucită, în vreme ce înspre noi are să se ridice cîntecul cel clipocitor al apelor, și suspinele roților scîrțîitoare

ale puțurilor cu scripeți de la grădinile de zarzavat, cele despre care a spus poetul :

Fîntîni cu scripeți jalnic suspinînd,
De lacrimi pline și de geamăt blînd,
V-asemuiți cu-ndrăgostiții, cînd,
În ciuda vrăjii ce le arde-n gînd,
Și zi și noapte-și trec mereu oftînd,
Fără-a-i mai da și bucuriei rînd.

Și tot poetul acela, o, emire al drept-credincioșilor, a spus, vorbind despre apa curgătoare :

Iubita mea e-o fată vrăjitoare,
Ea mă adapă și tot ea îmi cîntă,
Ca o grădină fără-asemănare :
Izvoare-s ochii-i, cu privire blîndă,
Iar glasul ei e apa curgătoare.

Iar Harun îl ascultă pe spătarul său și clătină din cap și zise :

— Nu de asta am chef în noaptea de-acum !

Și Massrur zise :

— O, emire al drept-credincioșilor, se află în saraiul tău trei sute șaizeci de puiandre de toate culorile, asemenea cu tot atîtea lune și gazele, și îmbrăcate în rochii frumoase ca niște flori. Scoală-te și haide să le prefirăm pe toate cu privirea, fără ca ele să ne vadă, fiecare în iatacul ei. Și ai să le asculți cîntecele, și ai să le vezi jocurile, și ai să te uiți la zbegurile lor. Și poate că atunci sufletul tău are să se simțească împins înspre vreuna dintre ele. Și ai s-o iei de soață, în noaptea aceasta, și ea are să se dedea plăcerilor ei cu tine. Și avem să vedem noi atunci ce-o să mai rămînă din posomorala ta !

Ci Harun spuse :

— O, Massrur, du-te de mi-l adu pe Giafar numaidecît !

Iar Massrur răspunse cu ascultare și cu supunere. Și se duse să-l caute pe Giafar acasă, și îi spuse :

— Hai la emirul drept-credincioșilor !

Şi Giafar răspunse :

— Ascult și mă supun !

Şi se sculă pe clipă pe dată, se îmbrăcă și purcese cu Massrur la sarai. Şi se înfățișă califului, care se afla tot în pat, și sărută pămîntul dinaintea lui, și zise :

— Deie Allah să nu fie pentru vreun lucru rău !

Iar Harun spuse :

— Nu este nimic alta decît de bine, o, Giafar ! Ci sînt cam mohorît în noaptea aceasta, și chinuit, și apăsat. Şi l-am trimis pe Massrur să-ți spună să vii aici ca să mă veselești și ca să-mi risipești urîtul.

Iar Giafar chibzui o clipită, și răspunse :

— O, emire al drept-credincioșilor, cînd sufletul nostru nu vroiește să se veselească nici cu frumusețea cerului, nici cu cea a grădinilor, nici cu dulceața vîntului, nici cu vederea florilor, nu mai rămîne decît un leac, și anume cartea. Întrucît, o, emire al drept-credincioșilor, cea mai frumoasă grădină este tot un dulap cu cărți. Iar o preumblare printre luminile lui este cea mai dulce și cea mai vrăjită dintre preumblări ! Scoală-te, așadar, și haidem să căutăm vreo carte, la întîmplare, pe rafturile dulapurilor cu cărți !

Iar Harun răspunse :

— Drept grăiești, o, Giafar ! Acesta-i leacul cel mai bun împotriva urîtului. Şi deloc nu mă gîndisem la el.

Şi se sculă și, însoțit de Giafar și de Massrur, se duse în sala în care se aflau dulapurile cu cărți.

Iar Giafar și Massrur țineau fiecare cîte o făclie, și califul lua cărțile din dulapurile cele strălucite și din lăzile de lemn înmiresmat, și le deschidea, și-apoi le închidea iarăși. Şi cercetă astfel multe lăzi și dulapuri și, pînă la urmă, puse mîna pe o carte tare veche, pe care o deschise la întîmplare. Şi nimeri peste un lucru care pesemne că l-o fi ispitit strașnic, de vreme ce, în loc de-a lăsa cartea după o clipită, șezu jos și începu s-o cerceteze foaie cu

foaie și să citească cu luare-aminte. Și iacătă că deodată începu să rîdă de se prăvăli pe spate. Pe urmă luă iarăși cartea și își urmă citirea. Și iacătă că lacrimile începură să curgă din ochii lui ; și începu să plîngă de i se udă barba toată, iar lacrimile-i curgeau printre firele din barbă pînă pe cartea pe care o ținea pe genunchi. Pe urmă închise cartea, o puse în zăloaga ei, și se ridică de plecare.

Iar Giafar, după ce îl văzuse pe calif plîngînd și rîzînd, nu se putu stăpîni să nu-i spună stăpînului său :

— O, emire al drept-credincioșilor și domn peste cele Două Lumi, cam care poate să fie pricina ce te-a făcut și să rîzi și să plîngi aproape tot într-aceeași clipită ?

Iar califul, auzind întrebarea, se mînie pînă peste marginile mîniei, și răcni la Giafar cu un glas supărat :

— O, cîine din cîinii de barmekizi de unde atîta neobrăzare din partea ta ? Și ce te privește pe tine ? Iacătă că îți iei hatîrul de a te dovedi supărător și îngîmfat, și treci peste marginile rostului tău ! Nu-ți mai rămîne acuma decît să-l mai și sfruntezi pe calif ! Or, pe ochii mei ! de vreme ce te bagi unde nu te privește, vreau ca povestea aceasta să aibă toate urmările pe care le cere. Îți poruncesc, așadar, să te duci să cauți pe careva care ar putea să-ți spună pentru ce am rîs și am plîns la citirea acestei cărți, și care să ghicească ce se află în scriptura aceasta, de la cea dintîi foaie pînă la cea din urmă. Și, dacă nu ai să-l găsești pe insul acela, am să-ți tai capul, și-am să-ți arăt eu atunci ce m-a făcut să rîd și să plîng.

Cînd auzi vorbele acestea și cînd văzu mînia califului, Giafar spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, am săvîrșit o greșeală. Iar greșeala este faptă de oameni de teapa mea, ci iertarea este faptă a unora ce au sufletul ca acela al măreției tale.

Ci Harun răspunse :

— Nu ! și mă leg cu jurămînt ! Să te duci să-mi cauți pe careva care să-mi spună numaidecît tot ce cuprinde cartea aceasta ! De nu, am să-ți tai capul pe clipă pe dată.

Și Giafar spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, Allah a zidit cerurile și lumile în șase zile, și, dacă ar fi vrut, le-ar fi zidit într-un ceas. Iar dacă nu a făcut așa, aceasta a fost spre a arăta făpturilor sale că, în toate lucrurile, chiar spre a făptui binele, trebuie să purcezi cu chibzuință și răbdare. Cu atît mai mult, cînd este vorba de-a făptui ceva împotriva binelui, o, emire al drept-credincioșilor. Ci, dacă ții neabătut să mă duc să-l caut pe insul acela, care să ghicească tot ce te-a făcut să rîzi și să plîngi, îngăduie robului tău măcar un răspăs de trei zile !

Iar califul spuse :

— Dacă nu-mi aduce insul despre care e vorba, ai să pieri de moartea cea mai cruntă !

Iar la acestea Giafar răspunse :

— Mă duc întru solia poruncită !

Și ieși numaidecît, schimbat la față, cu sufletul tremurînd și cu inima plină de amar și de mîhnire.

Și se duse acasă, cu inima amară, mai întîi să-și ia bun-rămas de la tatăl său Yahia și de la fratele său El-Fadl, și să plîngă. Iar ei îi spuseră :

— Pentru ce te vedem în starea aceasta de tulburare și de mîhnire, o, Giafar ?

Iar el le povesti tot ce se întîmplase între el și calif, și îi înștiință despre porunca primită. Și adăugă :

— Cine se joacă cu un tăiș ascuțit, se taie la mînă ; iar cine se luptă cu leul, are să fie ucis. În ce mă privește, nu se mai află loc pentru mine lîngă calif ; întrucît de-acuma înainte șederea în preajma lui este cea mai mare dintre primejdii pentru mine, ca și pentru tine, o, părintele meu, și ca și pentru tine, o, fratele meu ! Așa că este mai bine

să mă duc departe de ochii lui. Întrucît a-ți mîntui viața este un lucru tare scump, și niciodată nu-i îndestul de cîntărit la chiar prețul lui. Iar depărtarea este cea mai bună mîntuire pentru gîturile noastre. Și-apoi, poetul a spus :

Tu viața-ți mîntuie de tîngă
Și de prăpădul care vine,
Iar casa las-o să se plîngă
Acelui ce-a zidit-o bine.

Iar la acestea părintele său și fratele răspunseră :

— Nu pleca, o, Giafar, întrucît califul s-ar putea să te ierte !

Ci Giafar spuse :

— A făcut jurămînt ! Or, cum aș putea eu să găsesc pe cineva în stare să ghicească de la cea dintîi privire pricina ce l-a făcut pe calif să rîdă și să plîngă, precum și ce cuprinde, de la început pînă la sfîrșit, afurisita aceea de carte ?

Și Yahia răspunse atunci :

— Drept grăiești, o, Giafar ! Numai plecarea ta ne mai poate mîntui capetele. Și cel mai bine ar fi să te duci la Damasc, și să șezi acolo pînă ce prăvălișul soartei are să se sfîrșească și are să ni se întoarcă norocul cel bun.

Iar Giafar întrebă :

— Și în lipsa mea ce are să se facă soția mea și haremul meu ?

Iar Yahia spuse :

— Du-te și nu te mai îngrija de nimic. Acestea-s niște porți pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucît așa ți-a fost județul ursitei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă :

Şi Yahia adăugă :

— Cît despre ceea ce ar putea să se mai întîmple, după plecarea ta, Allah are să vegheze.

Ca urmare, Giafar vizirul își plecă urechea la vorbele părintelui său şi, fără de amînare și zăbavă, luă la el o pungă în care se aflau o mie de dinari, își puse centura și sabia, își luă rămas-bun de la tatăl său și de la fratele său, încălecă pe un catîr și, neînsoțit de nici un rob şi de nici un slujitor, purcese la drum înspre Damasc. Şi, de-a dreptul prin pustie, se tot duse, și nu conteni să drumețească decît în cea de a zecea zi, cînd ajunse la cîmpia cea verde a El-Marjului, care-i intrarea în Damascul cel desfătător.

Și văzu Minaretul Miresei cel frumos, care țîșnea din verdeața împrejmuitoare, îmbrăcat de la temelie pînă la vîrf cu cahle daurii, și grădinile cele scăldate de izvoare, unde se lăfăiau straturile de flori ; și cîmpiile cu mirți, și dealurile cu albăstrele, și șesurile cu leandri. Și se opri să se uite la toate acele mîndreți, ascultînd păsările ciripitoare de prin copaci. Și văzu că orașul acela era un oraș a cărui pereche nu fusese zămislită nicăieri pe fața pămîntului. Și se uită la dreapta, și se uită la stînga, și, pînă la urmă, zări un om. Și se duse la omul acela și îi spuse :

— O, fratele meu, care-i numele cetății acesteia ?

Iar omul răspunse :

— O, doamne al meu, cetatea, în vremurile de demult, se chema Jullag, și despre ea grăiește poetul în stihurile acestea :

Jullag îmi e străvechiul nume,
Și inimilor le sînt drag !

Prin mine rîuri curg șirag,
Și-n preajmă-mi, din afund de veac.

Grădină-a raiului pe lume,
Cuib de minuni fără de preț,
Damasc, cetate-a mea, și steag,
Chilim de vis, tărîm măreț,
Nimic nu-mi poate fi mai drag
Decît prea-albii tăi pereți.

Mult prea frumoasele-ți terase
Să fie binecuvîntate,
Și pururi fie-ți lăudate
Prea-falnicele frumuseți
De pe terasele-ți frumoase.

Iar omul care recită stihurile acestea adăugă :

— Se mai cheamă și Șam, altfel zis Grăunte-de-Frumusețe, dat fiind că ea este grăuntele frumuseții lui Dumnezeu pe pămînt.

Iar Giafar simți o vie plăcere auzind lămuririle acestea. Și îi mulțumi omului, și descălecă de pe catîr, și îl luă de frîu spre a putea să meargă așa cu el printre case și geamii. Și, încetișor, se preumbla cercetînd una după alta casele cele frumoase pe dinaintea cărora trecea. Și, privind așa, zări, în fundul unei ulițe bine măturate și bine stropite, o casă falnică în mijlocul unei grădini mari. Iar în grădină văzu un cort de mătasă înflorată, împodobit cu chilimuri frumoase de Khorassan, și cu perdele bogate, și ticsit cu perne de mătasă, cu scaune și cu sofale. Iar un bărbat tînăr ședea jos, în mijlocul cortului, ca luna cînd răsare în cea de a patrusprezecea zi a ei. Și era îmbrăcat ușor, neavînd pe cap decît o basma, iar pe trup numai o hăinuță de culoare trandafirie. Iar dinaintea lui ședeau cu luare-aminte o mulțime de inși, și băuturi de toate felurile și de cele mai alese.

Iar Giafar se opri o clipă să-și bucure ochii cu priveliștea aceea, și se simți tare mulțumit de ceea ce vedea la bărbatul acela tînăr. Și, uitîndu-se mai cu luare-aminte, zări lîngă bărbat o femeie tînără și frumoasă ca soarele pe un cer senin. Iar pe pieptul ei se afla o alăută, ca un copil în brațele mamei sale. Și cînta stihurile acestea :

Vai de acei ce inima și-o lasă
În mîinile spre care doru-i poartă :
Cînd vor dori s-o ia-ndărăt acasă,
N-au să și-o mai găsească decît moartă.

Au dăruit-o mîinilor iubite
Atunci cînd și-au simțit-o-ndrăgostită, —
Pentru că inimii îndrăgostite
Îi e robia dragostei menită.

Adînc din piept și-au smuls-o fără minte !
Rostește tu, o, pasăre, mereu :
„Din piept și-au smuls-o, neluînd aminte
Că are să le fie tare greu !“

Au omorît-o fără nici o vină,
Iar mult-iubitu-acum își bate joc
De cel ce cu iubire i se-nchină
Și care arde-n dulcele ei foc.

Eu sînt acel ce caută iubirea,
Eu sînt iubirea, fratele ei sînt ;
Eu, mistuit, îmi plîng nefericirea
Întruna suspinînd și repetînd :

„Priviți-l pe cel ce iubirea crudă
L-a veștejit ! Chiar dacă neschimbat
Rămase-n sineși, ca să-i facă-n ciudă
Ei fără milă l-au înmormîntat !“

Iar Giafar, auzind cuvintele și cîntecul acela, simți o plăcere nemărginită, iar lăuntrurile i se tulburară la mlădierile acelui glas, și rosti : „Pe Allah ! e frumos !“ Ci copilandra și începuse iarăși pe alt glas, cu alăuta pe genunchi, să cînte stihurile acestea :

Plin de aceste simțăminte,
La dragoste să iei aminte.
Nu e nimica uimitor
Că te iubesc cu-atîta dor.

Spre tine mîna mi-o întind,
Cerîndu-ți milă și șoptind,
Cu umilință, să te-nduri,
Să-mi dai surîsul dulcei guri !

Îmi trece chinuita viață
Pierind sub ochiul tău de gheață.
Ah, niciodată nu mi-ai dat
Surîsul drag, mult așteptat.

De-atîta dor, plîns bob cu bob,
Trăiesc pe lume ca un rob,
Iar biata-mi inimă-i bolnavă
De lacrimi negre de otravă.

Pînă ce cîntarea acestor stihuri să se sfîrșească, Giafar se apropiase de poartă tot mai mult, mînat de plăcerea pe care o simțea de-a o auzi și de-a o privi pe copilandra care cînta. Și, deodată, tînărul ce sta culcat sub cort îl zări, se ridică pe jumătate, chemă pe unul dintre robii săi cei mărunței și îi spuse :

— Îl vezi pe omul de colo, de la intrare, din fața noastră ?

Iar copilandrul spuse :

— Da !

Iar tînărul bărbat spuse :

— Trebuie să fie vreun străin, întrucît văd asupra lui semnele drumeţitului. Dă fuga de mi-l adu, şi ai grijă să nu-l superi.

Şi băiatul răspunse :

— Cu bucurie şi plăcere !

Şi zori să se ducă la Giafar, care îl văzu venind ; şi băieţelul îi spuse :

— În numele lui Allah, o, doamne al meu, mă rog ţie, aibi bunătatea de-a veni la stăpînul nostru.

Iar Giafar trecu poarta cu copilandrul şi, ajungînd dinaintea intrării în curţi, îşi lăsă catîrul pe seama robilor îndatoritori, şi trecu pragul. Iar stăpînul cel tînăr se şi afla în picioare, întru cinstea sa ; şi veni înspre el, desfăcîndu-şi larg mîinile, şi îl întîmpină cu nişte urări de bun-venit de parcă l-ar fi cunoscut dintotdeauna, şi, după ce mulţumi lui Allah pentru trimiterea oaspetelui, cîntă :

O, oaspete al meu, bine-ai venit !
Sosirea ta ne-aduce bucurie,
Şi ne dă viaţă chipul tău vrăjit.
Pe chipul tău mă jur : simt cum învie
Inima-n piept, de cum te-am fost zărit —
Şi aş muri, de-ar fi să pieri, vai mie !

Şi, după ce cîntă acestea în cinstea lui Giafar, îi zise :

— Placu-ţi de-a sta, o, dulce doamne al meu ! Şi mărire lui Allah pentru fericita ta venire !

Şi recită rugăciunea pentru oaspetele de la Allah, şi îşi urmă astfel cîntecul :

De-am fi avut vreun semn de înştiinţare
Despre venirea ta, pe sub picioare
Am fi întins în calea ta, covor,
Curatul sînge-al inimilor noastre
Şi catifeaua neagră-a ochilor.
Căci mai presus ne eşti, venit din astre,
Decît ni-i pleoapa ce-o plecăm cu dor.

Şi, după ce sfîrşi cîntecul, se apropie de Giafar, îl sărută pe piept, îi preamări harurile şi îi spuse :

— O, stăpîne al meu, ziua de azi este o zi fericită, şi de n-ar fi şi fost o sărbătoare, aş fi făcut-o eu, spre a da mulţumire lui Allah !

Iar robii se bulucirà numaidecît dinaintea lor ; şi el le spuse :

— Aduceţi-ne cele pregătite !

Iar ei aduseră tăvile cu mîncăruri, cu fripturi şi cu toate celelalte lucruri minunate, iar tînărul îi spuse lui Giafar :

— O, doamne al meu, înţelepţii spun : „Dacă eşti poftit, îndestulează-ţi sufletul cu ceea ce se află dinaintea ta". Or, noi, dacă am fi ştiut că ai să ne luminezi astăzi cu sosirea ta, ţi-am fi gătit însăşi carnea noastră şi ne-am fi junghiat şi pruncii în cinstea ta.

Iar Giafar răspunse :

— Pun, aşadar, mîna, şi am să mănînc pînă ce am să mă satur !

Iar tînărul începu să-i dea cu chiar mîna lui bucăţile cele mai bune şi să stea la taifas cu toată dragostea şi cu toată plăcerea. Pe urmă fură aduse ibricul şi ligheanul, şi i se spălară mîinile. După care, tînărul stăpîn îl pofti să treacă în sala de băuturi, unde îi spuse fetişcanei să cînte. Iar ea luă lăuta, îi potrivi strunele, o sprijini pe pieptul ei şi, după ce murmură o clipă, cîntă :

Iacătă-l, mîndrul oaspe, a căruia venire,
De toţi e-ntîmpinată cu drag şi cu cinstire,
Mai dulce ca nădejdea, măreţ de strălucire.

Din plete-i se revarsă o negură curată,
De care înşişi zorii, cu faţa speriată
Şi ruşinaţi, sărmanii, nici nu se mai arată.

Iar cînd ursita-mi neagră era să mă omoare,
Cerui oblăduința-i ; și el, venind din zare,
Întoarse vieții-un suflet din moarte și pierzare.

Și iată-mă acuma sînt robul pe vecie
Al Craiului Iubirii, iar dulcea mea robie
Îmi e pe totdeauna deplina bucurie.

Iar Giafar fu cuprins de o voioșie pînă peste poate, la fel cu voioșia tînărului, gazda sa. Ci tot nu contenea nicicum a rămîne îngrijorat de năpasta lui cu califul. Iar îngrijorarea aceea era vădită pe chipul și în purtarea lui. Și nu rămase nevăzută ochilor tînărului, care pricepu limpede că Giafar era tulburat, înfricoșat, îngîndurat și chinuit de ceva. Iar Giafar, la rîndu-i, pricepu că tînărul băgase de seamă starea sa și că, din bunăcuviință, se ferea să-l întrebe de pricina tulburării. Ci, pînă la urmă, tînărul îi zise :

— O, doamne al meu, ascultă ceea ce au spus înțelepții :

Nu-ți fie teamă și nu te-ntrista
De cele cîte-asupra noastră vin.
Ia mai degrabă un pocal și bea
Otrava sfîntă a acestui vin
Ce-alungă și necaz și voie rea.

Nu vezi cum zugrăviră mîini de vis
Caftanul băuturii-n flori frumoase,
Cu crinul alb, cu dulcele narcis,
Cu floarea de Neman, cu tiparoase,
Pe vița viei scrise cu dichis ?

Dacă te-apasă gînduri și tristețe,
Tu leagănă-le-ncetișor și blînd,
Pentru ca-n somn adînc să se răsfețe
La sînul băuturilor, cîntînd,
Al florilor și-al fetelor iubețe.

Pe urmă îi spuse lui Giafar :

— Nu-ţi chinui şi nu-ţi zbuciuma inima, o, stăpîne al meu !

Şi îi zise fetişcanei :

— Cîntă !

Iar ea cîntă. Şi Giafar, care se desfăta la acele cîntece şi era vrăjit de ele, spuse într-un sfîrşit :

— Să nu contenim a ne veseli, cînd cu cîntecul, cînd cu vorba, pînă ce lumina zilei are să se curme şi are să vină noaptea cu negurile ei.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi şaptea noapte

Urmă :

Şi tînărul porunci apoi robilor să aducă nişte cai. Iar ei se supuseră îndată ; şi îi aduseră oaspetelui stăpînului lor o iapă împărătească. Şi amîndoi săriră pe spinarea cailor şi porniră să străbată Damascul şi să se bucure de privelıştea sukurilor şi a uliţelor, pînă ce ajunseră dinaintea unei case luminate strălucit şi împodobită cu fanare de toate culorile ; iar dinaintea unei porţi se afla o lampă mare de aramă frumos lucrată, spînzurînd de un lanţ de aur. Iar în curtea casei erau nişte chioşcuri înconjurate de cioplituri în piatră minunate, şi pline cu toate neamurile de păsări şi cu toate soiurile de flori ; iar în mijlocul tuturor acelor clădiri se afla o sală boltită, cu ferestrele de argint. Iar tînărul deschise uşa de la sala aceea. Iar sala se ivi ca o grădină a raiului, însufleţită de cîntecele păsărilor şi de miresmele florilor şi de clipocitul izvoarelor. Şi

casa toată răsuna de feluritele graiuri ale acelor păsări, şi era căptuşită numai cu mătasă, şi bine chivernisită cu perne de atlaz şi cu pene de struţ. Şi se mai aflau acolo de asemenea o grămadă nenumărată de tot soiul de lucruri rare şi de minunăţii scumpe, şi era îmbălsămată de mireasma florilor şi a poamelor ; şi adăpostea o sumedenie neînchipuită de bogăţii falnice, farfurii de argint, tacîmuri de argint, cupe de preţ, căţui pentru ars mirodenii, şi grămezi de ambră sură, de pulbere de aloe, şi de poame uscate. Într-un cuvînt, era ca locuinţa zugrăvită în stihul acesta al poetului :

Era o casă albă,-ntr-o grădină,
Şi care strălucea ca o lumină
Din toată măreţia ei deplină.

Şi, după ce Giafar şezu jos, tînărul îi spuse :

— Un potop de binecuvîntări s-au coborît din cer asupra capului nostru, o, doamne şi oaspete al meu, odată cu venirea ta !

Şi îi mai spuse încă multe alte lucruri gingaşe, şi îl întrebă într-un sfîrşit :

— Şi care este pricina căreia îi datorăm cinstea sosirii tale în oraşul nostru ? Aici găseşti prieteni şi bunăstare, şi toată dragostea !

Iar Giafar răspunse :

— Eu, o, stăpîne al meu, sînt oştean de meserie, şi poruncesc peste o ceată de oşteni. Iar de baştină sînt din cetatea Bassrei, de unde vin acuma. Iar pricina sosirii mele este că, neputînd să-i plătesc califului haraciul pe care i-l datorez, am fost cuprins de spaimă pentru viaţa mea şi am luat fuga cu capu-n pămînt, de frică. Şi nu m-am oprit din goană, prin cîmpuri şi prin pustiuri, pînă ce m-a adus la tine soarta.

Iar tînărul spuse :

— O, venire binecuvîntată ! Şi care-i numele tău ?

El răspunse :

— Numele meu este ca și al tău, o, doamne al meu.
Iar tînărul, auzind aceasta, zîmbi și spuse rîzînd :

— O, doamne al meu, așadar te numești Abu'l Hassan ! Ci mă rog ție să nu mai ai nici o strîngere de inimă și nici o tulburare în pieptul tău.

Și dete poruncă să fie aduse bucatele. Și li se aduseră niște tablale pline cu tot felul de bunătățuri alese și desfătătoare ; și mîncară, și rămaseră mulțumiți. După care masa fu ridicată și fu adus ibricul și ligheanul. Și se spălară pe mîini, și se ridicară, și se duseră în sala de băuturi, care era plină cu flori și cu poame într-un chip desăvîrșit. Iar tînărul vorbi cu fetișcana în privința muzicii și a cîntecului. Iar ea îi încîntă pe amîndoi și îi desfătă cu desăvîrșirea meșteșugului ei ; și pînă și casa, cu ziduri cu tot, era tulburată și mișcată. Iar Giafar, în vîlvora înflăcărării sale, își scoase hainele și le azvîrli cît colo, după ce le făcu bucățele. Iar tînărul îi spuse :

— Uallahi ! deie Allah ca sfîșierea hainelor să aibă drept urmare bucuria și nicidecum supărarea și necazul. Și alunge Atotputernicul amarul urîtului de la noi.

Pe urmă făcu semn unuia dintre robii lui, care numaidecît îi aduse lui Giafar niște haine noi, ce prețuiau o sută de dinari, și îl ajută să se îmbrace. Iar tînărul îi spuse fetișcanei :

— Schimbă glasul alăutei !

Iar ea schimbă glasul și cîntă stihurile acestea :

Privirea-mi pătimașă se pierde după el,
Iar el nici nu ia seama la tristul meu măcel.
Deci să-mi închei urarea și cîntecul, strigînd :
„Iubirea-mi pentru tine — nici crîncenul mormînt
Nu are să mi-o stingă din inimă nicicînd !"

Iar cînd se isprăvi și cîntecul acesta, Giafar iarăși se despuie de haine chiuind. Și tînărul îi spuse :

— Fie ca Allah să-ți îmbuneze viața, și facă el ca începutu-i să-i fie sfîrșitul, iar sfîrșitul să-i fie începutul !

Iar robii îl îmbrăcară pe Giafar iarăși cu haine noi, mai frumoase decît cele dintîi. Iar fetișcana nu mai rosti nimic vreme de un ceas, pe cînd cei doi ședeau la taifas. Pe urmă tînărul îi spuse lui Giafar :

— Ascultă, o, doamne al meu, ce a spus poetul despre țara în care, spre cinstea noastră, te-a adus ursita în ziua aceasta binecuvîntată.

Și-i spuse fetișcanei :

— Cîntă-ne vorbele poetului despre valea noastră, cea care în vremurile de demult se chema valea Rabwatului.

Și copila cîntă :

O, dulce strălucire-a nopții noastre
În valea-mbelșugatului Rabwat,
Pe unde vîntu-adie-n zări albastre
Cu valuri de miresme-mbălsămat !

E-o salbă împrejuru-i, sclipitoare :
De pomi înalți, de ierburi unduind.
Cîmpiile-i chilimuri sînt, de floare,
Cu păsări care ciripesc argint.

Livezile-i, cînd ne zăresc pe-aproape,
Ne-mbie cu bogatul lor pomet.
Iar noi, pe malul răcoroasei ape,
Sorbim taclale-n cupe de poet.

Frumoasă este valea noastră scumpă,
Și darnică-i, iar vîntul șoptitor,
Cînd pe poteci prin lunca noastră umblă,
Ne-aduce numai daruri de la flori.

Cînd copila sfîrși de cîntat, Giafar, pentru cea de a treia oară, se despuie de hainele sale. Iar tînărul stăpîn se ridică și îl sărută pe frunte, și porunci să fie îmbrăcat cu alt veșmînt. Căci tînărul acela, așa cum se va dovedi, era omul cel mai mărinimos și cel mai minunat de pe vremu-

rile lui, iar dărnicia mîinii sale și înălțimea sufletului său erau pe puțin tot atîta de mari ca și cele ale lui Hatim, căpetenia tribului Thay. Și tăifăsui cu el mai departe despre întîmplările zilelor, și despre tîlcuri, și despre snoave, și despre izbînzile cele mai de seamă ale poeziei. Și îi zise :

— O, doamne al meu, nu îți împovăra mintea cu griji și cu îngîndurări.

Iar Giafar îi spuse :

— O, stăpîne al meu, mi-am părăsit țara fără a avea răgaz nici să mănînc, nici să beau. Și am făcut-o cu gîndul de a mă veseli și de a vedea lumea. Dar dacă Allah mi-o hărăzi să mă mai întorc vreodată în țara mea, și dacă rudele mele, și prietenii mei, și vecinii mei au să mă cerceteze și au să mă iscodească, întrebîndu-mă unde am fost și ce am văzut, am să le spun binefacerile cu care m-ai cinstit și hatîrurile pe care le-ai grămădit asupra capului meu, în cetatea Damascului, din țara Șamului. Și am să le spun ce am văzut aici, și ce am văzut dincolo, și am să le rostesc niște cuvîntări tare frumoase, și am să le dezvăluiesc niște lucruri pline de învățăminte despre toate cele cu cîte are să mi se îmbogățească mintea pe lîngă tine, în cetatea ta.

Iar tînărul răspunse :

— Mă adăpostesc întru Allah împotriva ispitei gîndurilor de mîndrie ! Numai el este singur mare.

Și adăugă :

— Vei rămîne cu mine atîta cît vei voi, zece ani, ori mai mult, precum ți-o fi placul ! Întrucît casa mea este casa ta, cu stăpînul ei și cu tot ce se află în ea.

Și, estimp, făcîndu-se noapte tîrzie, intrară hadîmbii și așternură pentru Giafar un pat gingaș în capătul sălii, la locul de cinste. Și mai așternură un pat, alături de cel al lui Giafar. Și plecară, după ce orînduiră și dichisiră totul precum se cuvine. Iar Giafar vizirul, văzînd acestea, își zise în sine : „Pesemne că gazda mea este neînsurat ! Și

de aceea și-a pus patul lîngă al meu. Socot că pot să arunc o întrebare."

Și, ca urmare, cuteză să-l întrebe pe gazda sa :

— O, stăpînul meu, ești holtei sau ești însurat ?

Iar tînărul răspunse :

— Sînt însurat, o, doamne al meu !

Iar Giafar răspunse la aceasta :

— Pentru ce, dar, dacă ești însurat, vrei să dormi alături de mine, în loc să te duci la haremul tău și să te culci ca oamenii însurați ?

Iar tînărul răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, haremul, cu tot ce se află în el, nu are să-și ia zborul, și voi avea mai tîrziu tot timpul să mă duc și acolo să mă culc. Ci acuma ar fi prea grosolan și urît din parte-mi, și grozav de nicioplit și, vai, cît de rușinos ! să-l las singur, spre a mă duce să mă culc în haremul meu, pe un om ca tine, un musafir, un oaspete de la Allah ! O atare faptă ar fi cu totul potrivnică bunei cuviințe și datorințelor ospeției ! Și, cu adevărat, o, stăpîne al meu, atîta timp cît șederea ta va binevoi să cinstească această casă, nu am să-mi odihnesc capul pe patul din haremul meu, nici nu am să mă culc în harem, cîtă vreme nu se va fi rostit bun-rămasul între tine și mine, în ziua care îți va plăcea și pe care o vei alege, cînd ai să vrei să te întorci cu pace și tihnă în cetatea și în țara ta !

Iar Giafar își zise în sineși : „Asta-i o treabă de-a mirărilea, minunătoare pînă peste poate !" Și dormiră împreună în noaptea aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, se sculară și se duseră la hammam, unde tînărul — căruia de fapt i se spunea Attaf-cel-Darnic — și trimisese, pentru folosința oaspetelui său, un rînd de haine falnice. Și, după ce se îmbăiară cum nu se poate mai desfătător, încălecară pe niște cai minunați, pe care îi găsiră gata înșăuați la poarta hammamului, și porniră înspre mecet, ca să meargă să vadă Mormîntul Sultanei, și își petrecură toată ziua aceea pre-

firînd cu gîndul viețile oamenilor și morțile lor. Și tot așa făcură și mai apoi, în toate zilele, ducîndu-se să vadă cînd o piață, cînd alta, și dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și opta noapte

Urmă :

Or, la capătul acestui răstimp, Giafar își simți sufletul plin de tristețe, și gîndurile abătute ; și, într-o bună zi, șezu jos și plînse. Iar Attaf-cel-Darnic, văzîndu-l că plînge, îl întrebă, spunîndu-i :

— Allah alunge de la tine mîhnirea și amarul, o, stăpîne al meu ! Pentru ce te văd plîngînd ? Și ce a putut să-ți pricinuiască mîhnirea aceasta ? Dacă ți-e pieptul apăsat, pentru ce nu îmi dezvăluiești pricina ce-ți face inima grea și sufletul amar ?

Iar Giafar răspunse :

— O, fratele meu, îmi simt pieptul apăsat pînă peste poate, și mi-ar plăcea să umblu aiurea, pe ulițele Damascului, și mi-ar plăcea tot așa să-mi potolesc gîndurile cu vederea geamiei ommiazilor !

Și Attaf-cel-Darnic răspunse :

— Da cine oare ar putea să te oprească, o, fratele meu ? Au nu mai ești slobod să te duci să te preumbli pe unde vrei, și să-ți răcorești sufletul cum îți place, în așa fel ca pieptul să ți se ușureze și mintea să ți se însenineze și să ți se bucure ? Într-adevăr, o, fratele meu, toate astea-s chiar nimic, chiar nimic !

Şi Giafar se sculă să plece, cînd gazda îl opri spre a-i spune :

— O, doamne al meu, ai numai bunătatea de a răbda o clipă, pentru ca slugile noastre să-ți poată înșăua o iepșoară.

Ci Giafar răspunse :

— O, prietene, mi-ar plăcea mai mult să mă duc pe jos ; întrucît omul care-i călare nu se mai poate bucura privind și luînd seama împrejurul său ; ci ceilalți oameni se bucură privindu-l și luînd seama la el.

Iar Attaf-cel-Darnic îi spuse :

— Fie ! Ci lasă-mă baremi să-ți dau o pungă cu dinari, spre a putea să faci niscaiva mile în calea ta și să împarți bani cu pumnul, aruncîndu-i mulțimii !

Şi adăugă :

— Acuma, poți să te duci să te preumbli. Şi deie Allah ca aceasta să-ți liniștească sufletul, și să te ușureze, și să te facă să te întorci la noi plin de voioșie și de mulțumire !

Ca urmare, Giafar luă de la prea-darnica lui gazdă o pungă cu trei sute de dinari, și ieși din casă, însoțit de urările prietenului său.

Şi se îndreptă încetișor, cu gîndurile la năpasta în care îl băgase califul, și tare deznădăjduit de-a găsi vreo dezlegare, ori ca vreo întîmplare să-i îngăduiască a dovedi tîlcul, ori să găsească omul care l-ar putea dovedi, și ajunse așa dinaintea geamiei celei falnice, și sui cele treizeci de trepte de marmoră de la ușa cea mare, și își bucură ochii minunîndu-se de miroziile cele frumoase de farfuriu, de auriturile, de nestematele și de marmorele strălucite care o împodobeau pe toate părțile, și de havuzurile cele frumoase în care curgea o apă atîta de curată că nici nu se vedea. Şi se înălță cu gîndul la Allah, și își făcu rugăciunea, și ascultă predica, și șezu acolo pînă la prînz, simțind o răcoreală mare cum îi cobora în suflet și-i liniștea inima.

Pe urmă ieși din geamie și îi milui pe calicii de la ușă, rostind stihurile acestea :

Văzut-am frumusețile minune
Strînse aci-n geamia din Jullag.
Și pe pereți văzut-am ce tîlc spune
Preasfîntul frumuseților șirag.

Și-am înțeles, precum ca să se știe,
Din toată sfînta frumusețe scrisă :
Norodul, cînd se duce la geamie,
Găsește ușa pururea deschisă !

Și, după ce plecă de la moscheea cea frumoasă, își urmă preumblarea prin mahalale și pe ulițe, privind și luînd seama, pînă ce ajunse dinaintea unei case strălucite, cu înfățișare domnească, împodobită cu niște ferestre de argint chenăruite cu aur, care vrăjeau mintea, și cu niște perdele de mătasă la fiecare fereastră. Și, în fața porții, se afla o laviță de marmoră așternută cu un chilim. Și, cum se simțea cam ostenit de preumblarea sa, Giafar șezu jos pe laviță și începu să se gîndească la sine, la starea lui, la întîmplările din vremea din urmă, și la ce s-o fi putut întîmpla, în lipsa lui, la Bagdad.

Și, deodată, iacătă că la una dintre ferestre perdeaua se trase la o parte, și o mînă albă toată, urmată de stăpîna ei, se ivi cu o stropitoare micuță de aur. Și femeia aceea era ca luna plină, cu niște priviri pierzătoare de minți, și cu un chip ce nu-și avea sor pe lume. Și zăbovi o clipă să stropească florile din glastrele de la fereastră, niște flori de busuioc, de iasomie îngemănată, de garoafe și de micsandre. Iar mișcările ei erau numai gingășie, numai duioșie și frumusețe, pe cînd stropea cu mîna florile mirositoare. Iar Giafar, la vederea ei, își simți inima rănită de iubire. Și se ridică în picioare, și se temeni pînă la pămînt dinaintea ei. Iar tinerica, sfîrșind de stropit florile, se uită pe uliță și îl zări pe Giafar cum sta plecat pînă la pămînt. Și,

dintru-ntîi, dete să închidă fereastra și să plece. Pe urmă se răzgîndi și, aplecîndu-se peste pervaz, îi spuse lui Giafar :

— Casa aceasta este cumva casa ta ?

Iar el răspunse :

— Nu, pe Allah ! o, stăpîna mea, casa nu este casa mea, dar robul care se află la ușa ei este robul tău ! Și așteaptă poruncile tale !

Iar ea spuse :

— Dacă această casă nu este a ta, atunci ce cauți aici, și pentru ce nu pleci ?

Iar el răspunse :

— Pentru că, ya setti, m-am oprit aici spre a ticlui în cinstea ta cîteva stihuri !

Iar ea întrebă :

— Și cam ce ai putut să spui tu despre mine, în stihurile tale, bre omule ?

Și numaidecît Giafar rosti imnul acesta, pe care îl ticlui acolo pe loc :

Ea se ivi-ntr-o rochie-alburie,
Cu ochii-i și cu pleoapele-i minuni.
Iar eu strigai : „Vino, minune vie,
Numai cu graiul ochilor tăi buni
Și fără-a mai rosti nici un cuvînt !
Cu tine-aș fi eu fericit pe lume,
Cu tine beat de fericire sînt.
Slăvit să fie pururi Sfîntul Nume,
Acela care surîzînd îți scrise
Cu trandafiri obrajii amîndoi —
El singur poate să ia niște vise
Și chip aievea să le dea apoi !
Albă îți este rochia, cum este
Și mîna-ți albă, și precum deplină
Îți este soarta, ca într-o poveste :
Un alb în alb, lumină în lumină.

De urmă, întrucît în pofida acestor stihuri ea tot vroia să plece, Giafar strigă :

— Așteaptă, fie-ți milă, o stăpîna mea ! Iacătă alte stihuri pe care le-am alcătuit despre înfățișarea și despre gingășia ta !

Iar ea spuse :

— Și cam ce-ai putut să spui tu în privința mea ?

Iar el rosti următoarele stihuri :

Îi vezi tu chipul falnic cum răsare
Și, cu tot vălul care îl adumbră,
E ca o lună luminînd pe zare ?

De strălucirea lui, preasfînta umbră
A templelor în care e slăvită
Se luminează toată-ntr-o clipită,
Iar soarele, cînd o privește-n față,
Zavistnic se întunecă și-ngheață.

Îngălbenește roșul trandafir
Cînd îi zărește fruntea, de necaz ;
Iar mărul rumen pare tibișir
Pe lîngă-mbujoratul ei obraz.

Un muritor, dacă o vede-o dată,
Rămîne pururi jertfă a iubirii,
Arzînd pe veșnicie, fără pată,
În flăcările chinului simțirii.

Cînd tînăra femeie auzi stihurile acestea, îi spuse lui Giafar :

— Ai fost strălucit ! Ci acestea-s niște vorbe mai mari decît tine !

Și îi aruncă o ocheadă care îl săgetă, închise fereastra și pieri grabnic. Iar vizirul Giafar șezu răbduriu pe laviță, nădăjduind și așteptînd ca fereastra să se mai deschidă o dată și să-i îngăduie a mai arunca o privire asupra

minunii abia zărite. Şi ori de cîte ori da să se ridice şi să plece, patima îi spunea : „Stai !“ Şi nu conteni să tot facă aşa pînă ce se lăsă seara. Atunci se sculă, cu inima lulea, şi se întoarse acasă la Attaf-cel-Darnic. Şi îl găsi pe Attaf aşteptîndu-l chiar la intrarea casei, în prag, şi strigînd, cînd îl văzu :

— O, doamne al meu, m-ai lăsat astăzi cum nici nu se poate mai amărît de lipsa ta ? Iar gîndurile mele erau cu tine, din pricina aşteptării îndelungi şi a zăbăvniciei întoarcerii tale.

Şi se aruncă la pieptul lui şi îl sărută între ochi. Ci Giafar nu răspunse nimic, şi sta pierit. Iar Attaf se uită la el şi citi pe chipul lui multe vorbe, găsindu-l, într-adevăr, tare schimbat la faţă, şi galben, şi mohorît. Şi îi zise :

— O, doamne al meu, te văd tulburat la chip şi cu mintea aiurea !

Iar Giafar răspunse :

— O, doamne al meu, din clipa cînd m-am despărţit de tine şi pînă acuma m-a chinuit o durere rea de cap, întrucît am dormit greu asnoapte pe căpătîiul meu. Iar la geamie nu am priceput nimic din rugăciunile pe care le rosteau drept-credincioşii ? Iar starea mea este jalnică, şi sănătatea mea-i mişelnică !

Atunci Attaf-cel-Darnic îşi luă oaspetele de mînă şi îl duse în sala în care le plăcea lor de obicei să stea de vorbă. Iar robii aduseră tăvile cu mîncăruri pentru masa de seară. Ci Giafar nu putu să mănînce nimic, şi ridică mîna. Iar tînărul îl întrebă :

— Pentru ce, o, doamne al meu, ridici mîna şi o depărtezi de la mîncare ?

Iar el răspunse :

— Pentru că masa de asdimineaţă mi-a căzut greu şi nu mai pot să cinez. Ci nu este nici o supărare din asta ! Întrucît nădăjduiesc că un ceas de somn are să facă răul să treacă, iar mîine n-o să mai am nimic la stomah !

Ca urmare, Attaf porunci să se aştearnă patul lui Giafar, mai devreme ca de obicei, iar Giafar se întinse pe pat, cu gîndurile tare clătinate. Şi îşi trase învelitoarea peste el, şi începu să cugete la fetişcană, la frumuseţea, la gingăşia, la făptura, la alcătuirea ei fericită şi la tot ceea ce Atoatedătătorul — preamărit fie el ! — îi dăruise ca frumuseţe, ca strălucire, şi ca desăvîrşire. Şi îşi uită de toate cîte i se întîmplaseră în zilele trecutului său, şi de necazul cu califul, şi de porunca primită, şi de neamurile, şi de prietenii şi de ţara lui. Şi aşa era de amarnic zbuciumul gîndurilor sale, încît se simţi cuprins de ameţeală, iar trupu-i fu năpădit de înfiorare. Şi nu mai conteni să se tot sucească şi să se tot răsucească, potopit de foc, în patul lui, pînă dimineaţa. Şi era ca un ins pierdut pe marea dragostei.

Şi, cum se făcuse ceasul la care de obicei se sculau, Attaf se sculă cel dintîi şi se plecă asupra-i şi-i zise :

— Cum o duci cu sănătatea ? Gîndurile mele au stat toată noaptea plecate asupra ta. Şi am văzut limpede că n-ai gustat din somn pînă la ziuă.

Iar Giafar răspunse :

— O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am nici un chef.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci şi noua noapte

Urmă :

Auzind vorbele acestea, Attaf-cel-Darnic, minunatul, fu cuprins de tulburare pînă peste marginile tulburării şi trimise pe dată un rob alb să caute un doftor. Iar robul

dete fuga să-și împlinească misia, și nu zăbovi mult pînă ce să se întoarcă cu doftorul cel mai bun din Damasc și cel mai iscusit dintre doftorii de pe vremea lui.

Şi doftorul, hakim de frunte, veni la Giafar, care sta întins pe pat, cu ochii pierduți, și se uită la fața lui, și îi zise :

— Nu te tulbura că mă vezi, și darul sănătății să fie asupraţi ! Dă-mi mîna !

Şi îi luă mîna, și îi pipăi bătăile vinelor, și văzu că tot lucrul era la locul lui, fără de nici o vătămătură, fără de nici o suferință, și fără de nici o durere, iar bătăile inimii erau pline, şi opririle dintre bătăi erau opriri sănătoase. Și, după ce cercetă toate acestea, pricepu care este pricina răului, și că bolnavul era bolnav de dragoste. Şi nu vroi, de față cu Attaf, să pomenească nimic despre ceea ce băgase de seamă la bolnav. Şi, ca să facă lucrurile cu gingășie și fără multă zarvă, luă o bucată de hîrtie și scrise pe ea leacul. Şi puse încetișor hîrtia sub capul lui Giafar, spunîndu-i :

— Leacul se află sub capul tău ! Şi ți-am hotărît o curățenie. Dacă o vei lua, vei fi vindecat.

Şi, grăind astfel, hakimul își luă ziuă-bună de la Giafar, spre a se duce să-i îngrijească pe ceilalți bolnavi ai săi, care erau mulți. Şi Attaf îl însoți pînă la poartă, unde îl întrebă :

— O, hakimule, ce are ?

Şi hakimul răspunse :

— Lucrul se află pe hîrtie.

Şi plecă.

Iar Attaf se întoarse la oaspetele său, și îl găsi sfîrșind de citit poezia aceasta :

Într-o zi veni la mine
Un hakim, mă luă de mînă,
Să-mi măsoare, cum se cere,

Ale inimii bătăi.
Eu strigai : „Ci lasă mîna,
Că nu-n mînă și nu-n vînă,
Ci în suflet arde focul
Ce mă mistuie-n văpăi !“

El atunci îmi spuse iarăși :
„Bea sirop de trandafir
Mestecat cu suc de limbă.
Şi nu spune nimănui !“
Eu îi răspunsei : „Siropul
Bine-l știu, e-un elixir
Ce-l adun de pe obrajii
Pentru care mă pierdui.

Ci de unde, o, hakime,
Să găsesc eu suc de limbă ?
Şi cum aș putea, hakime,
Să mai potolesc vreodată
Jarul care-mi arde viața,
Dorul care-n piept mă-nghimpă ?“
Şi atunci hakimu-mi spuse :
„Ești îndrăgostit rău, iată !“

Eu îi spun : „Da !“ El răspunde :
„Nu-i decît un singur leac :
Să-aduci pricina boalei
„Lîngă tine-aci-n iatac !“

Iar Attaf, care nu auzise stihurile și nu prinsese din ele decît versul de la urmă, fără a-l pricepe, șezu la capătul patului și îl întrebă pe oaspetele său ce-i spusese și ce îngrijiri îi hotărîse hakimul. Iar Giafar răspunse :

— O, fratele meu, mi-a scris o hîrtie care se află colea sub pernă.

Iar Attaf scoase hîrtia de sub pernă și o citi. Și găsi pe ea rîndurile acestea, scrise de mîna hakimului :

„În numele lui Allah cel Atoate-vindecătorul, părintele leacurilor și al tămăduirilor !

Iată ce este de luat, cu ajutorul și cu binecuvîntarea lui Allah !

Trei măsuri de înfățișare netulburată a iubitei, amestecate cu un dram de sfială și cu oleacă de teamă de-a nu fi pîndit de către pizmași ; apoi, trei măsuri de împreunare deplină, străluminată cu un bob de zăbavă și de depărtare ; apoi, două dramuri de duioșie curată și de gingășie, fără amestec de tărîțe de despărțenie ; să se facă un ir cu bob de tămîie de sărutări, cu care să se ungă dinții și mijlocul ; cîte două măsuri din fiecare fel ; apoi, o sută de săruturi, pe cele două preafrumoase granate ce se cunosc, dintre care cincizeci trebuie să fie îndulcite, petrecîndu-le printre buze, urmînd datina porumbeilor, iar cele douăzeci următoare după datina păsărelelor ; apoi, două măsuri potrivite de mîngîieri de Alep și de suspine de Irak ; apoi, două oca de vîrfuri de limbă, în gură și în afara gurii, de mestecat și de frămîntat bine ; apoi, a se pune pe o plită trei drahme de grîu de Egipt, adăugîndu-se untură de cea bună, și a se fierbe în apa dragostei și în siropul dorului, la un foc de lemn de plăceri, în ungherul patimii ; după care să se strecoare totul printr-un divan cît mai moale și să se adauge două oca de sirop de gură și să se bea pe nemîncate, vreme de trei zile. Iar în cea de-a patra zi, să se ia ca masă de prînz o felioară din pepenele iubirii, cu lapte de migdală și cu zeamă de lămîie de jind ; apoi, într-un sfîrșit, să se ia trei măsuri de frămîntătură de coapse. Și să se încheie cu o baie, întru desăvîrșirea zviduirii. Și salamaleikum !"

Cînd Attaf-cel-Darnic isprăvi de citit leacurile, nu se putu opri de a rîde și de a-și bate palmele una de alta. Pe urmă se uită la Giafar și îi spuse :

— O, fratele meu, doctorul acesta este un doctor mare, iar priceperea lui este o pricepere mare. Iacătă că te-a găsit bolnav de iubire !

Și adăugă :
— Spune-mi, așadar, cine te-a fermecat și de cine te-ai îndrăgostit ?
Giafar însă, cu capu-n jos, nu dete nici un răspuns și nu vroi să rostească nici o vorbă. Iar Attaf se simți tare mîhnit de tăcerea pe care Giafar o păstra, și o păstrase față de el, și rămase tare necăjit de lipsa lui de încredere, și îi spuse :
— O, fratele meu, au nu îmi ești tu mai mult decît prieten, au nu ești tu în casa mea așa cum e sufletul într-un trup ? Iar între mine și tine au nu sînt oare patru luni petrecute întru prietenie, întru tovărășie, întru tăifăsuială, și întru dragoste curată ? Pentru ce, dar, să-mi tăinuiești starea ta ? În ce mă privește, sînt tare întristat și sînt înfricoșat că te văd singur, fără de călăuz, într-o treabă atîta de gingașă ! Tu, într-adevăr, ești un străin, nu ești din cetatea aceasta de scaun, pe cînd eu sînt fiu al acestei cetăți, și pot să te ajut cu folos, și pot să-ți risipesc tulburarea și îngîndurarea. Pe viața mea, peste care ești stăpîn, și pe pîinea și sarea care sînt între noi, mă rog ție să-mi dezvăluiești taina ta !
Și nu încetă să-i tot vorbească așa, pînă ce îl hotărî să se destăinuiască. Și Giafar săltă capul și-i spuse :
— Nu am să-ți tăinuiesc mai mult pricina tulburării mele, o, fratele meu ! Și de-acuma înainte nu am să-i mai învinuiesc pe îndrăgostiții care sînt bolnavi de dor și de nerăbdare. Întrucît iacătă că mi s-a întîmplat o daravelă la care niciodată nu m-aș fi gîndit că are să mi se întîmple, nu, niciodată ! Și nu știu ce are să mi se tragă din asta, întrucît pățania mea este o pățanie atît de afurisită și de încurcată încît ar putea să ducă la pierderea vieții.
Și îi povesti ce i se întîmplase ; cum, după ce șezuse jos pe lavița de marmoră, fereastra se deschisese dinaintea lui, și cum o muierușcă se ivise, cea mai frumoasă de pe

vremea ei, care își stropise grădina de la fereastră. Și adăugă :

— Acuma inima mea pătimașă se zbuciumă de dragoste pentru ea ! A închis dintr-odată fereastra, după ce a repezit numai o aruncătură de ochi pe ulița unde mă aflam, și a trîntit-o atîta de repede de parcă un străin ar fi văzut-o fără iașmac pe față. Și, din pricina preamultului zbuciumului și a pojarului dragostei în care mă aflu pentru ea, iacătă-mă acum că nu mai sînt bun de nimic, și nu mai sînt în stare nici să mănînc, nici să beau ceva ; iar somnul mi-e măcinat de patima dorului după aceea care și-a așezat cuibul în inima mea.

Apoi adăugă :

— Și-aceasta-i pățania mea, o, Attaf, fratele meu, și ți-am povestit tot ce mi s-a întîmplat, fără a-ți ascunde nimic.

Cînd mult-darnicul Attaf auzi spusele oaspetelui său, și cînd le înțelese tot tîlcul, lăsă capu-n jos și chibzui vreme de un ceas. Întrucît din toate arătările și din toate semnele auzite, și din zugrăvirea casei, a ferestrei și a uliței, pricepuse, fără putință de îndoială, că frumoasa cu pricina nu era alta decît chiar soția lui, fata lui socru-său, pe care o iubea, și care și ea îl iubea, și care locuia într-o casă aparte, cu slujnicele și roabele ei. Și își zise sieși : „O, Attaf, nu se află ajutor și putere decît numai întru Allah preaînaltul și atotputernicul ! Și de la Allah venim și la el ne întoarcem !"

Iar mărinimia lui și strălucirea sufletului său se ridicară pe dată deasupra, și gîndi : „Nu am să fiu, în prietenia mea, asemenea aceluia care zidește pe nisip și pe apă, ci, pe Dumnezeul cel atotmăreț ! am să-mi slujesc oaspetele cu sufletul și cu tot bunul meu."

Și, chibzuind așa, se înturnă cu o față zîmbitoare și liniștită înspre oaspete și îi spuse :

— O, fratele meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, întrucît iau asupra capului meu de a face ca

socotințele tale să răzbată la ținta înspre care năzuiești. Cunosc, într-adevăr, neamurile copilandrei despre care mi-ai vorbit, și care de cîteva zile este o femeie despărțită de soțul ei. Și am să mă duc, pe clipă pe dată, să mă îngrijesc de cele de cuviință. Iar tu, o, fratele meu, așteaptă în deplină liniște, întoarcerea mea, și ai să fii mulțumit.

Și îi mai spuse și alte vorbe spre a-l liniști, apoi plecă.

Și se duse la casa lui, în care trăia nevastă-sa, copilandra pe care o văzuse Giafar, și intră în sala bărbaților, fără a-și schimba hainele și fără a spune o vorbă nimănui ; și îl chemă pe unul din hadîmbii cei tineri și îi porunci :

— Du-te la socrul meu, părintele stăpînei tale, și spune-i să vină aici !

Iar hadîmbul cel tînăr dete fuga la socru și îl aduse la stăpînul său.

Și Attaf se ridică în cinstea lui socru-său, spre a-l întîmpina, și îl sărută, și îl pofti să șadă, și îi spuse :

— O, taică al meu, nu e nimic decît de bine ! Află că, atunci cînd Allah își trimite binefacerile sale la slujitorii săi, le arată totodată și calea de urmat. Or, calea mea este găsită, întrucît inima mea înclină înspre Mecca și dorește să se ducă să vadă casa lui Allah și să sărute piatra cea neagră a Sfintei Kaabe, pe urmă să plece mai departe la El-Medinah, să vadă și mormîntul Profetului — asupra-i fie rugăciunea, pacea, milele și binecuvîntările ! Și am hotărît să mă duc la locurile sfinte anul acesta, și să-mi fac hagialîcul la ele, ca să mă întorc hagiu desăvîrșit. Pentru aceea, nu se cade să las în urma mea nici legături, nici angarale ori datornițe, nici nimic ce-ar putea să-mi apese cugetul, întrucît nici un om nu știe dacă mîine va mai fi sub prietenia ursitei sale. Și, drept aceea, o, taică al meu, te-am chemat spre a-ți înmîna semnul că mă despart de fiica ta, soția mea !

Cînd socrul prea-darnicului Attaf, părintele soţiei sale, auzi vorbele acestea şi înţelese că Attaf vroia să se despărţească de soţie, rămase pînă peste poate de tulburat şi, dînd în mintea lui alt tîlc dedesubturilor acelei hotărîri, spuse :

— O, Attaf, fiul meu, ce te sileşte a săvîrşi atare faptă ? Dacă vrei să pleci, lăsînd-o aici pe soţia ta, oricît de lungă ţi-ar fi lipsa şi oricît răspăs ar fi să te călătoreşti, soţia ta nu ar avea de ce să-ţi fie mai puţin soţie, şi avere a ta, şi bun al tău ! Că nimica nu te sileşte să te despărţeşti de ea, o, fiul meu !

Iar Attaf răspunse, pe cînd lacrimile îi curgeau din ochi :

— O, taică al meu, am făcut jurămînt, iar ceea ce este scris trebuie să se întîmple !

Iar părintele tinerei neveste, înmărmurit de vorbele lui Attaf, simţi jalea cum îi năpădeşte inima. Iar tînăra soţie a lui Attaf, la ştirea aceea, rămase ca moartă, iar starea ei fu o stare amarnică, iar sufletul i se cufundă în noapte, în amărăciune şi în durere. Întrucît îl iubea din copilărie pe soţul ei Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era pînă peste poate.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă suta noapte

Urmă :

Iar Attaf, după ce îl înştiinţă de hotărîrea luată pe socrul său, grăbi să se ducă la oaspete şi să-i spună :

— O, fratele meu, m-am îngrijit de treaba cu tînăra cea despărţită de bărbatul ei, şi a vrut Allah să facă a

izbîndi mijlocirea mea. Bucură-te, așadar, întrucît acuma împerecherea ta cu ea are să fie lesnicioasă. Scoală-te și scutură-te de mîhnire și de mohorală.

Și Giafar se sculă îndată, iar mohorala i se topi, și mîncă și bău cu poftă, și îi mulțumi Ziditorului. Și atunci Attaf îi spuse :

— Află acuma, o, fratele meu, că, pentru ca eu să pot mijloci încă și mai cu folos, nu trebuie ca tatăl iubitei tale, cu care am să mai vorbesc despre însurătoarea ta, să știe că ești un străin și să nu-mi spună : O, Attaf, da de cînd își mărită părinții fetele cu bărbați străini, pe care nu îi cunosc ?" Așa încît gîndul meu este ca tatăl copilei să te cunoască într-un chip cît mai prielnic pentru tine. Și, drept aceea, am să poruncesc să se întindă pentru tine niște corturi la marginea cetății, cu niște chilimuri frumoase, cu perne, cu lucruri scumpe și cu cai. Iar tu să te duci, fără ca să știe cineva că ieși de aici, să te așezi în corturile acelea frumoase, care au să fie corturile tale de drumeție, și să-ți faci o descălecare falnică în cetatea noastră. Iar eu, la rîndu-mi, o să am grijă a răspîndi în toată cetatea zvonul că ești un om de vază de la Bagdad, ba chiar am să spun că ești însuși Giafar Al-Barmaki, și că vii din partea emirului drept-credincioșilor ca să cunoști cetatea noastră ! Iar valiul Damascului, și cadiul, și naipul, pe care chiar eu am să mă duc să-i înștiințez de sosirea vizirului Giafar, au să vină singuri în întîmpinarea ta, și au să ți se închine cu salamalekurile lor, și au să sărute pămîntul dinaintea ta. Iar tu atunci să le spui la fiecare vorbele ce se cade să se spună, și să-i cinstești după cinurile lor. Și am să vin și eu la tine în cort, iar tu să ne spui nouă tuturora : „Am venit în cetatea voastră spre a-mi mai schimba priveliștea și spre a găsi o soție pe placul meu ! Și, cum am auzit vorbindu-se despre frumusețea fetei emirului Amr, pe ea mi-ar plăcea s-o iau de soție !" Și atunci, o, fratele meu, nu are să se întîmple decît ceea ce jinduiești.

Așa îi grăi Attaf-cel-Darnic oaspetelui despre al cărui nume și despre a cărui stare nu avea habar, și care nu era altul decît Giafar Al-Barmaki din cap pînă-n talpă. Și nu se purta în felul acesta față de el decît pentru că îi era oaspete și pentru că Giafar gustase din pîinea și din sarea găzduirii lui. Întrucît Attaf-cel-Darnic era împodobit cu un suflet mare și cu simțăminte dumnezeiești. Și nu s-a mai aflat vreodată pe pămînt, pînă la el, om care să i se asemuie, și nu are să se mai afle vreodată nici după el.

Iar Giaffar, cînd auzi vorbele prietenului său, se ridică în picioare și luă mîna lui Attaf și dete s-o sărute; ci Attaf nu vroi să-l lase, ci își trase mîna repede. Și Giafar, tăinuindu-și mai departe numele și cinul lui de mare-vizir, și de cap al barmecizilor, și de cunună a lor, îi mulțumi gazdei sale cu toată căldura sufletului și își petrecu noaptea aceea cu el, și se culcă într-un pat cu el. Iar a doua zi, de cu zori, se sculară amîndoi și își făcură spălările, și rostiră rugăciunea de dimineață. Pe urmă plecară împreună, și Attaf îl însoți pe prietenul său afară din cetate.

După care, Attaf porunci să se așeze corturile și să se rostuiască toate cele de trebuință, și cai, și cămile, și catîri, și mamolici, și lăzi cu tot soiul de daruri de împărțit, și sipete mari cu pungi de galbeni și de arginți. Și trimise toate astea afară din cetate, tainic, și se duse iarăși la prietenul său, și îl îmbrăcă într-o mantie de mare-vizir, strălucită întru totul și de mare preț. Și puse să i se întocmească în cortul cel de fală un jeț de mare-vizir, și îl pofti să șadă pe el. Și habar nu avea Attaf că acela ce avea să fie numit de aci înainte marele-vizir Giafar era într-adevăr chiar Giafar, fiul lui Yahia barmecidul! Și, acestea fiind făcute și ticluite, trimise ca pristavi niște robi la naipul Damascului să-l vestească de sosirea lui Giafar, vizirul-cel-mare, trimis cu solie de către calif.

Şi, de îndată ce naipul Damascului fu înştiinţat despre acea venire, ieşi din cetate, însoţit de mai-marii cetăţii de sub zabetul şi de sub ocîrmuirea sa, şi se duse în întîmpinarea vizirului Giafar, şi sărută pămîntul dinainte-i, şi îi spuse :

— O, doamne al meu, pentru ce nu ne-ai dat de ştire mai devreme despre binecuvîntata ta venire, ca să ne fi fost cu putinţă a-ţi orîndui o primire vrednică de cinul tău ?

Şi Giafar răspunse :

— Nu era nicidecum de trebuinţă ! Miluiască-se Allah să te ocrotească şi să-ţi sporească sănătatea deplină ; ci eu nu am venit aici decît cu gîndul de a-mi schimba oleaca priveliştile şi de a cunoaşte cetatea voastră. Şi, de altminteri, nu am să rămîn aici decît puţină vreme, numai atît cît să pot a mă însura. Căci, cu adevărat, am auzit că emirul Amr are o fată de neam ales, şi doresc de la tine să tocmeşti treaba cu tatăl ei, şi să mi-o dobîndeşti de la el de soţie.

Iar naipul Damascului răspunse :

— Ascult şi mă supun. Că soţul ei tocmai s-a despărţit de ea, întrucît doreşte să se ducă în Hedjaz în hagialîc. Şi, de îndată ce răstimpul cel legiuit al despărţirii are să se scurgă, nu are să mai fie nici o piedică pentru ca logodirea cu luminăţia ta să-şi capete locul.

Şi îşi luă ziua-bună de la Giafar, şi plecă, pe clipă pe dată, la părintele tinerei neveste, soţia cea despărţită de mult-darnicul Attaf, şi îl pofti să vină la corturi, şi îi spuse că vizirul-cel-mare Giafar îşi mărturisise dorinţa de a-şi sărbători căsătoria cu fiică-sa cea de viţă aleasă. Iar emirul Amr nu putu să răspundă decît că ascultă şi că se supune.

Atunci Giafar dete porunca de a se aduce caftanurile de fală şi aurul din pungi, şi de a se împărţi plocoanele. Şi ceru să vină cadiul şi martorii şi, fără zăbavă, îi puse să scrie senetul de căsătorie. Şi puse să se scrie, ca zestre

și ca diată pentru tînăra nevsată, zece lăzi cu scumpeturi şi zece pungi cu aur. Și porunci să fie scoase darurile, și cele mari și cele mici, și, cu filotimia lui de barmecid, puse să se împartă celor de față, bogați și săraci, pentru ca toată lumea să fie mulțumită. Şi, după ce senetul fu scris pe o bucată de hîrtie de mătasă, porunci să se aducă apă şi zahăr, și puse să se întindă dinaintea oaspeţilor mesele cu mîncăruri și cu bunătățuri. Și toată lumea mîncă, şi se spălă pe mîini. Pe urmă se aduseră dulcețurile și poamele și băuturile cele răcoritoare.

Şi, cînd totul se isprăvi și după ce senetul fu pecetluit, naipul Damascului îi spuse vizirului Giafar :

— Mă duc să orînduiesc o casă pentru șederea ta și pentru primirea soţiei tale !

Ci Giafar răspunse :

— Aceasta nu este cu putință. Mă aflu aici trimis în solie de emirul drept-credincioșilor, și trebuie s-o iau cu mine pe soția mea la Bagdad, unde urmează a se face sărbătorile de nuntă, numai acolo.

Iar tatăl soției spuse :

— Ia-ți nevasta, și ai să pleci cînd îți va plăcea.

Și Giafar răspunse :

— Nici așa nu se poate, întrucît mai întîi trebuie să pun să se facă hainele de mireasă ale fiicei tale, și, de îndată ce au să fie gata, am să plec, chiar în ziua aceea !

Şi tatăl răspunse :

— Nu am nimica împotrivă !

Iar cînd hainele miresei fură gata, și dacă toate lucrurile merseră cum trebuie, tatăl miresei porunci să fie adus palanchinul, iar fiica lui să se suie în el. Și, alaiul luă calea înspre corturi, cu o mulțime de lume. Și, după bun-rămasurile și dintr-o parte și din cealaltă, se dete semnul de plecare. Şi Giafar pe calul său, și soția, în palanchinul cel strălucit, luară drumul înspre Bagdad, cu o pohfală măreață şi bine orînduită.

Şi călătoriră o bucată de vreme. Şi tocmai ajunseseră la locul ce se cheamă Tiniat el'Iqab, care se află la cale de o jumătate de zi de la Damasc, cînd Giafar se uită în urma lui, şi zări departe înspre Damasc un călăreţ ce venea după ei în goana calului. Şi porunci numaidecît caravanei să se oprească, spre a putea să vadă cam ce treabă putea să fie. Iar cînd călăreţul fu aproape de tot de ei, Giafar se uită la el şi iacătă că era Attar-cel-Darnic, care venea după ei strigînd :

— Nu te opri, o, fratele meu !

Şi se apropie de Giafar şi îl sărută şi îi spuse :

— O, doamne al meu, nu am avut pic de tihnă departe de tine. O, Abu'l-Hassan, fratele meu, ar fi fost mai bine pentru mine să nu te fi văzut şi să nu te fi cunoscut niciodată, întrucît acuma nu mai pot să-ţi îndur lipsa.

Şi Giafar îi mulţumi şi îi spuse :

— Nu am fost în stare să mă apăr împotriva tuturor binefacerilor cu care m-ai copleşit. Ci mă rog la Allah să înlesnească întîlnirea noastră cît mai curînd şi să nu ne mai despărţească niciodată. El este cel atotputernic şi el poate ceea ce vrea.

Pe urmă Giafar se dete jos de pe cal şi porunci să se aştearnă un chilim de mătase, şi şezu alături de Attaf. Şi li se aduse un cocoş fript, nişte puiandri, nişte zaharicale şi alte bunătăţuri. Şi mîncară. Şi li se aduseră poame uscate, şi curmale coapte. Pe urmă băură vreme de un ceas, şi încălecară iar pe caii lor. Şi Giafar îi spuse lui Attaf :

— O, fratele meu, orice călător trebuie să plece înspre locul lui de plecare.

Iar Attaf îl strînse la piept, şi îl sărută între ochi, şi îi spuse :

— O, frate al meu, Abu'l Hassane, să nu curmi trimiterea scrisorilor tale către noi, şi să nu-ţi alungeşti lipsa de lîngă inima noastră. Şi dă-mi ştiri despre toate cîte

ți s-or întîmpla, așa fel încît să fie ca și cum aș fi lîngă tine.

Și își mai spuseră și alte vorbe de rămas-bun, și se despărțiră, și fiecare plecă pe drumul său. Și iacă-așa cu Giafar, vizirul cel-mare, de care prietenul său nici cu gîndul nu gîndea că ar fi chiar Giafar. Si-așa și cu Attaf-cel-Darnic !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute și una noapte

Urmă :

Iar în ce o privește pe copilandra cea despărțită de bărbat, soția cea proaspătă a lui Giafar, iacătă. Dacă pricepu că și cămilele și caravana se opriseră din mers, scoase capul de sub palanchin și îl văzu pe vărul ei Attaf așezat jos pe chilim lîngă Giafar, și cum ședeau amîndoi mîncînd și bînd laolaltă, și cum își luară pe urmă rămas-bun. Și își zise în sineși ! „Pe Allah ! acela este vărul meu Attaf, iar celălalt este bărbatul care m-a văzut la fereastră și peste care chiar îmi pare că am lăsat să curgă oleacă de apă, cînd îmi stropeam grădina de la fereastră. Și, fără nici o îndoială, este prieten cu verișorul meu. S-a îndrăgostit de mine și a zugrăvit casa mea ; și atunci dărnicia și mărinimia sufletului vărului meu au trecut peste orice ; și s-a despărțit de mine pentru ca prietenul lui să mă ia de soție.“ Și, cugetînd astfel, începu să plîngă singurică, în palanchin, și să se căineze despre cele ce i se întîmplaseră, despre despărțenia de verișorul său, pe care îl iubea, de părinții și de rudele ei. Și își petrecu prin

minte cine este ea acum și cine fusese. Şi lacrimi fierbinţi îi curgeau din ochi, în vreme ce spunea stihurile acestea :

Plîng cînd îmi amintesc de-aceste locuri
Pe care-n suflet pururi le dezmierd.
Plîng frumuseți, și bucurii, și jocuri,
Pe care pe vecie-acum le pierd.
Nu-l osîndiți, oh, pe cel ce iubește
Și care din iubire-nebunește !

Aceste locuri și aceste piețe
Cuprind tot ce pe lume am mai drag.
Mărire celui ce cu frumusețe
Le-a-mpodobit pe toate, de la prag.

Păstreze-Allah acele zile sfinte
Pe care le-am trăit aici cu voi,
O, scumpi prieteni ! Și mă rog fierbinte
Să mă întoarcă iarăși înapoi.

Iar cînd sfîrși de rostit stihurlie, plînse şi se jelui, şi iarăși spuse :

Mă mir cum fără voi mai pot trăi,
Sub viforul atîtor vijelii.
Of, prea-iubiții mei care vă las,
Pînă la cel din urmă-al vieți-mi ceas
Cu voi are să-mi fie pururea,
Plină de dorul vostru, inima.

După care iar plînse și suspină, și nu se putu opri a-şi aminti și stihurile acestea :

O, voi cei căror sufletul v-am dat,
Întoarceți-vă iarăși lîngă mine.
Din suflet să vă smulg am încercat,
Ci nu am izbutit, și greu îmi vine.

Cu milă se cuvine să privești
La jertfa unei vieți care se curmă,

Şi pînă-n ceasul morţii pămînteşti
Spre tine-şi mînă dorul cel din urmă.

O, nu mă minunez că v-am pierdut!
M-aş minuna numai dacă vreodată
Ursita întru care m-am născut
Ar fi să-i fie altuia-nchinată.

Şi-atîta cu ea! Ci în ceea ce îl priveşte pe vizirul cel mare Giafar, iacătă. De îndată ce caravana porni iarăşi la drum, veni lîngă palanchin şi îi spuse celei proaspăt măritate :

— O, stăpînă a palanchinului, ne-ai omorît!

Ci, la vorbele acestea, ea se uită la el cu dulceaţă şi cu sfiiciune, şi răspunse :

— Nu se cade să-ţi vorbesc, întrucît sînt verişoara-soţie a prietenului şi a tovarăşului tău Attaf, emirul mărinimiei şi al dărniciei faţă de prieteni. Dacă pîlpîie în tine cel mai mărunt simţămînt omenesc, s-ar cădea să faci şi tu pentru el ceea ce el, în mărinimia lui, a făcut pentru tine!

Cînd auzi vorbele acestea, Giafar rămase tare bulburat în sufletul său ; ci, pricepînd cît de plină de măreţie era acea împrejurare, îi spuse tinerei soţii :

— O, tu, oare chiar îi eşti verişoara-soţie ?

Iar ea spuse :

— Da! Tu m-ai văzut la fereastră în cutare zi, cînd s-a întîmplat cutare şi cutare lucru, şi cînd inima ţi s-a aprins după mine. Şi i-ai povestit lui. Iar el s-a despărţit de mine. Şi, aşteptînd să treacă răstimpul legiuit, a pregătit toate cîte îmi pricinuiesc atîta mîhnire acuma. Şi, dacă te-am lămurit cum stau lucrurile, nu-ţi mai rămîne acum decît să te porţi ca un om.

Cînd auzi vorbele acestea, Giafar se porni să suspine amarnic, spunînd :

— De la Allah venim şi al el ne întoarcem. O, tu, iacătă că acuma îmi eşti poprită, şi ai rămas în mîinile

mele ca un zălog sfînt, pînă ce ai să te întorci la locul pe care vei binevoi să-l arăţi.

Pe urmă spuse uneia dintre slugile lui :

— Te însărcinez cu paza stăpînei tale.

Şi călătoriră aşa mai departe, zi şi noapte ; şi-atîta cu ei !

Ci în ceea ce îl priveşte pe califul Harun Al-Raşid, iacătă. Îndată după plecarea lui Giafar, se simţi amărît şi plin de mîhnire din pricina lipsei lui. Şi fu cuprins de o mare nerăbdare, şi tulburat de dorul de a-l vedea iar. Şi se căi de porunca peste putinţă de împlinit la care îl osîndise pe vizir, nevoindu-l astfel să rătăcească prin pustiuri şi sihăstrii ca un pribeag, şi silindu-l, la anaghia aceea, să-şi părăsească locurile de baştină. Şi trimise crainici în toate părţile să-l caute. Ci nu putu să capete nici o ştire despre el, şi rămase tare necăjit că nu-l mai avea alături. Şi aşa că îi ducea dorul şi îl aştepta.

Or, cînd Giafar cu caravana lui ajunse aproape de Bagdad, califul fu înştiinţat despre aceasta şi se bucură în sufletul său, şi îşi simţi inima cum i se uşurează şi pieptul cum i se înfiorează. Şi ieşi întru întîmpinarea lui, şi, de îndată ce ajunse lîngă el, îl sărută şi îl strînse la piept. Şi se întoarseră împreună la palat, iar emirul drept-credincioşilor îl pofti pe vizirul său să-i stea alături şi îi zise :

— Acuma, istoriseşte-mi povestea ta din clipa cînd ai ieşit din palatul acesta, şi tot ce ţi s-a întîmplat în răstimpul cît ai lipsit.

Şi Giafar îi istorisi toate cîte i se întîmplaseră, din clipa plecării sale pînă în clipa întoarcerii. Ci nu este de nici un folos să le mai spunem şi noi încă o dată. Iar califul fu cuprins de o minunare mare, şi zise :

— Uallahi ! mi-ai pricinuit multă mîhnire cu lipsa ta. Ci acuma tare aş dori să-l cunosc pe prietenul tău ! Iar în ce o priveşte pe copilandra din palanchin, socotinţa mea este că se cade să te desparţeşti numaidecît de ea, şi s-o

pornești pe drumul de întoarcere, însoțită de o slugă de credință. Întrucît dacă tovarășul tău are să vadă în tine un vrăjmaș, are să ne fie și nouă un vrăjmaș; iar dacă va găsi în tine un prieten, are să ne fie și nouă tot prieten. Și avem să-l poftim să vină în mijlocul nostru, și avem să-l vedem, și are să ne facă bucurie a-l aștepta, și avem să ne petrecem vremea cu el în voioșie. Un atare om nu este de lepădat, iar de la mărinimia lui avem să tragem o pildă mare și multe alte lucruri folositoare.

Și Giafar răspunse :

— A asculta înseamnă a ne supune.

Și porunci să se orînduiască pentru copila cu pricina o casă tare frumoasă, într-o grădină plăcută, și puse la poruncile ei un șir întreg de robi și de slugi. Și îi trimise încă chilimuri și farfuriuri și toate lucrurile celelalte de cîte s-ar fi putu a avea trebuință. Ci nu se duse pe la ea și nu căută s-o vadă vreodată. Și în fiecare zi îi trimitea salamalekurile lui și vorbe liniștitoare în ce privește întoarcerea sa acasă și întîlnirea cu vărul ei. Și îi hotărî o mie de dinari pe lună pentru cheltuielile ei de trai. Și-atîta cu Giafar și cu califul și cu copilandra din palanchin.

Ci în ceea ce îl privește pe Attaf, lucrurile luară cu totul altă întorsătură ! Într-adevăr, de cum își luă bun-rămas de la Giafar și porni îndărăt pe drumul său, toți cei care erau zavistioși pe el se prilejuiră de întîmplări spre a-i vicleni pieirea în mintea naipului de la Damasc. Și îi spuseră naipului :

— O, doamne al nostru, au cum de nu-ți arunci ochii înspre Attaf ? Ori tu nu știi că vizirul Giafar era prietenul lui ? Și nu știi că Attaf a dat fuga după el, spre a-și lua rămas-bun, atunci cînd oamenii noștri s-au întors, și că l-a însoțit pînă la Katifă ? Și nu știi că Giafar i-a spus atunci : „Nu ai trebuință de nimic ce ți-aș putea rostui, o, Attaf ?" Și că Attaf i-a răspuns : „Da, am trebuință de ceva. Și anume de un firman al califului, prin care să

fie mazilit naipul Damascului." Şi astea au fost spuse şi făgăduite între ei. Şi lucrul cel mai cuminte care îţi rămîne de făcut este să-l pofteşti la tine la masa de dimineaţă, pînă a nu te pofti el la masa lui de seară. Întrucît izbînda se caută în prilej, iar norocul nu îl ajută decît pe acela care îndrăzneşte.

Şi naipul Damascului răspunse :

— Bine aţi grăit ! Aduceţi-l, aşadar, la mine numaidecît.

Iar ei se duseră acasă la Attaf, care se odihnea liniştit, fără să aibă habar că cineva ar putea să ţese ceva împotriva sa. Şi se aruncară asupra-i, înarmaţi cu săbii şi cu bîte, şi-l bătură pînă îl umplură de sînge. Şi îl tîrîră dinaintea naipului. Iar naipul porunci să-i fie prădată casa. Şi robii lui, şi bunurile lui, şi toţi ai lui trecură în mîinile afurisiţilor. Şi Attaf întrebă :

— Care este nelegiuirea mea ?

Iar ei răspunseră :

— O, faţă de catran ! au chiar atîta eşti de neştiutor al judeţului lui Allah (preamărit fie el !), încît să-l vicleneşti pe naipul Damascului, domnul şi părintele nostru, şi pe urmă să socoţi că poţi a dormi tihnit în casa ta ?

Şi i se dete poruncă gîdelui să-i taie capul pe clipă pe dată. Şi gîdea îi rupse o bucată din mantie şi îl legă la ochi. Şi chiar apucase să ridice spada asupra gîtului lui Attaf, cînd unul dintre emirii ce se aflau de faţă la osîndă se ridică şi zise :

— O, naipule, nu te grăbi aşa să porunceşti a i se tăia acestui om capul. Căci graba este sfat de la Şeitan, iar zicala spune : „Numai acela ajunge la ţintă care poartă răbdarea în inima sa, pe cîtă vreme greşeala este fapta aceluia ce se grăbeşte". Opreşte-te, dar, de a te grăbi în ce priveşte gîtul acestui om ; întrucît s-ar putea ca aceia care au vorbit împotriva lui să nu fie decît nişte mincinoşi. Şi nimenea nu este ocolit de zavistie. Aşa că ai răbdare, întrucît s-ar putea să te căieşti mai tîrziu că i-ai

luat viaţa pe nedrept. Şi cine ştie ce are să se întîmple, cînd vizirul Giafar are să audă năpasta pe care ai poruncit s-o îndure prietenul şi tovarăşul său! Şi-atunci capul tău nu are să-ţi mai stea în tihnă pe grumaz.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute doua noapte

Urmă:

Cînd auzi vorbele acestea, naipul Damascului se scutură de somnia lui, şi ridică mîna, şi opri spada ce ameninţa de-atîta de aproape viaţa lui Attaf. Şi porunci ca Attaf să fie numai aruncat în temniţă şi legat cu lanţul de gît. Şi îl tîrîră, în pofida ţipetelor şi a rugăminţilor lui, în temniţa cetăţii, şi fu legat de gît cu lanţul, precum fusese poruncit. Şi toate nopţile şi toate zilele Attaf şi le trecea plîngînd, luîndu-l de martor pe Allah şi rugîndu-l să-l izbăvească de chinuri şi de năpaste.

Şi trăi în felul acesta vreme de trei luni.

Or, într-o noapte, se trezi şi se umili dinaintea lui Allah, şi făcu cîţiva paşi prin temniţa lui, atîta cît îi îngăduia lungimea lanţului. Şi văzu că era singur în temniţă şi că temnicerul, care în ajun îi adusese pîinea şi apa, uitase să încuie uşa în urmă-i. Şi de la uşa aceea întredeschisă venea o lumină slabă. Iar Attaf, dacă văzu aşa, îşi simţi deodată vinele cum i se umflă de o putere pînă peste poate, şi dintr-o zvîcnitură rupse lanţul care îl lega. Şi, pe dibuite, cu multă grijă, o luă la picior prin întortocheturile temniţei adormite şi, pînă la urmă, se pomeni

dinaintea chiar a porţii ce da înspre uliţă. Şi nu avu mult de scotocit pînă să găsească cheia, spînzurată într-un cui. Şi, deschizînd uşa, fără nici un zgomot, ieşi în uliţă şi fugi în noapte. Iar negurile lui Allah îl ocrotiră pînă dimineaţa.

Şi, de îndată ce porţile cetăţii se deschiseră, ieşi amestecîndu-se printre lume, şi grăbi pasul înspre Alep. Şi, după o drumeţie lungă, ajunse fără de necaz la cetatea Alepului, şi intră în geamia cea mare. Şi acolo văzu o ceată de oameni străini care se pregăteau vădit de plecare. Şi îi întrebă unde se duc. Iar ei răspunseră :

— La Bagdad !

Şi Attaf strigă pe dată :

— Merg şi eu cu voi !

Iar ei spuseră :

— Trupurile noastre ale pămîntului sînt, ci zahareaua nu ne vine decît numai de la Allah !

Şi plecară, cu Attaf între ei. Şi, peste douăzeci de zile de drum, ajunseră la cetatea Kufa ; şi îşi urmară aşa călătoria pînă ce ajunseră la Bagdad. Şi Attaf văzu o cetate straşnic zidită, şi falnică, şi bogată în palate măreţe care se înălţau pînă la cer, şi plină de grădini frumoase ; şi trăiau în ea deopotrivă şi învăţaţi şi neştiutori, şi săraci şi bogaţi, şi buni şi răi. Şi intră în cetate, învăluit în mantia lui de om sărac, pe cap cu un turban slinos şi deşirat, şi cu o barbă neţesălată şi cu nişte plete tare lungi peste ochi. Şi starea lui era jalnică. Şi aşa intră el pe uşa de la cea dintîi geamie din cale. Şi nu mîncase de două zile. Şi şezu jos într-un colţ, să se odihnească şi să cugete cu jale, cînd un cerşetor, din tagma cerşetorilor care milogesc pe la porţile lui Allah, intră în geamie şi veni de şezu chiar dinaintea lui. Şi puse jos de pe umeri un sac vechi pe care îl avea în cîrcă, şi îl deznodă, şi scoase o pîine, pe urmă un pui, pe urmă altă pîine, pe urmă nişte plăcinte, pe urmă o portocală, pe

urmă niște măsline, pe urmă niște gogoși cu curmale, pe urmă un castravete. Și flămîndul de Attaf cu ochii lui vedea și cu nasul lui adulmeca. Iar cerșetorul începu să mănînce, și Attaf să se uite la el, pe cînd cerșetorul înfuleca tihnit prînzul acela, care părea chiar masa lui Issa, fiul Miriamei (asupra lor a amîndorura fie pacea și binecuvîntarea lui Allah !). Și Attaf, care nu numai că nu mîncase de două zile, da care de patru luni nu se mai săturase, își zise în sineși : „Pe Allah ! tare aș mai lua o îmbucătură din puiandrul acela minunat, și o bucată din pîinea aceea, și barcmi o felie din castravetele acela grozav". Și dorința de pîine și de puișor și de castravete ardea atîta de tare în ochii lui, încît cerșetorul se uită la el. Și, de atîta foame năpraznică, Attaf nu se putu opri să nu plîngă iar cerșetorul dete din cap uitîndu-se la el și, după ce înghiți îmbucătura de minunăție care îi umplea gura, prinse grai și spuse :

— Pentru ce, dar, o, taică al bărbilor slinoase, faci ca străinii și ca javrele cele hămesite care cerșesc cu ochii bucățica pe care o mănîncă stăpînul lor ? Pe ocrotirea lui Allah ! de-ai vărsa tu atîtea lacrimi cît să umpli cu ele și Yaxartul, și Bactrosul, și Dajlahul, și Eufratul, și apa Bassrei, și apa Antiohiei, și Orontele, și Nilul Egiptului, și marea cea sărată, și adîncurile tuturor oceanelor, tot nu ți-aș da nici o bucată din ce mănînc. Da dacă vrei să mănînci pui alb și pîine caldă și miel fraged și toate zaharicalele și plăcintele lui Allah, nu ai decît să bați la poarta vizirului-cel-mare Giafar, fiul lui Yahia barmecidul. Întrucît și el a primit la Damasc găzduire de la un om pe nume Attaf, și întru amintirea și întru cinstirea aceluia își împarte și el acuma milele ; și nici nu se mai scoală, nici nu se mai culcă fără a vorbi despre el.

Cînd auzi vorbele acestea ale cerșetorului cel cu sacul bine ticsit, Attaf își ridică ochii înspre cer și grăi : „O, tu, cel ale căror gînduri sînt de nepătruns, iacătă că îți

reverși iarăși milele tale asupra slujitorului tău!“ Şi rosti stihurile acestea :

De-ndată ce-ți vezi trebile-ncurcate,
Le lasă-n plata Domnului-a-toate.
Pe urmă șezi lîngă necazul tău
Și-alungă de la tine gîndul rău.

După care se duse la un negutător de hîrtie și îi ceru să-i dea de milă o bucățică de hîrtie și să-i împrumute un calam, numai cît să scrie cîteva cuvinte. Și negutătorul binevoi să-i dea ceea ce îi ceruse. Şi Attaf scrise cele ce urmează :

„Din partea fratelui tău Attaf, pe care Allah îl știe! Cel ce stăpînește lumea să nu carecumva să se îngîmfe, întrucît într-o zi va fi doborît și va rămîne singur în țărînă cu soarta lui cea amară. Dacă m-ai vedea nu m-ai mai cunoaște, din pricina sărăciei și a ticăloșiei ; căci potrivniciile vremilor, foamea, setea și un drum lung mi-au adus și trupul și sufletul în stare de sfîrșeală. Și iacătă că, sosind aici, te găsesc iară. Și pacea fie cu tine!“

Pe urmă împături scrisoarea și dete calamul îndărăt stăpînului lui, mulțumind cu căldură. Și întrebă unde este casa lui Giafar. Și, după ce i se arătă unde este, Attaf se opri și șezu dinaintea porții, la oarecare depărtare. Iar străjerii de la poartă îl văzură cum sta așa în picioare acolo și nerostind nici o vorbă. Și nici ei nu-i ziseră nimic. Și tocmai cînd începea să se simtă tare încurcat de șederea aceea, un hadîmb, îmbrăcat într-o mantie falnică și încins cu un brîu de aur, trecu pe lîngă el. Și Attaf se duse la hadîmb și îi sărută mîna și îi spuse :

— O, doamne al meu, trimisul lui Allah! (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) a spus : „Mijlocitorul unei fapte bune este ca și acela care săvîrșește fapta cea bună, iar acela care a făcut o faptă bună este din rîndul preafericiților lui Allah în cer“.

Și hadîmbul întrebă :

— Şi de ce ajutorinţă ai lipsă?

El spuse:

— Doresc de la bunătatea ta să duci hîrtia aceasta stăpînului acestei case, spunîndu-i: „Fratele tău Attaf este la poartă“.

Cînd auzi asemenea vorbe, hadîmbul fu cuprins de o minie mare, şi ochii îi ieşiră din cap, şi zbieră:

— O, mincinos sfruntat! Aşa socoţi tu că arată fratele vizirului Giafar?

Şi, cu mîna în care ţinea un toiag cu capătul de aur îl plesni pe Attaf peste faţă. Şi sîngele lui Attaf ţîşni din obraz, şi bietul de el căzu cît era de lung la pămînt, întrucît osteneala, foamea şi plînsetul îl slăbiseră pînă peste poate. Ci stă la *Sfînta Carte*: „Allah a pus simţămîntul bunătăţii în inima unor robi, întocmai cum a pus simţămîntul răutăţii în inima unor nerobi“; drept aceea, un alt hadîmb, care văzuse de departe tot ce se petrecuse, se duse la cel dintîi, plin de mînie şi de supărare faţă de cele ce făcuse, şi de milă faţă de Attaf. Iar hadîmbul dintîi spuse:

— N-ai auzit că se dedea frate cu vizirul Giafar?

Iar cel de al doilea hadîmb îi răspunse:

— O, om al răutăţii, şi fiu al răutăţii, şi rob al răutăţii! O, blestematule! O, mişelule! Da ce, Giafar, o fi vreun proroc de-ai noştri? Au nu e şi el un cîine de-al pămîntului ca şi noi? Au nu toţi oamenii sînt fraţi, dacă au ca tată şi ca mamă pe Adam şi pe Eva, şi n-a zis poetul:

Toţi oamenii pe lume-s fraţi de-o seamă:
Părinte li-e Adam, iar Eva mamă.

Şi osebirea nu se află oare numai în bunătatea mai multă ori mai puţină din inimi?

Şi, după ce vorbi astfel, se aplecă asupra lui Attaf, şi îl ridică, şi îl ajută să şadă jos, şi îl şterse de sîngele ce-i

curgea pe față, și îl spălă, și îi scutură praful de pe haine, și îl întrebă :

— O, fratele meu, ce dorești ?

Și Attaf răspunse :

— Nu doresc decît ca hîrtia aceasta să-i fie dusă lui Giafar și să-i fie dată în mînă.

Iar slujitorul cel cu inimă miloasă luă hîrtia din mîinile lui Attaf și intră în sala în care ședea vizirul cel mare Giafar barmecidul, în mijlocul dregătorilor, al rudelor și al prietenilor săi, unii stîndu-i de-a dreapta, iar alții de-a stînga. Și toți beau, și spuneau stihuri, și se desfătau cu zvoana de alăute și cu cîntările cele dulci. Iar Giafar vizirul, cu pocalul în mînă, le spunea celor dimprejurul său :

— O, voi toți cîți sînteți laolaltă, lipsa de dinaintea ochilor nu înseamnă și lipsa din inimă. Și nimica nu poate să mă oprească a nu mă gîndi la fratele meu Attaf, și să vorbesc despre el. Acela-i omul cel mai strălucit al vremii și al anilor lui. Mi-a dăruit cai, și robi tineri, albi și negri, și fete tinere, și haine frumoase, și lucruri scumpe, atîtea, cît să întocmească zestrea și adiata pentru soția mea. Și dacă nu s-ar fi purtat așa, eu hotărît că m-aș fi prăpădit și aș fi pierit fără de mîntuire. Și a fost binefăcătorul meu, fără să știe cine sînt, și a fost darnic fără nici un gînd de cîștig ori de vreun folos !

Cînd slujitorul cel cu suflet bun auzi vorbele acestea ale stăpînului său, se bucură în inima lui, și păși înainte, și își plecă gîtul și capul dinainte-i, și îi înfățișă hîrtia. Iar Giafar o luă și, citind-o, fu cuprins de o stare de tulburare ca un om care ar fi băut otravă. Și nu mai știu nici ce face, nici ce spune. Și căzu cît era de lung, drept cu fața pe podea, încă mai ținînd în mînă cupa de cleștar și hîrtia. Și cupa se sparse într-o puzderie de bucățele, și îl tăie la frunte, adînc. Și sîngele începu să curgă, iar hîrtia îi scăpă din mînă.

Cînd slujitorul văzu toate astea, dete zor să-și sloboadă picioarele în vînt, din pricina spaimei de ce avea să urmeze. Iar prietenii vizirului Giafar îl ridicară pe stăpînul lor și îi opriră curgerea sîngelui. Și strigară :

— Nu se află mîntuire și putere decît întru Allah cel preaînalt și atotputernic ! Blestemații aceștia de slujitori sînt pururea bîntuiți de firea lor cea rea : tulbură viața domnilor din palate și îi supără în ceasurile lor cele mai plăcute. Pe Allah ! acela care a scris hîrtia aceasta chiar că ar trebui să fie tîrît la valiu, care să-i ardă o sută de ciomege și să-l arunce în temniță.

Și, ca urmare, robii vizirului ieșiră să-l caute pe cel care scrisese hîrtia. Și Attaf curmă toată căutarea spunînd :

— Eu sînt, o, stăpînii mei !

Iar ei îl înșfăcară și îl tîrîră dinaintea valiului, și cerură să-i hotărască o sută de lovituri de ciomag. Și valiul așa făcu. Și, pe deasupra, porunci să se scrie pe lanțurile lui din temniță : „Pe viață". Așa i făcură lui Attaf cel-Darnic ! Și iarăși îl aruncară la poprеală, unde șezu alte două luni, și unde urmele i se pierdură și i se șterseră.

Și, după aceste două luni, se născu un copil la emirul drept-credincioșilor Harun Al-Rașid care, cu prilejul acela, porunci să se împartă pomeni și să se facă daruri la toată lumea, iar întemnițații să fie sloboziți din temnițe și din poprеliști. Iar printre cei ce fură scoși astfel din lanțuri se află și Attaf-cel-Darnic.

Cînd se văzu slobozit de la opriș, slab, flămînd, prăpădit și gol, Attaf își ridică privirile înspre cer și strigă : „Preamărit să fii, Doamne, în toată împrejurarea !" Și oftă și zise : „Am îndurat toate acestea din pricină, fără de îndoială, că oi fi săvîrșit vreo greșeală cîndva, întrucît Allah m-a fericit cu milele sale cele cele mai alese, iar eu i-am răspuns cu neascultare și răzvrătire. Ci mă rog lui fierbinte să mă ierte, întrucît mă cufundasem prea tare în stricăciune și în purtarea mea cea ticăloasă !"

Pe urmă rosti stihurile acestea :

O, Doamne, muritorul săvîrșește
Ce nu se cade și ce nici gîndește !
E-un biet sărman, și-ntreagă viața-i ține
Numai de sfînta milă de la tine.

Într-ale vieții patimi și plăceri,
De sine-și uită, și de ce-a fost ieri.
Plin de prostie pururi va rămîne,
Tu iartă-i lui greșalele, stăpîne !

Și mai vărsă cîteva lacrimi, și își zise în sinești : „Acuma ce să fac ? Dacă plec înspre țara mea, slab cum sînt, am să mor înainte de-a ajunge acolo ; iar de-aș avea norocul să ajung, nu aș avea nici o liniște pentru viața mea, din pricina naipului ; iar dacă rămîn aici, printre cerșetori, să cerșesc și eu, nici unul dintre ei nu are să mă îngăduiască în isnaful lor, întrucît nimenea nu mă cunoaște ; și nu pot să-mi fiu pentru mine de nici un ajutor și de nici un folos.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treia noapte

Urmă :

...Drept aceea, am să las grija soartei mele aceluia carele este stăpînul soartelor. Iacătă că totul s-a întors împotriva mea, și totul este potrivnic așteptărilor mele. Și multă dreptate avea poetul atunci cînd spunea :

Am străbătut întreg pămîntul
Din Răsărit pînă-n Apus,

Şi numai trudă şi durere
Aflai oriunde m-am fost dus.

Am cunoscut potop de oameni,
Dar nicăierea n-am găsit
Un om să-mi fie pe potrivă
Şi nici prieten nesmintit.

Şi iarăşi plînse şi jeli : „O, Dumnezeule ! dă-mi virtutea răbdării !" După care se ridică şi porni înspre o geamie, în care intră. Şi şezu acolo pînă după amiază. Iar foamea lui nu făcu alta decît să sporească ; şi Attaf zise : „Pe milosîrdia şi pe atotputernicia ta, mă jur că nu am să cer nimic de la nimeni altul afară de tine !" Şi şezu în geamie, fără a întinde mîna la nici un drept-credincios, pînă la căderea nopţii. Şi-atunci ieşi, zicînd : „Ştiu spusa Profetului — asupra-i fie binecuvîntarea şi tihna lui Allah ! — care zice : «Allah îţi îngăduie să dormi în sfîntul lui lăcaş, ci tu lasă lăcaşul pentru închinătorii săi, căci sfîntul lăcaş este pentru rugăciune şi nu pentru dormit»".

Şi rătăci pe uliţi o vreme, pînă ce, într-un sfîrşit, ajunse la nişte ziduri năruite, unde intră spre a-şi trece noaptea şi a dormi. Şi, în beznă, se împiedică şi căzu cu faţa la pămînt. Şi simţi că se prăbuşise chiar peste lucrul de care se împiedecase. Şi văzu că era trupul unui om ucis de curînd. Iar cuţitul ucigaşului se afla lîngă el pe pămînt.

Iar Attaf, cînd pricepu cum stă treaba, sări în sus cu zdrenţele de pe el năclăite de sînge. Şi şezu aşa, împietrit, buimăcit şi neştiind la ce să se îndemne, zicîndu-şi : „Oare să stau ori să fug ?" Şi, pe cînd se afla în starea aceea, valiul şi cu oamenii săi de la agie tocmai treceau pe dinaintea intrării de la ruină ; şi Attaf strigă :

— Veniţi de vă uitaţi aici !

Iar ei intrară cu făcliile lor şi găsiră trupul celui omorît, şi cuţitul lîngă el, şi pe nenorocitul de Attaf în pi-

cioare, la capul celui omorît, cu zdrențele lui cruntate de sînge. Și răcniră la el:

— O, mișelule, tu l-ai ucis!

Iar Attaf nu dete nici un răspuns. Ei atunci se repeziră pe el, iar valiul le zise:

— Legați-l belci și aruncați-l în temniță, pînă ce avem să dăm seama despre întîmplarea aceasta marelui-vizir Giafar. Iar dacă Giafar are să poruncească moartea ucigașului, avem să-l dăm în seama călăului.

Și făcură precum spuseră.

Și-așa că a doua zi calemgiul de la agie puse în scris pentru Giafar toată întîmplarea, ticluită astfel: „Am intrat într-o ruină și am dat acolo peste un ins care îl omorîse pe altul. Iar noi l-am cercetat, și el a mărturisit, cu tăcerea lui, că era făptașul omorului. Care sînt dară poruncile tale?“ Iar vizirul porunci să-l dea morții. Și, ca urmare, îl scoaseră pe Attaf din temniță, îl tîrîră la locul unde se făceau spînzurătorile și tăierea capetelor, rupseră o fîșie din zdrențele lui și îl legară cu ea la ochi. Și îl deteră în seama gîdelui. Iar gidea îl întrebă pe valiu:

— O, doamne al meu, să-i retez gîtul?

Și valiul răspunse:

— Kes!

Iar gîdele își roti sabia cea ascuțită, care străluci și aruncă sclipiri în văzduh; și o răsuci, și o și adusese înainte spre a-i zbura căpățîna lui Attaf, cînd un strigăt se auzi în spatele lui:

— Oprește-ți mîna!

Și era glasul vizirului cel mare Giafar, care se întorcea dintr-o preumblare.

Iar valiul îi ieși înainte și sărută pămîntul dintre mîinile lui. Și Giafar îl întrebă:

— La ce s-a strîns aici atîta lume?

Și valiul răspunse:

— La osînda unui tînăr de la Damasc, cel pe care l-am găsit ieri în casa năruită, și care, la toate întrebările

noastre, de trei ori rostite, a răspuns cu tăcerea, în privința insului de viță aleasă pe care l-a ucis.

Şi Giafar zise :

— Aha, un om a venit de la Damasc pînă aici ca să se bage într-o belea ca aceasta ? Uallahi, iacătă un lucru peste putință !

Şi porunci să fie adus osînditul dinaintea lui. Şi cînd osînditul ajunse dinainte-i, Giafar nu îl cunoscu, întrucît înfățișarea lui Attaf se schimbase, iar chipul său cel frumos și toată fala strălucirii lui se topiseră de mult. Şi Giafar îl întrebă :

— Din ce țară ești, o, tinere ?

Iar el răspunse :

— Sînt un om din Damasc !

Şi Giafar întrebă :

— Chiar din oraș, sau de prin satele învecinate ?

Iar Attaf răspunse :

— Uallahi ! o, doamne al meu, sînt chiar din cetatea Damascului, în care m-am născut.

Şi Giafar întrebă :

— Nu cumva l-ai cunoscut, din întîmplare, pe un om vestit pentru mărinimia și pentru dărnicia inimii lui, pe care îl chema Attaf ?

Iar osînditul la moarte răspunse :

— L-am cunoscut pe vremea cînd erai prieten cu el și ședeai la el, în cutare casă, pe cutare uliță, din cutare mahala, o, stăpîne al meu, și cînd vă duceați amîndoi să vă preumblați împreună prin grădini ! L-am cunoscut atunci cînd te-ai însurat cu verișoara și soția lui ! L-am cunoscut cînd v-ați luat rămas-bun pe drumul Bagdadului, și cînd ați băut din aceeași cupă !

Şi Giafar răspunse :

— Da ! tot ceea ce spui despre Attaf este adevărat ! Da ce s-a întîmplat cu el după ce ne-am despărțit ?

Şi el răspunse :

— O, stăpîne al meu, a fost bătut de soartă; și i s-a întîmplat cutare și cutare și cutare lucru!

Și îi înșirui istorisirea a toate cîte i se întîmplaseră, din ziua despărțirii lor, pe drumul ce ducea la Bagdad, pînă în clipa cînd gîdele era să-i reteze gîtul. Și spuse stihurile acestea:

M-a luat în gheare timpul
Și m-a supus și-nfrînt,
Pe cînd tu îți duci viața
În slavă și în cînt.

Jur împrejuru-mi lupii
Se strîng să mă sfîșie,
Pe cînd tu, leul falnic,
Stai plin de măreție.

Orice-nsetat din lume
La ușa ta cînd bate,
Tu îi alini durerea
Și buzele-nsetate.

E cu putință oare
Ca eu să mor de sete,
Cînd tu ești tuturora
Izvor de zaiafete?

Și, după ce rosti stihurile acestea, strigă:

— O, Giafar, doamne al meu, te cunosc!

Și mai strigă:

— Eu sînt Attaf!

Iar Giafar, la rîndu-i, se ridică în picioare, dînd un strigăt mare, și se repezi în brațele lui Attaf. Și-atîta de mare fu bucuria lor, încît rămaseră ca amețiți vreme de cîteva clipe. Și, cînd își veniră iarăși în fire, se sărutară și se întrebară unul pe altul despre toate cîte li se întîmplaseră, de la început pînă la sfîrșit. Și încă nu sfîrșiseră ei

de a-și face toate destăinuirile, cînd un strigăt mare se auzi ; și se întoarseră și văzură că strigătul fusese scos de un șeic, care venea spunînd :

— Nu este omenește ceea ce se petrece aici !

Și se uitară la el și văzură că șeicul acela era un bătrîn cu o barbă cănită cu hennea, și cu capul coperit de o basma albastră. Și Giafar, cînd îl văzu, îl pofti să vină la el și îl întrebă ce necaz îl aduce. Iar șeicul cel cu barba cănită strigă :

— Depărtați-l, o, oamenilor, pe nevinovatul de sub satîr ! Întrucît omorul acela nu este săvîrșit de el, și el n-a ucis pe nimeni ; iar leșul tînărului omorît, nu este fapta lui, și nu are nici un amestec în treaba aceasta ! Întrucît ucigașul nu sînt decît chiar eu !

Și Giafar vizirul spuse :

— Atunci tu l-ai omorît ?

El răspunse :

— Da !

El întrebă :

— Și pentru ce l-ai ucis ? Au nu ți-e pic de teamă de Allah în inima ta, de ucizi așa un fiu de neam ales, un hașimit ?

Iar șeicul răspunse :

— Tînărul pe care l-ați găsit mort era bunul meu, și eu însumi l-am crescut. Și în fiecare zi căpăta bani de la mine pentru cheltuielile lui. Ci, în loc să-mi fie credincios, se ducea să petreacă ba cu unul Șumușag, ba cu unul Najiș, ba cu Ghazis, ba cu Ghubar, ba cu Ghușir, ba cu alți ticăloși ; și își petrecea zilele cu ei, dîndu-mă uitării pe mine. Și, pe barba mea ! toți se lăudau că l-au avut, pînă și Odis măturătorul de murdării, pînă și Abu-Butran papugiul. Iar ciuda mea nu făcea decît să sporească în fiece zi. Și degeaba l-am povățuit, și degeaba m-am străduit să-l fac să-și schimbe purtările acelea, că n-a ascultat de nici un sfat și de nici o dojană ; pînă cînd, într-un

sfîrșit, alaltăieri seară, l-am prins cu numitul Șumușag, mățălarul ; și, cînd l-am văzut așa, s-a înnegurat lumea dinaintea feței mele, și, chiar în casa năruită în care l-am prins, acolo l-am și omorît ! Și m-am dezlegat așa de toate chinurile cîte mi-a pricinuit. Și asta-i povestea mea !

Pe urmă, adăugă :

— Și am păstrat tăcere pînă astăzi. Ci, cînd am auzit că în locul făptașului avea să fie osîndit un nevinovat, n-am mai putut să păstrez taina și am venit aici ca să-l scot pe nevinovat de sub secure ! Și iacătă-mă dinaintea voastră : frîngeți-mi grumazul și luați viață pentru viață ! Da dați-i mai întîi drumul tînărului acestuia nevinovat, care nu are nici un amestec în treaba asta !

Iar Giafar, auzind vorbele șeicului, cugetă o clipă și zise :

— Pricina este îndoielnică ! Și, la îndoială, nu ai alta de făcut decît să depărtezi mîna ! O, șeicule, du-te în pacea lui Allah, și să ți se ierte !

Și îi dete drumul.

După care îl luă pe Attaf de mînă, și îl strînse iarăși la piept, și îl duse la hammam. Și, după ce prăpăditul de Attaf se învioră și se întremă, se duse cu Giafar la palatul califului. Și intră la calif și sărută pămîntul dintre mîinile lui și zise :

— Attaf-cel-Darnic se află aici, o, emire al dreptcredincioșilor ! Acela care mi-a fost gazdă la Damasc, care m-a omenit cu atîta cinstire, cu atîta bunătate și cu atîta dărnicie, și care m-a așezat mai presus decît chiar sufletul lui !

Și Al-Rașid spuse :

— Adu-l la mine numaidecît !

Și Giafar îl aduse așa cum era, slăbit, vlăguit și tremurînd încă de tulburare. Ci Attaf tot nu se lăsă a nu-i închina califului temenelile și salamakurile sale, în cel mai frumos chip și cu cele mai iscusite vorbe. Iar Al-Rașid suspină cînd îl văzu și spuse :

— În ce stare te văd, o, bietul de tine !

Iar Attaf plînse ; și, la poftirea lui Al-Rașid, își istorisi toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Şi, în vreme ce povestea, Al-Rașid plîngea și suspina, la fel ca și Giafar, plin de mîhnire.

Şi iacătă că, estimp, intră șeicul cel cu barba cănită, cel ce fusese iertat de către Giafar. Şi califul, cînd îl văzu, începu să rîdă.

Pe urmă îl rugă pe Attaf-cel-Darnic să șadă, și îl puse să-și mai spună o dată povestea. Şi, cînd Attaf sfîrși de istorisit, califul se uită la Giafar și îi zise :

— Ia spune-mi, o, Giafar, ce socoți să faci pentru fratele tău Attaf ?

Și el răspunse :

— Mai întîi, sîngele meu este sîngele lui, iar eu îi sînt rob. Apoi, țin gata, anume pentru el, niște lăzi în care se află trei milioane de dinari de aur ; apoi, de tot atîtea milioane, am pregătit pentru el niște cai de soi ales, niște copilandri, niște robi albi și negri, niște fete din toate țările, și tot felul de bunuri. Iar el are să șadă cu noi, ca să ne bucurăm de el.

Şi adăugă :

— În ceea ce privește verișoara și soția sa, aceasta-i o treabă între mine și el !

Și califul pricepu că venise vremea să-i lase singuri pe cei doi prieteni ; și le îngădui să plece. Şi Giafar îl duse pe Attaf acasă și îi spuse :

— O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă, și că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de cînd noi doi ne-am despărțit. Şi iacătă că m-am dezlegat și m-am despărțit de ea, lăsînd-o ție ; și am șters senetul de nuntă dintre mine și ea. Și îți dau îndărăt, tot în starea în care se afla, zălogul cel scump pe care l-ai pus în mîinile mele.

Şi aşa fu. Iar Attaf şi verişoara sa se găsiră iarăşi, cu aceeaşi dragoste şi cu aceeaşi bucurie.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patra noapte

Urmă :

Iar în ceea ce îl priveşte pe naipul Damascului, care fusese izvorul tuturor necazurilor lui Attaf, califul îşi trimise caralîii să-l zebereească şi să-l lege în lanţuri, şi să-l arunce în temniţă. Şi să-l lase acolo pînă la o nouă poruncă.

Iar Attaf petrecu la Bagdad cîteva luni, în fericire desăvîrşită, alături de verişoara lui şi alături de Giafar, prietenul său, şi în tovărăşia lui Al-Raşid. Şi tare ar mai fi vrut să-şi petreacă toată viaţa la Bagdad ; ci îi veneau de la Damasc noian de scrisori din partea rudelor şi a prietenilor săi, care îl rugau stăruitor să se întoarcă în ţara lui ; şi socoti că era dator să facă aşa. Şi se duse să ceară buna învoire a califului, care îi dete îngăduinţa, da nu fără păreri de rău şi nu fără suspine de prieten. Ci nu vroi să-l lase să plece fără a-i da dovezi de bunăvoinţă. Aşa încît îl căftăni valiu al Damascului şi îl împodobi cu toate însemnele slujbei sale. Şi porunci să fie însoţit de un alai de călăreţi şi de o caravană de catîri şi de cămile, cu o sumedenie de poveri de daruri strălucite. Şi aşa fu dus cu pohfală pînă la Damasc.

Şi toată cetatea Damascului fu luminată şi împodobită, cu prilejul întoarcerii lui Attaf, cel mai mărinimos dintre fiii oraşului. Întrucît Attaf era iubit şi cinstit de tot no-

rodul din toate stările, și mai cu seamă de către cei săraci, care îi plînseseră mereu lipsa.

Ci, pentru naip, porunca de-a doua a califului ajunse întru privința lui osîndindu-l la moarte, pentru nedreptățile ce săvîrșise. Ci prea-bunul Attaf puse vorbă în apărarea lui pe lîngă Al-Rașid, care atunci se mărgini a-i schimba pedeapsa cu moartea la întemnițare pe viață.

Cît despre *Cartea cea magică*, în care califul citise lucrurile acelea ce-l făcuseră să rîdă și să plîngă totodată, nici nu se mai pomeni. Întrucît Al-Rașid, cu totul bucuros că-l avea iarăși alături pe vizirul său Giafar, nu-și mai aduse aminte de niște lucruri trecute. Iar Giafar, care, la rîndu-i nu izbutise deloc să tălmăcească ce cuprindea cartea, nici să găsească omul în stare a i-o tălmăci, se feri să mai aducă vorba despre atare treabă. Și, de altminteri, nu este de nici un folos să mai aflăm nici noi nimic, întrucît, de atunci încolo, toți trăiră în fericire și în tihnă și în prietenie netulburată și în toate huzururile vieții, pînă la sosirea Sfărîmătoarei de bucurii și Ziditoarea de morminte, cea care șade la porunca Stăpînului ursitelor. Singurul viu, Atotmilosîrdnicul față de drept-credincioșii săi.

— Și asta este, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, tot ceea ce ne-au lăsat povestitorii despre Attaf-cel-Darnic, care locuia la Damasc. Ci povestea lui nici nu se poate asemui, nici pe de aproape, nici pe departe, cu aceea pe care am de gînd să ți-o povestesc, dacă nu cumva vorbele mele ți-au împovărat sufletul.

Iar Sahriar răspunse :

— Ce tot spui tu, o, Șeherezada ? Povestea aceasta m-a umplut de învățăminte, și m-a luminat, și m-a făcut să cuget. Și iacătă-mă-s gata să te ascult, ca în ziua dintîi.

Atunci Șeherezada spuse :

POVESTEA CEA STRĂLUCITĂ A CRĂIȘORULUI DIAMANT

Se povestește în cărțile oamenilor desăvîrșiți, ale învățaților și ale poeților care și-au deschis seraiul înțelepciunii lor și pentru cei care dibuiesc în nevolnicie — laude multe și alese aceluia carele, pe pămînt, i-a dăruit cu strălucire pe cîțiva dintre oameni, întocmai cum a așezat pe bolta cerurilor soarele, bageaca slavei sale, iar la marginea zărilor a pus zorile, facla din sala de noapte a frumuseții lui ; carele a înveșmîntat cerul în mantia de mătasă a norilor, și pămîntul în caftanul cel luminos al verdeții ; carele a împodobit grădinile cu pomi, și pomii cu hainele lor verzi ; carele a dat însetaților izvoarele cele cu ape bune, petrecăreților le-a dat umbra viței de vie, femeilor le-a dat frumusețea, primăverilor le-a dat trandafirii, trandafirilor le-a dat zîmbetul, și, spre a încununa trandafirii, le-a dat gîtlejul cîntător al privighetorilor ; carele a pus femeia sub ochii bărbatului, iar în inima bărbatului a sădit dorința, ca pe un giuvaier în inima pietrei ! — se povestește, așadar, că într-o împărăție de printre împărățiile cele mari era un rege falnic, al căruia fiece

pas era o fericire, ai căruia robi erau o bucurie și un noroc, și care era mai drept decît Chosroe-Anușirvan, și mai darnic decît Hatim-Tai.

Și regele acela cu fruntea senină se chema Șams-Șah, și avea un fiu cu purtări alese și cu fermece minunate, asemănător la frumusețe cu steaua Canope cînd strălucește peste mare.

Iar flăcăul acela împărătesc, pe care îl chema Diamant, veni într-o zi la părintele său și zise :

— O, tată al meu, astăzi mi-e lehamite de traiul în cetate, și sufletului meu îi e dor să plece la vînătoare și la preumblare, spre a se însenina. Altminteri, de atîta zaiflîc, am să-mi sfîșii hainele de pe mine.

Cînd auzi vorbele feciorului său, regele Șams-Șah, dată fiind dragostea cea mare pe care o avea pentru el, grăbi să dea poruncile de trebuință pentru vînătoarea și pentru preumblarea cu pricina. Și chehaelele de vînătoare și păsărarii pregătiră șoimii, iar grăjdarii înșăuară caii de munte. Iar beizadea Diamant trecu în fruntea unei cete strălucite de flăcăi bine clădiți, și o luă cu ei înspre locurile pe unde dorea el să vînătorească, spre a-și risipi sastiseala din suflet.

Și, călărind într-un vîrtej turbat, ajunse pînă la urmă la poalele unui munte ce da cu vîrful în cer. Și, la poalele acelui munte, era un copac mare ; iar la poalele acelui copac curgea un izvor ; iar din izvorul acela se adăpa un cerb-lopătar, cu capul plecat asupra apei. Și Diamant, vrăjit de priveliște, porunci oamenilor lui să-și oprească pe loc caii și să-l lase să se ducă singur să ispitească și să prindă vînatul acela.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincea noapte

Urmă :

Şi se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic și mîndru, care, pricepînd că viața-i spînzura de-o clipită, făcu o săritură mare și, cu o răsucitură sprintenă, se află dincolo de bătaia săgeții, pe cele patru picioare ale lui, mîncînd depărtarea sub copite, spre cîmpie. Iar Diamant, slobozit în vîntul goanei, se luă după cerb în cîmpie, hăt departe de ceata sa înarmată. Și își văzu de urmărirea lui, pînă ce calul, tot numai o spumă și fără de răsuflare, lăsă să-i spînzure o limbă uscată, în pustiul acela în care nu se vedea nici urmă și nici mireasmă de fiu de-al lui Allah, și unde, drept orice suflare, nu se afla decît duhul Nevăzutului.

Or, atunci, taman ajunsese dinaintea unei coline de nisip care îi închidea zarea, și pe după care cerbul pierise. Iar Diamant, mohorît, se sui pe colină și, ajungînd pe povîrnișul celălalt, văzu deodată o altă priveliște așternîndu-i-se sub priviri. Întrucît, în locul uscăciunii nemiloase a pustiului, o oază răcoroasă își ducea acolo traiul de verdeață, udată de pîrîuri și împodobită cu straturi sălbatice de flori roșii și de flori albe, asemănătoare cu asfințitul și cu zoritul de zi. Și Diamant simți cum sufletul i se însenină și cum inima-i înflorește, de parcă ar fi intrat în grădina păzită de Rizvan, străjerul cel într-aripat.

După ce coconul Diamant se minună de desăvîrșirea lucrării Atoate-zămislitorului, după ce își adăpă calul și după ce băù și el din apa cea bună a oazei, în càușul mîinii, se ridică și își roti privirile, spre a cerceta împrejurimile după amănuntele lor. Și iacătă că la umbra unui pom tare bătrîn, ce părea că își are rădăcinile afundate pînă la porțile cele de dinlăuntru ale pămîntului, văzu un jeț singuratic. Și pe jețul acela ședea un rege bătrîn, cu

capu-ncununat de coroana împărătească și cu picioarele desculțe, cufundat în gînduri. Și Diamant, cuviincios, i se temeni cu un salamalek. Iar regele cel bătrîn îi răspunse la salamalek și îi zise :

— O, fecior de regi, pentru care pricină ai străbătut pústia cea amarnică pe unde nici pasărea nu poate să mai bată din aripi și unde sîngele fiarelor sălbatice se preschimbă în fiere ?

Iar Diamant îi istorisi pățania lui, și adăugă :

— Da tu, o, mult-bătrînule rege, poți să-mi spui pricina șederii tale în locul acesta impresurat de sihăstrie ? Întrucît povestea ta trebuie să fie o poveste ciudată !

Şi regele cel bătrîn răspunse :

— Hotărît, povestea mea este ciudată și de-a mirărilea ! Ci atîta-i de ciudată încît ar fi mai bine ca tu să nu stărui a-i auzi din gura mea istorisirea. De nu, are să fie pentru tine pricină de lacrimi și de năpaste.

Ci beizadea Diamant spuse :

— Poți să vorbești, o, bătrîne, întrucît sînt hrănit cu laptele maicii mele, și sînt fiul tatălui meu.

Și stărui într-una spre a-l hotărî să-i istorisească cele ce dorea să asculte.

Atunci regele cel bătrîn, stînd pe jețul lui de sub pom, spuse :

— Ascultă, dar, vorbele pe care am să le scot din căsulia inimii. Strînge-le și pune-le în pulpana hainei tale.

Și își plecă o clipă capul, pe urmă îl ridică și grăi astfel :

Află, dar, o, flăcăule, că, înainte de venirea mea în ostrovul acesta din inima pustiului, am fost domn peste pămînturile de la Babyl, în mijlocul bogățiilor, al saraiurilor, al oștilor și al slavei mele. Iar Allah slăvitul — preamărit fie el ! — îmi hărăzise ca urmași șapte copii împărătești care îl binecuvîntau pe Zămislitorul lor și care erau bucuria inimii mele. Și toate din împărăția mea se petre-

ceau în pace și în îmbelșugare, pînă ce într-o zi fiul meu cel mare află din gura unui chervanagiu că în țările cele depărtate ale Simmului și ale Masinmului trăia o domniță, fiica regelui Camus fiul lui Tammuz, pe care o cheamă Mohra, și care nu-și avea samăn pe lume ; că desăvîrșirea frumuseții ei înnegura fața lunii pline ; și că Iosif și Zuleikha dinaintea ei își aveau urechea găurită cu belciugul robiei. Cu-o vorbă, era plăsmuită întocmai ca în stihurile poetului :

E-o frumusețe care-și face pradă
Din inimile celor ce-o privesc ;
Sidef din rai e păru-i ca o nadă,
Obrajii-s trandafiri care-nfloresc.

Iar buzele-i rubine-s și zahar ;
Și dinții-i alb surîd chiar și-n mînie.
E-o frumusețe care pune jar
In suflete, și care le sfîșie.

Și chervanagiul îi mai spuse fiului meu cel mare că regele Camus nu mai are alt copil, decît pe mult-norocita aceea de fată. Iar mlădița cea fermecătoare din grădina frumuseții fiind ajunsă la primăvara înmuguririi ei, și albinele începînd să roiască prin preajа trupului înflorit, era nezăbavnic, cumu-i datina, spre a i se alege un soț, să se adune de prin toate țările toți prinții cei tineri în vîrstă de-a cere și de-a fi primiți. Ci se hotărî că pețitorii sînt datori să răspundă numaidecît la o întrebare pe care avea să le-o pună domnița, întrebare ce nu cuprindea decît vorbele acestea : *Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos ?* Și-atîta era tot ce i se cerea pețitorului ca zestre pentru domniță din partea soțului, ci cu legămîntul că aceluia care nu va ști să răspundă cu pricepere la întrebare i se va tăia capul și i se va agăța în vîrful palatului.

Or, cînd fiul meu află toate acestea din gura chervanagiului, inima i se pîrjoli ca o bucată de carne pe grătar ; și veni la mine, vărsînd lacrimi ca dintr-un nor de potoape. Și, gemînd, îmi ceru îngăduință să plece, spre a se duce să încerce a dobîndi domnița din țările Sinnului și Masinnului.

Iar eu, speriat pînă peste poate de pornirea lui de nebunie, degeaba încercai să-l tămăduiesc, întrucît doftoria povețelor rămase fără de putere asupra răului pricinuit de boala iubirii. Și atunci îi spusei fiului meu :

— O, lumină a ochilor mei, dacă nu poți, fără a muri de jale, să te oprești de-a pleca înspre meleagurile Sinnului și Masinnului, unde domnește regele Camus, fiul lui Tainmuz, părintele domniței Mohra, am să te însoțesc în fruntea oștilor mele. Și, dacă regele Camus are să primească de bună voie să mi-o dăruiască pe fiică-sa pentru tine, totul are să fie bine ; dacă nu, pe Allah ! am să poruncesc să se dărîme asupra-i zidurile palatului său și am să-i spulber împărăția în vînt. Și în felul acesta fata are să ajungă o roabă și un bun al tău.

Ci fiul meu cel mare nu se arătă deloc a găsi gîndul acesta pe placul său, și îmi răspunse :

— Nu este potrivit cu cinstea noastră, o, tată al meu, să luăm cu sila ceea ce nu ni se dăruiește cu bună-credință. Așa că trebuie să mă duc chiar eu să dau răspunsul cerut și s-o dobîndesc astfel pe fata regelui.

Eu atunci pricepui mai bine decît oricînd că nici o făptură nu poate, față de ceea ce i-a fost scris la ursitoare, să șteargă nici măcar o slovă din cuvintele pe care le-a zugrăvit în cartea ursitelor diacul cel într-aripat. Și, văzînd că așa fusese scris la soarta copilului meu, îi dedei, nu fără prisos de suspine, îngăduința de a se duce. Și, ca urmare, își luă bun-rămas de la mine, și plecă să-și caute ursita.

Și ajunse pe meleagurile cele afunde peste care domnea regele Camus, și se înfățișă la palatul unde ședea dom-

nița Mohra, și nu putu să răspundă la întrebarea despre care ți-am spus, o, străinule. Și domnița cea fără pic de milă puse să i se taie capul și să-i fie agățat în vîrful palatului. Iar eu, la știrea aceasta, plînsei toate lacrimile deznădejdii. Și, îmbrăcat cu haine de moarte, șezui închis cu durerea mea vreme de patruzeci de zile. Iar toți prietenii își coperiră capul cu cenușă. Și de durere ne sfîșiarăm hainele. Și tot palatul răsuna de țipete de jale și de un zbucium ca acela de la învierea de apoi.

Atunci, cel de al doilea fecior al meu, cu chiar mîna lui, puse în inima mea cea de a doua rană a chinului, înghițind ca și frate-său băutura morții. Căci, ca și fratele lui mai mare, vroi să facă și el încercarea. Pe urmă veni rîndul celorlalți cinci copii ai mei, care, în același chip, luară calea pieirii, și muriră ca jertfe ale simțămîntului dragostei.

Iar eu, lovit fără de leac de ursita cea neagră, și doborît de o jale fără de nădejde, îmi lăsai scaunul de domnie și țara, și plecai să rătăcesc pe căile bejaniei. Și trecui, ca un lunatic, prin cîmpii și prin pustietăți. Și ajunsei, cum mă vezi, cu coroana pe cap și cu picioarele goale, în locul unde mă aflu acum, așteptînd moartea în jețul acesta.

După ce beizadea Diamant auzi povestirea regelui cel bătrîn, fu lovit și el de săgeata simțămîntului ucigaș, și începu să scoată niște oftaturi de dor ce scăpărau scîntei. Întrucît, cum a spus poetul :

S-a strecurat iubirea-n mine,
Și fără ca s-o fi văzut,
Doar prin auz ! Și nu mi-e bine.
Nici n-am habar cum de-a putut
Necunoscuta mea iubită
Să-mi fure inima vrăjită.

Și iacă-așa cu regele de odinioară de la Babyl, cel care sta pe jețul lui, în oază, și iacătă povestea lui cea tristă !

Cît despre soții de vînătoare ai lui Diamant, apoi aceia, îngrijorați foarte de lipsa crăișorului lor, după un răstimp, în ciuda poruncii pe care le-o dase de a nu se duce după el, plecară să-l caute și, într-un sfîrșit, îl găsiră tocmai cînd ieșea din cază. Și beizadeaua venea cu capul jalnic lăsat în piept, și cu chipul cuprins de veștejire. Iar ei se strînseră împrejurul lui, ca fluturii la un trandafir, și îi deteră un cal de schimb, sprinten la fugă, ușor ca o adiere de vînt, care gonea mai iute decît închipuirea. Iar Diamant dete calul său dintîi slugilor din alaiul său, și încălecă pe cel ce i se adusese, și care avea o șa daurită și un frîu împodobit cu mărgăritare. Și ajunseră cu toții, fără de necaz, la palatul regelui Șams-Șah, părintele lui Diamant.

Și regele, în loc de a-l vedea pe fiul său cu un chip înflorit și cu o inimă ușurată, în urma acelei preumblări și a acelei vînători, îl găsi tare mohorît la obraz și cufundat într-un noian de neagră mîhnire. Căci dragostea îl pătrunsese pînă la oase, îl făcuse slab și fără de putere, și acum îi mistuia inima și sufletul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șasea noapte

Urmă :

Și regele, după multe stăruinți și rugăminți, izbuti pînă la urmă să-l înduplece pe fiul lui să-i dezvăluiască pricina acelei stări pline de jale. Și, odată dat la o parte vălul tainei, regele îl sărută pe fiul său și îl strînse la piept și îi spuse :

— Nu-i nici un necaz! însenină-ți ochii și liniștește-ți sufletul cel drag, întrucît am să trimit la regele Camus fiul lui Tammuz, care domnește peste țările Sinnului și ale Masinnului, niște soli cu o scrisoare scrisă de mîna mea, spre a i-o cere de soție pentru tine pe fiica lui, Mohra. Și am să pun să i se ducă, pe cămile, o mulțime de calabalîcuri cu haine de preț, cu giuvaieruri scumpe și cu daruri de toate soiurile, vrednice de regi. Și dacă, spre prăpădul vieții lui, părintele domniței Mohra nu va primi cererea *noastră și are să ne fie astfel* un prisos de rușinare și de supărare, am să trimit asupra-i oștile de poghiaz care să-i năruiască în sînge scaunul de domnie și să-i spulbere coroana în vînt. Și așa avem s-o dobîndim cinstit pe preafrumoasa Mohra cea cu purtări năzdrăvane.

Așa îi vorbi, de pe jețul său daurit, regele Șams-Șah fiului său Diamant, de față cu vizirii, cu emirii și cu ulemalele, care încuviințară din cap vorbele împărătești.

Ci beizadea Diamant răspunse :

— O, adăpost al lumii, nu putem face așa ! mai degrabă am să mă duc chiar eu, și am să dau răspunsul cerut. Și numai prin vrednicia mea am s-o dobîndesc pe domnița cea vrăjitoare.

Iar regele Șams-Șah, auzind răspunsul fiului său, începu să scoată niște gemete îndurerate și spuse :

— O, suflet al tatălui tău, mi-am păstrat pînă acuma, datorită ție, și strălucirea ochilor și vigoarea trupului, căci tu ești singura mîngîiere a inimii mele bătrîne de rege, și singurul stîlpar al frunții mele. Cum de poți să mă părăsești ca să dai fuga în calea morții cea fără de mîntuire ?

Și îi vorbi în felul acesta mai departe, spre a-i înduioșa inima. Ci în zadar. Și, ca să nu-l vadă cum moare sub ochii lui de jale mocnită, fu nevoit să-l lase să plece slobod.

Și crăișorul Diamant încălecă pe un cal frumos ca un vis, luînd drumul ce ducea înspre împărăția lui Camus. Iar tatăl său și mama sa și toți ai săi își frămîntară mîinile

de deznădejde și se cufundară în fîntîna cea fără de fund a mîhnirii.

Și coconul Diamant drumeți din otac în otac, și, dată fiind bună pacea care îi fu menită, ajunse într-un sfîrșit în mult depărtata cetate de scaun din inima împărăției lui Camus. Și se pomeni dinaintea unui palat mai înalt decît un munte. Iar în vîrful acelui palat spînzurau cu miile capetele de beizadele și de regi, unele cu coroana lor, iar altele goale și pletoase. Iar pe întinsul meidanului erau ridicate corturile din atlazuri cu zarafir și din satinuri chinezești, cu perdele din muselinuri daurite.

Și, după ce se minună îndelung de toate, beizadea Diamant băgă de seamă că la poarta cea mare a palatului sta spînzurată o tobă împodobită cu nestemate, la fel ca și măciuca ei. Iar pe toba aceea sta scris cu slove de aur: „Orice ins de sînge împărătesc, care ar vrea s-o vadă pe domnița Mohra, să bată cu măciuca în toba aceasta". Și Diamant, fără a șovăi, descălecă din șa și se duse drept la poarta cu pricina. Și luă măciuca împodobită cu nestemate și izbi cu ea în vuvă atîta de năpraznic încît huietul pe care îl scoase cutremură cetatea toată.

Și numaidecît slugile de la palat se înfățișară și îl duseră pe beizadea la regele Camus. Și regele, la vederea frumuseții lui, își simți sufletul răpit și gîndi să-l scape pe crăișor de la moarte. Și-așa că îi spuse:

— Vai de tinerețea ta, o, fiul meu! Pentru ce vrei să-ți pierzi viața, ca toți cei care nu au putut să răspundă la întrebarea fetei mele? Leapădă-te de ispita aceasta, fie-ți milă de zilele tale, și te fac musaip al meu. Întrucît nimenea, afară numai de Allah cel Atoateștiutor, nu cunoaște tainele și nu poate să descurce gîndurile cele zănatice ale unei fete.

Și, întrucît beizadea Diamant stăruia în hotărîrea lui, regele Camus îi mai spuse:

— Ascultă, o, fiul meu! Îmi este cu mare jale să văd cum merge la o moarte fără de fală un flăcău atîta de fru-

mos de pe meleagurile Soarelui-Răsare. Drept aceea, mă rog ție, pînă a nu înfrunta clipa cea neagră, chibzuiește vreme de trei zile ; și numai atunci întoarce-te să ceri hatîrul ce are să despărțească dulcele-ți cap de împărăția trupului tău.

Și îi făcu semn să plece.

Iar prințul Diamant fu nevoit în ziua aceea să se întoarcă de la palat. Și, spre a-și trece vremea, porni să hoinărească prin sukuri și prin prăvălii, și văzu că oamenii din țara aceea a Sinnului și a Masinnului erau plini de cuviință și de isteciune. Ci se simțea mînat mereu înspre casa în care trăia aceea a cărei vrajă îl atrăsese din afundul țării lui, întocmai precum acul este tras înspre piatra magnetică.

Și ajunse dinaintea grădinii palatului, și gîndi că, dacă ar izbuti să se strecoare acolo în grădină, ar putea s-o zărească pe domniță și să-și mulțumească sufletul cu vederea ei. Ci nu știa cum să facă să se strecoare înlăuntru, fără a fi oprit de străjerii de la poartă ; cînd iacătă că zări un șanț ce-și vărsa apa în grădină, pe sub zid. Și își zise că ar putea să intre cumva în grădină odată cu apa. Drept care, cufundîndu-se dintr-odată în apa din șanț, trecu în felul acesta, fără de nici o piedică, pe sub zid în grădină. Și șezu un răstimp într-un loc ferit, spre a-și zvînta hainele la soare.

Pe urmă se sculă și începu să se preumble cu pași agale printre pomi. Și se minuna de grădina aceea verde, scăldată de apa izvoarelor și împodobită ca un bogătan într-o zi de sărbătoare ; și unde floarea trandafirului alb îi zîmbea surorii sale de pe trandafirul cel roșu ; unde graiul privighetorilor îndrăgostite de iubiții lor, trandafirii, era duios ca o cîntare dulce pe niște stihuri gingașe ; unde pe patul florilor din straturi se tolăneau potoape de frumuseți ; unde stropii de rouă de pe purpura trandafirilor erau ca lacrimile unei copile cuminți pe care a necăjit-o cineva ; unde păsărelele din livadă, bete de voioșie, cîntau toate

cîntecele din gîtlejul lor, pe cînd printre crengile chiparoșilor cei drepți de pe malul izvoarelor îngurluiau turturelele cu gîtul împodobit de salba sfiiciunii ; unde, într-un sfîrșit, totul era atîta de desăvîrșit de frumos încît, puse în cumpănă, grădinile Iremului nu puteau fi decît un tufăriș de spini.

Și, cum se preumbla așa, domol și cu luare-aminte, crăișorul Diamant se pomeni deodată, la o cotitură de cărare, dinaintea unui havuz de marmură albă, iar pe malul havuzului era așternut un chilim de mătasă. Și pe chilimul acela ședea tolănită leneș, ca o panteră la odihnă, o copilă atîta de frumoasă încît toată grădina se aprindea de la strălucirea sa. Iar mireasma cosițelor părului ei era atîta de tare încît răzbătea pînă în cer, ca să înmiresmeze cu ambră mințile huriilor.

Și beizadea Diamant, la vederea acelei mult norocite copile, pe care nu mai putea să se sature privind-o, așa precum un bolnav de dropică nu se mai satură să bea din apa Eufratului, pricepu că o frumusețe ca aceea nu putea să se reverse decît numai de la Mohra, cea pentru care potop de suflete se jertfeau ca niște fluturi într-o făclie.

Și iacătă că, pe cînd Diamant sta răpit de vrajă și de minunare, o copilandră dintre însoțitoarele Mohrei veni înspre locul unde se afla el ascuns, și dete să umplă cu apă de la izvor un pocal de aur pe care îl ține în mînă. Și deodată fata scoase un țipăt de spaimă și scăpă în apă pocalul de aur. Și se întoarse în fugă, trumurînd și cu mîna la inimă, între soațele ei. Iar acelea o duseră numaidecît la stăpîna lor Mohra, ca să-i lămurească pricina zăpăcelii și a scăpării pocalului în apă.

Și copila, care pe numele ei se chema Creangă-de-Mărgean, izbutind să-și mai potolească oleacă bătăile inimii, îi spuse domniței :

— O, cunună a capului meu, o, stăpîna mea, pe cînd mă aflam aplecată asupra rîului, am văzut deodată oglindindu-se în apă un chip tînăr de flăcău, atît de frumos că

nici nu știu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginni. Și, de tulburare, mi-a scăpat pocalul de aur din mînă în apă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptea noapte

Urmă:

Auzind vorbele spuse de Creangă-de-Mărgean, domnița Mohra, spre a se încredința, porunci ca o altă fată dintre însoțitoarele ei să se ducă îndată și să se uite în apă. Și numaidecît o altă fată dete fuga la rîu și, cînd văzu oglindit în ape chipul cel minunat, se întoarse în goană, cu inima arsă și gemînd de iubire, să-i spună stăpînă-si:

— O, stăpînă a noastră, Mohra, nu știu da aș zice că acel chip din apă este chipul vreunui înger ori al vreunui fecior de ginni! Ori poate că o fi coborît în rîu chiar luna!

La spusele acestea ale însoțitoarei sale, domnița Mohra simți tăciunele ispitei cum se aprinse în sufletul ei; și dorința de a vedea chipul vrăjit îi zvîcni în inimă. Și se sculă pe picioarele ei cele gingașe și, mîndră ca păunii, porni înspre izvor. Și văzu chipul lui Diamant. Și se îngălbeni de tot la obraz, și căzu pradă dragostei.

Și, clătinîndu-se, șezu sprijinită de soațele ei; apoi porunci să fie chemată în mare grabă doica ei și îi spuse:

— Du-te, o, doică, și adu-mi-l pe cel al cărui chip se oglindește în apă. Ori de nu, am să mor!

Iar manca răspunse că ascultă și că se spune, și plecă. scociorînd cu ochii în toate părțile.

Și, după un răstimp, privirea-i căzu într-un sfîrșit asupra cotlonului unde ședea pitit crăișorul cel cu trup minunat, flăcăul cu obraz de soare, cel pe care îl pizmuiau pînă și sorii cerului. Și, la rîndu-i, văzîndu-se descoperit, preafrumosului Diamant îi veni deodată gîndul, spre a-și scăpa viața, să se prefacă nebun.

Încît, cînd doica veni să-l ia de mînă, cu toate grijile ce se pun atunci cînd se ating aripile unui fluture, și îl duse dinaintea stăpînei sale cea fără de asemuire, flăcăul acela cu obraz de soare, crăișorul cel cu trup vrăjitor începu să rîdă ca smintiții și să spună :

— Sînt flămînd și nu mi-e foame !

Și, tot așa, să spună :

— Un munte de bumbac s-a făcut ca pămîntul, din pricina apei !

Și la fel spuse, dîndu-și ochii peste cap :

— Ceara s-a topit din pricina zăpezii ; cămila a mîncat jarul ; șoarecele a mistuit pisica !

Și adăugă :

— Eu, și nimeni altul, am să mănînc lumea toată !

Și urmă, fără a-și pierde răsuflarea, să înșiruiască tot așa o sumedenie de vorbe fără cap și fără coadă, fără rost și fără tîlc, pînă ce domnița se încredință de nebunia lui.

Atunci, cum avusese destul răstimp să se minuneze de frumusețea lui, se simți cutremurată în inimă și tulburată în cuget, și, plină de mîhnire, spuse, întorcîndu-se înspre însoțitoarele sale :

— Vai, vai ! uf, ce păcat !

Și, după ce rosti vorbele acestea, se înfioră și se scutură ca un puișor de găină pe jumătate mort. Întrucît dragostea, pentru întîia oară, intrase în sinea ei și stîrnise urmările cele deobște.

Or, după o bucată de vreme, izbuti să se rupă din vraja de a-l privi pe flăcău, și spuse cu tristețe soațelor sale :

— Cum vedeți, flăcăul acesta este nebun, ca urmare a faptului că în mintea lui și-au făcut sălaș ginnii. Iar voi știți că nebunii lui Allah sînt niște sfinți mari, și că este un păcat tot atît de mare lipsa de cuvioșie față de sfinți precît este acela de a te îndoi de însăși puterea lui Allah sau de obîrșia cerească a *Coranului*. Așa că se cade să-l lăsăm aici în slobozenie deplină, ca să trăiască în voie și să facă tot ce-o vrea. Și nimeni să nu se apuce să-l înfrunte ori să nu-i dea orice-o fi să-și dorească ori să ceară.

Pe urmă se întoarse înspre flăcău, pe care îl lua drept vreun sfînt cucernic, și îi spuse, sărutîndu-i mîna cu o evlavie smerită :

— O, preacinstite cucernice, fă-ne hatîrul de a-ți alege ca adăpost grădina noastră, unde vei avea tot ce îți va fi de trebuință.

Și cucernicul cel tinerel, care era chiar Diamant, în carne și oase, răspunse, bulbucîndu-și ochii :

— De trebuință ! de trebuință ! de trebuință !

Și adăugă :

— Chiar nimic ! chiar nimic ! chiar nimic !

Atunci domnița Mohra îl lăsă, după ce se mai ploconi pentru cea din urmă oară dinaintea lui, și plecă lămurită și mohorîtă, urmată de prietenele și de manca ei cea bătrînă.

Și-așa că preacucernicul cel tinerel fu înconjurat de-aci înainte de tot felul de cinstiri și de îngrijiri. Iar chioșcul ce i se lăsă ca adăpost fu slujit de roabele cele mai credincioase ale domniței Mohra și, de dimineață pînă seara, era ticsit cu tablale pline cu bucate de toate soiurile. Iar evlavia flăcăului ajunse a fi cinstită de tot palatul. Și-așa că toți veneau în graba cea mai mare să mături țărîna de pe unde umblase el și să strîngă rămășițele de la mesele lui, ori bucățile tăiate de la unghiile lui, ori vreun alt lucru asemănător, spre a-și face talismane din ele.

Or, într-una dintre zile, copila pe care o chema Creangă-de-Mărgean, și care era prietena cea mai dragă a domniței Mohra, intră la cucernicul cel tînăr, care era singur, și se duse lîngă el, galbenă toată de tulburare și tremurînd, și își puse capul cu umilință la picioarele lui și, oftînd și gemînd într-una, îi spuse :

— O, tu cunună de pe capul meu, o, stăpîne al desăvîrșirilor, Allah preaînaltul, izvoditorul frumuseții cu care ești însemnat, are să facă încă și mai mult pentru tine, prin mijlocirea mea, dacă vrei să îngăduiești. Inima mea, care tremură pentru tine, e tristă și se topește de dragoste precum ceara, căci săgețile privirilor tale au lovit-o, iar sulița iubirii a străpuns-o. Spune-mi, așadar, fie-ți milă ! cine ești și cum ai ajuns în grădina noastră ; așa încît, cunoscîndu-te mai bine, să pot să te slujesc mai cu folos.

Ci Diamant, care se temea să nu fie la mijloc vreo viclenie de-a domniței Mohra, nu se lăsă săgetat de vorbele cele rugătoare și de privirile cele pătimașe ale fetișcanei, și urmă mai departe a se rosti tot așa cum fac cei a căror minte este într-adevăr sub puterea ginnilor. Iar Creangă-de-Mărgean, gemînd și suspinînd, se rugă mai departe de flăcău și se învîrti împrejurul lui ca un fluture de noapte împrejurul unei făclii. Și, întrucît el tot nu se da în vileag, răspunzînd pe de lături, ea, într-un sfîrșit, îi spuse :

— Pe Allah și pe Prorocul ! deschide-ți lăuntrurile inimii și dezvăluie-ți față de mine taina. Întrucît este neîndoielnic că ai o taină ascunsă. Iar eu am o inimă care-i un sipet a cărui cheie se pierde după ce a fost încuiat. Grăbește-te, așadar, pentru dragostea care se și află spre folosul tău în sipetul acesta, și spune-mi cu toată încrederea ceea ce de bună seamă că ai a-mi spune !

Cînd auzi vorbele acestea ale gingașei Greangă-de-Mărgean, beizadea Diamant se încredință că mireasma dragostei se putea mirosi din spusele acelea, și că, așa

fiind, nu avea de ce să nu-i dezvăluiască preagingașei fete cum stă treaba. Se uită, așadar, o clipită la ea, fără a scoate o vorbă ; pe urmă zîmbi la rîndu-i și, deschizîndu-și băierile inimii, spuse :

— O, preafrumoaso, dacă am ajuns pînă aici, după ce am îndurat un potop de cazne și m-am premejduit amarnic, am făcut-o numai cu nădejdea de a răspunde la întrebarea domniței Mohra, și anume : „Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos ?“ Dacă, o, preamiloaso, știi tu răspunsul cel bun de dat la întrebarea aceasta tulbure, spune-mi-l, și simțămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii ivindu-se și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute opta noapte

Urmă :

Și beizadea Diamant adăugă :

— Să nu ai nici o îndoială !

Iar Creangă-de-Mărgean răspunse :

— O, flăcăule nesăbuit, de bună seamă ! nu am nici o îndoială în ce privește simțămintele de căprior ale inimii tale, da dacă vrei să-ți răspund în privința întrebării aceleia ciudate, atunci făgăduiește-mi pe adevărul credinței noastre că ai să mă iei de soție și că ai să mă pui mai presus de toate femeile din saraiul tatălui tău, în împărăția ta.

Atunci beizadea Diamant luă mîna fetei și și-o duse la inimă, făgăduindu-i cinstirile nunții și cinul pe care i-l cerea.

Cînd Creangă-de-Mărgean dobîndi de la beizadea Diamant, făgăduiala și încredințarea, se înfioră de voie bună și de mulțumire, și îi spuse :

— O, comoară a vieții mele, află că sub patul de fildeș al domniței Mohra stă ascuns un harap negru. Și acel harap a venit și s-a oploșit acolo, neştiut de nimeni, afară de domniță, după ce a fugit din țara lui, care este cetatea Wakak. Or, tocmai ticălosul de harap a stîrnit-o pe domnița noastră să le pună fiilor de regi întrebarea aceea ciudată. Așa că, dacă vrei să afli dezlegarea cea adevărată a întrebării, trebuie să te duci în cetatea harapului, carevasăzică în cetatea Wakak. Și numai așa poate să fie dezlegată taina. Și-atîta-i tot ce știu eu în privința legăturilor dintre Roada-bradului și Chiparos. Ci Allah este mai știutor !

Cînd auzi din gura preafrumoasei Creangă-de-Mărgean vorbele acestea, beizadea Diamant își zise în sineși : „O, inima mea, trebuie să mai rabzi oleacă pînă a vedea ce lumină va să ni se arate de după perdeaua tainei. Întrucît de acuma, o, inima mea, fără de îndoială că vei avea de înfruntat în cetatea harapului, și anume în cetatea Wakak, destule năpaste care au să te necăjească." Pe urmă, se întoarse înspre fată și îi spuse :

— O, preamiloaso, de bună seamă ! atîta vreme cît nu voi fi plecat la cetatea Wakak, cetatea harapului, și nu voi fi pătruns taina despre care-i vorba, socotesc că nu îmi este îngăduită nici o tihnă. Ci, dacă Allah mi-o hărăzi ocrotință și m-o ajuta să răzbat la dobînda jinduită, am să-ți împlinesc atunci dorința. De nu, mă învoiesc a nu mai sălta capul pînă la ziua de apoi.

Și, după ce grăi astfel, crăișorul Diamant își luă rămas-bun de la Creangă-de-Mărgean cea suspinîndă, cea gemîndă, cea oftîndă, și, cu inima topită, ieși din grădină, nevăzut de nimeni, și se duse la hanul unde își avea lucrurile de drum, și încălecă pe un cal frumos ca un vis, și plecă pe drumul lui Allah.

Ci, întrucît habar nu avea în ce parte era așezată cetatea Wakak, și nici despre drumul pe care trebuia să apuce spre a răzbate la ea, și nici pe unde urma să treacă spre a ajunge acolo, începu a-și întoarce privirile înspre toate zările, căutînd vreun semn ce-ar fi putut să-l lumineze, cînd iacătă că dete cu ochii de un derviș îmbrăcat într-o mantie verde și cu picioarele încălțate în niște papuci de saftian galben ca lămîia, cu un toiag în mînă și semănînd cu Khizr străjerul, așa de strălucitoare față avea și așa de luminoasă îi era mintea asupra lucrurilor; și dervișul acela venea înspre beizadea. Și Diamant se duse lîngă preacinstitul derviș, îl întîmpină cu un salamalek, și descălecă de pe cal. Și, după ce dervișul îi întoarse salamelekul, Diamant îl întrebă:

— În ce parte, o, preacinstite, este așezată cetatea Wakak, și la ce depărtare se află?

Iar dervișul, după ce se uită cu luare-aminte la beizadea vreme de un ceas, îi spuse:

— O, fecior de regi, oprește-te de-a purcede pe un drum fără de ieșire și pe o cale înfricoșătoare. Leapădă-te de gîndul nebunesc, și apucă-te de orice altă caznă, întrucît, de-ai sta toată viața să-ți răsucești capul căutînd drumul acela, și tot n-ai să-i afli urma. Ba încă, rîvnind să ajungi la cetatea Wakak, dai vîntului morții și ființa și viața ta cea scumpă!

Ci beizadea Diamant îi spuse:

— O, preacinstite și preacucernice șeic, ținta mea este o țintă mare, iar rostul meu este un rost atîta de însemnat încît mai degrabă aș fi gata să jertfesc o mie de vieți ca a mea, decît să mă lepăd de gîndul meu. Dacă, așadar, știi ceva despre acel drum, fii-mi călăuză precum Khizr străjerul.

Dacă văzu că Diamant nu vroia să se abată cu nici un chip de la gîndul lui, în pofida multelor povețe de tot felul ce urmase a i le da, dervișul îi spuse:

— O, tinere binecuvîntat, află că cetatea Wakak este așezată în inima muntelui Kaf, acolo unde sălășluiesc ginnii, marezii și efriții, atît în lăuntrul cît și în afara ei. Și, spre-a ajunge acolo, sînt trei drumuri : un drum pe la dreapta, altul pe la stînga, și altul pe la mijloc ; da trebuie să mergi pe drumul din dreapta, și nu pe cel din stînga, precum nu trebuie să încerci nici a-l lua pe cel de la mijloc. De fapt, după ce ai să drumețești o zi și o noapte, și după ce au să se arate zorii cei adevărați, ai să vezi un minaret pe care se află o lespede de marmură, cu o însemnare săpată în litere kufice. Or, tu chiar însemnarea aceea trebuie s-o citești. Și numai după citirea ei urmează să-ți orînduiești drumurile !

Iar beizadea Diamant îi mulțumi bătrînului și îi sărută mîna. Pe urmă încălecă iarăși pe cal și o luă pe drumul din dreapta, care avea să-l ducă la cetatea Wakak.

Și merse o zi și o noapte pe drum, și ajunse la poalele minaretului dervișului. Și văzu că minaretul era mare cît bolta cea sinilie a cerurilor. Și în zidul lui era învrîstată o lespede de marmură săpată cu o scriere kufică. Iar scrierea aceea se citea așa : „Cele trei drumuri pe care le vezi dinaintea ta, o, călătorule, duc toate la țara Wakak. Dacă purcezi pe cel din stînga, ai să înduri multe amaruri. Dacă purcezi pe cel din dreapta, ai să te căiești. Iar dacă o iei pe cel de la mijloc, are să fie înfricoșător !"

După ce își desluși scrierea și după ce îi pricepu tot tîlcul, beizadea Diamant luă un pumn de țărînă și, aruncîndu-l în deschizătura hainei sale, spuse : „Să fiu făcut țărînă, da să ajung la țintă !" Și iarăși sări în șa și, fără a șovăi, purcese pe cel mai primejdios dintre cele trei drumuri, acela de la mijloc.

Și merse o zi și o noapte, neabătut. Și, dimineața, se arătă privirii lui o întindere mare, acoperită de niște copaci cu crengile pînă la cer. Iar copacii erau rînduiți ca un gard ce slujea și de hotar al unei grădini înverzite

și de adăpost al ei împotriva vîntului sălbatic. Iar poarta de la grădina aceea era închisă cu o stîncă mare. Și acolo, spre a străjui poarta și grădina, ședea un harap cu o față atîta de neagră încît așternea o umbră întunecată peste toată grădina, și de la care noaptea cea fără de lună își trăgea negurile. Și plodul acela de păcură era uriaș. Buza lui de sus se ridica mult deasupra nărilor ce se asemuiau cu niște pătlăgele vinete, iar buza de jos îi spînzura pînă la gît. La piept ținea o piatră de moară ce-i slujea de pavăză ; iar o spadă lucrată din fier chinezesc îi atîrna la brîul făcut dintr-un lanț de fier atîta de gros încît prin oricare din zalele lui ar fi putut să treacă, în toată voia, un elefant de război. Și, la ceasul acela, harapul sta culcat cît era de lung, pe niște blăni de jivină ; iar din gura-i căscată larg ieșeau niște sforăituri surori cu tunetele.

Și beizadea Diamant descălecă, fără a se tulbura, agăță frîul calului nu departe de căpățîna harapului și, sărind peste poarta de piatră, intră în grădină.

Iar reveneala din grădină era atîta de minunată încît crengile pomilor se clătinau ca niște oameni beți. Iar pe sub pomi treceau niște căpriori mari, care aveau în coarne niște podoabe de aur bătute cu nestemate, pe cînd o haină de horbote le coperea spinarea, iar niște basmale de atlaz fluturau legate la gîtul lor. Și toți căpriorii aceia, și cu copitele de dinainte, și cu copitele de dindărăt, și cu ochii, și cu sprîncenele, începură să-i facă semne vădite lui Diamant să nu intre în grădină. Ci Diamant, fără a lua în seamă semnele lor, și socotind mai degrabă că acei căpriori nu fac așa din ochi, din sprîncene și din picioare decît spre a-și răzvedi și mai limpede plăcerea ce-o aveau de a-l întîmpina, începu să se preumble liniștit pe cărările din grădină.

Și, într-un sfîrșit, ajunse, preumblîndu-se așa, la un palat ce n-ar fi fost de asemuit nici cu cel al lui Kessra ori al lui Kaisar. Iar prin ușa întredeschisă se ițea un chip vrăjit de fetișcană, care era o zînă, și care ar fi făcut-o

pînă și pe luna cea nouă să se răsucească de pizmă. Și căpșorul acela, ai cărui ochi ar fi făcut-o de ocară pînă și pe floarea de zarnacadea, se uită ba într-o parte, ba într-alta, zîmbind.

Or, de cum îl zări pe Diamant, rămase înmărmurită și totodată răpită de frumusețea lui. Și șezu cîteva clipite în starea aceea; pe urmă îi răspunse la salamalek și îi spuse:

— Cine ești, o, tinere plin de cutezanță, care îți îngădui să intri într-o grădină în care nici păsările cerului nu îndrăznesc să-și fîlfîie aripile?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute noua noapte

Urmă:

Așa grăi către Diamant copilandra, pe care o chema Latifa, cea atîta de frumoasă încît era prăpădul vremilor ei. Și Diamant se temeni pînă la pămînt dinaintea sa și, ridicîndu-se apoi, răspunse:

— O, mlădiță din grădina desăvîrșirii, o, stăpîna mea, sînt cutare, fiul lui cutare, și mă aflu aici pentru cutare și pentru cutare lucru!

Și îi istorisi povestea lui de la început pînă la sfîrșit, fără a ocoli nici un amănunt. Ci nu ar avea nici un rost s-o mai spunem încă o dată.

Iar Latifa, auzindu-i istorisirea, îl luă de mînă și îl pofti să șadă jos lîngă ea pe chilimul întins sub bolta de viță de la intrare. Pe urmă, cu vorbe dulci, îi spuse:

— O, chiparos umblător din grădina frumuseții, ce păcate pe tinerețile tale!

Pe urmă adăugă:

— O, ce gînd amăgitor! o, ce dor greu de împlinit! o, ce primejdie!

Și mai zise:

— Trebuie să-ți schimbi gîndul, dacă ții la sufletul tău cel scump. Și mai degrabă rămîi aici cu mine, pentru ca mîna ta cea binecuvîntată să se prindă de gîtul darurilor mele. Întrucît desfătările cu o fată frumoasă, și ca o zînă la chip, cum sînt eu, socot a fi mai de dorit decît să cauți necunoscuturile.

Ci Diamant răspunse:

— Cîtă vreme nu voi fi plecat la cetatea Wakak și nu voi fi dezlegat taina cu pricina, și anume: „Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?“, orice bucurie și orice mulțumire îmi sînt oprite. Ci, o, preaminunato, după ce îmi voi împlini dorul, am să-mi pun, însurîndu-mă cu tine, salba împerecherii noastre la gîtul darurilor tale.

Iar Latifa suspină, spunînd:

— O, inimă părăsită!

Pe urmă făcu semn unor paharnici cu obrazul de trandafir să vină mai aproape. Și porunci să fie aduse niște fete a căror vedere uluia soarele și luna, și ale căror plete unduinde stîrneau o înfiorare fără de voie în inimile îndrăgostiților. Și porniră să se rotească pocalele de bună-venire, spre a-l cinsti pe oaspetele cel vrăjit, în zvon de alăute și de cîntece. Iar gingășia fetelor, îngemănată cu cea a cîntecelor, răpea și îmbăta inimile toate, și pe cele deschise și pe cele închise.

Or, după ce cupele fură golite, beizadea Diamant se sculă în picioare spre a-și lua rămas-bun de la copilandră. Și îi spuse, după ce îi așternu dinainte urările și mulțumirile lui:

— O, domniță a lumii, acum aș vrea să-mi cer învoire de la tine ; întrucît, precum știi, drumul pe care îl am de străbătut este lung și, dacă aș zăbovi o clipă mai mult, pojarul dragostei tale și-ar revărsa flăcările în holdele sufletului meu. Ci, de-o vrea Allah, după izbînda dorului meu, am să mă întorc să culeg de aici trandafirii dorinței și să-mi potolesc setea inimii arse.

Cînd fetișcana văzu că beizadea Diamant, după care se aprinsese toată, stăruie în hotărîrea lui de-a o părăsi, se sculă și ea în picioare și luă un toiag lucrat în chip de șarpe, asupra căruia bojmodi niște vorbe într-o limbă neînțeleasă. Și deodată roti toiagul și îl izbi cu el pe beizadea în umăr atîta de strașnic încît acela se răsuci de trei ori pe loc și căzu jos, pierzîndu-și pe dată înfățișarea de om. Și se preschimbă într-un căprior ca toți căpriorii.

Și numaidecît Latifa îi agăță în coarne niște podoabe asemenea cu cele ce le purtau ceilalți căpriori, și îi legă la gît o năframă de mătasă înhorbotată, și îi dete drumul în grădină, strigîndu-i :

— Du-te între semenii tăi, de vreme ce n-ai voit să te bucuri de un chip frumos de zînă !

Și Diamant căpriorul se duse pe cele patru picioare ale lui, animal ca înfățișare, da rămînînd asemeni fiilor lui Adam în ce privește însușirile lăuntrice și simțămintele.

Și, umblînd așa pe cele patru picioare, de-a lungul cărărilor pe unde ca și el hălăduiau semenii lui preschimbați în rumegătoare, Diamant căpriorul începu să cugete adînc la starea cea nouă ce-i fusese dată, și să chibzuiască în cel fel ar putea să-și dobîndească slobozenia și să scape din mîinile vrăjitoriței. Și, tîrcolind așa, ajunse într-un colț din grădină unde zidul era cu mult mai jos decît în toate celelalte părți. Și, după ce își înălță sufletul înspre Stăpînul ursitelor, își luă vînt și dintr-o săritură trecu peste zid. Ci, fără de zăbavă, pricepu că se afla tot în aceeași grădina, de parcă nici n-ar fi sărit peste zid ;

și se încredință atunci că lucrul acesta era urmarea puterilor vrăjii. Și-apoi de șapte ori la rînd sări peste zid în același chip, dar fără mai multă izbîndă, întrucît se pomenea tot în același loc. Atunci nedumerirea lui ajunse pînă peste orice margine, iar tăciunii nerăbdării îi arseră copitele. Și porni pe un du-te-vino de-a lungul zidului, ca un leu în cușcă, pînă ce se pomeni dinaintea unei deschizături ca o fereastră, săpată în zid, și care rămăsese nevăzută privirilor lui. Se strecură prin deschizătura aceea și, cu mare cazmă, se văzu de data aceasta dincolo de împrejmuirea grădinii.

Și se pomeni într-altă grădină, a cărei mireasmă desfătătoare înmiresma mințile. Iar la capătul cărărilor acelei grădini i se arătă un palat. Iar la una dintre ferestrele palatului văzu un obraz tînăr și dulce la culoare ca laleaua cea gingașă, și cu niște ochi ce-ar fi stîrnit zavistia gazelei chinezești. Pletele ei, de culoarea chihlimbarului, strînseseră în ele toate razele soarelui, iar pielea-i era ca de iasomie persienească. Și avea fața zîmbitoare și îndreptată înspre Diamant.

Or, cînd căpriorul Diamant ajunse aproape de tot de fereastra ei, fata se ridică în mare grabă și coborî în grădină. Și smulse cîteva smocuri de iarbă; și, ca spre a-l îmblînzi și a-l face să nu fugă la apropierea ei, îi întinse de departe iarba, cu multă drăgălășie, plescăindu-și limba. Iar Diamant căpriorul, care nu vroia mai mult decît să vadă cam ce putea să fie cu această de-a doua fată, porni înspre copilandră, dînd fuga așa cum fac animalele flămînde. Și numaidecît copila, pe care o chema Gamila, și care era soră cu Latifa după tată, da nu și după mamă, apucă panglica de mătasă de la gîtul beizadelei-căprior și se sluji de ea ca de o zgardă spre a-l mîna în lăuntrul palatului ei. Iar acolo dete zor să-l îmbie cu poame și cu cele mai alese răcoritoare. Iar el mîncă și bău pînă ce se sătură.

Și-apoi își lăsă capul pe-o parte, și și-l puse pe umărul copilei, și începu să plîngă. Iar Gamila, tare tulburată cînd văzu lacrimile cum curg așa din ochii acelui căprior, îl dezmierdă gingaș cu mîna ei cea dulce. Iar el, simțind asupra-și duioșia aceea, își puse capul jos la picioarele fetei și începu să plîngă și mai tare. Iar ea îi spuse :

— O, căpriorul meu drag, de ce plîngi ? Te iubesc mai mult ca pe mine însămi !

Ci el își îndoi plînsetele și lăcrimările, și își alinta capul de picioarele dulcei și miloasei Gamila, care pricepu de data aceasta, fără nici o putință de îndoială, că o ruga fierbinte să-i dea iarăși înfățișarea lui cea omenească.

Atunci, măcar că îi era tare frică de vrăjitorița Latifa, sora ei mai mare, se sculă și se duse de luă dintr-o firidă din perete un sipețel împodobit cu nestemate.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute zecea noapte

Urmă :

Și, atunci pe loc, își făcu spălările cele sfinte, se înveșmîntă cu șapte rochii de in, proaspăt înălbite, și luă un picuț din lictarul ce se afla în sipețel. Și îi dete căpriorului să mănînce lictarul acela și, în aceeași clipă, îl trase cu putere de năframa vrăjită care îi înconjura gîtul. Iar căpriorul se scutură o dată și, ieșind din forma lui de rumegător, își luă iarăși înfățișarea de om de al lui Adam.

Pe urmă veni de sărută pămîntul dinaintea tinerei Gamila și, mărturisindu-i mulțumirile lui, îi spuse :

— Iacătă, o, domniță, că m-ai scăpat din gheara blestemului și mi-ai dat iarăși viața de făptură omenească. Cum, dar, aș putea, cu limba mea, să-ți mulțumesc pe măsura bunătății tale, cînd toate firele făpturii mele cîntă preamărirea bunăvoinței și a milei tale, o, mult-norocito!

Ci Gamila se repezi să-l ajute a se ridica de jos și, îmbrăcîndu-l în haine împărătești, îi spuse:

— O, tinere beizadea, a cărui strălucire răzbate prin haine, și a cărui frumusețe ne luminează casa și grădina, cine ești și ce nume ai? Şi care este pricina căreia îi datorăm cinstea venirii tale, și cum ai fost prins în ițele surorii mele Latifa?

Atunci crăișorul Diamant istorisi mîntuitoarei sale toată povestea lui. Iar cînd isprăvi de grăit, fata îi spuse:

— O, Diamant, ochi al meu, leapădă-te, mă rog ție fierbinte, de gîndul cel primejdios și fără de roadă care te frămîntă, și nu te duce să-ți pui tinerețea cea dulce și viața, care este scumpă, la voia unor puteri necunoscute. Întrucît este dincolo de orice socotință a te pune fără de pricină în calea primejdiei. Mai degrabă rămîi aici, și umple-ți cupa vieții cu vinul desfătărilor. Întrucît iacătă-mă gata a te sluji cum vei vrea, și a pune huzurul tău mai presus de al meu, ascultîndu-te precum ascultă un copil de glasul maicii sale.

Iar Diamant răspunse:

— O, domniță, datorințele ce le am față de tine sînt atîta de grele asupra aripilor sufletului meu încît ar trebui, fără de zăbavă, să-mi fac pielea pantofiori și să încalț cu ei picioarele tale gingașe. Căci tu m-ai îmbrăcat iarăși cu înfățișarea mea de om, scoțîndu-mă din blana de căprior și mîntuindu-mă din vrăjitoriile surorii tale, farmazoana. Numai cît, deocamdată, dacă mărinimia ta vrea să se reverse asupră-mi, mă rog ție fierbinte să-mi îngăduiești neamînat o învoire de cîteva zile, spre a izbuti să-mi împlinesc dorul. Și-atunci cînd, mulțumită

ocrotinței pe care o aștept de la Allah preaînaltul, am să mă întorc de la cetatea Wakak, am să purced numaidecît pe calea desfătărilor tale, așternîndu-mă la picioarele tale cele vrăjitoare. Și, făcînd așa, nu voi socoti decît că îndeplinesc datorințele unei inimi care știe să păstreze recunoștința.

Cînd fata văzu că oricît urmă a mai stărui spre a-l face să se înduplece, Diamant nu se putea învoi cu ceea ce îl sfătuia ea, și că rămînea prins de gîndul lui cel fără de nădejde, nu putu face altfel decît să-i îngăduiască să plece. Drept care, plîngînd, oftînd și gemînd, îi spuse :

— O, ochi al meu, întrucît nimeni nu se poate scutura de ursita prinsă la gîtul lui, și-i scrisa ta să mă părăsești îndată după ce ne-am întîlnit, spre a te ajuta în drumul tău, spre a-ți înlesni întoarcerea și spre a ți ocroti sufletul cel scump, vreau să-ți dăruiesc trei lucruri ce mi au fost hărăzite ca moștenire !

Și se duse de luă un sipet mai mare dintr o altă firidă din perete, îl deschise și scoase din el un arc de aur cu săgețile lui, o spadă de oțel chinezesc și un junghier cu plăselele de jad, și le înmînă lui Diamant spunîndu-i :

— Arcul și săgețile acestea au fost ale prorocului Saleh — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! Spada aceasta, care este știută sub numele de Scorpionul lui Soleiman, este atîta de strașnică încît, de-ai lovi cu ea un munte, l-ai despica întocmai ca pe un săpun. Și, într-un sfîrșit, junghierul acesta, făurit odinioară de înțeleptul Tammuz, este de neprețuit pentru cel care îl are, întrucît îl apără de orice lovire, datorită puterii tainice din lama lui.

Pe urmă adăugă :

— Ci, o, Diamant, nu ai să poți răzbate pînă la cetatea Wakak, de care ne despart șapte oceane, decît cu ajutorul unchieșului meu Al-Simmurg. Pentru aceea, lipește-ți urechea de buzele mele și ascultă bine povețele ce vor izvorî spre folosul tău.

Și tăcu un răstimp, apoi spuse :

— Află, dar, o, scumpe al meu Diamant, că la o zi de drum de-aici este o fîntînă ; și chiar lîngă fîntîna aceea este palatul unui rege negru, cu numele de Tak-Tak. Iar palatul acela al lui Tak-Tak este străjuit de patruzeci de etiopieni sîngeroși, fiecare avînd sub poruncile lui o oaste de cinci mii de harapi crunți. Or, regele Tak-Tak are să fie binevoitor față de tine, date fiind lucrurile pe care ți le înmînez ; ba are să-ți facă multe chefuri, măcar că, îndeobște, are năravul de-a pune să fie prăjiți în frigare trecătorii de pe drum, și a-i mînca fără sare și fără de mirodenii. Iar tu să stai două zile în ospeție la el. După care, Tak-Tak are să te trimită cu alai la palatul moșului Al-Simmurg, cu ajutorul căruia poate că vei izbuti să răzbați pînă la cetatea Wakak, și să dezlegi taina legăturilor dintre Ronda-bradului și Chiparos.

Iar ca încheiere spuse :

— Mai ales, o, Diamant, ia bine seama să nu carecumva să te depărtezi de la ceea ce ți-am spus nici măcar cu un fir de păr !

Pe urmă îl sărută, plîngînd, și îi zise :

— Și-acuma, cînd din pricina lipsei tale viața a ajuns o povară pentru inima mea, pînă ce te vei întoarce eu nici nu am să mai zîmbesc, nici nu am să mai vorbesc, ci am să-i țin necontenit deschisă cugetului meu ușa mîhnirii. Suspinele au să curgă neostoit din inima mea, și nu am să vreau a mai ști nimic despre făptura mea. Întrucît, fără de putere și fără de nici o stîlpare lăuntrică, făptura mea nu va mai fi de-acuma înainte decît oglinda sufletului meu.

Pe urmă începu să rostească stihurile acestea :

O, inima-mi, să n-o arunci departe
De ochii dulci, pe care i-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă și arde.

O, tu, cel care nu te-ai bețivit,
Să nu-l alungi pe cel ce n-are parte
Decît de-alinul vinului coclit,
Ci du-l în crîșmă iar, să-și bea amarul.
Of, inima-mi nu poate să mai scape
De oștile ce-mprăștie pojarul
Țîșnind de sub prădalnicele-ți pleoape,
Cum, cînd s-a spart, rămîne spart paharul,
Așa va sta, pînă-mi vei fi aproape,
Și haina mea, de zbucium și de dor.
O, frumusețe dulce, o, iubite,
O, bunule, o, farmec vrăjitor,
Stă inima-mi și zace de ispite
Sub nemilosul, cruntul tău picior
Gingaș ca iasomiile-nflorite.
O, inima-mi de fată fără minte,
La vîrsta cea mai caldă-a tinereții,
Cît va să zacă ea de-aci-nainte
Și pînă la adîncurile vieții,
În jurul unui fur de vise sfinte,
Tîlhar de inimi, soare-al frumuseții!

Pe urmă copila își luă rămas-bun de la Diamant, chemînd asupra lui binecuvîntările și urîndu-i bună-pace. Și zori să se întoarcă în palat, spre a-și ascunde lacrimile ce-i scăldau obrajii.

Iar Diamant, pe calul său, plecă frumos ca un fiu de ginni și își urmă drumul din olac în olac, întrebînd de cetatea Wakak. Și călărind așa, pînă la urmă, ajunse fără de necaz la o fîntînă. Or, aceea era chiar fîntîna copilei. Și chiar acolo se înălța cetatea de strajă a regelui harapilor, năpraznicul Tak-Tak.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute unsprezecea noapte

Urmă :

Şi Diamant văzu într-adevăr că împrejurimile acelui castel erau străjuite de nişte etiopieni înalţi de zece coţi, cu chipurile înfricoşătoare. Şi, fără a lăsa spaima să-i năpădească pieptul, îşi legă calul sub pomul de la fîntînă şi şezu jos la umbră spre a se odihni. Şi îi auzi pe harapi cum vorbeau între ei :

— Într-un sfîrşit, iacătă că după amar de vreme o făptură omenească vine să ne mai îndestuleze cu nişte carne proaspătă. Puneţi iute gabja pe chilipirul acesta, să-şi mai îndulcească şi regele nostru limba şi cerul gurii.

Şi, ca urmare, vreo zece-doisprezece etiopieni dintre cei mai crunţi porniră înspre Diamant, ca să-l înşface şi apoi, fript la frigare, să-l ducă regelui lor.

Cînd văzu că ceasul vieţii lui chiar sosise, Diamant trase de la brîu spada solomonească şi, năpustindu-se asupra haidăilor, pe o sumedenie dintre ei îi făcu să se călătorească înspre cîmpiile morţii. Iar cînd procleţii aceia ai iadului poposiră la capătul călătoriei la care fuseseră porniţi, ştirea ajunse printr-un crainic şi la regele Tak-Tak care, cuprins de o mînie vînătă, îl trimise numaidecît, spre a-i veni de hac cutezătorului, pe vătaful harapilor săi, smolitul de Mak-Mak. Iar acel Mak-Mak, care era o pacoste vestită, venea în fruntea oastei lui de smoliţi, ca o roire de viespi. Şi moartea fulgera din ochii care-şi căutau prada.

Or, la vederea lui Mak-Mak, beizadea Diamant se ridică pe cele două picioare ale sale şi îl aşteptă cu pulpele încordate. Şi ticălosul de Mak-Mak, şuierînd ca o năpîrcă încornorată, şi mugind pe nările lui cele găvănoase, veni drept asupra lui Diamant, îşi ridică ghioaga cea sfărî-

mătoare de tigve şi o învîrti în aşa chip de vîjîia văzduhul. Ci, tot atunci, Diamant cel preaiubit îşi zvîcni braţul întrarmat cu jungherul lui Tammuz şi, ca într-o sticlire de fulger, înfipse lama între coastele etiopianului cel uriaş, şi îl făcu pe plodul acela dintr-o liotă de încornoraţi să bea moartea dintr-o sorbitură. Şi pe dată îngerul morţii veni lîngă blestematul acela, aducîndu-i ceasul cel de pe urmă.

Şi-atunci harapii din ceata lui Mak-Mak, cînd îl văzură pe vătaful lor căzut la pămînt, cu lungimea-i turtită peste lăţime, îşi slobozîră picioarele în vînt şi îşi luară zborul ca vrăbiile dinaintea babanului cel cu plisc vîrtos. Iar Diamant se luă după ei şi îi omorî pe care îi omorî. Şi scăpară care scăpară.

Cînd regele Tak-Tak auzi de prăpădul lui Mak-Mak, mînia i se sui la nas atîta de năpraznic încît nu-şi mai osebea mîna dreaptă de mîna stîngă. Şi prostia lui îl stîrni să se ducă însuşi să-l înfrunte pe Diamant, viteazul munţilor şi al văilor, cununa vitejilor. Ci, la vederea voinicului tunător, plodul cel negru al scîrbavnicei cu nas mare îşi simţi vinele cum se înmoaie, burdihanul cum i se zvîrcoleşte şi vîntul morţii cum bate peste capul lui. Iar Diamant îl luă la ochi şi, slobozind înspre el una dintre săgeţile prorocului Saleh — asupra-i fie rugăciunea şi pacea ! — îi făcu să-şi înghită ţărîna de pe călcîie şi, dintr-o lovitură, îi trimise sufletul să se sălăşluiască în locurile cele negre, unde Doica Vulturilor îi-şi cără calabalîcurile.

După care, Diamant făcu terci din harapii ce-l înconjurau pe regele lor mort, şi tăie un drum drept cu calul său printre trupurile văduvite de suflet. Şi ajunse în felul acesta, biruitor, la poarta palatului unde domnise Tak-Tak. Şi bătu la poartă, aşa cum bate un stăpîn la poarta casei lui. Iar cea care veni să-i deschidă era una căreia îi fuseseră răpite de către acel Tak-Tak al blestemului şi scaunul de domnie şi moştenirea. Şi era o copilandră

ca o gazelă speriată, și avea un chip atîta de ațîțător încît presăra sare pe rana din inima iubeților. Și, dacă nu ieșise mai de departe în întîmpinarea lui Diamant, nu o făcuse din pricină că, într-adevăr, greutatea șoldurilor de sub mijlocelul ei gingaș nu i-o îngăduise, și pentru că dolofanul ei, împodobit cu un potop de gropițe, era atîta de falnic și de binecuvîntat încît nu putea să și-l miște decît anevoie, dat fiind că se cutremura din chiar firea lui, ca iaurtul din strachina beduinului și ca o bucată de pestil de gutuie în mijlocul unei tablale înmiresmate cu smirnă.

Şi îl primi pe Diamant cu toate revărsările de bucurie ale unei întemnițate față de cel care îi aduce slobozenia. Și vroi să-l suie în scaunul de domnie al regelui răposat. Ci Diamant nu vroi să primească și, luînd-o de mînă, o pofti să se urce chiar ea în scaunul acela, pe care Tak-Tak îl răpise părintelui ei. Și nu-i ceru nimic în schimbul atîtor faceri de bine. Atunci, biruită de mărinimia lui, copila îi spuse :

— O, preafrumosule, de ce credință ții tu, de săvîrșești binele așa, fără a nădăjdui răsplată ?

Iar Diamant răspunse :

— O, domniță, credința Islamului este credința mea, și legea lui este legea mea !

Iar ea îl întrebă :

— Și pe ce sînt stătorite, o, stăpînul meu, legea aceea și credința aceea ?

El răspunse :

— Sînt stătorite numai pe adeverirea unității întru mărturisirea crezului ce ne-a fost dezvăluit de Profetul nostru — asupra-i fie rugăciunea și pacea !

Ea întrebă :

— Și poți tu să-mi faci hatîrul de a-mi dezvălui, la rîndu-ți, mărturisirea acelui crez care îi face pe oameni atîta de desăvîrșiți ?

El spuse :

— Mărturisirea stă numai în aceste cuvinte : „Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah, și Mohamed este trimisul lui Allah ! Și oricine le rostește din inimă, pe clipă pe dată se și încunună întru Islam. Și, de-ar fi fost el chiar cel mai de pe urmă dintre necredincioși, ajunge numaidecît deopotrivă cu cel mai ales dintre musulmani.

Auzind vorbele acestea, domnița Aziza își simți inima înfiorată de credința cea dreaptă ; așa că ridică deodată mîna și, ducîndu-și degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *șehadaua* și se încunună numaidecît întru Islam.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăsprezecea noapte

Urmă :

După care, domnița Aziza îi spuse lui Diamant :

— O, stăpîne al meu, acum, că m-ai făcut regină și sînt pe deplin luminată asupra căii celei drepte, iacătă-mă între mîinile tale, gata să te slujesc cu ochii mei, și gata să fiu o roabă între roabele din haremul tău. Vrei, așadar, să-mi faci hatîrul de a primi de soție pe regina acestei țări, și să trăiești cu ea oriunde ți-o plăcea, luînd-o în alaiul tău, sub strălucirea frumuseții tale ?

Și Diamant răspunse :

— O, stăpînă, îmi ești tot atîta de scumpă ca și viața mea, ci acuma o treabă de mare însemnătate mă cheamă, pentru care mi-am părăsit și tatăl, și mama, și împărăția, și țara. Și poate că părintele meu, regele Șams-Șah, chiar m-o și plînge, la ceasul deacum, ca pe un mort, ori încă și mai rău. Ci eu trebuie să merg acolo unde mă așteaptă

ursita, în cetatea Wakak. Şi, la întoarcerea mea, inşallah ! am să mă însor cu tine și am să te iau în țara mea, și am să mă bucur de frumusețea ta. Însă, deocamdată, doresc să aflu de la tine, dacă știi, unde se găsește Al-Simmurg, unchiul domniței Latifa. Întrucît numai Al-Simmurg acela va putea să mă îndrume înspre cetatea Wakak. Ci eu habar nu am unde șade, şi nu știu nici măcar cine este, ori de este vreun ginn sau vreo ființă omenească. Dacă, dar, ai tu ceva la știință, despre uncheșul domniței Gamila, acel preascump Al-Simmurg, grăbește de-mi spune, ca să plec în căutarea lui. Şi asta-i tot ceea ce îți cer deocamdată, dat fiind că dorești să-mi fii pe plac.

Cînd auzi de ținta lui Diamant, regina Aziza se necăji în inima ei și se mohorî pînă peste poate. Ci, văzînd bine că nici lacrimile, nici suspinele nu ar fi izbutit să-l destoarne pe tînărul beizadea de la hotărîrea lui, se sculă din jețul ei și, luîndu-l de mînă, îl duse în tăcere pe sub bolțile palatului și ieși cu el în grădină.

Și era o grădină asemenea cu aceea peste care Rizwan este străjer înaripat. O întindere de trandafiri mărginea cărările, iar adierea ce trecea peste trandafirii aceia, și părea că ar cerne mosc, înmiresma răsuflarea și îmbălsăma mințile. Acolo laleaua îmbobocea beată de propriu-i sînge, iar tiparoasa se zbuciuma cu tot freamătul său spre a preamări în felul ei cîntecul măsurat al filomelei. Acolo izvoarele alergau ca niște copii rîzînd, pe sub trandafirii ce-și înstrunau cu ele mugurii.

Și-așadar, domnița Aziza, tîrîndu-și după ea grelele-i fălnicii, în pofida mijlocului subțirel ce se prăpădea sub o povară atît de vajnică, ajunse în felul acesta împreună cu Diamant la poalele unui copac mare, ce ocrotea la ceasul acela sub frunzaru-i măreț somnul unui uriaș. Iar domnița își apropie buzele de urechea lui Diamant și-i spuse cu glas șoptit :

— Cel pe care îl vezi culcat aci este chiar cel pe care îl cauți, unchiul domniței Gamila, Al-Simmurg cel zbură-

tor. Dacă, atunci cînd are să se scoale din somnul lui, norocul tău o vrea ca el să-și deschidă ochiul drept înaintea ochiului stîng, are să fie bucuros a te vedea și, cunoscînd după armele tale că ești trimis la el de către fiica fratelui său, are să facă pentru tine ceea ce ai să-i ceri. Da dacă, spre nenorocul și spre ursita ta fără de leac, ochiul lui stîng are să se deschidă cel dintîi luminii, vei fi pierdut fără de izbavă ; întrucît are să te înșface, cu toată vitejia ta, și, ridicîndu-te de la pămînt cu puterea brațelor lui, are să te ție sus, ca pe o vrabie în ghearele unui șoim, și are să te trîntească de pămînt, sfărîmîndu-ți oasele cele dulci, o, preascumpul meu, și făcînd să se îngemăneze lungimea trupului tău prearîvnit cu lățimea !

Pe urmă adăugă :

— Și acuma, Allah să te ocrotească și să te păstreze și să zorească întoarcerea ta lîngă o îndrăgostită pe care au și năpădit-o suspinele pricinuite de lipsa ta !

Și îl lăsă, depărtîndu-se în graba mare, cu ochii plini de lacrimi și cu obrajii înroșiți ca florile de rodie.

Iar Diamant așteptă vreme de un ceas ca uriașul Al-Simmurg cel zburător să se trezească din somnul lui. Și gîndea în cugetul său : „De ce s-o fi numind uriașul acesta zburător ? Și cum o fi putînd el, fiind atîta de uriaș, să se înalțe fără aripi în văzduh și să umble alt fel decît un elefant ?“ Pe urmă, își pierdu răbdarea văzînd că Al-Simmurg sforăia mai departe sub pom cu un vuiet întocmai precum al unei turme de elefanți tineri ; și-așa că se aplecă și îl gîdilă la talpa picioarelor. Iar uriașul, la pipăitul acela, se cutremură scurt și bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vînturătură înfricoșătoare. Și, tot atunci, deschise amîndoi ochii deodată.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treisprezecea noapte

Urmă :

Şi îl văzu pe tînărul crăişor, şi pricepu că el era făptaşul gîdilelii de la talpă. Drept care, ridicîndu-şi piciorul, îi slobozi crăişorului drept în obraz o vîntuitureală care ţinu vreme de un ceas şi care ar fi otrăvit, la patru parasangi de jur împrejur, orice făptură vie. Iar Diamant nu scăpă de la acea vijelie drăcească decît datorită puterii ascunse în armele pe care le purta la el.

Şi-aşa, cînd uriaşul Al-Simmurg îşi isprăvi zahereaua, se răsuci pe şezutul său şi, uitîndu-se cu mirare la domnişorul cel tînăr, îl întrebă :

— Ce ? Încă n-ai murit de prăpădul pe care ţi l-am slobozit, bre fiinţă omenească ?

Şi, rostind acestea, se uită la el mai cu luare-aminte şi văzu armele pe care le purta. Atunci se sculă pe cele două picioare ale lui şi se temeni dinaintea lui Diamant şi îi spuse :

— O, stăpîne al meu, iartă-mi purtarea ! Da dacă m-ai fi prevestit de venirea ta prin vreun rob, ţi-aş fi aşternut chiar pletele mele pe pămîntul pe care aveai să păşeşti. Nădăjduiesc, dar, că nu ai să pui la inimă ceea ce a fost fără de voia şi fără de gînd rău din partea mea. Încît, fă-mi hatîrul de a-mi spune ce necaz mare te apasă, de ţi-ai luat osteneala să vii pînă în locul acesta unde nu pot să răzbată nici fiinţe omeneşti, nici jivine. Grăbeşte, dar, de-mi lămureşte pricina ta, ca să pot osteni întru folosul tău, la caz de nevoie, şi să te ajut a-ţi izbîndi norocul.

Iar Diamant, după ce îl încredinţă pe Al-Simmurg de dragostea sa, îi istorisi povestea, fără a ocoli nici un amănunt. Pe urmă îi spuse :

— Și nu am venit pînă la tine, o, taică al zburătorilor, decît spre a dobîndi ajutorul tău și a răzbate pînă la cetatea Wakak, peste oceanele cele de netrecut.

După ce Al-Simmurg auzi istorisirea lui Diamant, își duse mîna la inimă, apoi la frunte, și răspunse :

— Pe capul și pe ochiul meu !

Pe urmă adăugă :

— Avem să plecăm fără de zăbavă înspre cetatea Wakak, ci numai după ce avem să rostuim zahereaua mea cu de-ale gurii. Pentru aceea, am să mă duc să vînez niște măgari sălbatici de care este plină pădurea de aici, și am să aduc vreo cîțiva ca să fac niște chebap din carnea lor, și niște burdufuri din pieile lor. Și, cînd avem să fim rostuiți amîndoi cu lucrurile acestea trebuitoare, ai să te sui pe grumazul meu ca pe un cal, iar eu am să-mi iau zborul cu tine. Și așa am să te ajut să treci peste cele șapte oceane. Iar cînd am să fiu slăbit de osteneală, tu să-mi dai chebap și apă, pînă ce avem să ajungem la cetatea Wakak.

Și întocmai precum spusese, plecă numaidecît la vînătoare și prinse șapte măgari sălbatici, cîte unul pentru trecerea peste fiecare ocean, și făcu din ei chebapul și burdufurile de care pomenise. Pe urmă se întoarse la Diamant și îl pofti să se suie pe grumazul lui, după ce umpluse cu chebapul făcut din cei șapte măgari sălbatici o desagă pe care și-o petrecuse pe după gît, și după ce își pusese în spinare cele șapte burdufuri umplute cu apă de izvor.

Or, cînd Diamant se văzu cocoțat așa pe grumazul lui Al-Simmurg uriașul, își zise în sineși : „Uriașul acesta este mai mare decît un elefant, și se laudă că poate să zboare fără aripi cu mine prin văzduhuri ! Pe Allah ! acesta-i un lucru de-a mirărilea, și de care n-am mai auzit să se fi pomenit vreodată.“ Și, în vreme ce le cugeta astfel, auzi deodată ca un vuiet de vînt prin crăpătura unei uși, și băgă de seamă că pîntecele uriașului se umflă văzînd

cu ochii și ajunge pe dată mare cît o boltă de casă. Și vuietul acela de vînt se făcea acuma asemenea cu un șuierat de foale, pe măsură ce pîntecele uriașului se umfla. Și deodată Al-Simmurg izbi cu piciorul în pămînt și se ridică, într-o clipită, cu toată povara lui, plutind pe deasupra grădinii. Pe urmă se înălță mai departe în ceruri, mișcînd din picioare ca o broască prin apă. Și, cînd ajunse la o înălțime potrivită, lunecă drept înspre apus. Și, cînd se simțea dus împotriva voii lui, de către vînt, mai sus decît dorea, slobozea vreo două-trei vîntuituri, de felurite tării și lungimi. Iar cînd dimpotrivă, ca urmare a acelor pierderi, pîntecele i se desumfla, sorbea aerul prin toate deschizăturile lui de sus, adică pe gură, pe nas și pe urechi. Și numaidecît se ridica iarăși în cerul siniliu, și luneca drept și iute ca pasărea.

Și călătoriră așa, ca păsările, plutind pe deasupra apelor și străbătînd, unul după altul, oceanele. Și, de fiecare dată după ce străbăteau cîte o mare dintre cele șapte mări, coborau să se odihnească oleacă pe pămînt tare, să mănînce chebap de măgar sălbatic și să bea apă din burdufuri.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute paisprezecea noapte

Urmă :

Totodată, uriașul își împrospăta și tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea cîteva ceasuri spre a se întrema de ostenelile călătoriei. Și, după șapte zile de

străbatere prin văzduh, ajunseră într-o dimineață deasupra unei cetăți cu totul și cu totul albe, care dormea între grădinile ei. Iar zburătorul îi spuse lui Diamant :

— Tu de acuma înainte îmi ești ca un fiu, și nu-mi pare rău deloc de ostenelile cîte le-am îndurat ca să te car pînă aici. Acuma am să te cobor pe terasa cea mai înaltă din cetatea aceasta, care-i chiar cetatea Wakak, și în care fără de nici o îndoială că ai să găsește dezlegarea pe care o cauți la ghicitoarea aceea, și anume : „Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos !"

Pe urmă adăugă :

— Da, aici este cetatea harapului cel negru care se află sub patul de fildeș al domniței Mohra. Și aici ai să poți tu cunoaște întru cît este acel harap izvoditorul acelei socoteli mult încurcate.

Și, rostind acestea, coborî dezumfîndu-se încet-încet, și îl lăsă pe beizadea Diamant, binișor și fără de zguduială, taman pe terasa cu pricina. Și, luîndu-și bun-rămas de la el, îi dete un smoc de păr din barbă, spunîndui :

— Păstrează cu grijă asupră-ți firele acestea din barba mea, și să nu te desparți de ele niciodată. Iar cînd ți s-o întîmpla vreo năprasnă amarnică, și ori de cîte ori vei avea trebuință de ajutorul meu, fie ca să te scap de la vreo ananghie, fie ca să te aduc îndărăt acolo de unde te-am luat, nu vei avea decît să dai foc la unul din firele acestea de păr, și ai să mă și vezi fără de zăbavă dinaintea ta.

Și, cu asta, se umflă iar și se înălță în văzduh, lopătînd ușor și spornic înspre casa lui.

Iar Diamant, șezînd pe terasa aceea, începu să chibzuiască la cele ce avea de făcut. Și se întreba cam cum urma să purceadă, spre a coborî de pe terasă fără să fie zărit de oamenii ce locuiau în casă, cînd deodată văzu ivindu-se pe scară și venind înspre el un tinerel de o frumusețe fără pereche, și care era chiar stăpînul acelei case. Iar flăcăian-

drul cel zîmbitor la chip îl întîmpină cu un salamalek și îi ură bun venit, spunînd :

— Ce dimineață luminoasă aduce venirea ta pe terasa casei mele, o, tu cel mai frumos dintre oameni ! Ești înger, ești *ginn* ori ești făptură omenească ?

Iar Diamant răspunse :

— O, flăcăule drag, sînt ființă omenească, bucuroasă că își începe ziua aceasta cu preadulcea vedere a ta. Și mă aflu aici pentru că aici m-a mînat ursita mea. Și atîta-i tot ceea ce pot să-ți spun despre rostul meu pe binecuvîntata-ți casă.

Și, grăind astfel, îl strînse pe tinerel la piept. Și amîndoi își jurară prietenie. Și coborîră laolaltă în sala de prieteni, și mîncară și băură împreună. Mărire aceluia carele împrietenește două ființe frumoase, și carele netezește în calea lor stavilele și dezleagă încurcăturile !

Or, după ce prietenia se legă între Diamant și băiețandrul care se numea Farah și care era chiar prietenul de taină al sultanului cetății Wakak, Diamant îi zise :

— O, prietene Farah, tu, care ești preaiubit de sultan și tovarăș al lui de inimă, și, drept urmare, nimic nu poate să-ți rămînă ascuns din treburile împărăției acesteia, ai putea, dată fiind prietenia noastră, să-mi faci un bine ce nu are a-ți cere nici o cheltuială ?

Iar tînărul Farah răspunse :

— Pe capul și pe ochii mei, o, prietene Diamant ! Grăiește și, de-ar fi să-mi dau și pielea ca să-ți faci din ea papuci, m-aș supune cu bucurie și cu mulțumire !

Iar Diamant îi zise atunci :

— Poți tu numai să-mi spui cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos ? Și poți să-mi lămurești, cu același prilej, rostul harapului cel negru culcat sub patul de fildeș al domniței Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, stăpînul peste meleagurile Sinnului și Masinnului ?

Cînd auzi întrebarea lui Diamant, tînărul Farah se schimbă cu totul la chip, și fața i se făcu galbenă, și tulbure privirea. Şi începu să tremure de parcă s-ar fi pomenit dinaintea îngerului Asrail. Iar Diamant, văzîndu-l în starea aceea, îi spuse cele mai dulci cuvinte, spre a-i liniști sufletul și a i-l scutura de spaime. Iar tînărul Farah îi grăi într-un sfîrșit :

— O, Diamant, află că regele a poruncit să fie omorît orice băștinaș și orice străin care ar rosti numele de Chiparos sau de Roada-bradului. Întrucît Chiparos este chiar numele regelui nostru, iar Roada-bradului este numele reginei noastre. Şi iacătă tot ce știu eu despre această taină înfricoșată. În ce privește legăturile dintre regele Chiparos și regina Roada-bradului habar n-am, tot așa precum limba mea nu știe să-ți spună nimic despre rostul harapului cu pricina, în treaba aceasta primejdioasă. Tot ceea ce pot să-ți spun, o, Diamant, spre a-ți face plăcere, este că nimeni altul, afară doar de regele Chiparos, nu cunoaște taina aceasta ascunsă. Iar eu stau gata să te călăuzesc la palat și să te duc dinaintea regelui. Iar tu ai să te pricepi cum să-i dobîndești dragostea, și poate că ai să izbîndești atunci să dezlegi singur nodul acela încurcat.

Și Diamant îi mulțumi prietenului său pentru ajutor, și hotărî împreună cu el ziua cînd să se ducă la regele Chiparos. Și cînd ceasul cel așteptat veni, plecară împreună la palat ; și se țineau de mînă, ca doi îngeri. Iar regele Chiparos, cînd îl văzu pe Diamant, se umplu de plăcere și de zîmbet. Și, după ce își bucură privirile uitîndu-se la el vreme de un ceas, îi porunci să se apropie. Iar Diamant veni dinaintea regelui și, după temenelile și urările cuvenite, îi dete în dar un mărgăritar roșu pe care îl purta legat la un șirag de mătănii de chihlimbar galben, atîta de scump că toată împărăția Wakak nu ar fi putut să-i plătească prețul și nici regii cei mai mari nu ar fi

putut să dobîndească unul pe potrivă. Iar Chiparos fu mulțumit pînă peste poate, și primi peșcheșul, spunînd :

— Este primit de inima noastră.

Pe urmă adăugă :

— O, flăcău împodobit cu gingășie, poți să-mi ceri în schimb orice hatîr vei voi ; îți este îndeplinit de la început.

Și Diamant, de cum auzi vorbele acestea pe care le nădăjduia, răspunse :

— O, rege al vremurilor, ferească-mă Allah de a-ți cere alt hatîr decît acela de a-ți fi rob ! Ci, dacă chiar binevoiești a-mi îngădui, și dacă îmi dăruiești iertarea vieții, ți-aș spune ceea ce am pe inimă !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincisprezecea noapte

Urmă :

Și Diamant grăi :

— O, doamne al meu, surzii și orbii sînt tare fericiți că nu sînt ispitiți de prăpădurile care pătrund în noi prin ochii și prin urechile noastre. Întrucît, în necazul care este necazul meu, urechile mele sînt cele care au tras asupra-mi nenorocul ! Întrucît, o, tu pavăză a lumii, din ziua cea neagră cînd am auzit pomenindu-se dinaintea mea cele ce am să-ți povestesc, nu am mai avut nici tihnă, nici odihnă.

Și îi istorisi de șart toată povestea. Ci nu ar fi de nici un folos s-o luăm iarăși de la cap. Pe urmă, adăugă :

— Şi acuma, dacă ursita m-a cinstit cu vederea prealuminoasei tale fețe, o, rege al vremurilor, și dacă binevoiești a-mi dărui, ca pe un hatîr neprețuit, mila pe care îmi îngăduiești a ți-o cere, am să-ți cer numai să-mi spui cum sînt întocmai legăturile dintre stăpînul nostru regele Chiparos și stăpîna noastră regina Roada-bradului și să-mi spui, cu prilejul acesta, și care este rostul harapului cel negru culcat la ceasul de acum sub crivatul de fildeș al domniței Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, oblăduitorul peste țările Sinnului și ale Masinnului.

Așa îi vorbi Diamant regelui Chiparos, domnul cetății Wakak. Iar regele Chiparos, pe măsură ce Diamant vorbea, se schimba vădit și la față și la starea sufletului. Iar cînd Diamant își încheie spusele, Chiparos se făcuse ca focul; și pojarul se aprinsese în ochii lui. Iar clocotul lăuntric îi fierbea în piept, asemenea întru totul cu clocotul unei căldări pe vatra jarului. Şi rămase o clipă fără a putea să scoată nici o șoaptă. Şi deodată răbufni, zicînd :

— Vai de tine, o, străinașule ! Pe viața capului meu, de n-ai fi ajuns să-mi fii ca și sfînt, în urma jurămîntului ce-am făcut de a-ți dărui iertarea vieții, într-o clipită ți-aș fi și despărțit căpățîna de grumaz !

Iar Diamant spuse :

— O, rege al vremilor, iartă-i robului tău necuviința ! Ci nu am săvîrşit-o decît după îngăduință. Iar acuma, orice ai spune, nu poți, dată fiind făgăduința ta, să faci altfel, decît să te îndupleci față de rugămintea mea. Întrucît tu mi-ai poruncit să rostesc dinainte-ți o dorință, iar dorința aceasta pe care mi-o cunoști este chiar singura dorință care mă arde.

Atunci regele Chiparos, la spusele acestea ale lui Diamant, rămase pînă peste poate de încurcat și de mohorît. Iar sufletul i se repezea ba înspre pornirea de a-l omorî pe Diamant, ba înspre aceea de a-și ține făgăduielile date. Ci pornirea de a-l omorî era, și încă cu mult, cea mai aprigă.

Izbuti totuși să și-o înfrîne deocamdată, și îi zise lui Diamant :

— O, fiu al regelui Șams-Șah, pentru ce vrei tu să mă silești a-ți da pe vînt viața degeaba ? N-ar fi mai bine pentru tine să te lepezi de gîndul prăpădului care te stăpînește, și să-mi ceri în schimb altceva, fie și o jumătate din împărăția mea ?

Ci Diamant stărui, spunînd :

— Sufletul meu nu-și dorește nimica mai mult, o, sultane Chiparos !

Atunci regele îi spuse :

— Nu am nimic împotrivă. Da să știi bine că, după ce am să-ți dezvăluiesc ceea ce vrei să afli, am să poruncesc să ți se taie capul, fără de mîntuire !

Iar Diamant zise :

— Pe capul și pe ochii mei, o, rege al vremurilor ! după ce am să aflu dezlegarea pe care o caut, și anume : cum sînt legăturile dintre stăpînul nostru regele Chiparos și stăpîna noastră Roada-bradului, și care-i rostul harapului cu domnița Mohra, îmi voi face spălările cele sfinte și voi muri cu capul tăiat !

Atunci regele Chiparos rămase tare posomorît, nu doar pentru că se vedea silit să dezvăluiască o taină la care ținea mai mult decît la sufletul său, ci și din pricina morții nesăbuite a lui Diamant. Șezu, așadar, cu capu-n jos și cu nasul lungit, vreme de un ceas. După care, puse paicii să golească sala domnească, și le dete prin semne cîteva porunci. Iar paicii ieșiră, și-apoi se întoarseră iar peste o clipită, ținînd de o curea de piele roșie împodobită cu nestemate un ogar frumos, din neamul ogarilor de culoarea sturzului. Și pe urmă întinseră, cu multă fală, un chilim mare și pătrat, de atlaz. Iar ogarul veni și se așeză pe unul din colțurile chilimului. După care, intrară în sală cîteva femei roabe, avînd în mijlocul lor o copilandră, cu trup gingaș, cu mîinile legate la spate, vegheată cu ochi aprigi de doisprezece etiopieni crunți. Și roabele o puseră

pe fetișcană să șadă pe colțul dimpotrivă al chilimului, și așezară dinaintea ei o tabla pe care se afla un cap de harap. Iar acel cap era ținut în sare și în balsamuri, și părea tăiat de curînd.

Pe urmă, regele făcu alt semn. Și numaidecît intră baș-bucătarul palatului, urmat de niște robi ce aduceau tot soiul de mîncăruri plăcute la vedere și la gust ; și așeză toate bucatele acelea pe o față de masă dinaintea ogarului. Și, după ce cîinele mîncă și se sătură, rămășițele fură puse într-o strachină murdară și amărîtă dinaintea copilei celei frumoase care avea mîinile legate. Și fata începu dintru-ntîi să plîngă ; pe urmă, să zîmbească ; și lacrimile ce cădeau din ochii ei se făceau mărgăritare, iar zîmbetele de pe buzele ei se făceau trandafiri. Iar etiopienii strînseră cu gingășie mărgăritarele și trandafirii, și le deteră regelui.

După care, regele Chiparos îi spuse lui Diamant :

— A venit ceasul morții tale, fie sub paloș, fie în ștreang !

Ci Diamant zise :

— Da, de bună seamă, o, măria ta ! da nu pînă ce nu am să capăt de la tine lămurirea despre ceca ce am văzut acuma. După care, am să mor !

Atunci regele Chiparos își săltă poala de la caftanul său împărătesc peste piciorul cel stîng și, cu bărbia în palma dreaptă, grăi așa :

— Află dar, o, fiu al regelui Șams-Șah, că această copilandră pe care o vezi astfel cu mîinile legate la spate, și ale cărei lacrimi și zîmbete sînt mărgăritare și trandafiri, se cheamă Roada-bradului. Și este soția mea. Iar eu, regele Chiparos, sînt stăpînul acestei țări și al acestei cetăți, care este cetatea Wakak.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaisprezecea noapte

Urmă:

Or, într-o zi dintre zilele lui Allah, mă aflam plecat din cetatea mea la o vînătoare, cînd fusei cuprins în cîmp de o sete amarnică. Și, asemenea celui pierdut într-un pustiu, umblai prin toate părțile căutînd apă. Și, după destule cazne și căutări, într-un sfîrșit, dedei peste o groapă întunecată de apă, săpată de neamurile cele de demult. Și îi mulțumii lui Allah preaînaltul pentru norocul acela, măcar că nu mai aveam putere nici să mă mișc. Da chemînd într-ajutor numele lui Allah, izbutii să ajung pînă la ghizdurile acelei gropi la care era greu să răzbați din pricina năruiturilor și a sfărîmăturilor. Pe urmă, slujindu-mă de fesul meu ca de o găleată, și de turbanul adăugat la brîul meu ca de o frînghie, lăsai totul să alunece în fîntînă. Iar inima mi se și răcorea, numai auzind clipocitul apei în fesul meu.

Ci, vai! cînd vrusei să trag frînghia aceea închipuită, nimica nu veni la mine. Întrucît fesul se făcuse atîta de greu de parcă ar fi strîns în el toate năpastele. Și mă străduii în toate chipurile încercînd să-l mișc, fără a izbuti. Și, la capătul deznădejdii și nemaiputînd să îndur setea ce mă seca, strigai: „Nu este ajutor și putere decît la Allah! O, ființe ce v-ați ales lăcașul în groapa aceasta, ori că sînteți ginni, ori că sînteți făpturi omenești, fie-vă milă de un sărman de-al lui Allah, pe care setea l-a adus în pragul morții, și lăsați-mă să-mi scot din fîntînă găleata. O, preastrăluciților stăpîni ai acestei fîntîni, mi se usucă sufletul și mi se îneacă răsuflarea în gură!"

Și începui să-mi strig așa obida, și să gem lung, pînă ce, într-un sfîrșit, răzbătu din fîntînă pînă la urechea mea un glas din care pricepui vorbele acestea: „Viața este mai de preț decît moartea. O, slujitorule al lui Allah, dacă ne

scoți din puțul acesta, avem să te răsplătim. Viața este mai de preț decît moartea !“

Eu atunci, uitînd pe-o clipită de setea mea, îmi adunai puterile cîte îmi mai rămăseseră și, opintindu-mă, ajunsei într-un sfîrșit să izbîndesc a scoate din fîntînă fesul cu tot ce atîrna de el. Și văzui, încleștate cu mîinile de fesul meu, două muieri tare bătrîne, și oarbe, și cocîrjate la trup ca un arc, și atîta de slabe încît ar fi putut să treacă prin urechile acului. Ochii le erau înfundați în cap, fălcile fără dinți, capetele se bîțîiau jalnic, picioarele le tremurau, iar părul le era alb ca bumbacul dărăcit. Și cînd, cuprins de milă și uitîndu-mi de-a binelea de sete, le întrebai care era pricina de sălășluiau în puțul cel vechi, ele îmi spuseră :

— O, tinere preamilos, am stîrnit odinioară mînia stăpînului nostru, regele ginnilor cei Dintru-ntîi Născuți, care ne-a văduvit de vedere și a poruncit să fim aruncate în puțul acesta. Și iacătă-ne gata să te ajutăm să dobîndești, drept mulțumire, tot ce ți-ai putea dori. Ci, mai întîi, avem să-ți arătăm cum să ne lecuiești de orbie. Și, odată lecuite, avem să fim dobînda binefacerii tale.

Și urmară astfel :

— La o mică depărtare de aici, în cutare loc, este un rîu, unde are obiceiul să vină pe mal o vacă de cutare culoare. Du-te și caută niște baligă proaspătă de la vaca aceea, unge-ne cu ea pe ochi și, în chiar clipita aceea, avem să ne căpătăm iarăși vederea. Ci, atunci cînd vaca are să se ivească, tu trebuie să te ascunzi de ea, întrucît, dacă te-ar vedea, nu s-ar mai băliga.

Eu atunci, supunîndu-mă spuselor lor, pornii înspre partea unde se afla rîul cu pricina, pe care nu-l văzusem în căutările mele de mai înainte, și ajunsei la locul arătat, unde mă ghemuii pe după niște stufărișuri. Și nu peste mult văzui ieșind din apă o vacă albă ca argintul. Și, de cum ajunse pe mal, se bălegă îmbelșugat, apoi începu să pască la iarbă. După care, intră iarăși în apă și pieri.

Eu mă ridicai numaidecît din locul meu, strînsei balega de la vaca aceea albă, și mă întorsei la fîntînă. Și unsei cu balega ochii bătrînelor, iar ele numaidecît își căpătară vederile și se uitară în toate părțile.

După care, îmi sărutară mîinile și îmi spuseră :

— O, stăpîne al nostru, dorești bogăție, ori sănătate, ori vrei să ai parte de vreo mîndrețe de fată ?

Iar eu, fără a șovăi, răspunsei :

— O, mătușele mele, Allah preadarnicul m-a și miluit cu bogăție și cu sănătate. Ci, în ceea ce privește frumusețea, niciodată nu am avut la îndemînă cu ce să-mi astîmpăr inima ! Dați-mi parceaua aceea de mîndrețe despre care pomeneați !

Iar ele îmi spuseră :

— Pe capul și pe ochii noștri ! avem să-ți dăm parceaua de mîndrețe. Este chiar fiica regelui nostru. E asemenea cu bobocul cel zîmbitor al trandafirului din grădină, și-i ea însăși un trandafir, fie de grădină, fie sălbatic. Ochii-i sînt galeși ca ai unui om beat, iar un sărut de-al ei potolește un potop de necazuri din cele mai negre. În ce privește frumusețea ei, în totului tot, soarele se topește dinainte-i, luna se aprinde de la ea și toate inimile cad răpuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptesprezecea noapte

Urmă :

...și toate inimile cad răpuse. Iar părinții ei, care o au dragă pînă peste poate, o țin toată vremea la pieptul lor

și își încep ziua bucurîndu-și ochii cu frumusețea ei. Și-așa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta ; și ai să te bucuri cu ea ; iar ea, la fel, cu tine. Așa că avem să te călăuzim la ea ; și amîndoi aveți să faceți ceea ce aveți de făcut. Ci să iei seama ca parinții ei să nu te vadă, mai ales la ceasul îmbrățișărilor ; întrucît te-ar arunca de viu în foc. Ci nici răul acela nu are să fie fără de leac ; întrucît noi avem să fim mereu acolo, spre a veghea asupra ta și a te scăpa de la moarte. Și chiar că nimica nu are să ți se întîmple decît bine, întrucît noi avem să venim la tine în temniță, și avem să te ungem pe trup cu untură de șarpe faraonic, în așa fel că, de-ar fi să stai și o mie' de ani pe vreun rug ori în vreun cuptor, trupul tău nu va păți nici cel mai mic rău, iar focul ar fi pentru tine ca o scaldă tot atîta de răcoroasă ca într-un izvor din grădina Iremului.

Și, după ce mă prevestiră astfel despre tot ceea ce avea să mi se întîmple, și mă liniștiră de la început în ce privește sfîrșitul lucrurilor, cele două bătrîne mă purtară, cu o iuțeală ce mă amețea, pînă la palatul cu pricina, care era palatul regelui ginnilor cei Dintru-ntîi Născuți. Și, deodată, mi se păru că mă văd în raiul cel desăvîrșit. Iar în sala lăturalnică în care fusei dus, o văzui pe aceea ce îmi fusese menită de ursitoare, o copilă luminată de chiar frumusețea ei, și culcată în crivatul ei, cu capul sprijinit pe o pernă vrăjită. Și, hotărît ! față de strălucirea ei s-ar fi rușinat pînă și soarele ; iar de-ai fi privit-o mai îndelung, ți-ai fi spălat mîinile de înțelepciune și de viață. Și-atunci, numaidecît, săgeata cea ageră a dorinții de desfătare cu ea lovi adînc în inima mea. Și rămăsei dinaintea ei, cu gura căscată, pe cînd copilul ce-mi fusese lăsat de moștenire se însuflețí amarnic, și nu mai rîvnea nimica alta decît să adulmece văzduhul vremilor.

La priveliștea aceasta, copila cea lunară își încruntă sprînceana, îndemnată parcă de vreun simțămînt de rușine, în vreme ce privirea-i plină de vicleșuguri își da în-

găduinţa. Şi îmi spuse cu un glas pe care îl voia mînios :

— O, făptură omenească, de unde ai venit şi ce-i cu asemenea cutezanţă la tine? Au nu te temi că o să-ţi speli mîinile cu chiar viaţa ta?

Iar eu, pricepîndu-i gîndurile cele adevărate faţă de mine, răspunsei :

— O, stăpîna mea ca de miere, ce viaţă este mai de dorit decît clipa aceasta în care sufletul meu se bucură de icoana ta? Pe Allah! mi-ai fost scrisă de la ursitoare, şi am venit aici anume spre a mă supune ursitei mele. Mă rog aşadar ţie, pe ochii tăi, diamantele acelea, să nu mai risipeşti cu vorbe deşarte o vreme ce-ar putea să fie folosită mai cu alt rost.

Atunci copilandra se scutură dintr-o dată de înfăţişarea ei adormită şi se repezi la mine, împinsă parcă de un dor de nebiruit, şi mă luă în braţe, şi mă strînse la pieptu-i cu căldură, şi se îngălbeni de tot, şi căzu topită în braţele mele. Şi nu zăbovi a se zmuci, a zvîcni şi a icni, cu atîta foc încît, atunci pe loc şi numaidecît, copilul cel nătărău se şi strecură în leagănul său, fără de ţipete ori necaz, întocmai ca peştele într-un pîrîu ori într-un iaz. Iar sufletul meu, scăpat de orice greu, nu mai luă aminte decît la plăcerea fierbinte şi la ce avea dinainte. Şi ne trecurăm ziua toată şi noaptea toată, fără a vorbi, fără a mînca, fără a bea, numai în frămînt de şolduri şi de coapse, şi în tot ce mai urmează, întru ceea ce se dă şi întru ceea ce se ia. Şi berbecul cel încornat nu o ocroti deloc pe oiţa aceea războinicoasă, iar bătăile lui erau chiar ca ale unui adevărat taică vînjos la grumaz, iar zumaricaua pe care o dărui fu o zumarica bine mestecată, iar tătînele strălucirii nu se lăsă mai prejos de căuşul cel năzdrăvan, iar dulcele mizilic îi fu năpraznicului cel chior mertic, iar catîrca iabraşă fu domolită de cîrja dervişului la ispaşă, iar mierloiul cel mut de faţă îşi potrivi glasul după filomela

cea cîntăreață, iar iepurica fără ureche întocmi cu cocoșul cel fără de glas o pereche, iar zbanțul cel fără de căpută făcu să fulgere limba cea mută, și, într-un cuvînt, tot ceea ce era de luat fu luat, și ceea ce era de dat fu dat; și nu mai conenirăm treaba măreață decît atunci cînd se făcu dimineață, ca să rostim rugăciunea amîndoi și să ne ducem să ne spălăm apoi.

Și petrecurăm așa o lună întreagă, fără ca să aibă habar cineva de faptul că mă aflam în sarai și de viața grozavă pe care o duceam noi doi, plină numai de giugiuleli fără de cuvinte și de alte lucruri la fel. Iar bucuria mea ar fi fost deplină, de n-ar fi fost spaima pe care nu contenea s-o trăiască iubita mea că are să vadă taina noastră descoperită de către tatăl și mama sa, teamă atîta de amarnică, într-adevăr, încît smulgea inima din inimă.

Or, ziua aceea atîta de înfricoșată nu zăbovi a veni. Întrucît, într-o dimineață, tatăl copilandrei, cînd se sculă, se duse în iatacul fetei sale și luă seama că frumusețea ei lunară și frăgezimea ei se cam ofiliseră și că un fel de lîncezeală grea îi adîncea trăsăturile și i le acoperea cu o veștejeală. Și, pe dată, o chemă și pe mamă și îi spuse:

— Pentru ce s-o fi schimbat așa la culoare fața fetei noastre? Au nu vezi și tu cum vîntul cel jalnic al toamnei a veștejit trandafirii din obrajii ei?

Iar mama se uită îndelung, tăcută și cu ochi bănuielnic, la fata care dormea cuminte, și, fără a rosti un cuvînt, se duse lîngă ea, săltă cu o mișcare repede cămașa și, cu două degete de la mîna stîngă, despărți cele două jumătăți vrăjitoare de jos ale fetei sale.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Şi cu ochii ei văzu ceea ce văzu, şi anume dovada neabătută a fetiei ce-şi luase zborul de la iepuriţa aceea de culoarea iasomiei. Şi, la dovedirea aceea, era să leşine de tulburare, şi strigă :

— O, ruşinea şi cinstea ei jefuite ! O, fată dezmăţată şi atîta de ticăloasă ! O, urmele cele de netăgăduit de pe haina fecioriei ei !

Pe urmă o zgîlţîi repezit şi o trezi, ţipînd la ea :

— Dacă nu mărturiseşti adevărul o, căţeao, am să te fac să guşti moartea cea cruntată !

Şi tinerica, trezită aşa deodată, şi văzînd-o pe maică-sa cu un nas plin de mînie neagră împotriva ei, îi dete-n gînd ce se întîmplase şi pricepu tulbure că ceasul cel amarnic venise. Încît, nu încercă nici să tăgăduiască ceea ce nu era cu putinţă de tăgăduit, nici să mărturisească ceea ce era de nemărturisit. Şi chibzui să lase-n jos capul şi pleoapele, şi să păstreze tăcere. Şi, din vreme în vreme, sub potopul vorbelor ca o vijelie aruncate de maică-sa, se mulţumi să salte o clipită pleoapele, spre a le coborî apoi numaidecît peste ochii buimăciţi. Cît de-a răspunde într-un fel ori într-altul, se feri cu grijă. Şi cînd, la capătul întrebărilor, al bruftuiturilor şi al vuietelor de furtună, mama îşi simţi glasul răguşit şi gîtlejul că nu mai scoate nici un grai, o lăsă pe fiică-sa acolo şi ieşi clocotind să dea poruncă să se cerceteze tot saraiul, spre a-l dibui pe făptaşul pagubei. Şi mă dibuiră peste tare puţină vreme, căutările fiind făcute pe urma lăsată de mirosul meu de făptură omenească, pe care nasul lor îl adulmeca.

Şi-aşa că mă înhăţară şi mă duseră afară din harem şi din palat ; şi, strîngînd o grămadă mare de lemne, mă

dezbrăcară și se pregătiră să mă arunce pe rug. Și, în clipita aceea chiar, cele două bătrîne din fîntînă veniră înspre mine și le spuseră străjerilor :

— Vrem să aruncăm pe trupul cel ticălos al acestei făpturi omenești un chiup cu ulei de lampă, pentru ca focul să se lipească mai bine de el și să ne scape cît mai degrabă de vederea lui ticăloasă.

Iar străjerii nu avură nimica de zis, ba dimpotrivă! Atunci, cele două bătrîne îmi turnară pe trup un chiup plin cu ulei solomonesc despre ale cărui puteri mă lămuriseră, și mă frecară cu el peste tot, fără a lăsa neunsă nici o bucățică din făptura mea. După care străjerii mă puseră în mijlocul rugului cel uriaș, și-i deteră foc. Și, în puțină vreme, flăcările mînioase mă împresurară. Ci limbile roșii care mă atingeau mi se păreau mai dulci și mai răcoroase decît mîngîierea apei din grădinile Iremului. Și șezui acolo de dimineața pînă seara, în mijlocul acelei văpăi, tot atîta de nevătămat ca și în ziua cînd ieșisem din pîntecele maicii mele.

Or, ginnii cei Dintru-ntîia Naștere, și care ațîțaseră focul în care credeau că demult mă și făcusem scrum, îl întrebară pe stăpînul lor ce aveau de făcut cu cenușa mea. Iar regele le răspunse să ia cenușa și s-o arunce iarăși în foc. Iar regina adăugă :

— Ci, mai înainte, udați-vă pe ea !

Și, potrivit poruncii, ginnii slujitori stinseră focul, spre a-mi lua cenușa și a se uda pe ea. Și mă găsiră zîmbitor și nevătămat, în starea în care am spus.

La priveliștea aceasta, regele și regina ginnilor cei Dintru-ntîia Naștere nu mai avură nici o îndoială în ce privește puterile mele. Și cugetară în mintea lor, și chibzuiră că erau datori de aci înainte să-l cinstească pe un om atîta de strălucit. Și găsiră că era potrivit s-o mărite pe fata lor cu mine. Și veniră și mă luară de mînă, și își cerură iertăciune pentru purtarea lor față de mine, și mă polisfetiră cu multă cinste și căldură. Și, cînd le

dezvăluii că sînt fiul regelui de la Wakak, se bucurară pînă peste marginile bucuriei, binecuvîntînd ursita care o împerechea pe fata lor cu cel mai strălucit dintre fiii lui Adam. Şi sărbătoriră cu toată pohfala şi bucuria însurătoarea mea cu mîndreţea aceea cu trup de trandafir.

Şi cînd, peste un şir de zile, mă ajunse dorul de a mă întoarce în împărăţia mea, cerui îngăduinţa de la socrul meu, tatăl soţiei mele. Şi măcar că le era cu durere să se despărţească de fata lor, nu vroiră să se pună cumva împotriva dorinţei mele.

Şi porunci să ni se pregătească un car de aur, tras de şase perechi de ginni zburători, şi îmi dărui, în chip de peşcheş, o grămadă de giuvaieruri şi de gemme minunate. Şi, după bun-rămasuri şi urări de bine, fuseserăm duşi, într-un răstimp de cît să închizi un ochi şi să-l deschizi iar, în cetatea Wakak, cetatea mea.

Or, află acuma, o, flăcăule, că tinerica pe care o vezi dinaintea ta, cu mîinile legate la spate, este fata socrului meu, regele ginnilor De-la-Obîrşii. Chiar ea este soţia mea şi o cheamă Roada-bradului. Şi despre ea a fost vorba pînă acum, şi tot despre ea are să fie vorba şi în ceea ce am să-ţi povestesc de aci înainte.

Şi-aşa, într-o noapte, la o vreme după întoarcerea mea acasă, dormeam lîngă soţia mea Roada-bradului. Şi, din pricina căldurii, care era mare, mă trezii, cum nu aveam obiceiul, şi băgai de seamă, că, în ciuda fierbinţelii înăbuşitoare, picioarele şi mînile Roadei-bradului erau mai reci ca gheaţa. Şi rămăsei nedumerit cînd simţii răceala aceea ciudată şi, temîndu-mă ca nevasta-mea să nu fie lovită de vreo boală rea, o trezii încetişor şi îi spusei :

— Dulceaţa mea, eşti rece toată ! Ţi-e rău sau ce ai ?

Iar ea îmi răspunse cu glas nepăsător :

— Nu am nimic. Mai adineaori am avut o trebuinţă şi, din pricina spălăturii pe care am făcut-o pe urmă, îmi sînt reci picioarele şi mîinile.

Iar eu crezui că spusele ei sînt adevărate şi, fără a mai rosti o vorbă, mă culcai iar.

Or, peste cîteva zile, se petrecu acelaşi lucru ; iar soţia, la întrebarea mea, dete aceeaşi lămurire. Ci, de data aceasta, nu mai fusei mulţumit deloc, şi o umbră de bănuială intră tulbure în mintea mea. Şi din clipa aceea rămăsei îngrijorat. Ci îmi încuiai toate bănuielile în sipetul inimii şi trăsei zăvorul tăcerii la uşa limbii mele.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăsprezecea noapte

Urmă :

Şi, spre a încerca o scăpare din îngrijorarea mea, mă dusei pe la grajduri să mă mai uit la caii mei cei frumoşi. Şi văzui caii pe care îi ţineam numai pentru folosinţa mea, dată fiind fuga lor mai iute ca vîntul, că ajunseseră atîta de slabi şi de topiţi încît le ieşeau oasele prin piele, iar spinarea le era roasă în mai multe locuri. Şi eu, nemaipricepînd nimic, poruncii să vină dinainte-mi toţi grăjdarii şi îi întrebai :

— O, pui de căţele, ce-i asta ? Şi cum aşa ?

Iar ei se aruncară cu faţa la pămînt dinaintea mîniei mele, şi unul dintre ei săltă un pic fruntea tremurînd şi îmi spuse :

— O, stăpîne al nostru, am a-ţi spune cîteva lucruri de taină.

Iar eu îi aruncai năframa ocrotirii, poruncindu-i :

— Spune-mi adevărul, şi nu-mi ascunde nimic, altminteri ţeapa te aşteaptă !

Atunci el spuse :

— Află, o, stăpîne al nostru, că în fiece noapte, neabătut, regina stăpîna noastră, îmbrăcată în hainele sale împărăteşti, gătită cu podabele şi cu giuvaierurile sale, asemenea cu Balkis în fala dichiselilor ei, vine la grajd, alege unul dintre caii dragi măriei tale, încalecă pe el şi pleacă să se preumble. Şi, pe la sfîrşit de noapte, cînd se întoarce, calul nu mai este bun de nimic şi cade la pămînt, sfîrşit. Şi iacătă că demult ţine starea aceasta de lucruri, de care niciodată nu am cutezat să dăm de ştire sultanului stăpînul nostru !

Or eu, aflînd treburile astea ciudate, mă tulburai în inima mea, iar îngrijorarea mi se vijelui, şi bănuielile mi se înrădăcinară adînc în minte. Şi toată ziua îmi trecu în felul acesta, fără să am o clipită de linişte spre a mă gîndi la treburile domniei. Şi aşteptam noaptea cu o nerăbdare care îmi zvîcnea picioarele şi mîinile fără de voia mea. Încît, atunci cînd se făcu ceasul la care mă duceam de obicei lîngă soţia mea, noaptea, intrai la ea şi o găsii gata dezbrăcată şi troznindu-şi încheieturile a somn. Şi îmi zise :

— Sînt tare ostenită şi nu mai am alt dor decît să mă culc. Iacătă că somnul mi se şi aşterne pe ochi. Uf ! haide să ne culcăm !

Iar eu, la rîndu-mi, izbutii să-mi tăinui zbuciumul lăuntric şi, prefăcîndu-mă a fi încă şi mai toropit de somn decît ea, mă întinsei pe crivat, măcar că eram cu totul treaz, şi începui să răsuflu cu sforăituri, ca beţivanii care dorm prin cîrciumi.

Atunci, femeia aceasta a blestemului se sculă ca o pisică şi îmi puse la buze o ceaşcă din care îmi turnă în gură tot ce se afla în ea. Iar eu avusei puterea să nu mă dau nicicum în vileag ; ci, răsucindu-mă oleacă înspre pe-

rete, ca și cum aș fi dormit mai departe, scuipai pe tăcute în pernă siropul de bang pe care mi-l turnase în gură. Iar ea, fără a avea vreo îndoială asupra puterilor bangului, nu se mai sfii de nimic și se vînzoli în voie prin oadie, și se spălă, și se dichisi, și își dete cu khol la ochi, și cu nard prin păr, și cu sîrmea indienească pe sprîncene, și cu missic tot indienească pe dinți, și se înmiresmă cu balsam tare de trandafiri, și se împodobi cu giuvaieruri, și ieși călcînd de parcă ar fi fost beată.

Atunci, după ce o așteptai să iese, mă sculai din pat și, aruncîndu-mi pe umeri o mantie, mă luai după ea, cu pași furișați. Și o văzui cum se duce la grajduri și cum alege un cal frumos și sprinten ca acela al domniței Șirin. Și încălecă pe el, și plecă. Și vrusei și eu să încalec pe un cal, și să mă țin după ea ; ci mă gîndii că tropotul copitelor ar ajunge la urechile soției dezmățate și că astfel ar bănui ceea ce trebuia să-i rămînă neștiut. Încît, strîngîndu-mi brîul pe după mijloc așa cum fac saizii și olăcarii, o luai la fugă fără zarvă pe urmele calului soției mele, slobozindu-mi picioarele în vînt. Iar cînd mă poticneam, mă sculam numaidecît ; iar cînd cădeam, mă ridicam pe dată, fără a-mi pierde nădejdea. Și fugii așa mai departe, sfîșiindu-mi picioarele în pietrele de pe drum.

Or, află, o, tinere, că, fără ca eu să-i fi dat poruncă să vină după mine, ogarul pe care îl vezi colea dinaintea ta, cu gîtul împodobit cu zgardă de aur, plecase după mine și gonea credincios alături fără a da glas.

Și, după cîteva ceasuri de goană fără de răgaz, soția mea ajunse într-o cîmpie goală în care nu se afla decît numai o casă, mică și zidită din ceamur, în care sălășluiau niște harapi. Și descălecă din șa și intră în casa harapilor. Iar eu vrusei să intru după ea ; ci ușa se închise, pînă să apuc să ajung în prag, și mă mulțumii să mă uit

printr-o bageacă, spre a încerca să aflu cam ce treabă putea să fie acolo.

Şi iacătă că harapii, care erau în număr de şapte şi care se asemuiau cu nişte bivoli, o întîmpinară pe soţia mea cu înjurături înfricoşate, şi o înşfăcară şi o tăbîrciră la pămînt, şi o călcară în picioare cu lovituri atîta de cumplite încît gîndii că i-au frînt oasele şi că şi-a dat duhul. Ci ea, departe de a se arăta potopită de bătaia aceea cruntă, din care şi astăzi mai poartă urme pe umeri, pe pîntece şi pe spinare, se mulţumea să le spună harapilor :

— O, dragii mei, pe focul dragostei pe care vi-o port, mă jur vouă că am zăbovit oleacă în noaptea aceasta numai din pricină că regele, soţul meu, jegosul acela, tuhăsoiul acela afurisit, a stat treaz pînă peste ceasul lui obişnuit. Altminteri, oare, aş fi aşteptat cu atîta pînă să viu şi să-mi bucur sufletul cu băutura desfătărilor noastre ?

Iar eu, văzînd acestea, nu mai ştiam nici unde mă aflam, nici dacă nu eram cumva pradă vreunui vis cumplit. Şi îmi ziceam în cugetul meu : „Ya Allah ! nu am atins-o niciodată pe Roada-bradului nici măcar cu un trandafir ! Au cum se face de îndură acuma asemenea lovituri, fără să moară ?“ Şi, pe cînd eu cugetam astfel, îi văzui pe harapi, domoliţi de rugăminţile de iertare ale soţiei mele, cum o dezbracă din creştet pînă în talpă, rupînd hainele de pe ea şi smulgîndu-i giuvaierurile şi podoabele, pe urmă cum se reped toţi peste ea, ca un singur ins, ca s-o potopească din toate părţile deodată. Iar ea, sub potopirea aceea, răspundea cu nişte suspine înfundate, cu nişte ochi albi şi cu gîfîituri.

Eu atunci, neputînd să îndur mai mult priveliştea, mă aruncai prin bageacă în mijlocul odăii şi, înşfăcînd o măciucă dintre măciucile ce se găseau acolo, mă prilejuii de năuceala harapilor, care gîndeau că o fi coborît peste ei vreun ginn, şi tăbării asupră-le şi îi doborîi cu lovituri straşnice, bine alduite în capetele lor. Şi pe cinci dintre ei

îl deznodai în felul acesta de deasupra soției mele, și îi dedei de-a berbeleacul drept în fundul iadului. Ceea ce văzînd, ceilalți doi harapi care mai rămăseseră se deznodară singuri de soția mea și își căutară izbăvirea în fugă. Ci izbutii să mai pun gabja pe unul și, dintr-o lovitură, îl și așternui la picioarele mele ; și, cum nu era decît amețit, luai o frînghie și vrusei să-l leg de mîini și de picioare. Ci, pe cînd mă aplecam, soția mea se repezi deodată pe la spate și mă împinse cu atîta putere de mă întinse jos. Atunci harapul se folosi de prilejul acela spre a se scula și a mi se aburca pe piept. Și tocmai ridica măciuca spre-a isprăvi dintr-o lovitură treaba cu mine, cînd cîinele meu cel credincios, ogarul acesta de culoarea sturzului, îi sări în beregată și îl doborî la pămînt rostogolindu-se peste el. Iar eu mă prilejuii numaidecît de clipita aceea prielnică, spre a mă năpusti asupra potrivnicului meu și, dintr-o răsucitură de mînă, îi și priponii mîinile și picioarele. Pe urmă veni și rîndul Roadei bradului, s-o iau și s-o leg, fără a rosti o vorbă, în vreme ce ochii mei scăpărau scîntei.

Sfîrșind treaba aceasta, îl tîrîi pe harap afară din casă și îl legai de coada calului. Pe urmă o luai pe soția mea și o pusei dinainte-mi în șa, de-a curmezișul, ca pe o desagă. Și, urmat de ogarul care îmi scăpase viața, mă întorsei la palatul meu, unde, cu chiar mîna mea, îi tăiai capul harapului al cărui trup, tîrît tot lungul drumului, nu mai era de mult decît o zdreanță vie, și dedei carnea lui cîinelui s-o mănînce. Și poruncii să i se pună la sare capul, care este chiar căpățîna pe care iacătă o vezi aici pe tablaua aceasta, dinaintea Roadei-bradului. Și, drept orice osîndă pentru soția mea, dezmățata, o pedepsii numai cu priveliștea zilnică a capului pe care i l-am tăiat harapului, hăndrălăul ei. Și-așa cu ei cu amîndoi.

Ci, în ceea ce îl privește pe cel de al șaptelea harap, care izbutise să fugă, acela nu se opri din alergătură pînă ce nu ajunse în țările Sinnului și Masinnului, unde dom-

nește regele Tammuz ben Camus. Și, după un șir de sforării, ticălosul de harap izbuti să ajungă a se ascunde sub crivatul de fildeș al domniței Mohra, fata regelui Tammuz. Și-acuma este sfetnicul ei de taină. Și nimeni din palat nu știe că harapul se află sub patul domniței.

Și iacătă, o, tinere, toată povestea mea cu această Roada-bradului. Și-acesta-i rostul harapului cel negru la ceasul de-acum sub crivatul de fildeș al fetei regelui de la Sinn și Masinn, domnița Mohra, ucigașa atîtor feciori de crai.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzecea noapte

Urmă :

Așa îi grăi regele Chiparos, stăpînul cetății Wakak, tînărului beizadea Diamant.

Pe urmă, adăugă :

— De-acuma, după ce ai auzit ceea ce nici o făptură omenească nu știe, întinde-ți capul, care nu mai este al tău, și spală-te pe mîni de viață !

Ci Diamant răspunse :

— O, rege al vremilor, știu că mi-e capu-n mîinile tale, și sînt gata să mă despărțesc de le fără prea multe păreri de rău. Însă pînă acuma nodul cel mai de seamă al poveștii acesteia nu este încă destul de lămurit, în mintea mea, întrucît încă nu știu pentru ce și-a ales cel de al șaptelea harap ca adăpost tocmai subpatul domniței Mohra, și nu alt loc de pe pămînt, și mai ales cum se face că domnița s-a învoit să-l țină în iatacul ei ! Așa că lă-

murește-mă cum s-a petrecut lucrul ; și, de îndată ce am să aflu, îmi voi face spălările cele sfinte și voi muri !

Cînd regele Chiparos auzi vorbele acestea ale lui Diamant, rămase pînă peste poate de uluit. Întrucît nu se aștepta la o asemenea întrebare și, de altminteri, niciodată nu-l mînase ispita să afle amănuntele pe care le cerea Diamant. Drept aceea, nevroind să arate că habar nu avea de o pricină atîta de însemnată, îi spuse tînărului beizadea :

— O, călătorule, ceea ce mă întrebi acuma este ceva ce ține de tainele puterii domnești și, dacă ți le-aș dezvălui, aș trage asupra capului și asupra împărăției mele cele mai grele năpaste. Pentru aceea, mai degrabă am să-ți cruț viața și capul, și am să-ți iert cutezanța. Grăbește-te, așadar, să pleci din palat, pînă a nu mă destoarna din hotărîrea mea de a te lăsa să pleci slobod !

Iar Diamant, care nu nădăjduia să scape atîta de lesne, sărută pămîntul dinaintea regelui Chiparos și, dumirit acuma despre toate cîte vroise să știe, ieși din palat dînd slavă lui Allah carele îi menise mîntuirea. Și se duse să-și ia rămas bun de la tînărul său prieten Farah, copilandrul cel drăgălaș, care vărsă lacrimi la plecarea lui. Pe urmă se sui pe terasa casei și arse un fir de păr din barba lui Simmurg. Și numaidecît se dezlănțui o răbufnitură ca de furtună, după care zburătorul se ivi dinainte-i.

Și, după ce îl întrebă ce vroiește, îl luă în spinare, îl trecu peste cele șapte oceane, și îl aduse cu dragoste și cu bunăvoință la sălașul său. Și îl ținu să se odihnească vreme de cîteva zile. După care, îl luă iar în spinare și îl duse la regina Aziza cea dulce, în mijlocul trandafirilor ce-și îngemănau bobocii. Și Diamant o găsi pe dulceața aceea care îi plîngea lipsa și suspina după întoarcerea lui, iar obrajii ei se făcuseră asemenea florii

de rodie. Și, cînd îl văzu intrînd, însoțit de Al-Simmurg zburătorul, inima i se topi ; și fata se ridică de jos, tremurînd precum căprioara cînd sare la chemarea căpriorului. Iar Al-Simmurg zburătorul, ca să nu-i stînjenească, ieși din sală, lăsîndu-i să se aline în voie. Iar cînd se întoarse, peste un ceas de vreme, îi găsi tot îmbrățișați, strălucire cu strălucire.

Iar Diamant, care își împlinise toate dorurile, îi spuse lui Al-Simmurg :

— O, binefăcătorule al nostru, o, taică al uriașilor și cunună a lor, aș dori acuma de la tine să ne porți pînă la Gamila, nepoata ta cea minunată, care mă așteaptă pe chilimurile roșii ale dorului !

Și Al-Simmurg cel năzdrăvan îi luă pe amîndoi, cîte unul pe fiecare umăr, și îi duse, într-un răstimp cît să închizi și iarăși să deschizi un ochi, pînă la gingașa Gamila, pe care o găsi cufundată în tristețe, nemaiștiind nimica de făptura ei, și suspinînd stihurile acestea :

O, inima-mi, n-o alunga departe
De chipul drag, pe care l-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă de moarte.
Iar dacă tu nu te-ai bețivănit,
Să nu-l certi pe cel care n-are parte
Decît de-alinul unui vin coclit —
Ci du-l în crîșmă iar, să-și bea necazul.
Of, nu mai poate inima-mi să scape
De oștile ce și-au pornit poghiazul,
Stîrnite de sub vajnicile-ți pleoape.
Și nu mai știu să-mi răcoresc obrazul
La nici un șipot, al nici unei ape.
Mi-e haina toată un pojar de dor,
O, frumusețe scumpă, o, iubite,
O, răule, o, fermecat fecior !
De-atîta chin, de-atîtea lungi ispite,
Supusă zac sub cruntul tău picior

Gingaș ca iasomiile-nflorite.
O, inima mea, ca un foc fierbinte,
La vîrsta fără minte-a tinereții,
Cît i-o fi scris să zacă-n chinuri sfinte
Oftînd de dorul dragostei și-al vieții,
Sub jugu-n care pe vecie-o prinde
Un fur de inimi, soare-al frumuseții ?

Iar Diamant, care nu uitase nicidecum cîte datorințe avea față de mult-miloasa Gamila, cea care îl scosese din pielea lui de cerb și îl slobozise din vrăjitoriile surorii ei Latifa, fără a mai pune la socoteală darul acelor arme magicești cu care îl împodobise, nu pregetă să-i dovedească fierbinte simțămintele sale de îndatorință. Și, după revărsările de bucurie ale întîlnirii, o rugă pe regina Aziza să-l lase un ceas cu Gamila, fără de martori. Iar Aziza găsi cererea lui întemeiată și împărțeala cinstită, și ieși, împreună cu Al-Simmurg. Iar cînd, peste un ceas de vreme, se întoarse, o găsi pe Gamila topită în brațele lui Diamant.

Atunci Diamant, căruia îl plăcea să facă fiecare lucru la ceasul cuvenit, se răsuci înspre cele două soții ale sale și înspre Al-Simmurg, și le spuse :

— Gîndesc că este vremea să hotărîm și rosturile domniței Latifa, vrăjitorița, care este sora ta, ya Gamila, și fiica fratelui tău, o, taică al zburătorilor.

Și toți răspunseră :

— Nu avem nimica împotrivă !

Pe urmă Al-Simmurg, la rugămintea lui Diamant, zbură pînă la nepoata sa, vrăjitorița Latifa, și, dintr-o rotitură de mînă, îi legă mîinile la spate și o aduse dinaintea lui Diamant. Iar tînărul cocon, luînd seama la ea, zise :

— Spre-a o judeca, să ședem aici roată și să chibzuim asupra osîndei.

Iar după ce luară loc unii în fața altora, Al-Simmurg își dete cu socoata, spunînd :

— Se cade ca, fără de șovăire, să izbăvim neamul omenesc de făcătoarea aceasta de rele. Eu socot că, fără a zăbovi, s-o spînzurăm cu capu-n jos, și pe urmă s-o tragem în țeapă. Sau am mai putea, după spînzurare, să dăm carnea ei s-o mănînce vulturii și păsările de pradă.

Iar Diamant se întoarse înspre regina Aziza și îi ceru părerea. Iar Aziza spuse :

— Eu socot că ar fi mai bine să uităm greșelile ei față de soțul nostru Diamant, și s-o iertăm, dată fiind bucuria noastră din ziua aceasta binecuvîntată !

Și, la rîndu-i, Gamila fu de părere că se cădea a fi iertate păcatele surorii sale, și să i se ceară, în schimb, să le dea îndărăt înfățișarea omenească tuturor flăcăilor pe care îi preschimbase în căpriori. Atunci Diamant spuse :

— Bine, iertarea și slobozia să fie asupra ei !

Și îi aruncă năframa lui. Pe urmă zise :

— Acuma ar trebui să mă lăsați cu ea vreme de un ceas !

Și se învoiră numaidecît cu dorința lui. Iar cînd se întoarseră în sală, o găsiră pe Latifa, iertată și mulțumită, în brațele flăcăului.

Și, după ce Latifa îi întoarse la înfațișarea lor dintîi pe domnișorii și pe ceilalți inși pe care, cu vrăjitoriile ei, îi prefăcuse în căpriori, și cînd îi slobozi, după ce le dete să mănînce și cu ce să se îmbrace, Al-Simmurg luă în spinare pe Diamant și pe cele trei soții ale lui și îi duse, în scurt răstimp, pînă în cetatea regelui Tammuz ben Camus, tatăl domniței Mohra. Și ridică niște corturi anume pentru ei, la marginea cetății, și îi lăsă acolo să se odihnească oleacă, ducîndu-se chiar el, la rugămintea lui Diamant, în haremul în care se afla cadîna Creangă-de-Mărgean. Și o vesti pe copilă de sosirea lui

Diamant, pe care fata îl aștepta cu suspine și cu inima potopită de durere. Și nu îi fu greu s-o hotărască a se lăsa dusă de el la iubitul ei. Și o aduse în cortul în care Diamant ațipise, și o lăsă singură cu el, luîndu-le pe celelalte trei soții. Iar Diamant, după revărsările de bucurie ale întoarcerii, știu să-i dovedească gingașei Creangă-de-Mărgean că nu își uitase făgăduielile și, atunci pe loc, îi grăi în graiul ce se cuvenea. Iar ea se umplu de plăcere și de mulțumire, iar cele trei soții ale lui Diamant o găsiră tare dulce.

Or, după ce toate treburile acestea de inimă fură încheiate astfel între Diamant și cele patru soții ale sale, flăcăul se gîndi să-și îndeplinească și dorul cel mai mare, care îl făcuse să plece de acasă. Și ieși din cort, și porni singur înspre cetate, și ajunse pe locul meidanului, dinaintea palatului domniței Mohra, acolo unde spînzurau, cu miile, căpățînile de crăișori și de regi, unele purtîndu-și cununile, iar altele goale de tot și cu părul vînzolit. Și se duse la tobă, și o vuvăi cu tărie, spre-a da de știre că stă gata să-i dea domniței Mohra răspunsul, pe care acesta îl cerea de la pețitorii ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și una noapte

Urmă:

Și pe dată străjerii îl duseră la regele Tammuz ben Camus, care îl cunoscu numaidecît pe flăcăul a cărui frumusețe îl fermecase, și căruia îi spusese, întîia oară: „Cugetă vreme de trei zile, și întoarce-te apoi să ceri

înfățișarea care are să despărțească de trup preagingașu-ți cap".

Or, de data aceasta, îi făcu semn să se apropie și îi zise :

— O, fiul meu, Allah aibă-te în paza lui ! Tot mai stăruiești a vroi să afli tainele și să descîlcești gîndurile cele năstrușnice ale unei copile ?

Iar Diamant spuse :

— Iscusința ghicitului vine de la Allah, iar noi nu avem a ne îngîmfa de darurile lui Allah ! Or, taina pe care fiica ta a ascuns-o în sipetul inimii sale, și la care cere dezlegarea, nimeni nu o cunoaște. Ci eu am cheia.

Iar regele spuse :

— Păcat de tinerețile tale ! Iacătă că vii să-ți speli mîinile de viața ta !

Și, cum nu mai nădăjduia să-l întoarne pe flăcău de la gîndul cel amarnic, porunci robilor să dea de știre stăpînei lor Mohra că un cocon străin a venit, cu gîndul de-a fi primit de ea, spre-a încerca să-i dezlege smintelile.

Și numaidecît, în sala de primire, după valul de mireasmă al pletelor îmbălsămate, intră fecioara domniță cea cu legănări vrăjite, mult-norocita Mohra, pricina retezării atîtor vieți, aceea la care nu te mai săturai să te uiți, întocmai precum un dropicos nu se mai satură să bea din apa Eufratului, și pentru care mii de suflete se jertfeau ca fluturii în flacără. Și, dintr-o aruncătură de ochi, îl cunoscu în Diamant pe santonul cel tînăr din grădină, flăcăul cu obraz de soare, cu trup vrăjitor, a cărui icoană îi tulburase atîta inima. Și, ca urmare, rămase peste măsură de uluită ; ci nu zăbovi a pricepe că fusese amăgită de santonul acela, care pierise deodată, fără a lăsa vreo urmă. Și se mînie în sufletul ei, și își zise : „De data aceasta nu are să-mi mai scape". Și, după ce șezu pe lavița jețului domnesc, alături de tată-său, îl

privi pe flăcău în față, cu ochii înnegurați, și îi spuse :

— Toată lumea cunoaște întrebarea ! Răspunde ! Cum sînt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?

Iar Diamant grăi :

— Răspunsul, o, domniță, iacătă-l : legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos sînt rele. Întrucît Roada-bradului, care este soția lui Chiparos, regele cetății Wakak, a găsit plată dreaptă pentru ceea ce a săvîrșit. Și sînt și niște harapi în povestea ei !

La vorbele acestea ale lui Diamant, domnița Mohra se îngălbeni de tot la chip, iar spaima îi umplu inima. Ci, stăpînindu-și tulburarea, spuse :

— Vorbele tale nu sînt limpezi. Așa că numai după ce ai să-mi dai și alte lămuriri, am să văd dacă știi adevărul sau dacă minți.

Dacă văzu că domnița Mohra nu vrea să se dea bătută față de ceea ce era vădit, și că se încăpățînează să nu priceapă din jumătate de cuvînt, Diamant îi spuse :

— O, domniță, dacă vrei să-ți povestesc mai pe larg, dînd la o parte perdeaua care acoperă ceea ce se cade a fi acoperit, începe cu a-mi spune de la cine ai aflat lucrurile acestea, despre care o fată fecioară n-ar trebui să aibă nici habar ! Întrucît nu este cu putință să nu ai aici pe careva a cărui venire a fost un prăpăd pentru toți coconii de pînă la mine !

Și, rostind acestea, Diamant se întoarse înspre rege și spuse :

— O, rege al vremilor, nu se cade să mai rămîi neștiutor în ce privește taina în care trăiește cinstita-ți fiică, și mă rog ție să-i poruncești a răspunde la întrebarea pe care i-am pus-o !

Iar regele se întoarse înspre frumoasa Mohra și îi făcu din ochi un semn care vroia să zică : „Vorbește !“ Ci Mohra păstră tăcerea și, în pofida semnelor înnoite ale tatălui său, nu vroi nicidecum să-și dezlege limba din nodul cu care o înnodase.

Atunci Diamant îl luă pe regele Tammuz de mînă și, fără a rosti o vorbă, îl duse în odaia domniței Mohra. Și deodată se aplecă și, dintr-o smucitură, ridică patul de fildeș al domniței. Și iacătă că deodată sipetul tainei domniței se sparse în țăndări pe piatra truditorului, iar harapul, sfetnicul ei, se arătă ochilor tuturora, cu capul lui cel creț.

La priveliștea aceea regele Tammuz și toți cei de față rămaseră cufundați în uluire ; pe urmă, de rușine, își acoperiră capetele, iar pielea li se umplu de asudare. Și bătrînul rege nu mai întrebă nimic, nevroind ca ocara lui să li se arate oamenilor de la curtea împărătească în toată deplinătatea ei. Și, fără ca măcar să mai ceară alte lămuriri, o dete pe fiică-sa în mîinile lui Diamant, ca să facă din ea ce-o vrea. Și adăugă :

— Nu îți cer, o, fiul meu, decît să te duci cît mai degrabă de aici, luînd-o pe fata aceasta stricată, așa ca să nu mai aud pomenindu-se de ea, și ochii mei să nu mai îndure vederea ei !

Cît despre harap, apoi pe acela îl traseră în țeapă.

Iar Diamant nu pregetă a da ascultare bătrînului rege și, luînd-o pe domnița pierită, o duse la corturile lui, legată de mîini și de picioare, și îl rugă pe Al-Simmurg zburătorul să-l care, cu toate soțiile lui, pînă la poarta cetății tătîne-său, regele Șams-Șah. Lucru ce fu săvîrșit pe dată. Iar năzdrăvanul Al-Simmurg își luă atunci rămas-bun de la Diamant, fără a vroi să-i primească mulțumirile. Și, umflîndu-se, plecă în calea lui. Și-atîta cu el !

Cît despre regele Șams-Șah, tatăl lui Diamant, cînd știrea întoarcerii fiului său mult-iubit ajunse pînă la el, seara amarului i se preschimbă în dimineață de bucurie, după ce, din pricina lipsei lui, făcuse din cei doi ochi ai săi o fîntînă. Și ieși în întîmpinarea fiului, pe cînd crăinicirea bunei vestiri se răspîndea în toată cetatea, iar voioșia se ridica în toate casele. Și se duse la el, tremurînd

de tulburare, și îl lipi pe beizadea de pieptul său, și îl sărută pe gură și pe ochi, și plînse îndelung asupra lui, țipînd. Iar Diamant, cu mîinile împreunate, se străduia să-i oprească plînsetele și suspinele. Iar cînd într-un sfîrșit bucuriile cele dintîi se mai potoliră oleacă, și cînd bătrînul rege putu să grăiască, îi spuse fiului său Diamant :

— O, ochi și lampă a casei părintelui tău...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și doua noapte

Urmă :

...O, ochi și lampă a casei părintelui tău, istorisește-mi cu de-amănuntul povestea călătoriei tale, ca să trăiesc cu gîndul zilele lipsei tale celei jalnice.

Și Diamant îi istorisi bătrînului rege Șams-Șah toate cîte i se întîmplaseră, de la început pînă la sfîrșit. Da nu ar fi de nici un folos să le mai spunem și noi încă o dată. Pe urmă i le înfățișă, una cîte una, pe cele patru soții ale sale, iar la sfîrșit o aduse dinainte-i pe domnița Mohra, cea cu mîinile și cu picioarele priponite. Și îi spuse :

— Acuma, o, taică al meu, poruncește tu în privința ei orice vei vroi.

Și bătrînul rege, pe care cel Preaînalt îl dăruise cu minte și cu înțelepciune, gîndi în sineși că fiul său, în adîncul inimii lui, pesemne că o îndrăgise pe fetișcana aceea cruntă, pricină a morții atîtor coconi frumoși, de vreme ce pentru ea îndurase toate necazurile și toate ostenelile. Și își zise că, dacă ar judeca-o aspru, l-ar în-

tristă fără de nici o îndoială. Încît, după ce mai cugetă un răstimp, îi spuse :

— O, fiul meu, acela care, după multe cazne și piedici, dobîndește un mărgăritar fără de preț, trebuie să-l păstreze cu grijă ! De bună seamă, domnița aceasta cu mintea năzdrăvană s-a făcut vinovată, în orbirea ei, de fapte nevrednice ; ci se cuvine a le socoti ca fiind săvîrșite din vrerea celui Preaînalt. Și dacă atîția flăcăi au fost văduviți de viață din vina ei, este pentru că acela carele scrie ursitele, așa a scris în cartea ursitei. Pe de altă parte, să nu uiți, o, fiul meu, că această copilă s-a purtat față de tine cu multă gingășie, atunci cînd te-ai strecurat ca santon în grădina ei. Și-apoi știi și tu că mîna dorinții nimănuia, fie harap, fie oricine-o fi de pe lume, nu s-a atins de roada pomișorului făpturii ei, și că nimenea nu s-a bucurat de gustul mărului bărbiei sale, nici de fisticul buzelor ei.

Iar Diamant fu înduioșat de vorbele acestei dulci rostiri, cu atîta mai mult cu cît prea-norocitele cele cu gingașe purtări, soțiile sale, sprijiniră cu încuviințarea lor județul regelui ; drept care, alegînd o zi și un ceas prielnic, flăcăul cel cu trup de soare se desfătă cu luna aceea vicleană, asemănătoare cu șarpele de pe comori. Și avu de la ea, ca și de la celelalte patru soții legiuite ale sale, niște copii minunați, ai căror pași s-au dovedit tot atîtea fericiri, și care au avut de robi, ca și părintele lor Diamant cel Strălucit, și ca și bunicul lor Șams-Șah cel Măreț, norocul și fericirea.

Și-aceasta-i povestea craiului Diamant, cu toate năzdrăvăniile cîte i s-au întîmplat.. Încît, slavă aceluia carele a lăsat poveștile celor de demult ca învățătură spre folosul celor de azi, pentru ca oamenii dăruiți cu minte să învețe înțelepciunea !

Iar regele Șahriar, care ascultase povestea aceasta cu o luare-aminte adîncă, îi mulțumi întîia oară Șeherezadei, spunînd :

— Laudă ţie, o, gură de miere! M-ai făcut să uit gîndurile cele amare!

Pe urmă, deodată, obrazul i se înnegură. Iar Şeherezada, văzînd aceasta, dete zor să spună:

— Da, o, rege al vremilor! Da ce este povestea aceasta pe lîngă cele ce am să-ţi povestesc despre dascălul lafurilor şi al perdafurilor?

Iar regele Şahriar întrebă:

— Cine este, o, Şeherezada, dascălul acesta al lafurilor şi al perdafurilor, pe care eu nu îl cunosc?

Iar Şeherezada spuse:

CÎTEVA NĂZDRĂVĂNII ȘI CÎTEVA PARIMII DE-ALE DASCĂLULUI LAFURILOR ȘI PERDAFURILOR

Se istorisește, o, rege al vremurilor, în hrisoavele înțelepților de demult și în cărțile învățaților, și se pomenește și în povești, că în cetatea Cairo, leagăn al snoavelor și al șotiilor, trăia un om cam tîmp la înfățișare, dar care ascundea sub învelișul acela de măscărici smintit o comoară fără seamăn de iscusință, de judecată, de deșteptăciune și de înțelepciune, fără a mai pune la socoteală și că, neîndoielnic, el era omul cel mai hazos, cel mai științor și cel mai ghidici de pe vremile sale. Pe nume îl chema Goha, iar de meserie nu era chiar nimic nimica, măcar că din întîmplare îndeplinea slujba de propovăduitor pe la geamii.

Or, într-o zi, prietenii săi îi spuseră :

— O, Goha, au nu ți-e ție rușine să-ți treci viața în lenevealā și să nu te slujești de cele zece degete ale mîinilor tale decît ca să ți le duci pline la gură ? Și nu socoți că ar cam fi vremea să pui capăt vieții de haimanalîc și să te porți și tu la fel ca toată lumea ?

Or, la acestea, Goha nu răspunse nimic. Da într-o zi prinse o barză mare și frumoasă, împodobită cu niște aripi falnice cu care putea să zboare pînă sus în slava

cerului, şi cu un cioc minunat, spaimă a păsăretului, şi cu două tulpini de crin drept picioare. Şi, după ce o prinse, se sui pe terasa casei lui, de faţă aflîndu-se şi cei care îl certaseră, şi, cu un cuţit, îi tăie penele cele falnice ale aripilor, şi ciocul cel minunat, şi picioarele cele frumoase şi atîta de subţiri, şi, împingînd-o în gol cu piciorul, îi zise : „Zboară ! Zboară !" Iar prietenii, mîniaţi, ţipară la el :

— Bătu-te-ar Allah, o, Goha ! Pentru ce ai săvîrşit asemenea nebunie ?

Iar el le răspunse :

— Barza aceasta mă necăjea şi îmi sta în ochi, întrucît nu era ca toate celelalte păsări. De-acuma am făcut-o să fie şi ea la fel ca toată lumea

Şi, într-altă zi, Goha le spuse celor din jurul său :

— O, musulmanilor, şi voi toţi cîţi vă aflaţi aici de faţă, au ştiţi voi pentru ce Allah preaînaltul şi darnicul — preamărit şi preacinstit fie el ! — n-a dat aripi nici cămilei, nici elefantului ?

Iar ei se puseră pe rîs şi răspunseră :

— Nu, pe Allah, habar n-avem, o, Goha ! Da tu, căruia nici o ştiinţă şi nici o taină nu-ţi este ascunsă, grăbeşte-te de ne spune, ca să aflăm şi noi.

Şi Goha le spuse :

— Am să vă spun. Nu le-a dat pentru că, dacă elefantul ori cămila ar avea aripi, s-ar lăsa cu toată greutatea lor pe florile din grădinile voastre şi le-ar prăpădi

Şi, într-altă zi, un prieten de-al lui Goha veni să-i bată la uşă şi să-i spună :

— O, Goha, în temeiul prieteniei noastre, împrumută-mi măgarul tău, întrucît am mare trebuinţă de el pentru un drum grabnic.

Iar Goha, care nu prea avea multă încredere în prietenul acela, îi spuse :

— Tare mi-ar plăcea să-ți împrumut măgarul, însă nu mai este aici, l-am vîndut.

Or, chiar în clipita aceea, măgarul începu să zbiere din staul, iar omul îl auzi cum zbiera de zor, și îi zise lui Goha:

— Măgarul tău se află acolo!

Goha atunci răspunse cu glas îmbufnat:

— Ei na, pe Allah! iacătă acuma că dai crezare măgarului, da pe mine nu mă crezi! Du-te, și să nu te mai văd!

Iar altă dată, vecinul lui Goha veni la el ca să-l poftească la o masă, spunîndu-i:

— Vino, o, Goha, să mănînci în casa mea.

Și Goha primi poftirea. Iar cînd se aflară amîndoi așezați dinaintea tăvilor cu bucate, li se aduse o găină friptă. Și Goha, după mai multe încercări de-a rupe din ea cu dinții, pînă la urmă se lăsă păgubaș în ce privește găina aceea, care era o găină bătrînă dintre găinile cele mai bătrîne, și care avea o carne tare ca pingeaua; și se mărgini să soarbă oleacă din zeama în care fusese fiartă. După care se ridică, luă găina și, așezînd-o înspre Mecca, se pregăti să-și facă rugăciunea asupra ei. Iar gazda, supărată foc, îi spuse:

— Ce vrei să faci, o, păcătosule? Și de cînd își fac musulmanii rugăciunile asupra găinilor?

Iar Goha răspunse:

— O, taică, îți faci năluci! Pasărea aceasta, asupra căreia vreau să-mi fac rugăciunea, nu este o pasăre! Pare *numai a fi pasăre*; întrucît, în *fapt*, este o sfîntă femeie bătrînă preschimbată în găină, ori poate că o fi vreun santon bătucit de ani. Întrucît a trecut prin foc, și *focul* nu s-a atins de ea!

Altă dată plecase cu o caravană, și merindele erau pe sponci, iar foamea chervanagiilor era năprasnică. În ce-l

privește pe Goha, atîta îl chinuia pîntecele încît ar fi înfulecat și tainul cămilelor. Or, așadar, după ce toată lumea șezu jos, la cel dintîi popas, ca să mănînce, Goha se purtă cu atîta sfiiciune și chibzuință încît îi minună pe tovarășii săi. Și cum ei îl tot îndemnau să-și ia pîinea și oul tare ce i se cuvenea pe bună dreptate, Goha răspunse :

— Nu, pe Allah ! mîncați voi și fiți mulțumiți ; mie mi-ar fi peste putință să mănînc singur o pîine întreagă și un ou tare ! Luați-vă, așadar, pîinea și oul tare care sînt partea voastră ; pe urmă, dacă veți binevoi, mi-ați da și mie cîte o jumătate din pîinea și din oul vostru ; întrucît numai atîta încape în pîntecele meu, care-i gingaș.

Și, într-o altă împrejurare, se duse la măcelar și îi zise :

— Astăzi am un praznic în casă ! Așa că dă-mi bucata cea mai bună de carne dintr-o oaie grasă.

Și măcelarul scoase tot mușchiul de pe spinarea oii, care atîrna destul de greu, și i-l dete. Iar Goha luă mușchiul și-l duse nevestei-si, spunînd :

— Fă-ne din mușchiul acesta minunat niște frigărui cu ceapă. Și drege-le strașnic pe gustul meu.

Pe urmă plecă să dea o raită prin suk.

Or, soția se prilejui de lipsa lui Goha spre a găti în mare grabă mușchiul de oaie și a-l mînca pe tot cu frații ei, fără a mai lăsa nimic. Iar atunci cînd se întoarse acasă, Goha simți mireasma ispititoare a frigăruilor prăjite, și nările i se umflară, și pîntecele îi tresări. Da cînd se așeză dinaintea tablalei, nevasta îi aduse drept toată mîncarea o bucată de brînză grecească și o pîine mucegăită. Cît despre chebap, nici urmă. Și Goha, care nu se gîndise decît la acel chebap, îi spuse nevestei-si :

— O, fiică a socrului meu, da chebapul ? Cînd ai să mi-l aduci ?

Iar ea răspunse :

— Mila lui Allah fie asupra ta și asupra chebapului ! Pisica noastră l-a înfulecat pe tot, în vreme ce mă dusesem la umblătoare.

Atunci Goha, fără a scoate o vorbă, se sculă și prinse pisica și o cîntări în cîntarul bucătăriei. Şi văzu că pisica atîrna cît și mușchiul de oaie pe care îl adusese. Şi se întoarse înspre soția lui și îi zise :

— O, pui de cățea, o, nerușinato ! dacă pisica aceasta din brațele mele a înfulecat carnea, unde-i greutatea pisicii ? Iar dacă ceea ce țin eu în brațe este pisica, unde este carnea ?

Şi, într-altă zi, soția lui, avînd treabă la bucătărie, i-l dete în seamă pe fiul lor, care era sugaci, născut de trei luni, și îi spuse :

— O, taică al lui Abdallah, ține copilul și leagănă-l, pînă isprăvesc cu tigaia. Pe urmă îl iau eu iarăși.

Şi Goha binevoi să-l ia pe copil în brațe, măcar că nu-i prea plăcea treaba asta. Or, taman atunci, copilul fu cuprins de nevoia de a se ușura, și își dete drumul pe caftanul cel nou al lui taică-său. Iar Goha, pînă peste poate de necăjit, se grăbi să pună copilul jos pe podea ; și, în mînia sa, începu să se ușureze și el la rîndu-i asupra lui. Iar nevastă-sa, văzîndu-l ce face, se repezi la el, țipînd :

— O, chip de catran, ce faci pe copil ?

Iar el îi răspunse :

— Da ce ești oarbă ? Nu vezi că numai mă ușurez pe el, și nu cum aș face cu plodul unor străini ? Întrucît, cu adevărat, de s-ar fi ușurat pe mine plodul unor străini, și nu chiar fiul meu, fără de nici o îndoială că mi-aș fi slobozit toate lăuntrurile în nasul lui.

Şi, într-o seară, prietenii săi, aflîndu-se laolaltă, îi spuseră :

— Ya Si-Goha, tu, care te pricepi la ştiinţe şi eşti iscusit la astronomie, poţi să ne spui ce se întîmplă cu luna care a trecut pătrarul ei cel de pe urmă ?

Şi Goha răspunse :

— Păi atunci ce v-or fi învăţat dascălii voştri la şcoală, o, tovarăşilor ? Pe Allah ! ori de cîte ori luna ajunge la pătrarul ei din urmă este sfărîmată ca să se facă din ea stelele !

Şi, într-o zi, Goha se duse la unul dintre vecinii săi şi îi zise :

— Vecinul se ajută cu vecinul. Împrumută-mi şi mie cratiţa ta, că avem de gătit o căpăţînă de oaie acasă

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu

Ci într-a nouă sute douăzeci şi treia noapte

Urmă

Şi vecinul îi împrumută lui Goha cratiţa cerută. Şi se găti în ea mîncarea care se găti. Şi, a doua zi, Goha îi duse vecinului îndărăt cratiţa. Ci avu grijă să mai pună o cratiţă în ea, ceva mai mică. Iar vecinul rămase tare nedumerit cînd îşi luă înapoi cratiţa, văzînd ce plodise. Şi îi zise lui Goha :

— Ya Si-Goha, da ce este cu crăticioara aceasta pe care o văd în cratiţa mea ?

Iar Goha spuse :

— Nu ştiu, da aş zice că, pe cît se pare, cratiţa ta a fătat asnoapte.

Iar celălalt spuse :

— Allahu akbar ! aceasta-i o dobîndă a milei lui Allah, prin mijlocirea ta, o, chip de bună-vestire !

Şi puse cratiţa şi pe fiică-sa pe poliţa din bucătărie.

Or, peste o vreme, Goha veni iarăşi la vecin şi îi zise :

— De nu m-aş sfii să nu te stinjenesc, o, vecine, ţi-aş cere astăzi cratiţa şi pe fiica-sa pentru nişte treburi !

Iar celălalt răspunse :

— Cu tot dragul inimii, o, vecine.

Şi îi dete cratiţa, cu cea mică înlăuntru. Iar Goha le luă şi plecă. Şi trecură mai multe zile, fără ca Goha să dea îndărăt ceea ce împrumutase. Iar vecinul se duse la el şi îi zise :

— Ya Si-Goha, nu că n-aş avea încredere în tine, de bună seamă, ci-i trebuinţă astazi în casă de lucrurile acelea.

Iar Goha întrebă :

— Care lucruri, o, vecine ?

El spuse :

— Cratiţa pe care ţi-am împrumutat-o şi care a făcut pui !

Iar Goha răspunse :

— Aibă-o Allah întru mila sa ! A murit.

Iar vecinul zise :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah ! Cum, o, Goha ? Cum poate să moară o cratiţă ?

Iar Goha spuse :

— Tot ce se naşte moare ! De la Allah venim şi la el ne întoarcem !

Şi, altă dată, un felah îi aduse ca plocon lui Goha o găină grasă. Iar Goha puse să fie gătită şi îl pofti pe felah la masă. Şi mîncară găina, şi rămaseră mulţumiţi. Or, peste o bucată de vreme, un alt felah veni să bată la uşa lui Goha şi ceru să fie găzduit. Iar Goha îi deschise uşa şi îi zise :

— Fii binevenit, da cine ești ?
Iar felahul răspunse :
— Sînt vecinul celui care ți-a adus în dar găina.
Goha zise :
— Pe capul și pe ochii mei.
Și îl găzdui cu toată prietenia, și îi dete să mănînce, și nu îl lăsă să ducă lipsă de nimic. Și omul plecă mulțumit. Și, peste cîteva zile, un alt felah veni și bătu la ușă. Și Goha întrebă :
— Cine-i acolo ?
Iar omul spuse :
— Sînt vecinul vecinului celui care ți-a dat în dar găina.
Și Goha spuse :
— Nu avem nimica împreună.
Și îl pofti să intre și să șadă dinaintea tablalei cu bucate. Ci, drept toată mîncarea și toată băutura, îi puse dinainte o cratiță cu apă caldă pe fața căreia sticleau vreo cîteva picăturele de grăsime. Iar, felahul văzînd că nu mai vine nimic altceva, întrebă :
— Ce este aceasta, o, preacinstită gazdă ?
Și Goha răspunse :
— Aceasta ? păi este sora sorii apei în care a fost fiartă găina.

Și, într-o zi, prietenii lui Goha, vrînd să se veselească pe seama lui, se vorbiră să-l poftească să meargă cu ei la hamman. Iar ei luaseră niște ouă, fără ca Goha să știe. Și, după ce ajunseră la hamman și după ce se dezbrăcară toți, intrară cu Goha în odaia de aburi și spuseră :
— Acuma-i vremea ! Fiecare dintre noi are să se ouă un ou.
Și adăugară :
— Acela care nu are să poată să se ouă, va avea de plătit prețul hammamului pentru toți ceilalți.

Și, pe dată, se lăsară toți pe vine cîrîind care mai de care, cum fac găinile. Și fiecare scoase la urmă un ou de sub el. Iar Goha, dacă văzu așa, își flutură deodată moștenirea ce o avea de la tătîne-său și, scoțînd un strigăt de cocoș, se repezi la prietenii săi și se pregăti să-i calce. Și toți săriră cu mare zor, țipînd la el :

— Ce vrei să faci, o, scîrbavnicule !

Iar Goha răspunse :

— Păi voi nu pricepeți ? Pe viața mea, iacătă colea dinaintea mea niște găini, și, aflîndu-mă numai eu cocoș printre ele, este de datoria mea să le calc !

La fel ni se mai povestește că Goha își făcuse obiceiul de a ieși în fiecare dimineață dinaintea ușii casei sale și de a-i face lui Allah următoarea rugă, zicînd : „O, Multdarnicule, îți cer o sută de dinari de aur, nici unul mai mult, nici unul mai puțin, întrucît taman de atîția am trebuință. Și de-o fi, ca urmare a mărinimiei tale, să treacă peste sută măcar cu un dinar, ori de-o fi, ca urmare a nevredniciei mele, să lipsească și numai un dinar din cei o sută pe care ți-i cer, nu am să primesc darul !

Or, printre vecinii lui Goha era și un ovrei îmbogățit — bogăția ne vine de la Allah ! — prin tot soiul de negustorii culpeșe — fir-ar el îngropat în focurile din cel de al cincilea iad ! Și ovreiul acela îl auzea în fiecare zi pe Goha cum își făcea rugăciunea cu glas tare dinaintea ușii. Și gîndi în sinești : „Pe viața lui Ibrahim și lui Yacub ! am să fac încercarea cu aurul asupra lui Goha ! Și-o să văd răzvedit cum are să iasă din încercare." Și luă o pungă plină cu nouăzeci și nouă de dinari de aur noi-nouți, și o aruncă de la fereastra lui la picioarele lui Goha, care își făcea rugăciunea obișnuită, stînd în picioare dinaintea pragului casei sale. Și Goha ridică de jos punga, pe cînd bogătanul îl pîndea spre a vedea cam cum avea să meargă treaba. Și îl văzu pe

Goha cum dezleagă băierile pungii, cum își golește dinarii în sîn și cum îi numără unul cîte unul. Pe urmă îl auzi pe Goha care, văzînd că lipsește un dinar din cei o sută pe care îi ceruse, striga ridicîndu-și mîinile înspre Atoateziditorul: „O, Preadarnicule, lăudat să fii pentru binefacerile tale, și preamărit, și proslăvit! ci darul nu este întreg; și, precum m-am juruit, nu pot să-l primesc așa cum este". Și adăugă: „Drept care am să-l fericesc pe evreul acesta, vecinul meu, care-i om sărac, împovărat cu o casă grea, și care-i o pildă de omenie". Și, rostind acestea, luă punga și o aruncă în lăuntrul casei îmbogățitului. Pe urmă plecă în calea sa.

Dacă văzu și dacă auzi toate acestea, evreul rămase pînă peste poate de uimit și își zise: „Pe coarnele cele luminoase ale lui Mussa! vecinul nostru Goha este un om plin de neprihană și de bună credință. Da eu tot nu mă pot rosti pe deplin în privința lui, decît dacă am să-i prubuluiesc și cea de a doua parte a spuselor." Și-a doua zi luă punga, puse în ea o sută de dinari și încă unul, și o aruncă la picioarele lui Goha, în vreme ce musulmanul își făcea rugăciunea obișnuită dinaintea porții. Și Goha, care cam știa de unde cădea punga, da care se prefăcea mai departe că ar crede în vreo minune a Celui preaînalt, se aplecă și culese darul. Și, numărînd pe neascuns gălbiorii, găsi că de data aceasta erau o sută și unul. Atunci, ridicînd mîinile înspre cer, zise: „Ya Allah, dărnicia ta este fără de margini! Iacătă că mi-ai dăruit ce ți-am cerut cu toată credința, ba chiar ai binevoit să mergi pînă dincolo de dorința mea, dăruindu-mi mai mult decît nădăjduisem eu. Încît, ca să nu-ți încalc bunătatea, primesc darul tău așa cum este, măcar că în punga aceasta se află un dinar peste ceea ce îți cerusem!"

Și, grăind așa, puse punga la chimir și își mai cam îndemnă picioarele să pășească unul înaintea celuilalt.

Cînd negustorul care sta cu ochii holbaţi înspre uliţă, îl văzu pe Goha cum îşi pune punga la brîu şi cum pleacă liniştit, îngălbeni de tot la chip şi, de mînie, îşi simţi sufletul cum îi dă pe nas. Şi se repezi afară din casă şi dete fuga după Goha, strigîndu-i :

— Aşteaptă, o, Goha, aşteaptă !

Iar Goha se opri din drum şi, întorcîndu-se înspre negustor, îl întrebă :

— Ce vrei, bre ?

Acela răspunse :

— Punga ! dă-mi punga îndărăt !

Iar Goha zise :

— Să-ţi dau punga cea cu o sută şi unul de dinari pe care mi-a dăruit-o Allah ? O, cîine de negustor, nu cumva ţi-or fi dospit azi-dimineaţă minţile în doască ? Sau nu carecumva socoţi că sînt dator să ţi-o dau şi pe aceasta, aşa precum ţi-am dat-o pe cea de ieri ? Dacă-i aşa, schimbă-ţi gîndul ! întrucît pe cea de acum o primesc, ca nu cumva să-l supăr pe Cel preaînalt în mărinimia sa faţă de nevrednicul de mine. Ştiu că în pungă este un dinar mai mult, da treaba aceasta nu păgubeşte pe nimeni. Aşa că ia-ţi valea !

Şi înşfăcă un ciomag noduros şi se făcu a-l lăsa să cadă cu toată greutatea pe capul negustorului. Iar amărîtul de urmaş al lui Yacub fu nevoit să se întoarcă acasă cu mîinile goale şi cu nasul alungit pîn'la picioare.

Şi, într-altă zi, Si-Goha îl asculta în geamie pe khatebul care rostea predica. Şi taman atunci khatebul le lămurea ascultătorilor o judecată de-a pravilei celei sfinte, spunînd : „O, drept-credincioşilor, să ştiţi că dacă soţul îşi îndeplineşte, la căderea serii, datoria de soţ vrednic faţă de soţia sa, va fi răsplătit de către Atoatcîmpărtitorul ca pentru jertfa unei oi. Dar dacă împreunarea pravilnicească are loc la vremea zilei, i se va socoti soţului cît slobozirea unui rob. Iar dacă treaba se înfăptuieşte la

miez de noapte, răsplata are să fie cît aceea dobîndită cu jertfa unei cămile!

Or, întorcîndu-se acasă, Si-Goha îi spuse și soției sale vorbele acestea. Pe urmă se culcă lîngă ea să doarmă. Ci femeia, simțindu-se cuprinsă de o mare ispită, îi spuse lui Goha:

— Ia scoală-te, bre bărbate, ca să dobîndim răsplata jertfei unei oi.

Iar Goha zise:

— Prea bine.

Și făcu treaba, și se culcă. Ci, pe la miez de noapte, puica de cățea își simți iarăși lăuntrurile gata de jertfă, și îl trezi pe Goha, spunîndu-i:

— Haide, bre bărbate, să îndeplinim amîndoi dobînda jertfei unei cămile.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

Iar Goha se deșteptă, gemînd, și, cu ochii închiși pe jumătate, săvîrși treaba. Și adormi la loc numaidecît. Ci, disdedimineață, nevasta, năpădită iarăși de cucernicie, îl trezi din somn pe Goha, zicîndu-i:

— Repede, o, bărbate, scoală-te pînă nu răsare soarele, și hai să facem amîndoi ceea ce ne va aduce de la Atoate-împărțitorul prețul hotărît pentru slobozenia unui rob!

Ci, de data aceasta, Goha nu mai vroi să audă de nimic și răspunse :

— O, femeie, da ce robie-i mai rea decît aceea a unui bărbat care este silit să și-l jertfească pe chiar copilul său ? Lasă-l, dară, pe copil părintelui său, și slobozește-mă pînă una alta pe mine, care sînt rob la tine.

Și, într-altă zi, într-o altă geamie, Si-Goha îl asculta cu evlavie pe imamul care spunea : „O, drept-credincioșilor, voi aceia care le ocoliți pe soțiile voastre, ca să vă țineți de cine știe ce nădrăgei, să știți că ori de cîte ori un drept-credincios își îndeplinește cu soția lui datoria casnică, Allah îi ridică un chiosc în rai."

Și Goha, întorcîndu-se acasă, îi spuse și nevesti-si vorbele imamului, la taifasul lor, fără să le dea vreo luare-aminte. Da nevastă-sa, care nu lăsase să-i iasă pe-o ureche ceea ce-i intrase pe cealaltă, așteptă să se culce copiii, apoi îi spuse lui Goha :

— Ia hai să ridicăm un chiosc pe numele copiilor noștri !

Și Goha răspunse :

— Nu am nimica împotrivă.

Și învîrti mistria zidarului în lada cu mortar. Pe urmă se culcă.

Ci, peste vreun ceas de vreme, soția cea cu ochi nesățioși îl trezi pe Goha și îi zise :

— Uitasem că avem o fată de măritat, și că trebuie să-și aibă și ea casa ei. Hai, dară, să-i zidim un chiosc.

Și Goha zise :

— Eh, uallahi ! Hai să jertfim copilul pentru fată !

Și îl băgă pe copilul cu pricina în leagănul care îl cerea. Pe urmă, se întinse suflînd greu pe salteaua lui și adormi.

Da pe la nămiezi de noapte soția îl trase de picior și mai ceru un chiosc, pentru mama ei. Ci Goha strigă :

— Bătu-i-ar Allah pe cerşetorii nesăţioşi! Au tu nu ştii, o, femeie cu ochi năuci, că Allah are să-şi curme dărnicia dacă avem să-l silim a ridica atîtea chioscuri numai pentru noi?

Şi îşi văzu de sforăit mai departe. [...]

Şi, într-o zi, înfricoşătorul cuceritor tătar Timur-Lenk, şchiopul cu picior de fier, ajunse lîngă cetatea în care locuia Si-Goha.

Iar locuitorii cetăţii se adunară şi, după ce rostiră o sumedenie de lafuri despre cum să facă spre a-l opri pe hanul tătarilor de-a le jefui cetatea, se învoiră a-l ruga pe Si-Goha să-i scoată dintr-o încurcătură atîta de cruntă. Şi numaidecît Si-Goha ceru să se aducă toată muselina cîtă se afla în sukuri, şi îşi întocmi un turban mare cît o roată de car. Pe urmă, încălecă pe măgarul său şi ieşi din cetate, să-l întîmpine pe Timur. Şi cînd ajunse dinainte-i, tatarul luă seama la turbanul acela nemaipomenit şi îi zise lui Goha:

— Ce-i cu turbanul acesta?

Iar Goha răspunse:

— O, stăpîne al lumii, este fesul meu de noapte, şi mă rog ţie să mă ierţi că am venit dinaintea ta cu tichia de noapte, da într-o clipită am să-mi pun fesul de zi, care vine pe urmă, încărcat într-o căruţă închiriată anume.

Atunci Timur-Lenk, speriat de fesul nemăsurat al locuitorilor de acolo, nu mai intră în cetatea aceea. Şi, cuprins de dragoste faţă de Goha, îl opri la el şi îl întrebă:

— Tu cine eşti?

Iar Goha răspunse:

— Eu, aşa cum mă vezi, sînt idolul pămîntului!

Iar Timur, care era de neam tătăresc, se afla înconjurat la ceasul acela de nişte tinerei, cei mai frumoşi din norodul său, şi care aveau, precum se şade celor din

neamul lor, niște ochi tare mici și înguști. Și îi zise lui Goha, arătîndu-i pe copiii aceia :

— Ei bine, o, idole al pămîntului, îți sînt pe plac copiii aceștia de colea ? Iar frumusețea lor își are seamăn pe lume ?

Iar Goha zis :

— Nu ți-o spun ca să te supăr, o, stăpîne al lumii, da găsesc că acești copii au ochii prea mici și, ca urmare, privirea lor este lipsită de gingășie.

Iar Timur îi zise :

— Asta-i altceva ! Da, de vreme ce ești idolul pămîntului, fă-mi hatîrul de-a le face ochii mai mari !

Iar Goha răspunse :

— O, doamne al meu, în ceea ce privește ochii feței, numai unul Allah poate să-i facă mai mari ; iar în puterea mea, ca idol al pămîntului, nu stă decît să le fac mai mare ochiul pe care îl au sub cingătoare !

Iar Timur, auzind vorbele acestea, pricepu cu ce fel de soitariu avea de-a face, și se veseli de răspunsul lui, și îl ținu de-aci înainte pe lîngă sine, ca măscărici obișnuit al lui.

Și într-o zi, Timur, care nu era doar șchiop și avea un picior de fier, da mai era și chior și pînă peste poate de urît, tăifăsuia ba despre una, ba despre alta cu Goha. Și, estimp, bărbierul lui Timur veni și, după ce îl rase pe cap, îi puse înainte o oglindă ca să se privească în ea. Și Timur începu să plîngă. Iar Goha, după pilda lui, se porni să plîngă și el cu amar, și să scoată un potop de suspine printre gemete ; și o ținu așa vreme de vreo două-trei ceasuri. Încît Timur se oprise demult din plîns, pe cînd Goha nu mai contenea să ofteze și să se văicărească. Iar Timur, nedumerit, îi zise :

— Ce ai ? Eu, dacă am plîns, am plîns că m-am privit în oglinda bărbierului acestuia al pacostei, și m-am

văzut urît într-adevăr. Da tu pentru care pricină verşi atîtea lacrimi şi tot gemi atîta de jalnic?

Iar Goha răspunse:

— Cu toată cinstirea pe care ţi-o port, o, doamne al nostru, tu te-ai privit o clipită în oglindă şi ţi-a fost destul ca să plîngi vreme de două ceasuri! Ce-i de mirare atunci că robul tău, care te vede toată ziua, plînge mai mult decît tine?

Iar Timur, la vorbele acestea, în loc să se supere, se puse pe-un rîs de se răstrună pe spate.

Şi, într-o zi, aflîndu-se la masă, Timur rîgîia mereu drept în nasul lui Goha. Iar Goha se minună:

— Hei, o, doamne al meu, rîgîiala-i faptă de ruşine!

Atunci Timu, mirat, spuse:

— Rîgîiala nu e socotită de ruşine în ţara noastră.

Iar Goha nu mai zise nimic; ci, pe la sfîrşitul mesei, slobozi o vîntuitură bolborosită. Atunci Timur, burzuluit, strigă:

— O, pui de căţea, ce faci? Au nu ţi-e ruşine?

Iar Goha răspunse:

— O, stăpîne al meu, în ţara noastră fapta aceasta nu e socotită ca ruşinoasă. Şi, întrucît ştiu că nu pricepi limba ţării noastre, nu m-am simţit stînjenit!

Într-altă zi, într-o altă împrejurare, Goha ţinea locul khatebului într-o geamie dintr-un sat vecin. Şi, după ce îşi sfîrşi predica, le spuse celor ce-l ascultau legănînd din cap:

— O, musulmanilor, vîntul din satul vostru este întocmai ca şi cel din satul meu.

Iar ei întrebară:

— Cum aşa?

El răspunse:

— Păi iată că mi-am pipăit ţîncul cel de la tătînemeu, şi-l văd, ca şi în satul meu, tot cuminte şi aşezat. Salamalekul fie cu voi ! Am plecat !

Într-altă zi, Goha predica în geamie ; şi, în chip de încheiere, îşi ridică mîinile spre cer şi rosti :

— Îţi mulţumim şi te proslăvim pentru milele tale, o, Dumnezeule adevărat şi atotputernic, pentru că nu ne-ai pus fundul în palmă !

Iar cei care îl ascultau, uimiţi de proslăvirea aceasta, îl întrebară :

— Ce vrei să spui cu această rugă ciudată, o, khatebule ?

Iar Goha îi lămuri :

— Păi da, pe Allah ! Că dacă Atoate-dătătorul ne-ar fi făcut să avem fundul în palmă, ne-am fi mînjit pe nas de mai bine de-o sută de ori pe zi.

Şi, altă dată, tot aşa aflîndu-se în strană, luă cuvîntul şi rosti :

— O, musulmanilor, mărire lui Allah, carele nu ne-a pus dindărăt ceea ce ne-a fost pus dinainte !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi cincea noapte

Urmă :

Iar ei întrebară :

— Cum aşa ?

El spuse :

— Întrucît dacă ceea ce avem dinainte ne-ar fi fost pusă dindărăt, fiecare am fi putut, fără de voie, să ajungem asemeni soților lui Loth, săvîrșind ceea ce nu i-a fost menit decît lui Loth. [...]

Odată, Goha se duse în ospeție la sora soției lui. Iar cumnata sa îi zise :

— Ya Si-Goha, sînt nevoită să plec la hamman. Mă rog ție să ai grijă de sugarul meu, în lipsa mea.

Și plecă. Atunci micuțul începu să scîncească și să se smiorcăie. Iar Goha, tare necăjit, se apucă să-l liniștească. Așa că scoase niște rahat-locum de-al său și i-l dete să-l molfăie ; și sugaciul nu zăbovi să adoarmă. Iar cînd mama se întoarse și cînd îl văzu pe copil adormit, îi mulțumi din suflet lui Goha, care îi spuse :

— Pentru nimica, o, fiică a socrului meu ! Întrucît dacă aș fi făcut și cu tine la fel, și dacă ai fi gustat și tu din leacul meu de nesomnie, ai fi adormit cu capu-naintea picioarelor. [...]

Altă dată. Goha ședea culcat în drum, în plin soare, într-o zi de arșiță, ținîndu-și în mînă clironomia. Iar un trecător îi zise :

— Rușine să-ți fie, o Goha ! Ce faci acolo ?

Iar Goha răspunse :

— Taci, bre, și nu-mi sta în calea vîntului ! Nu vezi ca-mi vîntur plodul ca să-l răcoresc ?

Și, într-altă zi, veni careva să-l întrebe pe Goha, pentru un sfat pravilnicesc :

— Dacă immamul, în geamie, sloboade o vîntuitură, ce trebuie să facă drept-credincioșii ?

Iar Goha, fără a șovăi, răspunse :

— Păi e limpede ce trebuie să facă : trebuie să răspundă !

Într-o zi, Goha şi nevastă-sa mergeau pe malul apei, la vremea de creştere a apelor. Şi, deodată, la un pas greşit, femeia alunecă şi căzu în apă. Şi, cum şuvoiul apei era tare năvalnic, o luă şi-o duse. Iar Goha nu pregetă să sară în apă, spre a o pescui pe nevastă-sa ; da în loc să urmeze curgerea apei, porni să-şi caute nevasta înspre izvor. Iar lumea care se afla de faţă băgă de seamă isprava şi îi zise :

— Ce cauţi, ya Si-Goha ?

El răspunse :

— Hei, pe Allah ! o caut pe fiica socrului meu, a căzut în apă !

Iar ei răspunseră :

— Păi, o, Goha, şuvoiul trebuie s-o fi dus în jos, şi tu o cauţi înspre susul apei !

El spuse :

— Ba deloc ! Îmi cunosc eu nevasta mai bine decît voi ! Are o fire atîta de potrivnică încît sînt încredinţat dintru început că a luat-o în susul apei ! [...]

Într-o altă zi, pe cînd Goha se afla în ospeţie la cadiul cetăţii, veniră doi pricinaşi şi spuseră :

— O, doamne cadiule, casele noastre sînt atîta de apropiate încît stau lipite una de alta. Or, în noaptea aceasta, un cîine a venit şi şi-a lăsat murdăria între cele două uşi ale noastre, taman la mijloc. Şi am venit la tine ca să ne spui în seama cui se cade grija de a curăţa treaba aceea.

Iar cadiul se răsuci înspre Goha şi îi zise cu glas zeflemitor :

— Las la judeţul tău grija cercetării acestei pricini, şi grija hotărîrii.

Iar Goha se răsuci înspre cei doi împricinați și îi grăi unuia dintre ei :

— Ia să vedem, bre, isprava este întrucîtva mai aproape de ușa ta ?

Acela răspunse :

— Ca să spun drept, treaba se află chiar la mijloc !

Iar Goha îl întrebă pe cel de al doilea :

— Așa este, ori mai degrabă treaba se află mai înspre partea ta ?

Omul răspunse :

— Minciuna este un păcat ! Treaba se află chiar la mijloc între noi doi, în uliță.

Atunci Goha, în chip de județ, spuse :

— Pricina-i lămurită ! Grija aceasta nu vă privește nici pe unul, nici pe altul, ci pe acela care are în seamă, ca slujbă a lui, curățenia ulițelor ; și acela-i stăpînul nostru, cadiul.

Într-o zi, copilul lui Goha, care avea pe atunci vreo patru anișori, se afla cu părintele său la niște vecini, la un praznic. Acolo i se arătă o pătlăgea vînătă tare frumoasă, și fu întrebat :

— Ce e asta ?

Iar țîncul răspunse :

— Este un plod care încă n-a făcut ochi !

Și toată lumea se puse pe rîs, în vreme ce Goha strigă :

— Pe Allah ! nu eu l-am învățat una ca asta !

Și, în sfîrșit, într-o altă zi, Goha, bîntuit de niște doruri grele, scosese în vînt copilul de la tătîne-său. Or, din întîmplare, o albină veni și poposi pe creștetul său.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și șasea noapte

Urmă :

Iar Goha se umflă în piept, strigînd :

— Pe Allah ! tu știi ce este bun, o, muscă ! Întrucît iacătă o floare vrednică de-a fi aleasă dintre toate florile spre a face miere !

— Și-cestea-s, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, numai cîteva dintre multele zicale, vorbe, năzbîtii și parimii ale dascălului lafurilor și perdafurilor, mult-plăcutul și neuitatul Si-Goha — fie-i mila lui Allah-asupra-i, și mîntuirea ! Și rămîie-i pomenirea pururea vie pînă la ziua de apoi !

Iar regele Șahriar zise :

— Poznele acestea ale lui Goha m-au făcut să-mi uit de grijile cele grele, Șeherezada !

Iar micuța Doniazada strigă :

— O, surioară, ce dulci și ce gustoase și ce proaspete sînt vorbele tale !

Iar Șeherezada zise :

— Da ce sînt acestea în cumpănă cu *Povestea copilandrei Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor ?*

Iar regele Șahriar strigă :

— Pe Allah ! o, Șeherezada, cunosc și eu destule copilandre, și am văzut încă și mai multe ; da nu țin minte deloc un nume ca acela ! Cine este, așadar, Vraja Inimilor, și cum este ea isprăvniceasa păsărilor ?

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA COPILANDREI VRAJA INIMILOR, ISPRAVNICEASA PĂSĂRILOR

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că la Bagdad, cetatea păcii și sălașul tuturor desfătărilor, cuib al plăcerilor, și grădină a minții, califul Harun Al-Rașid, imam al Domnului peste cele trei lumi, și emir al drept-credincioșilor, avea ca tovarăș de pahar și ca prieten de inimă, printre apropiații și soții săi de zaiafet, pe acela ale cărui degete mînuiau cîntecul, ale cărui mîini erau iubitele lăutelor, și al cărui glas le era pildă privighetorilor, pe cîntărețul rege al cîntăreților și minune a cîntării de pe vremile lui, pe vrăjitul lăutar Isac Al-Nadim, din Mossul. Iar califul, care îl îndrăgise cu o dragoste pînă peste poate, îi dăruise ca adăpost saraiul cel mai frumos și cel mai ales dintre saraiurile sale. Și acolo Isac avea ca sarcină și ca slujbă să le deprindă cu meșteșugul cîntării și cu ghiersul pe copilele cele mai înzestrate dintre cele ce erau cumpărate de pe la sukurile de roabe și de prin tîrgurile lumii, pentru haremul califului. Și, de îndată ce vreuna se dovedea mai presus de soațele sale și le întrecea în măestria cîntării, a lăutei ori a cobzei, Isac o ducea dinaintea califului și o punea să cînte și să joace în fața lui. Și, dacă fata îi era califului pe plac, era primită pe dată în haremul acestuia. Iar dacă nu îi era

chiar pe plac, fata se întorcea la locul ei printre ucenicele din saraiul lui Isac.

Or, într-o bună zi, emirul drept-credincioșilor, simțindu-și pieptul apăsat, trimise după vizirul său cel mare, Giafar barmecidul, și după Isac, tovarășul de pahar, și după Massrur, purtătorul spadei răzbunării. Iar cînd aceștia se aflară dinainte-i, le porunci să se străvestească, întocmai precum avea să facă și el. Și, străvestiți așa, păreau asemenea unei cete obișnuite de oameni de rînd. Iar Al-Fazl, fratele lui Giafar, și Yunus, cel priceput la meșteșugul poveștilor, li se alăturară și ei, tot așa străvestiți. Și ieșiră cu toții din palat fără a fi băgați de seamă, și ajunseră la apa Tigrului, și chemară un caicgiu, și îi cerură să-i ducă pînă în mahalaua Al-Taf din Bagdad. Iar acolo coborîră pe uscat și porniră la noroc pe drumul întîlnirilor nepregătite și al întîmplărilor negîndite.

Și, cum mergeau așa pălăvrăgind și rîzînd, văzură venind înspre ei un moșneag cu barba albă și cu chipul preacinstit, care se temeni dinaintea lui Isac și îi sărută dreapta. Iar Isac îl cunoscu a fi unul dintre cei ce rostuiau copii și copile pentru palatul califului. Și chiar de șeicul acela se slujea Isac ori de cîte ori dorea vreo ceată proaspătă de școlari la școala lui de muzică.

Or, îndată după ce șeicul îl întîmpină astfel pe Isac, fără a-i da prin gînd că soții lui Isac ar fi emirul drept-credincioșilor și vizirul său Giafar și prietenii săi, își ceru adîncă iertăciunea că îl supără și că îi tulbură preumblarea, și adăugă :

— O, stăpîne al meu, de multă vreme vroiam să te văd. Ba mă și hotărîsem să vin la tine la sarai. Da, de vreme ce Allah mă scoase astăzi în calea milei tale, am să-ți spun numaidecît ce-mi muncește cugetul.

Iar Isac întrebă :

— Și despre ce este vorba, o, preacinstite ? Și cu ce aș putea să te ajut ?

Iar neguțătorul de robi răspunse :

— Iacătă. Am, la ceasul de față, în oborul de robi, o copilă tare iscusită la cîntarea din alăută, și care nu are să zăbovească, atîta-i de bine dăruită, să ajungă a face cinste școlii tale ; întrucît fata aceea s-ar pricepe mai bine decît oricare să soarbă învățătura ta cea minunată. Și cum, pe deasupra, gingășia-i este ca o împlinire a darurilor minții, mă gîndeam că n-ai să pregeți a-ți repezi asupra-i o aruncătură de ochi. Și dacă are să-ți placă, totul are să fie bine și frumos. De nu, am s-o vînd vreunui neguțător, și nu are să-mi mai rămînă decît să-mi cer încă o dată iertăciune pentru osteneala pricinuită ție și acestor preacinstite fețe, prietenii tăi.

La vorbele acestea ale bătrînului neguțător de robi, Isac îl cercetă pe calif dintr-o aruncătură repede de ochi, și răspunse :

— O, taică, ia-o așadar înaintea noastră înspre oborul de robi și dă-i de știre copilei să fie gata de-a fi văzută și auzită de noi toți. Întrucît au să mă însoțească și prietenii mei.

Iar șeicul răspunse că ascultă și că se supune, și pieri zorind pasul, în vreme ce califul și soții săi, călăuziți de Isac care știa drumul, porniră agale înspre oborul de robi.

Or, măcar că întîmplarea nu se arăta a fi nimic altceva decît o treabă de rînd, ei o primiră totuși, cu inimă voioasă, așa cum un pescar pe malul mării primește norocul, oricît de neînsemnat ar fi, pe care Allah i l-a scris întru întîia aruncătură de năvod. Și văzură, cînd se apropiară de oborul de robi, o clădire cu ziduri înalte și largă, care ar fi putut să adăpostească în voie toate noroadele din pustie. Și trecură pragul și intrară într-o sală mare, menită vînzărilor și cumpărărilor, și mărginită de lavițe pe care ședeau cumpărătorii. Și șezură și ei pe lavițele acelea, în vreme ce bătrînul, care ajunsese înaintea lor, plecă s-o aducă pe copilă.

Iar pentru ea, se pregătise chiar în mijlocul sălii un fel de jeț din lemn de preț, și acoperit cu un chilim chindisit de la Ionia, iar la picioarele lui se afla o alăută de la Damasc cu strunele de argint și de aur.

Și, deodată, copila cea așteptată intră în sală, gingașă ca o creangă cînd se leagănă. Și șezu în jețul pregătit, temenindu-se dinaintea celor ce veniseră s-o vadă. Și fu asemenea soarelui cînd strălucește în slava cerului la nămiază. Și, măcar că mîinile-i tremurau oleacă, apucă lăuta, o sprijini pe piept cum face o soră cu frățiorul ei, și o sili să scoată un pestref ce vrăji mințile. Și numaidecît după aceea pișcă pe un alt rost strunele cele supuse și cîntă stihurile acestea ale poetului :

Suspină, tu, o, blîndă dimineață,
Că poate vreun suspin de-al tău cumva
Se va răzni spre țara ce răsfață.
Și dragostea și fericirea mea !
Și du binețea mea înmiresmată
Spre cei cu care mi-a fost bine-odată.

Și spune celui drag că i-am lăsat
Și inima-mi și gîndul chezășie
A unui dor mereu nealinat !
Și spune-i, dimineață sinilie,
Că dragostea mea e cu mult mai mare
Decît orice iubire de sub soare.

Și spune-i că mi-a săgetat de moarte
Și inima și ochii amîndoi.
Ci dorul meu de el nu se desparte
Și-l port în suflet ca pe un altoi
Pe care-l simt adînc în piept cum crește,
Sfînt mugur înflorind fără nădejde.

În fiecare noapte gîndul meu,
Gonind pe drumuri arse de iubire

Și tresărindu-mi pleoapele mereu,
A dezvățat mult trista mea privire
Să se supună somnului cel dulce.
Atunci cînd vine ceasul să se culce.

Cînd fata sfîrși de cîntat stihurile acestea, califul nu se putu opri să nu strige :

— Mașallah asupra glasului tău și asupra măiestriei tale, o, binecuvîntato ! Ai strălucit, într-adevăr.

Ci, deodată, își aduse aminte de străvestia lui, și nu mai rosti o vorbă, de frică să nu se dea în vileag. Iar Isac la rîndu-i luă cuvîntul spre-a o firitisi pe fată. Da nici nu apucă el să deschidă gura bine, că fetișcana cea dulce-cîntătoare se și sculă grabnic de pe scaunul ei și veni la el și îi sărută mîna cuviincios, spunînd :

— O, stăpîne al meu, mîinile înțepenesc dinaintea ta, iar la vederea ta limbile tac, și limbuția, măsurîndu-te cu tine, amuțește. Și numai tu poți să fii, în ceea ce mă privește, dezlegătorul vălului.

Și îi spuse vorbele acestea, în vreme ce ochii îi lăcrimau.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă :

Văzînd acestea, Isac, tare uluit și tulburat, o întrebă :

— O, preascumpă copilă, pentru ce ți se mohorăște sufletul și îți face ochii să plîngă ? Și cine ești, o, tu cea pe care nu te cunosc ?

Iar ea lăsă ochii în jos fără a răspunde, și Isac înțelese că fata nu vroia să vorbească de față cu toată lumea. Şi, după ce îl întrebă din privire pe califul nedumerit, trase perdeaua care putea s-o despartă pe roabă de tîrgul de cumpărători, și spuse cu dulceață :

— Poate că acuma ai să vrei a grăi în toată voia și slobozenia.

Şi, de cum se văzu singură cu Isac, fata își săltă iașmacul de pe față cu o mișcare plină de gingășie și se ivi tot ceea ce era ea cu adevărat, numai frumusețe, albă ca luna plină, cu cîte un cîrlionț negru pe fiecare tîmplă, cu un nas drept și strălucitor ca sideful cel străveziu, cu o gură tăiată din carnea rodiilor coapte, și cu o bărbie însemnată cu o gropiță. Şi, pe chipul cel frumos, lăsat fără de văl, se dealungeau niște ochi mari și negri sub arcul de două ori scris al sprîncenelor, cele care parcă stau să treacă pînă dincolo de tîmple.

Iar Isac, după ce se uită la ea o clipă fără a rosti nimic, îi spuse apoi încă și mai dulce :

— Vorbește, o, copilo, cu toată încrederea.

Ea atunci grăi cu un glas ca șoapta apei de izvor :

— Așteptarea cea lungă și zbuciumul din sufletul meu m-au urîțit întru totul, o, stăpîne al meu ; iar lacrimile pe care le-am vărsat mi-au spălat obrajii de frăgezimea lor. Şi nici unul dintre trandafirii de altădată nu mai înflorește pe ei.

Iar Isac zîmbi și zise, curmîndu-i vorba :

— Da de cînd, o, copilo, înfloresc trandafirii pe fața lunei pline ? Şi pentru ce încerci, cu vorbele acestea ale tale, să-ți ponegrești frumusețea ?

Ea răspunse :

— La ce-ar putea să nădăjduiască o frumusețe care pînă acuma nu a ars decît numai pentru sine ? O, doamne al meu, de luni în șir îmi treceau zilele în oborul acesta de robi, pe cînd mă străduiam la fiecare mezat să născocesc tot altă pricină ca să nu fiu vîndută ; întrucît îți tot

așteptam venirea, ca să intru în școala ta de cîntăreți, despre care a ajuns faima pînă și în cîmpiile din țara mea.

Și, pe cînd fata vorbea astfel, veni negutătorul, stăpînul ei. Și Isac îl întrebă :

— Ce preț vrei pe copilă ? Și, mai întîi, cum o cheamă?

Iar șeicul răspunse :

— În ceea ce privește numele ei, o, stăpîne al meu, noi îi spunem Tohfat Al-Kulub, Vraja Inimilor ! Întrucît chiar că nici un alt nume nu i s-ar potrivi mai bine. În ceea ce privește prețul, trebuie să-ți spun că a fost deseori dezbătut între mine și mușteriii cei bogați care s-au înfățișat rînd pe rînd, ispitiți de ochii ei. Și este pe puțin de zece mii de dinari. Și sînt dator să adaug, ca să știi, că numai ea pînă acuma i-a oprit pe cumpărători să urce mai sus prețul, întrucît ori de cîte ori, la rugămințile ei, o lăsam să vadă chipul celui ce venea s-o cumpere, îmi răspundea, știind că nu am s-o vînd fără de învoirea ei : „Acesta nu-mi place pentru cutare sau cutare pricină, iar cu cestălaltul nu am să ajung niciodată să mă îngăduiesc, din cutare sau cutare pricină !“ Și, în felul acesta, a ajuns să-i alunge de-a binelea de la ea pe toți cumpărătorii obișnuiți, și să-i lehămetească pe străini. Întrucît toți ajunseseră să știe de la început că fata are să bage de seamă la ei vreo meteahnă grea ori vreun cusur ; și nimeni nu mai cuteza să-i înfrunte cîrtelile supărătoare. Drept care, cinstea mă silește să nu-ți cer, ca preț pentru roaba aceasta copilandră, decît numai zece mii de dinari : preț care de-abia dacă îmi scoate cheltuielile.

Iar Isac zîmbi și zise :

— O, șeicule, mai pune încă de două ori zece mii de dinari la cei pe care îi ceri, și poate că așa fata va ajunge la prețul cuvenit.

Și, după ce spuse acestea dinaintea negutătorului uluit, adăugă :

— S-o duci chiar astăzi pe fată la mine acasă, spre a ți se plăti prețul hotărît între noi

Şi îl lăsă, după ce îi zîmbi copilei tulburate, și se duse la calif și la ceilalți care îl însoțeau pe calif. Și îi găsi pînă peste poate de nerăbdători, și le istorisi, fără a le tăinui nici un amănunt, tot ceea ce se petrecuse. Și toți laolaltă ieșiră din oborul de robi, spre a-și vedea de plimbare, după toanele întîmplării.

În ceea ce o privește pe copila Vraja Inimilor, bătrînul șeic, stăpînul ei, se grăbi s-o ducă, pe clipă pe dată, la saraiul lui Isac, și să-și primească cele treizeci de mii de dinari ce-i fuseseră hotărîți, drept preț de cumpărare. Pe urmă plecă la rosturile lui.

Atunci copilițele roabe din casă se strînseră în jurul ei și o duseră la hammam unde o scăldară desfătător, și o îmbrăcară, o pieptănară și o împodobiră cu odăjdii de toate felurile, cu salbe, și cu inele și cu lănțuguri la mîini și la picioare, și cu vîlnice chindisite cu zarafir, și cu pieptar de argint. Iar dulcea gălbeneală de pe chipu-i luminos și luciu era ca a lunii la vremea ramadanului deasupra unei grădini împărătești.

Cînd stăpînu-său Isac o văzu pe copilandra Vraja Inimilor cu înfățișarea ei cea nouă, mai tulburată și mai fistîcită ca o mireasă în noaptea nunții, se fericisi pentru cumpărătura pe care o făcuse și își zise în sineși : „Pe Allah ! după ce copila aceasta are să învețe un șir de zile la școala mea, și are să se mai desăvîrșească la meșteșugul lăutei și al cîntării, și după ce, ca urmare a mulțumirii inimii ei, are să-și capete iarăși pe deplin frumusetea-i firească, are să fie o dobîndă de neprețuit pentru haremul califului ; întrucît chiar că fetișcana aceasta nu e o urmașă de a lui Adam, ci-i chiar o hurie de viță aleasă.

Și dete poruncă să i se pună fetei la îndemînă tot ce-i era de trebuință pentru învățarea pravilelor cîntării, și stărui să nu precupețească nimic pentru ca șederea ei în saraiul cîntecului să-i fie plăcută din toate privințele.

Şi-aşa se făcu. Şi, în felul acesta, totul ajunse a-i fi lesne copilei pe calea desăvîrşirii meşteşugului şi a frumuseţii.

Or, într-o bună zi, pe cînd toate soaţele ei, copilele cu lăute şi cu ţimbale, se împrăştiaseră prin grădinile ce erau puse la cheremul lor, şi pe cînd saraiul cîntecului era gol-goluţ de tinerele lui lune, copila Vraja Inimilor se sculă de pe divanul pe care se odihnea şi intră singură în sala de învăţătură. Şi se aşeză în scaunul ei, şi îşi puse lăuta pe piept, cum îşi pune o lebădă capul sub aripă. Şi toată frumuseţea ei întreagă i se întorsese, pe cînd pînă nu demult fusese galbenă şi stinsă. La fel cum într-un strat de flori, spre sfîrşitul primăverii, bujorul ia locul zarcanadelei cea cu obrajii topiţi de moartea iernii. Şi-aşa că, în felul acesta, copila era o ispită pentru ochi, o vrajă pentru inimi şi un cîntec de bucurie înălţat către Acela carele a zămislit-o.

Şi, singură-singurică, îşi făcu alăuta să sune, scoţînd din inima lemnului un şir de pestrefuri care ar fi îmbătat pînă şi făptura cea mai împietrită. Pe urmă, luă de la capăt maneaua cea dintîi, cu o iscusinţă ce întrecea toate trilurile şi toate ciripiturile păsărilor cîntăreţe. Întrucît chiar că în fiecare deget de-al ei se afla tăinuită cîte o minune.

Şi de bună seamă că nimănuia nu avea cum să-i dea prin gînd, în saraiul lui Isac, cum că meşterul însuşi îşi găsise în fata aceea un meşter pe măsura lui, de nu cumva fata era chiar mai presus. Întrucît din ziua cînd, în oborul de robi, tulburarea făcuse să tremure şi mîinile şi glasul minunatei copile, ea nu mai avusese prilejul să cînte nici din lăută, nici din gură, dinaintea nimănuia, nefăcînd altceva, ca şi soaţele sale, decît să asculte învăţăturile lui Isac, şi pe urmă să cînte, da nu singură, ci numai împreună cu toate ucenicele.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Așa încît, atunci cînd făcu lemnul cel răsunător al lăutei să spună toate glasurile păsăretului ce încununaseră copacul din care lăstărise odinioară, copila își dete capul pe spate și lăsă să i se reverse de pe buze, cîntînd, stihurile acestea ale poetului :

Cînd sufletul e ars de dor
Spre cel la care visu-l poartă,
Nimic nu-i poate fi opor,
Nici măcar nendurata soartă.

O, tu, cel care mi-ai zdrobit
De-a pururi inima și gîndul,
Hai, ia-mi și viața-ntr-un sfîrșit,
Și stăpînește-le de-a rîndul,

De vreme ce nici un alt chin,
Ci numai chinul lipsei tale
Mă poate frînge pe deplin
Și mă ucide-acum de jale.

Rîzînd, mi-ai spus : „Doar eu aș ști
Să-ți vindec răul ce te arde,
Cînd nici un vraci n-ar izbuti
Să te mai mîntuie de moarte,

Și numai o privire-a mea
Ar fi de-ajuns s-aducă leacul !
Și inima ți-aș vindeca,
Și sufletu-ți din piept, săracul !“

Cît ai să-ți rîzi, o, crud călău,
De rana care mă ucide?
Drept țintă pentru ochiul tău
Și pentru lăncile-i cumplite,

Pe nimeni n-a mai scris Allah
Pe-ntreg pămîntu-acesta mare,
Decît pe mine să-ți fiu, ah,
Batjocură și desfătare!

Or, în vreme ce fata cînta, Isac, care toată dimineața fusese plecat la calif, se întorsese fără să le fi dat de veste slugilor despre venirea lui. Și, de cum ajunse în odaia de la intrare a casei, auzi glasul ce cînta, vrăjit și dulce ca adierea dintîi a dimineții cînd dă binețe palmierilor și mai întăritor pentru sufletul care îl asculta decît uleiul de migdale pentru trupul luptătorului.

Și Isac rămase atîta de tulburat de mlădierile acelui glas amorțit de sunetele de alăută, și care nu putea să fie, fără nici o îndoială, un glas dintre glasurile de pe pămînt, ci vreo revărsare căzută din cîntările raiului, nu se putu opri să scoată un strigăt mare, de înfiorare și de minunare totodată. Iar tînăra cîntăreață Tohfa auzi strigătul și dete fuga, ținînd încă alăuta în brațe. Și îl găsi, sprijinit de peretele odăii de la intrare, cu o mînă la inimă, pe stăpînul ei Isac, atîta de îngălbenit la chip și atîta de tulburat încît fata își aruncă alăuta și se repezi la el, plină de spaimă, strigînd:

— Asupra-ți fie milele Celui preaînalt, o stăpîne al meu, și ușureze-te de tot răul! Deie el să nu ai vreo boală ori supărare!

Iar Isac, venindu-și în fire, întrebă cu glas stins:

— Oare tu cîntai în sala goală, o, Tohfa?

Iar copila se tulbură și se îmbujoră și nu știu ce răspuns să dea la o întrebare a cărei pricină nu o știa. Ci,

întrucît Isac stăruia, se temu să nu-l supere tăcînd mai departe, și răspunse :

— Vai, o, stăpîne al meu, era slujnica ta Tohfa !

Iar Isac, auzind răspunsul, lăsă capu-n jos și își spuse : „Iacătă ziua prăbușirii ! O, Isac, suflet îngîmfat, care te credeai cel dintîi din veacul tău la glas și la cîntare, nu mai ești, față de fiica aceasta a cerului, decît un rob văduvit de orice har !"

Și, tulburat pînă peste poate, luă mîna copilei și și-o duse la buze cu mare cinstire, apoi la frunte. Iar Tohfa se simți gata să leșine ; ci tot mai avu puterea de a-și trage mîna repede, strigînd :

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, stăpîne al meu ! De cînd oare stăpînul sărută mîna roabei ?

Ci el răspunse, cu toată umilința :

— Taci, o, Vrajă a Inimilor, o, tu, cea mai presus dintre toate făpturile, taci ! Isac și-a găsit stăpînul, el care pînă acuma socotea că nu-și are seamăn pe lume. Întrucît, pe Prorocul ! — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — mă jur că pînă acuma am crezut că nu am seamăn pe lume, și mă jur că acuma meșteșugul meu, pe lîngă al tău, nu mai este decît ca o drahmă pe lîngă un dinar. O, Tohfa, tu ești chiar desăvîrșirea ! Și, pe clipă pe dată, vreau să te duc la emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid. Și-atunci cînd privirea lui va scînteia asupra ta, ai să ajungi o domniță între femei, întocmai precum și ești o regină între făpturile lui Dumnezeu. Și-așa, au să-ți fie încununate măiestria și frumusețea. Drept care, slăvire și proslăvire ție, o, stăpînă a mea, Vrajă a Inimilor ! Și deie Allah numai ca, atunci cînd ursita-ți prea-minunată te va așeza la locul de cinste în saraiul emirului drept-credincioșilor, să nu-l izgonești departe de amintirea ta pe robul tău Isac cel zdrobit !

Iar Tohfa, cu ochii scăldați în lacrimi, răspunse :

— O, stăpîne al mieu, cum să te uit pe tine care ești începutul norocului meu întreg și însăși temelia inimii mele ?

Iar Isac o luă de mînă și o puse să-i jure pe Cartea cea Sfîntă că nu are să-l uite. Și adăugă :

— Da, hotărît ! ursita ta este o ursită minunată, iar pe fruntea ta văd pecetluită bucuria emirului drept-credincioșilor. Încît îngăduie-mi să te rog să cînți dinaintea califului ceea ce cîntai adineaoare numai pentru tine, pe cînd eu te ascultam de dincolo de ușă și mă socoteam din rîndul celor miluiți de raiul lui Allah.

Și, dobîndind făgăduiala copilei, îi mai spuse :

— O, Vrajă a Inimilor, ai putea tu acuma să-mi spui, făcîndu-mi hatîrul cel din urmă, prin ce șir de întîmplări ciudate a putut o regină să ajungă a fi amestecată în rîndul robilor ce se vînd și se cumpără, cîtă vreme ar fi cu neputință să i se plătească prețul, nici de i s-ar grămădi dinainte toate comorile din zăcămintele cele tainice și toate bogățiile de sub pămînt și din apa mărilor pe care Allah preaînaltul le-a îngropat în inima pietrelor ?

Iar Tohfa, la vorbele acestea, zîmbi și spuse :

— O, stăpîne al meu, povestea roabei tale Tohfa este o poveste ciudată ; iar întîmplările prin care a trecut sînt uluitoare : încît, de-ar fi scrise cu acele pe colțul dinlăuntrul ochiului, ar sluji de învățătură celui ce le-ar citi cu luare-aminte. Și, într-una din zilele ce vin, de-o vrea Allah, am să-ți istorisesc povestea aceasta, care-i povestea vieții mele și a venirii mele la Bagdad. Ci astăzi este de ajuns să afli că am fost pradă de război, la un maghrebin, și am trăit printre maghrebini.

Și adăugă :

— Stau la poruncile tale, gata să te urmez la emirul drept-credincioșilor !

Iar Isac, care avea o fire chibzuită și blîndă, se feri să stăruie a afla mai mult și, ridicîndu-se, bătu din palme și

le porunci roabelor care alergaseră la chemarea lui să pregătească hainele de ieșire pentru stăpîna lor Tohfa. Și numaidecît roabele deschiseseră lăzile cele mari cu țoale, și scoaseră de acolo un șir întreg de rochii, minunat învrîstate, făcute din mătase de Nishabur, înmiresmate cu balsamuri ușoare, și dulci la pipăit și la vedere. Și, tot așa, scoaseră de prin sipeturile cu giuvaieruri un dichis întreg de odoare plăcute de privit. Și o îmbrăcară pe copilandră, stăpîna lor, cu șapte rochii puse una peste alta, de culori felurite, și o împodobiră cu nestemate, și o făcură asemeni unei prea frumoase idolițe chinezești.

Iar cînd toată găteala se sfîrși, veniră de se rînduiră lîngă ea și o sprijiniră și din dreapta și din stînga, pe cînd alte fete avură grijă să poarte pe mîinile lor poalele cu ciucuri ale fustelor. Și ieșiră cu ea de la școala de muzică, iar Isac mergea înainte-le, deschizînd drumul și avîndu-l alături pe un băietan harap ce ducea lăuta vrăjită.

Și alaiul ajunse la palatul califului și intră în sala de așteptare. Iar Isac se grăbi a se duce să se înfățișeze dintr-untîi singur dinaintea califului, și grăi, după temenelile cuvenite :

— Iacătă, o, emire al drept-crendicioșilor, aduc astăzi dinaintea ta o copilă fără de asemuire nici printre cele mai frumoase, un dar ales, o minune a aceluia carele a zămislit-o, o venită din rai, dăscălița și ucenica mea, cîntăreața cea minunată Tohfa, Vraja Inimilor !

Iar Al-Rașid zîmbi a rîde și zise :

— Și unde-i vraja aceea, o, Isac ? N-o fi cumva copilandra pe care am întrezărit-o într-o zi la oborul de robi, atunci cînd era de nevăzut și sta sub izar, ferită de ochii cumpărătorului ?

Iar Isac răspunse :

— Chiar ea, o, doamne al meu ! Și, pe Allah ! este mai reavănă decît dimineața cea reavănă, și mai dulce pentru urechi decît șopotul izvorului printre pietre !

Şi Al-Raşid răspunse :

— Atunci, o, Isac, nu mai zăbovi să pofteşti aici dimineaţa, şi pe aceea care este mai reavănă decît dimineaţa. Şi nu ne lipsi mai mult de cîntecul izvorului şi de aceea care este mai dulce decît cîntecul izvorului. Întrucît, într-adevăr, niciodată nu se cade ca dimineaţa să fie tăinuită, şi nici apa să înceteze a cînta.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci şi noua noapte

Urmă :

Şi Isac ieşi s-o aducă pe Tohfa, în vreme ce califul se minuna în sufletul său că îl vedea pentru întîia oară şi cu atîta tărie lăudînd o cîntăreaţă. Şi îi spuse lui Giafar :

— Au nu-i de mirare, o, vizirule, că Isac vorbeşte cu atîta lăudare pe seama altcuiva în afară de el ? Iacătă ce mă minunează pînă peste marginile minunării.

Şi adăugă :

— Da avem să vedem numaidecît cum va treaba.

Şi, peste cîteva clipite, urmîndu-l pe Isac, care o ţinea de mînă, intră fetişcana. Şi ochiul emirului scăpără asupra ei. Şi sufletul lui rămase tulburat de gingăşia ei ; şi ochii lui rămaseră fermecaţi de umbletul ei vrăjit, ca o fluturare de văluri de mătasă. Şi, pe cînd el o sorbea din ochi, fata veni şi se temeni dinaintea lui, şi îşi dete la o parte iaşmacul de pe faţă. Şi rămase ca luna în cea de a

patrusprezecea noapte a ei, neprihănită, strălucitoare, albă și senină. Și, măcar că era tulburată de faptul că se afla dinaintea emirului drept-credincioșilor, nu își uită de nimic din cîte cereau buna purtare, politesfia și cuviința ; și, cu glasul ei fără de asemuire, se ploconi dinaintea califului și rosti :

— Salamalleikum asupra ta, o, urmaș al celui mai ales dintre fiii oamenilor; o, vlăstar binecuvîntat din vița domnului nostru Mahomed — asupra-i fie rugăciunea, pacea și milele cele sfinte ! — cămin și adăpost al celor ce umblă pe calea cea dreaptă, judecător fără de greșeală peste cele trei lumi. Primește salamalekul celei mai supuse și mai neînsemnate dintre roabele tale.

Iar Al-Rașid, auzind vorbele acestea, spuse cu un glas atît de desfătător, se însenină și se îmbujoră și strigă :

— Mașallah, o, tipar al desăvîrșirii !

Și se uită la ea cu și mai mare luare-aminte, și sta să se topească de plăcere. Iar Giafar și Massrur ședeau și ei la fel, gata să-și dea duhul de bucurie. Pe urmă, Al-Rașid se sculă din jețul lui domnesc și coborî la fată, și se duse lîngă ea și, cu multă dulceață, îi trase peste față iașmăcuțul de mătasă : ceea ce vroia să însemne că de-aci înainte fata ținea de haremul lui, și că de aci înainte era primită în taina hărăzită soțiilor drept-credincioșilor.

După care, o pofti să șadă jos și îi spuse :

— O, Vrajă a Inimilor, tu chiar că ești un dar ales. Da n-ai putea oare, odată cu venirea ta care ne luminează casa, să faci să intre și cîntecul în palat ? Iacătă că auzul nostru este în slujba ta, ca și vederea noastră !

Iar Tohfa luă alăuta din mîinile hărăpuțului rob, și șezu jos la piciorul scaunului califului, spre a începe numaidecît un pestref în stare să topească și urechea cea mai nesimțitoare. Și minunea din degetele ei era o răzvedire mai tulburătoare decît cea din gușa păsărilor. Pe

urmă, între răsuflările tăiate ale celor din jur, își lăsă buzele să cînte stihurile acestea ale poetului :

Cînd dincolo de marginile zării
Copila lună iese din crivat
Și-l întrevede-n umbra înserării
Pe regele în purpură-mbrăcat,

Se rușinează toată să se știe
Cu chipul gol sub lungile-i priviri,
Și-și trage peste fața șofrănie
Iașmacul alb al norilor subțiri.

Pe urmă-așteaptă pînă ce se-afundă
Emirul strălucit departe-n zări,
Apoi și ea, pe boltă sus, rotundă,
Dă pas prealiniștitei ei plimbări.

Și dacă ea, regina, nu e-n stare
Să-nfrunte ochiul regelui avan,
Cum să-l înfrunte-o fată oarecare
Pe mult strălucitorul ei sultan?

Și Al-Rașid se uită la fată cu dragoste, cu poftă și cu dulceață, și fu atîta de vrăjit de harurile ei firești, de frumusețea glasului ei, și de măestria danțului și a cîntecului ei, încît coborî din scaunul împărătesc și se duse să șadă pe chilim lîngă ea, și îi zise :

— O, Tohfa! pe Allah! tu, într-adevăr, ești un dar ales.

Pe urmă se întoarse înspre Isac și îi zise :

— Chiar că, o, Isac, nu ai fost îndestul de drept în judecata ta despre minunăția aceasta, cu toate cîte ne-ai spus în privința ei. Întrucît nu mă sfiesc să adaug că te

întrece pînă și pe tine, fără de tăgadă. Şi-a fost scris ca nimănuia să nu-i fie dat a-i face dreptate, afară de calif!

Iar Giafar strigă :

— Pe viața capului tău, o, doamne al meu, adevăr spui ! Copila aceasta este o răpitoare de minți !

Iar Isac spuse :

— O, emire al drept-credincioșilor, eu chiar că nu am nimica împotriva judecății tale, mai ales că, atunci cînd am auzit-o întîia oară, am simțit tare limpede, numaidecît, că toată măestria mea și tot ceea ce mi-a menit Allah ca har nu mai erau nimic în chiar ochii mei. Şi mi-am grăit : „O, Isac, ziua de astăzi este pentru tine ziua prăbușirii !"

Iar califul grăi :

— Atunci e bine !

Pe urmă o rugă pe Tohfa să mai cînte o dată cîntecul acela. Şi, după ce o ascultă încă o dată, iarăși se minună și se înfioră de plăcere. Şi îi spuse lui Isac :

— Pe volniciile strămoșilor mei ! mi-au adus un dar care prețuiește cît împărăția lumii.

Pe urmă, nemaiputînd de bucurie, da nevroind să se arate prea aprins, de față cu tovarășii săi, califul se sculă și îi spuse lui Massrur hadîmbul :

— O, Massrur, ridică-te și du-o pe stăpîna ta Tohfa la iatacul de cinste din harem. Şi ai grijă să nu-i lipsească nimic.

Şi hadîmbul spătar ieși cu Tohfa. Iar califul, cu ochii umezi, se uita după ea cum se depărta cu mersul ei de gazelă, cu podoabele și rochiile ei dungate. Şi îi spuse lui Isac :

— E îmbrăcată minunat. De unde are hainele acestea cum n-am mai văzut altele asemenea în saraiul meu ?

Şi Isac spuse :

— Le are de la robul tău, ca urmare a dărniciilor tale asupra capului meu, o, doamne al meu. Toate sînt un dar pe care l-a căpătat de la tine, prin mijlocirea mea. De

altminteri, pe viaţa ta! toate darurile din lume nu mai sînt nimic pe lîngă frumuseţea ei.

Iar califul, care niciodată nu se dovedea lipsit de filotimie, se întoarse înspre Giafar şi îi zise:

— O, Giafar, să-i numeri pe dată credinciosului nostru Isac cinci mii de dinari din visterie; şi să-i dai zece rînduri de rochii din dulapurile împărăteşti.

Pe urmă, cu faţa înseninată şi cu gîndurile scuturate de toată grija, porni înspre iatacul cel tainic unde Tohfa fusese dusă de spătar. Şi intră la fată, rostind:

— Pacea fie cu tine, o, Vrajă a Inimilor!

Şi se duse lîngă ea, şi o luă în braţe, acolo, în umbra perdelei de taină. Şi o găsi fecioară neprihănită, curată ca un mărgăritar de sub apele mării, cules proaspăt. Şi se bucură de ea.

Şi, din ziua aceea, Tohfa dobîndi un cin tare înalt în inima lui, de nu mai putea califul să-i îndure lipsa nici măcar o clipă. Ba, pînă la urmă, ajunse să pună în mîinile ei cheile de la toate treburile împărăţiei. Întrucît găsise în ea o femeie plină de înţelepciune. Şi Tohfa, ca tain rînduit pentru ea, avea două sute de mii de dinari pe lună, şi cincizeci de fete roabe în slujba ei zi şi noapte. Şi cu darurile şi cu lucrurile de preţ ce le căpăta, ar fi putut să cumpere toate ţările Irakului şi toate pămînturile de la Nil.

Şi dragostea de această copilă se împlîntă atîta de tare în inima califului încît Al-Raşid nu vroi să se încreadă în nimenea pentru straja ei. Iar cînd ieşea de la ea, ţinea el însuşi cheia de la iatacul de taină. Ba chiar, înt-o zi, pe cînd copila cînta dinaintea lui, fu cuprins de o revărsare de patimă atîta de mare încît dete să-i sărute mîna. Ci ea se trase îndărăt dintr-o zvîcnitură şi, în tresărirea aceea repezită, îşi sparse lăuta. Şi începu să plîngă. Şi atunci Al-Raşid, tulburat peste măsură, îi şterse lacrimile

și, cu un glas tremurînd, o întrebă pentru ce plînge, și strigă :

— Deie Allah, o, Tohfa, ca niciodată să nu cadă vreo lacrimă nici măcar dintr-un ochi de-al tău !

Iar Tohfa zise :

— Ce sînt eu, o, doamne al meu, de vrei să-mi săruți mîna ? Au vrei cumva ca Allah și Profetul său — asupra-i fie rugăciunea și pacea ! — să mă pedepsească pentru aceasta și să-mi spulbere fericirea ? Întrucît nimenea de pe lume nu a ajuns la o asemenea cinstire !

Iar Al-Rașid fu mulțumit de răspunsul ei și îi spuse :

— Acuma, cînd știi, o, Tohfa, locul adevărat pe care te-ai ridicat în cugetul meu, nu am să mai încerc faptul care te-a tulburat. Înseninează-ți așadar ochii, și să știi bine că numai tu îmi ești scumpă și că am să mor de dragul tău.

Și Tohfa căzu la picioarele lui și îi cuprinse genunchii cu mîinile. Iar califul o ridică și o luă în brațe, și îi zise :

— Numai tu ești regina mea. Și ești mai presus chiar decît fiica moșului meu, Sett Zobeida.

Or, într-o zi, Al-Rașid plecase la vînătoare, iar Tohfa se afla singură în iatacurile ei, stînd sub un sfeșnic de aur ce-o lumina cu lumînările lui îmbălsămate. Și citea dintr-o carte. Și deodată un măr înmiresmat căzu pe genunchii ei. Și ridică fruntea și văzu, afară, cine aruncase mărul. Și era Sett Zobeida. Și Tohfa, cît putu de iute, se ridică și, după salamalecurile cuviincioase spuse :

— O, stăpînă a mea, iertăciune ! Pe Allah ! de-aș fi fost slobodă pe dorurile mele, aș fi venit în fiecare zi ca să te rog să primești slujbele mele de roabă ! Să nu ne lipsească niciodată Allah de pașii tăi !

Iar Sett Zobeida intră la cadînă și șezu jos lîngă ea. Iar chipu-i era mîhnit și îngîndurat. Și grăi :

— O, Tohfa, știu că ai o inimă mare, așa că vorbele tale nu mă minunează. Întrucît la tine mărinimia este

un har firesc. Or eu, pe viața emirului drept-credincioșilor ! nu prea am năravul să ies din iatacurile mele și să mă duc în musafirlîc pe la soțiile și pe la cadînele califului, vărul și soțul meu. Ci astăzi am venit spre a-ți zugrăvi starea stînjenitoare în care m-a lăsat de cînd ai intrat tu în sarai. Află, așadar, că sînt dată cu totul uitării, și sînt coborîtă la treapta de cadînă de rînd. Întrucît emirul drept-credincioșilor nici nu mai dă pe la mine și nici nu mai întreabă nimic despre mine.

Și începu să plîngă. Iar Tohfa plînse laolaltă cu ea de să-și dea sufletul. Și Zobeida îi spuse :

— Așa că am venit să-ți cer un năzar, și anume să faci în așa fel încît Al-Rașid să-mi hărăzească și mie o noapte pe lună, numai atît, ca să nu fiu coborîtă chiar pe treptele roabelor.

Iar Tohfa sărută mîna sultanei și îi spuse :

— O, cunună de pe capul meu, o, stăpînă a noastră, doresc din tot sufletul ca emirul drept-credincioșilor să-și petreacă luna întreagă și nu numai o noapte cu tine, încît să ți se însenineze sufletul, iar eu să-mi dobîndesc iertarea, eu care, cu venirea mea, sînt pricina mîhnirii tale. Și deie Allah ca într-o zi să nu mai fiu decît o roabă în mîinile tale de regină și de stăpînă !

Or, estimp, Al-Rașid se întoarse dela vînătoare și se duse drept la iatacul cadînei sale dragi. Iar Sett Zobeida, zărindu-l de departe, dete zor să fugă, după ce Tohfa îi făgăduise sprijinul ei. Iar Al-Rașid intră, și șezu jos zîmbind, și o pofti pe Tohfa să stea pe genunchii lui. Pe urmă mîncară și băură amîndoi, și se dezbrăcară. Și numai atunci Tohfa îi vorbi despre Sett Zobeida, și îl rugă să-i împlinească dorul inimii și să se ducă la ea în noaptea aceea. Iar el zîmbi și zise :

— De vreme ce este atîta de zornic să mă duc la Sett Zobeida, s-ar fi căzut, o, Tohfa, să-mi fi spus pînă a nu fi apucat să ne dezbrăcăm.

Ci ea răspunse :

— Am făcut așa, spre a da dreptate poetului care a spus :

Femeia care cere, să nu șadă
Ascunsă sub iașmac și sub izar !
Mai bine e să fie goală toată,
Spre-a dobîndi mai repede-un nazar

Iar Al-Rașid, cînd auzi răspunsul, fu mulțumit și o strînse pe Tohfa la piept. După care o lăsă, spre a face așa cum îi ceruse ea în privința mîndrei Sett Zobeida. Și închise cu cheia ușa de la iatacul copilandrei, și plecă. Și-atîta cu el.

Ci în ce o privește pe Tohfa, ceea ce i se întîmplă din clipita aceea este atîta de ciudat și de uluitor încît se cade a fi povestit cu domolul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizecea noapte

Urmă :

După ce Tohfa rămase singură în iatacul ei, își luă iarăși cartea și își urmă citirea mai departe. Pe urmă, simțindu-se oleacă obosită, își luă lăuta și începu să cînte numai pentru ea. Și cînta atîta de frumos încît lucrurile cele neînsuflețite din iatac începură să dănțuiască de plăcere.

Și deodată simți lăuntric că ceva neobișnuit se petrece în odaia ei, luminată atunci de strălucirea luminărilor. Și se întoarse și văzu în mijlocul odăii un om bătrîn care

dănţuia în tăcere. Ţinea ochii lăsaţi în jos, avea o înfăţişare falnică, iar călcătura ii era domnească. Şi dănţuia un danţ cucernic, cum nici o făptură omenească nu ar putea să dănţuiască vreodată.

Iar Tohfa se simţi îngheţată de spaimă. Căci ferestrele şi uşile erau închise, iar ieşirile erau păzite straşnic de hadîmbi. Şi ea nu îşi aducea aminte să fi văzut cumva vreodată la sarai chipul bătrînului aceluia ciudat. Încît grăbi să-şi rostească lăuntric rugăciunea de izbăvire de cel necurat : „Mă adăpostesc întru Allah preaînaltul împotriva Celui bătut cu pietre !" Şi îşi zise : „Hotărît ! n-am să mă arăt că am băgat de seamă făptura aceasta străină care se află aici. Mai degrabă am să cînt mai departe, şi întîmple-se ce-o vrea Allah !" Şi, fără a se opri din cîntat, avu tăria de a urma să cînte cîntecul început ; ci degetele îi tremurau pe lăută.

Şi, iacătă că, peste un ceas de vreme, şeicul cel jucăreţ se opri din danţ, veni lîngă Tohfa şi sărută pămîntul dinaintea ei, grăind :

— Ai strălucit, o, tu, cea mai slăvită din Răsărit şi din Apus ! Fie ca lumea să nu rămîie vreodată lipsită de icoana ta şi de desăvîrşirile tale ! O, Tohfa, o, Vrajă a Inimilor, au nu mă cunoşti ?

Şi ea strigă :

— Nu, pe Allah ! nu te cunosc ! Da socot că trebuie să fii vreun ginn de pe tărîmurile Ginnistanului — alungat fie Cel-viclean !

Iar el răspunse, zîmbind a rîde :

— Adevăr grăieşti, o, Tohfa ! Sînt căpetenia tuturor neamurilor din Ginnistan, sînt Eblis !

Iar Tohfa strigă :

— Numele lui Allah fie cu mine şi împrejurul meu ! Mă adăpostesc întru Allah !

Ci ea răspunse :

— Am făcut așa, spre a da dreptate poetului care a spus :

Femeia care cere, să nu șadă
Ascunsă sub iașmac și sub izar !
Mai bine e să fie goală toată,
Spre-a dobîndi mai repede-un nazar

Iar Al-Rașid, cînd auzi răspunsul, fu mulțumit și o strînse pe Tohfa la piept. După care o lăsă, spre a face așa cum îi ceruse ea în privința mîndrei Sett Zobeida. Și închise cu cheia ușa de la iatacul copilandrei, și plecă. Și-atîta cu el.

Ci în ce o privește pe Tohfa, ceea ce i se întîmplă din clipita aceea este atîta de ciudat și de uluitor încît se cade a fi povestit cu domolul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizecea noapte

Urmă :

După ce Tohfa rămase singură în iatacul ei, își luă iarăși cartea și își urmă citirea mai departe. Pe urmă, simțindu-se oleacă obosită, își luă lăuta și începu să cînte numai pentru ea. Și cînta atîta de frumos încît lucrurile cele neînsuflețite din iatac începură să dănțuiască de plăcere.

Și deodată simți lăuntric că ceva neobișnuit se petrece în odaia ei, luminată atunci de strălucirea luminărilor. Și se întoarse și văzu în mijlocul odăii un om bătrîn care

dănţuia în tăcere. Ţinea ochii lăsaţi în jos, avea o înfăţişare falnică, iar călcătura îi era domnească. Şi dănţuia un danţ cucernic, cum nici o făptură omenească nu ar putea să dănţuiască vreodată.

Iar Tohfa se simţi îngheţată de spaimă. Căci ferestrele şi uşile erau închise, iar ieşirile erau păzite straşnic de hadîmbi. Şi ea nu îşi aducea aminte să fi văzut cumva vreodată la sarai chipul bătrînului aceluia ciudat. Încît grăbi să-şi rostească lăuntric rugăciunea de izbăvire de cel necurat : „Mă adăpostesc întru Allah preaînaltul împotriva Celui bătut cu pietre !" Şi îşi zise : „Hotărît ! n-am să mă arăt că am băgat de seamă făptura aceasta străină care se află aici. Mai degrabă am să cînt mai departe, şi întîmple-se ce-o vrea Allah !" Şi, fără a se opri din cîntat, avu tăria de a urma să cînte cîntecul început ; ci degetele îi tremurau pe lăută.

Şi, iacătă că, peste un ceas de vreme, şeicul cel jucăreţ se opri din danţ, veni lîngă Tohfa şi sărută pămîntul dinaintea ei, grăind :

— Ai strălucit, o, tu, cea mai slăvită din Răsărit şi din Apus ! Fie ca lumea să nu rămîie vreodată lipsită de icoana ta şi de desăvîrşirile tale ! O, Tohfa, o, Vrajă a Inimilor, au nu mă cunoşti ?

Şi ea strigă :

— Nu, pe Allah ! nu te cunosc ! Da socot că trebuie să fii vreun ginn de pe tărîmurile Ginnistanului — alungat fie Cel-viclean !

Iar el răspunse, zîmbind a rîde :

— Adevăr grăieşti, o, Tohfa ! Sînt căpetenia tuturor neamurilor din Ginnistan, sînt Eblis !

Iar Tohfa strigă :

— Numele lui Allah fie cu mine şi împrejurul meu ! Mă adăpostesc întru Allah !

Ci Eblis îi luă mîna, i-o sărută și și-o duse la buze și la frunte, și grăi :

— Să nu-ți fie frică de nimic, o, Tohfa, întrucît de mult te afli sub ocrotirea mea și ești mult iubita tinerei regine a ginnilor, care ca frumusețe printre fiicele ginnilor, este, ceea ce ești tu printre fiicele lui Adam. Află, dar, că de tare multă vreme vin cu ea în ospeție la tine, în fiecare noapte, fără ca tu să ne vezi, și te privim fără ca tu să știi. Întrucît preafrumoasa noastră regină Kamariya este îndrăgostită de tine pînă la pierderea minților și nu se jură decît pe numele și pe ochii tăi. Iar atunci cînd vine aici și te privește, în vreme ce dormi, se topește de dor și moare după frumusețea ta. Iar curgerea vremii nu mai este pentru ea decît lungoare, afară de vremea nopții, cînd vine la tine și cînd se bucură de vederea ta fără ca tu s-o vezi. Așa că vin la tine ca sol, spre a-ți istorisi chinurile ei și lungoarea în care zace departe de tine, și să-ți spun din partea ei și din partea mea că, dacă binevoiești, te duc în Ginnistan, unde vei fi ridicată la cinul cel mai de sus printre regii ginnilor. Și vei domni peste inimile noastre, precum domnești aici peste inimile fiilor oamenilor. Or, astăzi împrejurările se potrivesc de minune pentru venirea ta. Întrucît sărbătorim nunta fetei mele și tăierea-împrejur a fiului meu. Și petrecerea ar fi luminată de prezența ta, iar ginnii ar fi fericiți de venirea ta, și te-ar primi toți ca regină a lor. Și ai ședea printre noi atîta cît ai dori. Și de nu ți-o plăcea în Ginnistan, și de nu ți-o fi pe voie traiul nostru, care este un trai de zaiafete necurmate, fac jurămînt că, fără de stăruințe ori anevoințe, am să te aduc aici de unde te iau.

Și, auzind spusele acestea ale lui Eblis — afurisit să fie el ! — înfricoșata de Tohfa nu cuteză a nu-i primi poftirea, de teama vreunor încurcături drăcești. Și răspunse că „da“, cu un semn din cap. Și numaidecît Eblis luă într-o mînă lăuta pe care i-o încredință Tohfa, iar pe Tohfa

o luă de cealaltă mînă, rostind : „Bismillah !" Și, ducînd-o astfel, deschise ușile, fără a se sluji de vreo cheie, și merse cu ea pînă ce ajunseră la intrarea de la umblători.

Or, umblătorile, iar adesea fîntînile și havuzurile, sînt locurile de care se slujesc ginnii de sub pămînt și efriții spre a veni la fața pămîntului. Și, din pricina aceasta, nici un om nu intră la umblători fără a rosti rugăciunea de alungare a duhurilor rele și fără a se adăposti cu gîndul întru Allah. Și, întocmai precum ies prin umblători, ginii se și întorc la ei acasă tot pe acolo. Și nu se știe vreo abatere de la pravila aceasta și nici un fel de coteală de la acest obicei.

Încît atunci cînd speriata de Tohfa se văzu dinaintea umblătorilor cu șeicul Eblis, își pierdu firea. Ci Eblis începu să spună șotii spre a-i schimba gîndurile, și coborî cu ea în sînul pămîntului. Și, după ce trecură fără de necazuri pîrleazul acela anevoios, ajunseră la o trecere de sub pămînt, săpată ca o boltă. Și, după ce trecură prin bolta aceea, ajunseră deodată afară, sub cer. Și, la ieșirea de sub pămînt, un cal înșeuat îi aștepta, fără de vreun paznic ori de vreun grăjdar. Iar șeicul Eblis îi spuse preafrumoasei Tohfa :

— Bismillah, o, stăpînă a mea !

Și, ținînd scările șeii, o ajută să se suie pe cal, în șaua cea largă. Și Tohfa se așeză pe cît putu mai bine, iar calul numaidecît se undui ca un val sub ea, și pe dată întinse niște aripi uriețești în noapte. Și se înălță în văzduhuri, în vreme ce șeicul Eblis zbura, cu putințele lui, alături de ea. Și, din toate astea, Tohfa se înfricoșă atîta încît leșină, prăbușită în șa.

Iar cînd, mulțumită vîntului reavăn, Tohfa își veni în simțiri din leșinul ei, se văzu într-o pajiște largă, atîta de plină de flori și de prospețime încît ai fi zis că vezi o rochie ușoară zugrăvită în culori vrăjite. Iar în mijlocul acelei pajiști strălucea un palat, cu turnuri înalte în

văzduh, și mărginit de o sută și optzeci de porți de aramă roșie. Iar în pragul porții celei mari se aflau căpeteniile ginnilor, îmbrăcați în haine strălucite.

Iar cînd căpeteniile acelea îl văzură pe șeicul Eblis, strigară :

— Iacătă că vine Sett Tohfa !

Și, de îndată ce calul poposi dinaintea porții, se înghesuiră cu toții împrejurul ei, o ajutară să descalece și o poftiră în palat, sărutîndu-i mîinile. Și, înlăuntrul palatului, Tohfa văzu o sală mare, alcătuită din patru săli ce se legau între ele, cu pereții de aur și cu pilaștrii de argint, o sală ce-ar face să crească păr pe limba care s-ar încerca s-o zugrăvească. Iar în fund de tot se vedea un jelț împărătesc de aur roșu împodobit cu mărgăritare de mare. Și fu poftită să șadă, cu mare fală, pe jelțul acela. Iar căpeteniile ginnilor veniră și se rînduiră pe treptele jelțului împărătesc, împrejurul ei și la picioarele ei. Iar în ceea ce privește înfățișarea lor, erau asemenea cu fiii de Adam, afară de doi dintre ei, care aveau niște chipuri înfricoșătoare. Întrucît aceia doi nu aveau, fiecare, decît numai cîte un ochi în mijlocul feței, croit în lung, și niște dinți ieșiți înainte precum colții porcilor mistreți.

Iar cînd fiecare își luă locul cuvenit cinului său, și cînd toată lumea se potoli, se ivi o regină tînără, gingașă și frumoasă, cu un obraz atîta de strălucitor încît lumina sala împrejurul ei. Și alte trei copile ca zînele veneau după ea, legănîndu-se care mai de care. Și, cînd ajunseră dinaintea scaunului împărătesc al preafrumoasei Tohfa, i se închinară cu un salamalec gingaș. Iar regina cea tînără, care mergea în frunte, păși pe treptele jelțului, în vreme ce Tohfa cobora. Iar cînd ajunse piept în piept cu Tohfa, regina o sărută îndelung pe obraji și pe buze.

Or, regina aceea era chiar regina ginnilor, domnița Kamariya, cea îndrăgostită de Tohfa. Iar celelalte trei erau

surorile sale ; iar pe una o chema Gamra, pe cea de a doua Şarara, şi pe cea de a treia Wakhima.

Iar Kamariya era atîta de fericită de-a o vedea pe Tohfa încît nu se putu opri să se scoale iarăşi de pe jeltul ei spre a veni s-o mai sărute o dată, şi s-o strîngă la piept, mîngîind-o pe obraji.

Şi, văzînd acestea, şeicul Eblis începu să rîdă şi strigă :

— O, ce îmbrăţişare frumoasă ! Fiţi drăguţe şi luaţi-mă între voi !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi una noapte

Urmă :

Şi un rîs mare cutremură ceata ginnilor. Şi Tohfa rîse şi ea. Iar preafrumoasa Kamariya îi zise :

— O, sora mea, te-am îndrăgit, iar inimile sînt atîta de adînci încît nu-şi pot avea ca mărturie decît sufletele. Iar sufletul meu mărturiseşte că te-a îndrăgit încă de dinainte de-a te fi văzut.

Şi Tohfa, nevroind să pară cumva prost crescută, răspunse :

— Pe Allah ! şi tu îmi eşti dragă, ya Setti Kamariya. Şi am ajuns roaba ta, de cum te-am văzut.

Şi Kamariya îi mulţumi, şi o sărută iar, şi i le înfăţişă pe cele trei surori ale sale, grăind :

— Sînt măritate cu căpeteniile noastre.

Iar Tohfa se temeni cum se cuvine dinaintea fiecăreia. Iar ele veniră, la rîndul lor, şi se temeniră dinaintea ei.

După care, robii ginnilor intrară în sală aducînd tablaua cu bucate, și așternură masă. Iar regina Kamariya o pofti pe Tohfa să vină să stea cu ea și cu surorile ei, împrejurul tablalei, în mijlocul căreia erau încrustate stihurile acestea :

Făcută sînt să port tot felul de bucate ;
Cu bucurie vă aduc de toate ;
Așa încît mîncați pe săturate.
Fac semne înspre mine frumoase mîini curate :
Să-și spună fiecare ce poftă îi abate,
Iar eu numaidecît mă voi supune
Cu bunătățile cele mai bune.
Căci fala mea cea mare
Este că sînt în stare
S-aduc cu bucurie și să dărui
Tot ce-i mai bun, pe placul fiecărui.

După ce citiră stihurile acestea, începură să mănînce. Da Tohfa nu mînca prea cu poftă, întrucît era stînjenită de înfățișarea celor două căpetenii de ginni, cei cu chipurile hidoase. Și nu se putu opri să nu-i spună domniței Kamariya :

— Pe viața ta, o, sora mea, ochii mei nu mai pot să îndure vederea aceluia de colo, și a celuilalt de lîngă el ! Pentru ce sînt atîta de fioroși, și cine sînt ei ?

Iar Kamariya începu să rîdă și spuse :

— O, stăpîna mea, acela este căpetenia Al-Șisban, iar celălalt este marele Maimun, spătarul. Dacă îi vezi atîta de urîți, este pentru că nu au vroit, din pricina făloșeniei lor, să facă la fel ca toți ginnii și să-și schimbe înfățișarea lor adevărată cu aceea a făpturilor omenești. Întrucît să știi că toate căpeteniile pe care le vezi sînt, în starea lor obișnuită, asemenea cu cei doi, atît la trupuri cît și la obraze ; ci astăzi, ca să nu te înspăimînte, au îmbrăcat o

înfățișare de fii de-ai lui Adam, în așa fel încît tu să poți să te deprinzi cu ei și să te simți bine.

Iar Tohfa răspunse :

— O, stăpîna mea, chiar că nu pot să mă uit la ei. Mai cu seamă Maimun acela, tare-i înfricoșător ! Într-adevăr, mi-e frică de el ! Da, tare mi-e frică de fîrtații aceia doi !

Iar Kamariya nu se putu stăpîni să nu pufnească de rîs. Iar Al-Șisban, unul dintre cele două căpetenii cu chipuri înfricoșătoare, o văzu cum rîdea și îi zise :

— Pentru ce rîzi, o, Kamariya ?

Iar ea îi vorbi într-un grai pe care nici o ureche de-a vreunui fiu de Adam nu ar fi putut-o pricepe, și îi lămuri cele ce spusese Tohfa despre el și despre Maimun. Iar blestematul de Al-Șisban, în loc să se supere, începu să rîdă cu un rîs atîta de năpraznic încît ai fi crezut dintru-ntîi că vreo furtună cumplită ar fi buit în sală.

Și masa se încheie în felul acesta, în mijlocul hohotelor de rîs ale tuturor căpeteniilor ginnilor. Și, după ce toată lumea se spălă pe mîini, se aduseră pocalele cu vin Iar șeicul Eblis veni lîngă Tohfa și îi spuse :

— O, stăpîna mea, tu înseninezi sala aceasta și o luminezi și o împodobești cu făptura ta. Da ce înfiorare am trăi noi, regine și regi, dacă ai binevoi să ne dai prilejul a asculta cîte ceva din lăută-ți, însoțind-o cu glasul tău. Întrucît iacătă că noaptea și-a și deschis aripile-i a plecare, și nu are a și le mai desfășura prea mult. Așa că, pînă ce nu are să ne părăsească, fă-ne hatîrul, o, Vrajă a Inimilor !

Și Tohfa răspunse :

— A auzi înseamnă a mă supune !

Și își luă alăuta și cîntă minunat, de li se părea celor care o ascultau că saraiul tot dănțuia odată cu ei, precum o corabie în ancorele sale, ca urmare a vrăjii cîntării. Și gunguri stihurile acestea :

Să fie pacea cu voi toți, cei care
Jurat-u-mi-ați credință fiecare.

Au nu mi-ați spus că o să mă găsiți,
Voi, cei ce m-ați găsit, ai mei iubiți ?
Certa-v-aș cu glas dulce și ușor,
Ca reveneala vîntului din zori,
Ca șopotul cel proaspăt de izvor !
Că pleoapele-mi, plîngînd de-atîta dor,
Mi le-au topit al lacrimilor spor,
Iar curăția sufletului meu
E leac pentru cei ce-au rîvnit mereu
Să se adape din fîntîna lui.
O, dragostea mea cum să v-o mai spui ?

Și căpeteniile ginnilor, auzind stihurile acestea și cîntecul tot, rămaseră cuprinși de vraja desfătării. Iar hîdul de Maimun, păcătosul acela, fu atît de răpit încît începu să dănțuiască și el, ca un smintit. Iar șeicul Eblis îi zise minunatei Tohfa :

— Mă rog ție, ia-o pe altă glasnă, întrucît plăcerea, pătrunzîndu-mi în inimă, mi-a tăiat și sîngele și răsuflarea !

Iar regina Kamariya se ridică și veni s-o sărute între ochii amîndoi, spunîndu-i :

— O, răcoare a sufletului meu ! O, inimă a inimii mele !

Și o rugă fierbinte să mai cînte. Iar Tohfa răspunse :

— A auzi înseamnă a mă supune !

Și cîntă, însoțindu-se de lăută :

Adesea cînd aleanu-n suflet crește,
Te-alini numai cu-o brumă de nădejde.
S-ar face moale piatra, ca o ceară,
De-ai ști ce e răbdarea, bunăoară.
Tot ce-i departe s-ar apropia,
De-ai ști să te împaci cu sinea ta.

Și toate acestea fură cîntate cu un glas atîta de frumos, încît căpeteniile ginnilor începură să dănțuiască de-a valma. Iar Eblis veni la Tohfa și îi sărută mîna, și îi spuse :

— O, minunato, oare ar fi să trec măsura mărinimiei tale dacă ți-aș mai cere un cîntec ?

Și Tohfa răspunse :

— Dar pentru ce Sett Kamariya nu-mi cere să cînt ? Iar tînăra regină sări numaidecît și, sărutînd amîndouă mîinile vrăjitoriței Tohfa, îi spuse :

— Pe viața mea și a ta mai cîntă o dată !

Și Tohfa zise :

— Pe Allah ! glasul meu a ostenit să cînte ; ci, dacă binevoiești, am să vă spun tuturora, fără a le cînta, ci numai rostindu-le, după rostul lor, cîntecele vîntului de seară, ale florilor și ale păsărilor. Și, ca început, am să vă spun mai întîi *Cîntecul vîntului de seară :*

Sînt pristavul celor care
Ce au dragi. Și port cu mine
Toate visele iubirii,
De chemări și de suspine.

Cu credință le duc taina
Și le-o spun în fapt de noapte,
În cuvinte pătimașe
Și-n potop de blînde șoapte.

Gingaș sînt cu cei ce umblă
Pe cărarea ta, iubire !
Pentru ei, suflarea-mi poartă
Doar alint și ispitire.

Ci mai potrivesc măsura
După cum e-ndrăgostitul :
Celui bun și cumsecade-i
Smulg din inimă cuțitul ;

Pe cînd celui ce se-arată
Fără suflet și credință,

Răsuflarea mea-i aduce
Numai jar și suferință.

Cînd sub lina-mi mîngîiere
Frunza se înfiorează,
Cel îndrăgostit tresare
Și de-un dor adînc oftează.

Iar cînd glasul meu l-ajunge,
Ca-ntr-un vis fără pereche,
Înspre dragostea-i se-nclină
Și-i șoptește la ureche.

Cînd prefir cu gingășie
Dulcea chinului cămașă,
Sînt ca sunetul lăutei
În cîntarea pătimașă.

Dacă hoinăresc prin lume,
Nu vreo toană mă cuprinde,
Ci ca să mă aflu-n preajma
Crugurilor celor sfinte.

Zice-se c-aduc foloase,
Pe cînd eu sînt numai mreajă ;
Cînd suflarea primăverii
Pomii-i scutură cu vrajă,

Eu mă-ntorc din Miazănoapte
Ca s-aprind lumina-n muguri,
Să fac nopțile potrivă
Cu-ale zilelor dulci cruguri.

Cînd căldura verii-ncepe,
Iau din Răsărit lumină,

Ca să pun în pomii lumii
Frumusețea lor deplină.

Dinspre Miazăzi mă-ntoarce
Pleoapa soarelui de toamnă,
Lîngă poamele bogate,
Ca să le arăt ce-nseamnă

Setea de desăvîrșire,
Și ca să le-nvăț s-aștepte
Ceasul sfînt al împlinirii
Și-al rodirii înțelepte.

Iarna,-ntr-un sfîrșit, mi-au drumul
Din către Apus, deodată.
Și prietenii-mi, copacii,
Îi despovărez de roadă,

Le usuc din creștet frunza,
Pentru ca în nopți de gheață
Mult frumoasele lor ramuri
Să-și păstreze sfînta viață.

Eu fac să se-ngîne șoapta
Dintre-o floare și-altă floare,
Eu călăuzesc alene
Lanurile-n legănare.

Eu prind rîurile-n lanțuri
De argint, și palmierii
Eu îi fac să se-ncovoaie
Grei de rod în faptul verii.

Eu dezvăluiesc iubitei
Taina inimii ce arde

Pentru ea; și-miresmata-mi
Răsuflare, de departe,

Dă de veste dintr-odată
Celui hăituit de jale
Că e-aproape și-l așteaptă
Cortul cald al dragei sale.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și doua noapte

Urmă:

— Și-acuma, dacă vreți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, grăi Tohfa iarăși, am să vă spun *Cîntecul trandafirului*. Iacătă-l:

Eu sînt oaspătul ce-alungă
Iarna, și aduce vara;
Ci mă trec cum trece-n noapte
Umbra unui duh, ușoara.

Bucurați-vă de vremea
Scurtă a-nfloririi mele,
Și să nu uitați că timpu-i
Spadă cu tăișuri grele.

Port culoarea ce-nflorește
Al iubitelor atlaz,
Iar iubiții-și pun ca mine
Haină scumpă de atlaz.

Dulce-nmiresmez pe-acela
Care-asupra mea se pleacă ;
Iar copila mă primește
Tremurînd, din mîna dragă.

Sînt binevenit oriunde,
Dar cel ce nădăjduiește
Să mă aibă vreme lungă
Lepede-și orice nădejde.

Eu sînt cel pe care, iată,
L-a-ndrăgit privighetoarea.
Ci, cu toată-această slavă,
Mult necaz mi-ndură floarea.

Orișiunde, tînăr încă,
Dau în mugur, mă-mpresoară
Spinii strînși în juru-mi roată,
Și-n lăuntru și-n afară.

Cu potop de lăncii crunte
Pieptul tînăr mi-l sfîșie,
Iar sub sîngele ce curge
Pururea-s o rană vie.

Ci, cu toate cîte sufăr,
Eu sînt cea mai strălucită
Dintre florile ce-și scutur
Trecătoarea lor ursită.

Mi s-a pus cîndva un nume
Mîndru : „Fala Dimineții".
Straiul prospețimii mele
Mi-e podoabă frumuseții.

Vine însă fără milă
Mîna omului, ne strînge
Şi ne fierbe în cazane
Să ne stoarcă viul sînge.

Atunci trupu-mi se topeşte,
Inima-mi pe flăcări arde,
Lacrimile-mi curg, şi nimeni
Nu mă mîntuie de moarte.

Focu-mi mistuie făptura,
Lacrimile-mi fierb cu larmă,
Inima-mi se face aburi,
Toată fiinţa mea se sfarmă.

Curge gîlgîind sudoarea,
Semn vădit al grelei trude.
Sufletu-mi e leac de suflet
Celor arşi de patimi crude.

Iar acei pe care dorul
Îi usucă, se alină
Cu mireasma mea-nflorită
Cîndva fragedă-n grădină.

Astfel, după ce se trece
Frumuseţea-mi din afară,
Proaspăt sufletu-mi rămîne,
Oamenii să-l soarbă iară.

Înţeleptul care ştie
Cum să tragă-nvăţăminte
Din podoaba trecătoare
Ce-am avut-o mai nainte,

N-are să jelească vremea
Cînd, cu florile-mi bighete,
Straturilor din grădină
Le-mpleteau cununi în plete ;

Ci mereu îndrăgostiții,
Cu iubirea lor, nebuna,
Ar vroi ca vremea ceea
Să dureze totdeauna.

Iar acuma, o stăpînii mei și stăpînele mele, dacă binevoiți, am să vă spun *Cîntecul Iasminului.* Iacătă-l :

O, voi, cei ce priviți, lăsați suspinul !
Sus în azur, pe cerurile sfinte,
Ard stelele-mi sclipind. Eu sînt iasminul,
Mai alb decît argintu-n zăcăminte.

Cînd mă ivesc pe lume, ies de-a dreptul
Din sufletul dumnezeirii-nalte,
Și fericit mă odihnesc la pieptul
Femeilor cu inimile calde.

Dintre podoabe sînt cea mai de seamă,
Cu care se-ncunună orice frunte.
Beți vinul meu, și nu vă fie teamă
De cei ce știu atîta : să se-ncrùnte.

Culoarea mea-i e camforului sora,
Mireasma-mi e-al miresmelor izvor.
Ea va rămîne-n preajma tuturora
Și-atunci cînd plec cu pas nepăsător.

Iar numele-mi ias-min, închide-n sine
O taină-al cărei înțeles desfată

7.

Pe cei ce îndrăgesc cum se cuvine
A minții desfătare luminată:

Din două vorbe-i zămislit, ce-nseamnă
Eres și jale. Tîlcu-i pe-nțeles:
În graiu-i mut ne-arată și ne-ndeamnă
Să știm că jalea este un eres.

De-aceea vin cu fericirea-n horă
Să povestesc norocuri cu temei.
Iasminul sînt. Culoarea mea e soră
Cu camforul, o, dragi stăpînii mei!

Și acuma, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Micșunelei*. Iacătă-l:

Port mantie de frunză verde
Și bluză-albastră viorie.
Plăpîndă sînt, o-nchipuire
De visuri și de gingășie.

Să-l cheme Fală-a Dimineții
Pe trandafir, în mîndra-i haină —
Eu, cu făptura mea sfioasă,
Nu sînt decît a zilei taină.

El, mult slăvitu-mi frate,-i vrednic
De toată strălucirea vieții,
Preafericit în rostu-i falnic,
Și sfînt martir al frumuseții.

Eu, veștejită din pruncie,
Într-al mîhnirii trist linţoliu,
Sub bolta-naltă-a primăverii
Mă nasc înfășurată-n doliu.

Ce scurte-s clipele-mi voioase
Cînd pot să rîd și să mă bucur !
Și, vai, ce lungi sînt cele-n care
Îmi scutur ofilitul ciucur !

Că, iată, de cum dau în floare,
Mă smulg întreg, din rădăcină,
Fără să-mi dea răgaz și mie
S-ajung la vremea mea deplină.

Și, fiind fără apărare,
Destui vin viața să-mi sugrume ;
Sfiala-mi nu-i înduioșează,
Nici gingășia mea pe lume.

O desfătare-s pentru-aceia
Ce-n preajmă-mi știu să se abată,
Și mă-ndrăgesc cu-nflăcărare
Cei care mă zăresc vreodată.

Ci pînă la sfîrșitul zilei,
Adeseori chiar mai degrabă,
Vai, nu mai dau un ban pe mine,
Stau prizărită pe tarabă.

Și-atunci mă vînd mai pe nimica,
Ei, care mă slăveau nainte ;
Și-mi tot găsesc cusururi grele
Cei ce mă lăudau fierbinte.

Vrăjmașa soartă-mi veștejește
Pe noapte florile firave,
Și dimineața le găsește
Pălite, triste și bolnave.

S-a mai văzut vreodată-n lume oare
Ceva la fel cu triștea mea năucă:
În apă-a fi, și a nu fi în stare
Să-ți stîmperi setea care te usucă?

Pe zi, sub geana soarelui aprinsă,
Îmi desfășor cununa aurie;
Ci cînd adorm sub haina nopții-ntinsă
Pămînt și ape-n liniștea`tîrzie,

Din nou mă cheamă mult iubita undă,
Și, legănată, floarea mi se-nchină,
Și-n sînul apei line se afundă,
În cuibu-i de verdeață din rovină;

La gîndurile mele-nfrigurate
Mă-ntorc atunci, iar ochiul meu se-ncîntă,
Sub apa nopții și-n singurătate,
De fericirea-i limpede și sfîntă.

Iar oamenii cei ușurei la minte
Habar n-au ei unde mă aflu-anume,
Și nu știu cum în taină mă cuprinde
Această fericire fără nume;

Și nici un cîrcotaș nu se arată
Cu limba-i ascuțită să mă certe,
Iar pe iubita mea înlăcrimată
S-o tulbure cînd vrea să mă dezmierde.

Și orișiunde dorurile-mi multe
M-ar duce să colind în rătăcire,
Iubita-mi pururi stă să mă asculte
Și să-mi șoptească blînda ei iubire.

De-o rog să-mi stingă focul ce mă arde,
Ea mă adapă cu licoarea-i dulce ;
De-i cer un adăpost, duioasă foarte
La sînu-i drag mă strînge să mă culce.

Și gîndurile-mi toate și făptura
Sînt împletite cu ființa-i dragă.
Ca să trăiesc, ea-mi dăruie căldura,
Ea înflorește viața mea întreagă.

Atîta de sfios sînt eu din fire,
Și-atîta sînt de rușinos, încît
Mă înspăimîntă orișice privire,
Și mă ascund în apă pîn' la gît.

Și floarea-mi doar, din tot prisosul ființii,
Mi-o las afară-n straiul ei curat,
Mai mult să fiu ghicit cu ochiul minții,
Decît să fiu văzut cu-adevărat.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și treia noapte

Urmă :

— Și acuma, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun, dacă binevoiți, *Cîntecul Busuiocului* :

Surori iubite, iată scumpa vreme
Cînd fericite-mpodobiți de zor.

Grădina-n care florile pun steme
Şi mă adăpostesc în taina lor.
Aştept porunca voastră, şi vă rog:
Primiţi-mă în sfîntul vostru joc!

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cîntecul lor; cu tainelor fierbinţi
Ce se şoptesc pe sub polog de lună,
Le sînt chelar de visuri şi dorinţi.
Iar gingaşele-mi frunze subţirele
Dovadă sînt a harurilor mele.

Primiţi-mă, surorilor iubite,
Ca pe-un tovarăş la banchetul sfînt,
Cum fără de lăutele vrăjite
Nu are haz nici danţul pe pămînt,
La fel fără de mine nu-şi dă ghes
La bucurie-un om cu duh ales:

Credeţi-mă, iubite surioare,
În pieptul meu comori vrăjite-ascund:
Miresme scumpe şi ameţitoare,
Care-n adîncul inimii pătrund.
Făgăduitu-s celor ce-au să vină
În luminoasa lui Allah grădină.

O, dragi surori, v-am spus: făptura-mi toată
E-al tainelor de inimă chelar.
Ci poate-o zvoană v-a ajuns vreodată
Cum că în neamul meu solomonar
Ar fi şi-o limbă ce să mă desmintă,
Flecară fără seamăn: biata mintă.
Ci eu vă rog să nu-i păstraţi vreo pismă,

Şi mai degrabă s-o priviţi cu drag :
Neprihănita, blînda noastră isnă
Numai mireasma ei şi-o dă-n vileag !
Ea, biata, niciodată nu destaină
Decît duioasa inimii ei taină.

Cel ce se dă pe faţă doar pe sine
Nu poate fi vreodată-asemuit
Cu cel ce spune tainele străine
Pe care altul i le-a-mpărtăşit,
Nu i se cade ruşinosul nume
Nu e pădure fără uscături :

Oricum ar fi, şi nu v-o spun cu ciudă —
Nu e pădure fără uscături :
Doar pe departe sînt cu minta rudă,
Şi n-am cu ea prea strînse legături.
De-aceea deci, cu sufletul fierbinte
Vă rog pe toate să luaţi aminte.

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cîntecul lor ; eu tainelor fierbinţi
Ce se şoptesc pe sub polog de lună
Le sînt chelar de visuri şi dorinţi.
Iar gingaşele-mi frunze subţirele
Dovadă sînt a harurilor mele.

Surori iubite, iată scumpa vreme
Cînd fericite-mpodobiţi de zor
Grădina-n care florile pun steme
Şi mă adăpostesc în taina lor.
Aştept porunca voastră şi vă rog :
Primiţi-mă în sfîntul vostru joc !

Iar acum, o, stăpînii mei şi stăpînele mele, dacă binevoiţi, am să vă spun *Cîntecul Levănţicăi*. Iacătă-l :

Ah, fericită sînt că nu fac parte
Din rîndu-acelor flori de prin grădini
Ce cresc trudite ; eu răsar departe
De mîinile murdare, şi de chin,
La adăpost de vorbele deşarte.

Legi slobode mi-au fost din veci menite,
Nu-mi place viaţa prinsă pe araci,
Fug de izvoare şi fug de ispite,
Grădinile-ntre garduri nu-mi sînt dragi
Şi nici pămînturile-amar muncite.

O nesupusă sînt. Fugind de lume,
Pustiurile doar îmi ştiu de rost.
Doar prin singurătăţi fără de nume
Îmi caut eu tihnitul adăpost.
Nu-mi place zarva gloatei de legume.

Şi cum nu-i nimeni să mă îngrijească
Şi nici să mă sădească pe pămînt,
Nu poate nimeni să se necăjească
Şi să mă certe cu nici un cuvînt
Cum că s-ar fi trudit ca să mă crească.

Sînt liberă, trăiesc în libertate.
Şi mîna hîdă a nici unui rob
Şi a nici unui ins din vreo cetate,
Mînate de nesaţul lor neghiob,
Nu mi-au atins podoabele curate.

Ci de-ai să vii pe pajiştea de cituri
În Nejdul din Arabia, cîndva,

Departe de grădinile cu ziduri,
Mă vei găsi : acolo-i țara mea,
Sub strălucirea altor răsărituri.

Acolo, unde-n șoapte care-adie
N-ajunge om cu chipul veștejit,
Pe pajiști largi, trăiesc cu bucurie
În cîntec de albină fericit
Și cu-a gazelelor tovărășie.

Acolo, frate-al sihăstriei mele
E doar pelinul cel cu gust amar.
Mă îndrăgesc cei îndrăgiți de stele.
Alint i-am fost pe vremuri lui Agar,
Pe Ismail l-am vindecat de rele.

Sînt liber, și trăiesc în libertate !
Și sînt ca fetele de neam ales
Pe care nimeni nu le scoate
Pe la mezaturi, ca să deie ghes
Vînzării lor în tîrgul din cetate.

Cu omul trîndav nu pot fi pereche,
Doar cel viteaz îmi știe-ntregul preț !
Pe calu-i vînteș, ca în vremea veche,
Spre țelu-i sfînt gonește îndrăzneț,
Cu floarea mea înfiptă la ureche.

Aș vrea să vii odată pe la mine,
Cu dulcea mea mireasmă să te-mbăt,
În Nejdul cald, sub zările-i senine,
Cînd vîntul dimineții-adie-n văi
Rotind în juru-mi horele lui line.

Odoarea mea înmiresmată-l scaldă
Pe mult însinguratul beduin ;
Iatr florile-mi ca de-un fior tresaltă
Ca să-i desfete pe toţi cei ce vin
Şi fac popas în preajmă-mi laolaltă.

Şi-atunci cînd asprul cămilar începe
Să-mi zugrăvească frumuseţi şi har,
Chervanagii-nfăşuraţi în zeghe
Stau să-l asculte şi, oftînd arar,
Îi fură-o vrajă ce n-o pot pricepe.

Iar acum, dacă binevoiţi, o, stăpînii mei şi stăpînele mele, am să vă spun, într-un sfîrşit, *Cîntecul Bujorului.* Iacătă-l :

De-aş fi şi înlăuntrul meu asemeni
Cum sînt pe dinafară-mpodobit,
Nu i-aş mai pizmui nicicînd pe semeni
Şi nici nu m-aş mai plînge, negreşit.

E lăudat oriunde, bunăoară,
Bogatul meu veşmînt, de obicei,
Şi sînt slăviţi obrajii de fecioară
Cînd sînt la fel de rumeni ca ai mei.

Ci ochiul ce se-apleacă să mă vadă
Nu e cuprins de-un osebit răsfăţ ;
Nu sînt adus vreodată ca podoabă
În glastrele din sala de ospăţ ;
Nu-i nimeni ispitit să preamărească
Podoabele cu care mă-nfăşor,

Și nu mi-e dată lauda firească
Ce se aduce celorlalte flori;

În larga strălucire din grădină
Nu mi se lasă nici un cin ales;
Ba chiar sînt smuls cu tot din rădăcină
Și izgonit afară prea ades.

Se pare că aș. face numai silă
Și cum arăt la chip și cum miros.
Din ce pricină oare mă împilă,
De ce par o podoabă de prisos?

Vai! vai! Pricep! Pe cît mă duce gîndul,
Și-așa precum tot chibzuiesc mereu,
Pricina nu-i că roșu mi-e veșmîntul,
Ci inima, că-i neagră-n pieptul meu.

Dar ce pot eu cînd crîncena mea soartă
Așa mi-a fost menit dintru-nceput?
Rămîne-n veci strădanie deșartă
De-a fi altfel de cum ai fost făcut.

Cusururile de mi se măsoară,
Și inima mea neagră n-are preț,
Au dacă mă priviți pe dinafară,
Nu sînt ca un sarai de frumuseți?

Mă dau înfrînt. Vai, de-aș fi fost asemeni
Pe dinlăuntru ca pe dinafar,
Nu i-aș mai pizmui acum pe semeni
Și nu mi-aș plînge soarta cu amar.

Vai mie, vai! Ce rînduială proastă
Îmi umple viața toată de urît!
Pe cît pricep, întreaga mea năpastă
Îmi vine de la inimă, și-atît!

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și patra noapte

Urmă:

Iar acuma, cînd am sfîrșit cîntecele zefirului și ale florilor, am să vă spun, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, cîteva dintre cîntecele păsărilor. Iacătă mai întîi *Cîntecul Rîndunicii*:

Eu, de-mi fac totdeauna casă
Pe lîngă vreun privaz sub geamuri
Ori sub vreun zid de la terasă,
Și nu prin scorburi ori prin ramuri,
Și de nu fug de om fricoasă
Ca toate celelalte neamuri
De păsăret, e din pricină
Că-n ochii mei nimic nu este
Mai de folos pentru-o străină
(Iar ce vă spun nu e poveste!).
Deci între oameni îmi fac rostul,

Căci nu sînt de un neam cu mine;
Așa zidindu-și adăpostul,
Un biet străin o duce bine.
Eu sînt de-a pururi călătoare
Și pot astfel să iau aminte
Ce viață duce omul care
E dăruit cu-nvăț și minte.
De ți-a fost scris să pleci departe
Pe drumurile pribegiei,
A vrut Allah să-ți facă parte
De sfînta lege-a ospeției.
Cînd îmi găsesc oblăduință
Pe la vreo casă undeva,
Nu-mi iau nicicînd îngăduință
Să le aduc vreo supărare
Celor ce locuiesc în ea, —
Și cuib zidesc, după putință,
Cuviincios, la umbra sa,
Din toate cîte sînt în stare
Să strîng cu trudă și răbdare
Pe lîngă maluri și izvoare.
Și chiar de le sînt spor la casă,
Nu cer să-mi dea din pîinea lor;
Agoniseala mea de masă
N-o iau din bietul lor ogor;
Încît strădaniile-mi grele
Și faptul că nu cer pomană
Mi-aduc iubirea tuturor.
Altminteri poate multe rele,
Nu ocrotire, ci izgoană,
Mi-ar fi ghelirul după zbor.

Cînd rîd și cîntă laolaltă,
Rotesc prin preajma lor voioasă;
Ci zbor spre bolta lumii-naltă
Cînd masa lor și-o ospătează;
Căci doar la sfînta bucurie
Rîvnesc eu să le fiu ortac;
Nu la ospățul care-mbie
Un pîntec lacom la posmag;
Nu la ce au în farfurie,
Ci numai să le fiu pe plac;
La scumpa lor prietenie,
Nu la un bob de miei sărac.
Încît, trăind în cumpătare,
Nelacomă la bunul lor,
Mă bucur de-o iubire mare,
Și mă primește fiecare
În casa lui, ca pe-un odor
Pe care-l strîngi la piept cu dor.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Șoimului*. Iacătă-l:

Așa e, sînt tăcut! Adeseori
Sînt chiar posac de-a binelea, așa e!
Nu sînt privighetoarea ce-și răsfoaie
Într-una tereremu-obositor
Cu limba-i necercată de opor,
Umplînd de larmă codri și zăvoaie,
De-aduce peste capul tuturor
Năpastele înșiruite laie.

Sînt credincios al legilor tăcerii,
Și poate nici n-am altă însușire

Decît cea de-a tăcea, iar a vederii
E poate singura-mi desăvîrşire.
Cînd omul mă aduce în robie,
Stau chibzuit, iar gîndul niciodată
Nu mi-l arăt. Şi n-are să mă vadă
Vreun ochi vreodată-n temniţa-mi pustie
Plîngînd ruina vieţii-mi de-altădată.

Pe drumurile-mi de robie grele,
Cunoaşterea o caut eu, atît !
De-aceea şi stăpînul vieţii mele
M-a îndrăgit atît de mult încît,
De teamă să nu trag asupra-mi ura,
Mi-a pus pe frunte coif, să nu-ntărît
Pizmaşii, căci ne dă învăţătura
Coranul *sfînt : „Nu-ţi arăta figura !“*

Iar limba, ca ispita să n-o poarte,
Îmi ferecă strîns ciocul, cu dichis,
Întocmai precum şi la Sfînta Carte
„Să nu laşi limba slobodă“ e scris.

Pe urmă-mi priponeşte năpristan
Picioarele, în lanţuri zăngănind :
Cum cere şi surata din Coran :
„Pe drumuri să nu umbli ţopăind !“

Robia, pînă-n suflet doare-adînc,
Ci tot tăcut privesc jur împrejur,
Şi niciodată nu am să mă plîng
De caznele pe care le îndur.

Și numai astfel, coapte îndelung,
Sub coiful nopții, gîndurile mele
La cea mai naltă-nvățătură ajung,
Rod al tăcerii și-al răbdării grele.

Atunci ajung sultanii robi ai mei,
Și de pe pumnul lor domnesc mi-au zborul,
Apoi rotirea-naltă mi-o închei
Pe mîna lor punînd semeț piciorul.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Lebedei*. Este scurt și iacătă-l :

Stăpîn fiind pe dorul meu, deplin,
Sînt domn pe ape și pămînt și zare.
De nea mi-e trupul, gîtul mi-e un crin,
Iar pliscul un sipet de chihlimbar e.

Împărăția mea a prins culori
Din străluciri, din vis și-nsingurare.
Știu tainele din ape, știu comori
Ascunse, știu minunile din mare.

Și pe cînd eu călătoresc vîzlind
Pe propriile-mi vele-n depărtare,
Cel trîndav, stînd pe țărmuri, picotind,

Habar nu are de mărgăritare —
Din tot belșugul apei de argint
El știe numai spumele amare.

Și acum, dacă binevoiți, o, stăpînii mei și stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Albinei*. Iacătă-l :

Pe sub crînguri, prin muncele,
Acolo îmi fac eu casă;
Fără-a-i păgubi pe alții,
Îmi agonisesc de masă;
Iarba toată mă cunoaște
Și mă-ntîmpină voioasă.

La vreo floare, la vreo poamă,
Îmi las aripa să zboare,
Fără-a vătăma o poamă,
Fără-a supăra o floare.
Hrana dulce-o scot din ele,
Străvezie ca o boare.

Mă întorc pe urmă-acasă
Cu povara dobîndită,
La chiverniseala-mi scumpă,
La orînda chibzuită,
Și la calda mulțumire
Ce mi-a fost din veci menită.

Zidurile casei mele,
Cu dichisu-mpletiturii,
Sînt urmarea răzvedită-a
Chibzuielii și măsurii.
Fagurii sînt înșuși rodul
Legilor arhitecturii.

Chiar și Euclid vestitul,
De-ar putea cumva să vie,
Ar avea ce să învețe
În lumina aurie,

Cercetînd cu minunare
Nalta lor geometrie.

Ceara mea și mierea dulce
Sînt urmare a științei
Ce s-a-mperecheat cu munca
Și cu sporul sîrguinții.
Ceara-i rodul trudei aspre,
Mierea este fructul minții.

Iar hatîrurile mele
Nu le dărui niciodată
Celor ce rîvnesc la ele,
Ci ca vrednică răsplată
Celor ce-mi îndură acul
Cu amărăciunea-i toată.

Dacă vrei alegorie
Pentru inimă și minte,
Ți-o înfățișez eu însămi,
Și străveche, și cuminte.
Cugetă, așadar, bine,
Căutînd să iei aminte:

Dacă jindui să te bucuri
De hatîrurile mele,
N-ai să poți fără să suferi
Răbdător necazuri grele,
Stăruinți ostenitoare,
Răni amarnice și rele.

Dragostea face ușoare
Toate cîte-s grele-n faptă.
Iată-ntreaga-nvățătură

Dintr-o pildă înțeleaptă.
Pilda de-o pricepi, cutează !
Dacă, nu, mai bine rabdă !

Şi acuma, o, stăpînii mei şi stăpînele mele, am să vă spun, dacă binevoiţi, *Cîntecul Fluturelui*. Iacătă-l :

Eu sînt îndrăgostitul care arde
De-a pururea-ntr-un dor ca un venin
După făclia-mi scumpă. Mă închin
La legea ce mă duce înspre moarte :
Să pier arzînd în patimă și-n chin.

Și-n loc să-mi stingă dragostea nebună,
Cu toate cîte-ndur, iubita mea
Sporește dorul, ca să mă răpună,
Stîrnindu-mi nencetat nădejdea rea
Că voi putea să fiu cu ea-mpreună.

Ci dacă mă apropiu fericit,
Rotindu-mă-mprejuru-i ca un fur,
Mă-njunghie într-un hanger cumplit.
Nu, niciodată un îndrăgostit
N-a îndurat atîtea cîte-ndur.

Atunci făclia dragă îmi răspunde :
„Îndrăgostitule cu-adevărat
Nu-mi arunca osîndă grea pe frunte,
Și iartă-mă de cîte-ai îndurat,
Căci ca și tine ard în doruri crunte.

De-i dat unui îndrăgostit să ardă,
Nu-i greu de înțeles, pe cît se pare.

Ci mintea nu mai știe să se-mpartă
Cînd o iubită-ndură-aceeași soartă, —
Și-aceasta-i lucrul cel mai de mirare.

Că, iată, focul m-a-ndrăgit la fel,
Așa cum eu te-am îndrăgit pe tine ;
Mă prinde-n luminosul lui inel,
Mă mistuie cu multele-i suspine
Și cu dogoarea care arde-n el.

Mă caută cu ochii nesătui,
Să-mi soarbă și suflarea și ființa ;
Ci patima-i nu știu cum s-o descui,
Și nu își poate împlini dorința
Decît topindu-mă-n iubirea lui.

Cu focul ne-au răpit din casa mea
Pe mine și pe dulcea-mi soră, mierea.
Pe urmă, între mine-atunci și ea
Au așternut o depărtare grea,
Și lacrimi fără număr, și tăcerea.

Rămîn supusa-naltului meu crez :
A arde spre-a da altora lumină !
Cu lacrimi drumu-acesta îl urmez,
Cum soarta însăși mi l-a scris haină.
Și-astfel mă mistui, ca să luminez !"

Așa-mi șopti făclia. Și-atunci focul
Se-ntoarse înspre noi și glăsui :
„De ce vă plîngeți oare nenorocul
Că-n flăcările mele veți pieri,
Cînd astfel dorul vostru-și află locul ?

Ferice de acei ce beau, cînd eu
Le sînt paharnic! Mărul fericirii
Îl gustă cel ce piere-n sînul meu.
Murind astfel, înfruntă legea firii,
Spre-a se supune legilor iubirii!"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci şi cincea noapte

Urmă:

Iar acuma, dacă binevoiţi, o, stăpînii mei şi stăpînele mele, am să vă spun *Cîntecul Pupezei*. Iacătă-l:

Cînd, după drum vîslit în toată graba,
Semn de iubire trainică-am adus
Scrisorile reginei de la Saba,
Cea cu ochi lungi şi sinilii, mi-a spus
Întrauritul rege: „Nu degeaba,
O, pupăză, te-ai străduit pe sus,
Căci mi-ai adus o veste care-mi place
Şi care-i face inima să joace!"

Şi Solomon m-a copleşit atunci
Cu toate binefacerile lui,
M-a-ncununat cu-aceste pene lungi
Ce-mi sînt şi-acum pe frunte falnic tui,
M-a învăţat înţelepciune-adîncă
Ce şi acuma-i vie-n mine încă.

De-aceea mă întorc adeseori,
În pace sfîntă şi-n singurătate,

Să-mi torc prin minte iar acel fuior
Al cugetării lui prealuminate,
Cu toată-nvățătura ce mi-a dat
În ceasu-acela pururi neuitat.

Spunea : „Să știi, o, pupăză cuminte,
Că dacă omul ar lua aminte
Și dacă s-ar trudi atît cît poate
Să-și lumineze iscusita minte,
Cu-nțelepciunea ar putea străbate
La tîlcu-ascuns al lucrurilor toate.

Iar cugetul, de-ar fi, și-ar stărui,
Neprihănit spre tot ce-i bun să-ndemne,
Cu limpezime ar putea ceti
Tot adevărul răzvedit în semne.

I-ar fi vădit ascunsul, la izvor !
Către soliile nepipăite,
Ar dobîndi fără de amăgire
Luminile cele mai sus de fire.

De-ar fi curat lăuntrul, drept dobîndă
I-ar fi vădit ascunsul, la izvor !
Și s-ar lăsa văzută tuturor
Cereasca noastră Dăscăliță sfîntă.

Cînd oamenii s-ar lepăda pe veci
De haina strîmtă-a dragostei de sine,
Întreaga viață-ar fi doar zări senine,
Iar mintea n-ar fi cuib de gînduri reci.

Și-atunci simțirea ar putea răzbate
La-naltul punct de echilibru, cînd,

Ca doctor sieși, fiecare gînd
Ar fi a spiritului sănătate.

Atunci doar, cu-al nădejdii vînturar
Vei ști să-ți răcorești în suflet buba,
Myrobolanul de alint să-ți fierbi,
Sebestul îndreptărilor, jujuba
Bunăvoinții, tamarindul rar
Al dreptei călăuze, și-alte ierbi ;

Să te sfarmi în mojarul suferinții,
Și să te cerni prin sita umilinții,
Și să-ți dai singur leacul potrivit
La boala sufletului chinuit,
Cînd, după veghea nopții, dimineața,
Prietena din Cer și-arată fața.

Căci cel care nu știe-un tîlc să tragă
Din scîrțîitul porții în țîțînă,
Din zumzetele muștei, dintr-o-ntreagă
Foire de gîngănii prin țărînă,
Cel ce nu izbutește să-nțeleagă
Șoptitul ploii-n plopii-nalți și drepți,
Mirajul zării, alba promoroacă,
Nu e din rîndul celor înțelepți.

Și, după ce spuse cîntecele acestea ale florilor și ale păsărilor, Tohfa copilandra tăcu. Atunci, din toate părțile, se înălțară strigătele de minunare ale ginnilor cuprinși de înflăcărare. Iar șeicul Eblis veni de-i sărută picioarele ; iar reginele, vrăjite peste fire, cu ochii uzi, veniră s-o sărute. Și toți laolaltă, cu ochii și cu mîinile, se porniră să facă niște schime și niște semne care vroiau să mărturisească limpede : „Ni s-a înnodat limba de minunare, iar vorbele nu mai pot să ne iasă din gură !“

Pe urmă începură să țopăie pe sofale icnind și să-și vînture picioarele în sus, ceea ce vroia să mărturisească limpede, în graiul lor de ginni : „A fost tare frumos ! Ai strălucit ! Sîntem vrăjiți. Îți mulțumim !“ Iar efritul Maimun, ca și soțul său întru urîciune, se sculă și se porni să dănțuiască, cu mîna la spate, ceea ce vroia să mărturisească răzvedit în rostirea lui : „Sînt nebun de minunare !“

Iar Tohfa, tulburată la vederea urmării ce-o avuseseră cîntecele și stihurile sale asupra ginnilor, le spuse :

— Pe Allah ! o, stăpînii mei și stăpînele mele, dacă nu aș fi ostenită, v-aș mai fi spus și alte cîntece și stihuri despre celelalte flori mirositoare, despre ierburi și despre păsări, mai cu seamă cîntecul privighetorii, al prepeliței, al graurului, al canarului, al turturelei, al porumbelului obișnuit și al porumbelului gulerat, al sticletelui, al păunului, al fazanului, al potîrnichiii, al găii, al vulturului, al pajerei, al struțului ; și v-aș fi spus și cîntecele unor făpturi cumu-s : cîinele, cămila, calul, colunul, măgarul, girafa, gazela, furnica, oaia, vulpea, capra, lupul, leul și încă multe altele. Ci, inșallah ! avem să ne mai întîlnim cu alt prilej. Acuma, îl rog pe șeicul Eblis să mă ducă îndărăt în saraiul emirului drept-credincioșilor, stăpînul meu, care trebuie să fie la mare îngrijorare din pricina mea. Și iertați-mă că nu pot să stau la tăierea-împrejur a copilului și la nunta tinerei efrite. Zău că nu pot !

Atunci șeicul Eblis îi zise :

— Într-adevăr, o, Vrajă a Inimilor, inima noastră se mohorăște aflînd că vrei să ne părăsești atîta de curînd. Oare nu s-ar găsi vreo cale să mai stai cu noi oleacă ? Ne-ai făcut să gustăm dulceața, și-acuma ne-o iei îndărăt de la buze ? Allah fie cu tine, o, Tohfa ! mai bucură-ne cu cîteva clipe !

Și Tohfa răspunse :

— Zău că lucrul acesta este mai presus de puterile mele. Și trebuie să mă întorc la emirul drept-credincioși-

lor, întrucît, o, șeicule Eblis, știi bine că fiii pămîntului nu pot să se bucure de fericirea adevărată decît pe pămînt. Iar sufletul meu este trist că se află atîta de departe de semenii lui ! O, voi toți, nu mă țineți aici mai mult, împotriva inimii mele !

Atunci Eblis îi zise :

— Pe capul și pe ochii mei ! Ci vreau mai întîi, o, Tohfa, să-ți spun că îl cunosc pe fostul tău dascăl de cîntec, minunatul Isac Ibn-Ibrahim din Mossul.

Pe urmă zîmbi și zise :

— Și la fel mă cunoaște și el, întrucît, într-o anume seară de iarnă, s-au petrecut între noi niște lucruri pe care nu am să preget a ți le istorisi, inșallah ! într-o bună zi, la rîndu-mi. Întrucît povestea legăturilor mele cu el este o poveste lungă ; iar el pesemne că încă nu a uitat felurile de-a ține lăuta, așa cum l-am învățat eu, nici copilandra de-o seară pe care i-am rostuit-o. Și nu este acuma ceasul potrivit de a-ți povesti toate astea, de vreme ce ești atît de grăbită să te întorci la emirul drept-credincioșilor. Oricum, nu are să se poată spune că ai plecat de la noi fără nimic în mînă. Drept aceea, vreau să-ți arăt un meșteșug de-al lăutelor, de pe urma căruia ai să fii proslăvită de lumea toată și ai să fii și mai iubită de stăpînul tău califul

Iar ea răspunse :

— Fă cum ți se pare mai bine.

Atunci Eblis luă lăuta copilei și cîntă pe ea o manea proaspăt născocită, cu niște întoarceri minunate, cu niște repețiri nemaiauzite și cu niște tereremuri desăvîrșite Iar dulcei Tohfa, auzind cîntarea aceea, i se păru că tot ce învățase ea pînă în ceasul de-atunci fusese numai greșeală, iar ceea ce învăța acuma de la șeicul Eblis — afurisit să fie el !— era chiar obîrșia și temeiul tuturor cîntărilor.

Şi se bucură la gîndul că are să-i poată face să asculte acea manea nouă și pe stăpînul ei, emirul drept-credincioșilor, și pe Isac Al-Nadim. Şi, ca să fie încredințată că nu are să greșească, dori să cînte și ea maneaua auzită, de față cu cel care o născocise. Așa că își luă alăuta din mîinile lui Eblis și, călăuzindu-se după pestreful de început pe care i-l lălăi șeicul, repetă în chip desăvîrșit cîntecul. Şi ginnii toți strigară :

— Este minunat !

Iar Eblis îi spuse :

— Iacătă că acuma, o, Tohfa, ai ajuns la capătul cel mai de sus al măestriei. Așa că vreau să-ţi scriu o dovadă pecetluită de toate căpeteniile ginnilor, prin care să fii cunoscută și adeverită drept cea mai bună cîntăreaţă cu lăuta de pe pămînt. Şi, chiar prin firmanul acela, am să-ţi dau numele de „isprăvniceasa păsărilor". Întrucît stihurile pe care ni le-ai spus și cîntecele cu care ne-ai cinstit te dovedesc fără de pereche, și ţi se cade să fii fruntea păsărilor cîntătoare.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și şasea noapte

Urmă :

Iar șeicul Eblis porunci să fie chemat diacul cel mai de seamă, care luă o piele de cocoș și o pregăti, atunci, pe loc, pentru firmanul cu pricina. Pe urmă așternu pe pielea aceea, cu o scriitură frumoasă, în slove kufice, niște rînduri desăvîrșite, întocmai precum i le spunea șeicul

Eblis. Şi fu însemnat şi hotărît, în izvodul acela, că tînăra Tohfa era de aci înainte isprăvniceasa păsărilor, și că, prin firman anume, era căftănită sultană a lăutăreselor și a tuturor cîntăreţelor. Iar hrisovul fu pecetluit cu pecetea șeicului Eblis, și cu peceţile celorlalte căpetenii ale ginnilor, și cu peceţile reginelor ginnilor. Și, cînd totul fu gata, firmanul fu strîns într-un sipețel de aur și fu înmînat cu mare pohfală minunatei Tohfa, care îl luă şi îl duse la frunte, mulțumind.

Atunci Eblis le făcu un semn celor din jurul său, și numaidecît se și iviră niște ginni hamali, fiecare împovărat cu cîte o ladă. Şi puseră dinaintea strălucitei Tohfa lăzile acelea care, în număr de douăsprezece, erau toate la fel. Iar Eblis le deschise una cîte una, spre a-i da putința dulcei Tohfa să vadă ce se afla în ele, spunîndu-i :

— Sînt ale tale !

Or, lada cea dintîi era plină numai cu nestemate ; cea de a doua, cu dinari de aur ; cea de a treia, cu drugi de aur ; cea de a patra, cu giuvaieruri orfăurite ; cea de a cincea, cu candelabre de aur ; cea de a șasea, cu poame zaharisite şi cu myrobolan ; cea de a șaptea, cu albituri de mătasă ; cea de a opta, cu sulemeneli și cu parfumuri ; cea de a noua, cu tot soiul de lăute ; cea de a zecea, cu tablale de aur ; cea de a unsprezecea, cu haine de zarpa ; iar cea de a douăsprezecea, cu haine de mătase de toate culorile.

Şi, după ce Tohfa se uită la toate cîte se aflau în cele douăsprezece lăzi, Eblis le făcu un alt semn hamalilor, care numaidecît luară iarăși lăzile în spinare și se orînduiră frumos în urma luminoasei Tohfa. Atunci reginele ginnilor veniră plîngînd să-și ia rămas bun de la isprăvniceasa păsărilor ; iar regina Kamariya îi spuse :

— O, sora mea, pleci de la noi, vai ! ci să ne îngăduiești măcar a veni din cînd în cînd în iatacul în care locuiești și să ne bucurăm ochii cu chipul tău pierzător de

minți. Ci mai binevoiește și ca, de aci înainte, în loc de a rămîne nevăzută, să iau o înfățișare de fiică a pămîntului și să te trezesc din somn cu suflarea mea!

Iar Tohfa zise:

— Cu tot dragul inimii, o, sora mea Kamariya. Da, de bună seamă! am să fiu bucuroasă să mă trezesc sub răsuflarea ta și să te știu culcată lîngă mine.

Și iarăși se mai sărutară încă o dată și își spuseră un potop de salamalecuri și un potop de jurăminte drăgăstoase.

Atunci Eblis veni și își îndoi spinarea dinaintea copilandrei, și o luă călare pe grumazul lui. Și, în vîrvora bunrămasurilor și a oftărilor de păreri de rău, își luă zborul cu ea, urmat îndeaproape de către ginnii hamali care aduceau pe spinările lor lăzile. Și, într-o clipire de ochi, ajunseră cu toți, fără de necaz, în iatacul emirului dreptcredincioșilor, la Bagdad. Iar Eblis o așeză cu gingășie pe Tohfa în patul ei; iar hamalii orînduiră frumos pe lîngă pereți cele douăsprezece lăzi. Și, după ce sărutară pămîntul dinaintea isprăvnicesei păsărilor, plecară toți, cu Eblis în frunte, fără a face nici un pic de zarvă, precum veniseră.

O, cînd Tohfa se văzu în odaia ei și în patul ei, i se păru că nici nu ieșise vreodată din iatac; și gîndi că toate cîte i se întîmplaseră nu fuseseră decît un vis. Încît, spre a se încredința de adevărul părerilor ei, își luă alăuta, și-o struni, și cîntă cu ea, în felul cel nou pe care îl învățase de la Eblis, ticluind niște stihuri repețite. Iar hadîmbul care păzea iatacul auzi sunetele lăutei și cîntecul, în odaie, și strigă: „Pe Allah! acesta-i cîntecul stăpînei mele Tohfa!“ Și se repezi afară, fugind ca un ins gonit de o liotă de beduini, și, împiedicîndu-se și ridicîndu-se iarăși, atîta de tulburat era, ajunse la căpetenia hadîmbilor Massrur spătarul, care sta de strajă, după obiceiul lui, la ușa emirului drept-credincioșilor. Și-i căzu la picioare, bîlbîind:

— Ya sidi ! ya sidi !

Massrur îi zise :

— Ce-ai pățit ? Și ce cauți aici la ceasul acesta ?

Și hadîmbul spuse :

— Dă fuga, ya sidi, și scoală-l pe emirul drept-credincioșilor ! Aduc veste bună !

Iar Massrur începu să-l certe, spunîndu-i :

— Au tu ai înnebunit, o, Sawab, de mă crezi în stare să-l scol la ceasul acesta pe stăpînul nostru califul ?

Ci hadîmbul o ținea într-una pe-a lui, și țipa atîta de tare încît pînă la urmă califul auzi zarva și se trezi. Și întrebă din odaia sa :

— Ya Massrur, ce-i cu tărăboiul acela ?

Iar Massrur, tremurînd, răspunse :

— Este Sawab, o, doamne al meu, paznicul de la harem, care a venit la mine să-mi spună : „Scoală-l pe emirul drept-credincioșilor !"

Și califul întrebă :

— Ce ai să-mi spui, o, Sawab ?

Iar hadîmbul nu putu decît să îngaime :

— Ya sidi ! ya sidi !

Atunci Al-Rașid îi spuse uneia dintre copilele roabe care îi vegheau somnul în iatac

— Du-te de vezi ce este.

Și copila se duse la hadîmb și îl aduse înlăuntru pe cel ce păzea iatacul. Iar hadîmbul era într-o stare atîta de aparte încît, cînd îl văzu pe emirul drept-credincioșilor, uită să mai sărute pămîntul dinainte-i, și îi strigă de parcă ar fi vorbit cu vreunul dintre semenii lui întru hadîmbie :

— Yallah, repede, scoală-te ! Stăpîna mea Tohfa este în odaia ei, și cîntă din gură și din lăută. Haide repede, vino s-o auzi, bre !

Iar califul, uluit, se uită la rob fără a putea să rostească o vorbă. Şi celălalt îi zise :

— Au tu n-ai auzit ce ţi-am spus ? Nu sînt smintit, pe Allah ! Îţi spun că stăpîna mea Tohfa şade în odaia ei de culcare, şi cîntă din lăută şi din gură ! Haide iute ! Dă zor !

Iar Al-Raşid se sculă şi îşi puse în mare grabă cea dintîi haină care i se brodi sub mînă, fără ca de altminteri să priceapă o iotă din toate vorbele hadîmbului, căruia îi zise :

— Vai de capul tău ! Ce tot îndrugi ? Cum de cutezi să-mi vorbeşti despre stăpîna ta El Sett Tohfa ? Au tu nu ştii că a pierit din odaia ei, măcar că şi uşile şi ferestrele erau închise, şi că vizirul meu Giafar, care ştie tot, mi-a arătat că pieirea ei nu este lucru curat, ci-i fapta ginnilor şi-i urmarea răutăţilor lor ? Şi nu ştii că de obicei nu s-a văzut să se mai întoarcă îndărăt cineva pe care l-au luat ginnii ? Vai de capul tău, o, robule care cutezi să vii şi să-l scoli din somn pe stăpînul tău, din pricina vreunui vis aiurea pe care l-ai copt în creierii tăi cei negri !

Iar hadîmbul spuse :

— Nu e vis, ci-i aieve ! Şi nici nu mănînc pleve ! Aşa că scoală-te fără gîlceve, şi vino s-o vezi, după multele-ţi chinuri, cum îţi păre-ve cea mai minunată fiică a maicii Eve !

Şi califul, în pofida ciudei, nu se putu opri să nu izbucnească în hohote de rîs, încredinţindu-se de sminteala răzvedită a hadîmbului Sawab. Şi îi zise :

— Dacă spusele tale sînt adevărate, are să fie spre norocul tău, întrucît am să te slobozesc din robie şi am să-ţi dăruiesc o mie de dinari de aur ; da dacă totul este amăgire, şi pot să-ţi spun de pe acum că este amăgire, fiind urmarea unui vis de harap, am să poruncesc să fii răstignit pe cruce !

Şi hadîmbul, ridicînd mîinile înspre cer, strigă :

— O, Allah, o, Ocrotitorule, o, Doamne al mîntuirii, fă ca să nu mă fi amăgit vreun vis ori vreo închipuire de-a minţilor mele negre !

Şi porni înainte, croind calea califului şi spunînd :

— Urechea este pentru auzit, şi ochiul pentru văzut. Vino, dar, să vezi şi să auzi, cu ochiul şi cu urechea ta !

Iar cînd Al-Raşid ajunse la uşa iatacului, auzi sunetele de lăută şi glasul dulcei sale Tohfa cîntînd. Şi chiar atunci cînta în chipul cel nou pe care îl învăţase de la şeicul Eblis. Şi Al-Raşid, buimăcit şi de-abia izbutind să-şi ţină firea care îşi şi luase zborul, băgă cheia în zăvorul uşii ; ci mîna lui nu izbuti să descuie, atîta de tare îi tremura. Într-un sfîrşit, după cîteva clipite, îşi luă inima în dinţi şi, opintindu-se în uşa care se dete la o parte, intră rostind : „Bismillah ! Prăpădit să fie pîrdalnicul ! Mă adăpostesc întru Allah faţă de vicleniile lui !"

Cînd îl văzu în uşă pe emirul drept-credincioşilor, buimăcit cum era şi tremurînd de tulburare, Tohfa se ridică repede şi se repezi să-l întîmpine. Şi îl cuprinse în braţe şi îl strînse la pieptul ei. Iar Al-Raşid scoase un ţipăt de parcă şi-ar fi dat sufletul, şi căzu lat, fără de simţire, cu capu-naintea picioarelor. Iar Tohfa îl stropi cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, şi îl şterse pe tîmple şi pe frunte, pînă ce îl trezi din leşin. Şi emirul şezu un răstimp ca un om beat. Şi lacrimile îi curgeau de-a lungul obrajilor şi îi udau barba. Şi, după ce îşi veni în simţiri de-a binelea, putu să-şi plîngă slobod într-un sfîrşit toată bucuria la pieptul mult iubitei sale, care şi ea plîngea la fel. Iar vorbele pe care şi le spuseră, şi mîngîierile cu care se alintară fură mai presus de toate vorbirile. Şi Al-Raşid îi spuse :

— O, Tohfa, de bună seamă că plecarea ta este un

lucru nemaipomenit, dar întoarcerea ta este și mai grozavă și întrece orice închipuire.

Iar ea răspunse :

— Pe viața ta, o, doamne al meu, așa este ! De ce-ai să mai spui după ce am să-ți istorisesc tot și am să-ți arăt tot ?

Și, fără a-l mai lăsa să aștepte, îi povesti despre intrarea tăcută a șeicului cel bătrîn în iatac, despre dănțuirea beată a lui Eblis, despre coborîrea pe la umblători, despre calul cu aripi, despre șederea la ginni, și mai ales despre frumusețea reginei Kamariya, despre mîncăruri și despre cinstiri, despre cîntecele florilor și ale păsărilor, despre învățătura ce-o căpătase de la Eblis și, într-un sfîrșit, despre firmanul cu care o căftănise isprăvniceasă a păsărilor.

Și desfășură dinainte-i firmanul cu pricina, scris pe pielea de cocoș. Pe urmă îl luă pe calif de mînă și îi arătă, una cîte una, cele douăsprezece lăzi cu tot ce se afla în ele, pe care nici o mie de limbi nu ar fi în stare să le zugrăvească, și nici o mie de hîrțoage să le înscrie.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și șaptea noapte

Urmă :

Și lăzile acelea ajunseră mai tîrziu izvorul bogățiilor neamului Bani-Barmak și ale neamului Bani-Abbas.

Cît despre Al-Rașid, apoi acesta, de bucurie că o găsise iarăși pe preaiubita-i Vrajă a Inimilor, porunci să se

împodobească și să se lumineze tot Bagdadul, de la un cap la altul, și dete niște ospețe strălucite, la care nu fu uitat nici un om sărac. Şi, cu prilejul acelor ospețe, Isac al-Nadim, care fu ridicat mai mult ca oricînd în falǎ şi în dregătorii, cîntă dinaintea norodului cîntecul pe care Tohfa, din îndatorință, nu pregetase să i-l împărtăşească, și pe care ea însăşi îl învățase de la Eblis — afurisit să fie el pururea !

Iar Al-Rașid şi Vraja-Inimilor nu conteniră să trăiască o viață plăcută, în huzur şi dragoste, pînă la venirea cea de neabătut a Slujitoarei mormintelor.

— Şi-aceasta-i, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, povestea copilandrei Tohfa, Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor.

Iar regele Şahriar se minună de povestirea aceasta a Şeherezadei, pînă peste marginile minunării, mai cu seamă de stihurile şi de cîntecele despre flori şi despre păsări, şi în deosebi de *Cîntecul Bufniței* şi de *Cîntecul Şoimului*. Şi cugetă în sineşi : „Pe Allah ! Fata aceasta a vizirului meu a fost pentru mine o binecuvîntare fără de preț. Iar unei ființe cu harurile şi cu însuşirile ei nu i se cade moartea. Aşa că, pînă a mă hotărî pe deplin în privința ei, se cuvine să mai chibzuiesc o bucată de vreme. Şi-apoi, poate că o mai avea şi alte istorii nu mai puțin minunate să-mi povestească !“ Şi se simți cuprins de o voioșie cum nu mai avusese vreodată pînă atunci, de nici nu se mai putu opri să n-o strîngă deodată pe Şeherezada la inima lui, şi să-i spună :

— Binecuvîntate să fie femeile ca tine, o, Şeherezada ! Povestea aceasta m-a tulburat pînă peste poate, dat fiind cîntecele despre flori și despre păsări pe care le cuprinde, şi multa învățătură cu care aceste stihuri m-au îmbogățit. Aşa încît, o, fiică preacurată și sfioasă a vizirului meu, dacă mai ai una sau două sau trei sau patru poveşti ca aceasta să-mi istoriseşti, nu pregeta să începi. Întrucît îmi simt sufletul în seara aceasta, uşurat şi în-

seninat de vorbele tale, iar inima mi-e răpită de dulceaţa limbii tale!

Iar Şeherezada răspunse:

— Nu sînt decît roaba stăpînului meu regele, iar laudele lui sînt mai presus de harurile mele. Ci, devreme ce aşa doreşti, mi-ar plăcea să-ţi istorisesc unele fapte de-ale unor femei şi de-ale unor cavaşi de agie, şi cîteva alte lucruri asemenea, da tare mi-e teamă ca nu cumva vorbele mele să-ţi supere cugetul şi dragostea ce-o ai pentru buna purtare, dar fiind că în ele se cuprinde şi oleacă de slobozenie şi de cutezanţă. Întrucît, o, rege al vremilor, de obicei norodul nu prea ţine seama de sfioşenii, iar vorbele lui sar uneori peste mărginile cuviinţei. Dacă, dar, vrei să nu ţin seama de acestea, n-am să ţin; iar dacă vrei să tac, am să tac.

Şi regele Şahriar spuse:

— Hotărît, Şeherezada, poţi să vorbeşti! căci nimic n-ar mai putea să mă minuneze din partea femeilor, şi cunosc că ele se asemuie cu o frînghie răsucită; şi e lucru ştiut de toată lumea că, atunci cînd vrei să îndrepţi o funie răsucită, o răsuceşti şi mai rău; iar dacă stărui, o rupi. Aşa că vorbeşte fără sfială, întrucît înţelepciunea nu sălăşuieşte prea departe de noi, din ziua cînd s-a petrecut ticăloşia acelei soţii blestemate pe care o ştii!

Şi, la rostirea vorbelor acestora de la urmă, chipul regelui Şahriar se înnegură deodată, ochii i se posomorîră, sprîncenele i se încruntară, obrazu-i păli, iar cheful lui bun se schimbă într-un chef rău. Şi toate astea numai la amintirea stîrnită de necazul de odinioară. Încît, văzînd schimbarea aceea ce nu prevestea nimic liniştitor, micuţa Doniazada avu grijă să strige numaidecît:

— O, sora mea, mă rog ţie! grăbeşte de ne povesteşte ce ne-ai făgăduit despre căpeteniile de agie şi despre femei, şi să nu-ţi fie frică de nimic din partea acestui rege luminat, care ştie prea bine că femeile sînt ca nestematele, unele cu pete, cu vătămături şi cu metehne, iar altele curate, străvezii şi neprihănite.

Şi are să ştie mai bine decît tine şi mai bine decît mine să facă osebirea cuvenită, şi să nu ia pietrele drept giuvaieruri.

Iar Şeherezada zise :

— Adevăr grăieşti, o, micuţo ! Încît, cu tot dragul inimii, am să-i povestesc stăpînului nostru *Povestea lui Al-Malek Al-Zaher Rokn Al-Din Baîbars Al-Bondokdari şi a cavaşilor lui de la agie şi toate cîte au păţit ei !*

CUPRINSUL

o mie şi una de nopţi

«Îi vezi tu chipul falnic cum răsare
Şi, cu tot vălul care îl adumbră,
E ca o lună luminînd pe zare ?

De strălucirea lui preasfîntă umbră
A templelor în care e slăvită
Se luminează toată-ntr-o clipită,
Iar soarele, cînd o priveşte-n faţă,
Zavistnic se întunecă şi-ngheaţă.

Îngălbeneşte roşul trandafir
Cînd îi zăreşte fruntea, de necaz ;
Iar mărul rumen pare tibişir
Pe lîngă-mbujoratul ei obraz.

Un muritor, dacă o vede-o dată,
Rămîne pururi jertfă a iubirii,
Arzînd pe veşnicie, fără pată,
În flăcările chinului simţirii.»

(Povestea cu Cartea magică)

Lei 8

editura minerva